

AXIS LIBRI

REVISTĂ CULTURALĂ

trimestrială

editată de Biblioteca Județeană „V.A. Urechia” Galați

Anul VIII, Nr. 26, martie 2015

2015 - Anul Bibliotecii „V.A. Urechia”

125 de ani de existență

Dar fiind că nu se cade să cerem și să așteptăm toate numai de la Guvern, m-am hotărât să mă despart de propria mea bibliotecă și s-o ofer Galaților...

Este tot avutul meu strâns în 34 de ani de muncă.

...

Biblioteca va dobândi recunoaștere de instituțiune publică, prin decret regal și va purta numele de Biblioteca Urechia.

...

Fie ca micul meu dar să serve culturei tot mai spornice și mai ales tot mai românească a Galaților.

(selecțiuni din scrisoarea de intenție adresată de V.A. Urechia
Ministerului Cultelor și Instrucțiunii Publice în oct. 1889)

Sală de lectură a Bibliotecii „V.A. Urechia” din perioada în care funcționa în sediul Liceului „Vasile Alecsandri”. În partea stângă a peretelui se observă portretul fondatorului.

Colegiul editorial:

Acad. prof. dr. Dinu C. Giurescu

Acad. prof. dr. Gheorghe Buzatu

Acad. prof. univ. dr. Constantin Gh. Marinescu

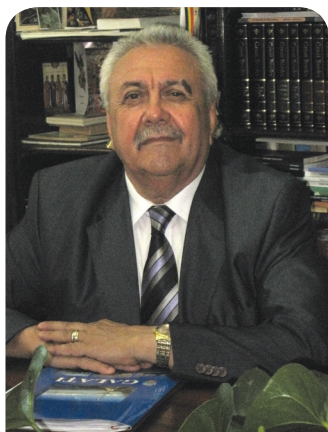
Prof. univ. dr. Adrian Dinu Rachieru

Conf. univ. dr. Elena Tirziman

Dr. Doru Bădără

Lector univ. dr. Cătălin Negoită

La umbra florii de stejar

Prof. dr. Zanfîr Ilie
Manager,
Biblioteca Județeană
„V.A. Urechia” Galați

„Codrule, Măria Ta/ Te rog, nu te supăra/ Lasă-mă sub poala ta,/ Că nimica n-oi strica/ Fără num-o rămurea/ Să-mi atârn armele-n ea”, își începea Eminescu invocația către pădurea seculară, cu atât de adânci semnificații în filosofia de viață a poporului român și cu atât de variate prezențe în motivele creației populare, dar și ale celei culte. Divinizarea alcătuirii de poveste a acestui areal mirific - „Codrule, Măria ta” - personificarea și comunicarea ancestrală și plină de mister a omului cu tot ceea ce se ascunde sub ramurile umbroase ale copacilor, printre izvoare luminoase, poieni aurite și lacuri albastre, cu tot ceea ce învăluie, în frumusețe și mister, „mândra glăsuire a pădurii de argint” a conferit românului, pentru o lungă vreme istorică, nu numai securitate în fața vicisitudinilor vremii, dar și alinare, nu numai șansa ultimă a supraviețuirii, dar și o inepuizabilă sursă de inspirație în cântările și doinurile sale.

Departa de a mai fi loc de refugiu în fața oprămirilor de tot felul, pădurea este astăzi, în această eră a grabei și a nesocotirii resorturilor intime ale naturii, un alt fel de refugiu, rămânând, însă, în continuare un spațiu cu multiple disponibilități de încântare spirituală, scenă vie a unor manifestări menite să-l facă pe omul modern contemporan să redescopere mirajul naturii inițiale și să-l înobileze prin dimensiunea culturală al cărei purtător prin excelență este. O dovedește pădurea de suflet a gălățenilor – Gârboavele – care poate fi oricând un exemplu. Nu se cunosc povești cu haiduci și mirese răpite și nici legende care să glăsuiască despre ființarea dintâi a acestui codru din silvostepa Moldovei de Jos, dar în ultimele două decenii și, mai cu seamă în ultimii ani, Pădurea Gârboavele tinde să devină, dincolo de condiția sa

primară de zonă verde cu atracții strict turistice, și o scenă de manifestare a unor întâmplări și permanențe culturale dintre cele mai interesante.

Când vine primăvara la Gârboavele, asupra orașului cu furnale și coșuri de fabrici mai mult sau mai puțin active se abate dinspre nord o adiere de verde și de proaspăt pe care numai cei care au învățat să iubească cu adevărat natura, în toate manifestările sale, o pot simți cu adevărat. Sunt acolo aproape 400 de hectare de arbori, cu miliarde de mici și fremătătoare uzine de producere discretă a ozonului, nenumărate popoare de frunze iscate în brațele vâjoase ale stejarilor și ale celor mai mlădioase ramuri, ale tuturor arborilor și arbuștilor care împlinesc acest mirific spațiu vegetal pe care destinul l-a hărăzit Galațiului. Binecuvântat de Dumnezeu prin minunata sa așezare în leagăn de ape, cu freamătul Prutului, al Siretului și al Dunării la tâmpilele sale, Galațiul are și șansa de a avea, la numai 15 kilometri de vatra sa, o minunată pădure. Înainte de 1989, Gârboavele era doar un punct de atracție la sfârșit de săptămână pentru cei dornici de o plimbare, de un prânz la iarbă verde, sau de o ședere în liniște la umbra răcoroasă a copacilor. Din 1994 încoace, ea a căpătat prin grija oficialităților centrale și locale statutul de rezervație naturală semn că, în noile condiții, în care protejarea mediului natural devine o coordonată esențială a apropierei viitorului, ea, pădurea, nu mai poate fi lăsată fără protecție, fie împotriva deteriorărilor naturale, fie, mai ales, împotriva intervenției, de multe ori agresive și distructive a omului.

Când, la începutul lunii mai, înfloresc stejarii la Gârboavele, nuntirea de pe ramurile izvorâte din trunchiul vâjos (se spune că, etimologic, denumirea de stejar vine de la traci, de aici și ideea de soliditate și permanență pe care o sugerează) anunță un nou sezon estival care, an de an, se îmbogățește în conținut și semnificații. Altădată, gălățeanul venea aici odată cu primăvara, doar pentru o ieșire „la iarbă verde” sau la o bere rece la „Popasul Căprioarei”, acum altele sunt atracțiile și încă multe proiecte culturale se pregătesc a fi împlinite în acest areal care își adaugă tot mai evident la calitățile sale

primare, de monument al vegetației, și pe acelea ale unei scene naturale pe care să se producă veritabile stagiuni estivale ale spiritualității gălățene.

Aici, la Gârboavele, gălățenii pot descoperi Muzeul Satului, un punct de atracție care rezidă tocmai din nevoia lor de a-și regăsi și contempla identitatea cea venită din adâncul istoriei dinspre strămoși și dinspre tradițiile pe care aceștia le-au trimis spre vremurile noastre. Tocmai de aceea Centrul Cultural „Dunărea de Jos”, care s-a ocupat de amenajarea muzeului, l-a botezat după numele unui gălățean născut la 14 decembrie 1898, la Vârlezi și devenit, prin școli înalte, un important savant, filolog, dar și neobosit folclorist: Petru Caraman. Pentru ideile sale liberale, pentru încăpățânarea cu care a apărat valorile nealterate ale etosului poporului român, Petru Caraman a fost prigonit de regimul comunist, a fost îndepărtat de la catedra de la Universitatea din București și a decedat în singurătate, în capitală, în 1980. Ar fi încântat acum și ar fi mândru de strădaniile sale dacă ar afla că Muzeul Satului din Gârboavele, cu gospodăriile tradiționale din zona Covurluiului, mai precis de la Corod, Măstăcani și Cavadinești, dar și de peste Prut, de la Cahul, îi poartă în eternitate numele.

Bucuria copiilor (dar, în egală, măsură și a părinților) de a se putea plimba pe aleile Grădinii Zoologice amenajate în pădure (la fel cum, cea a bucureștenilor în Pădurea Băneasa, tot la nord de oraș ca și Gârboavele) ține din primăvară și până în toamnă. Vietățile adăpostite sub umbra stejarilor simt această bucurie, această nevoie comună de comunicare, de protecție și de înțelegere a naturii ca parte componentă și inalienabilă a condiției umane. Suntem rostuiți să trăim în oraș, printre blocuri de beton și sticlă, în ritmurile stresante impuse de principiile vieții urbane și tocmai de aceea refugiul la Gârboavele se constituie tot mai evident în tentative reușite de redescoperire periodică și aproape ritualică a naturii în plenitudinea manifestărilor sale.

Un grup de tineri dintre aceia pe care îi vedem vara pe faleză sau prin alte zone urbane rulând cu pasiune de pe șaua bicicletelor lor moderne au organizat un circuit anual ce tinde să prindă mare audiență și reale șanse la tradiție tocmai printre copacii Pădurii Gârboavele, i-au dat și un nume „Mountain Bike XC” și îl parcurg în luna aprilie, atunci când codrul abia se dezmoștește din adormirea iernii și își trimite primii lăstari spre noua lumină. Ei au marcat un traseu de 28 de kilometri care trece prin diferite zone ale pădurii, când prin miezul ei, când spre margine, de acolo unde, din anumite locuri numai de ei știute, se

poate zări silueta morocănoasă a Combinatului, moment de extremă revelație pentru că de acolo, de sub microuzinele producătoare de ozon, poluarea poate fi înțeleasă la adevărata sa identitate...

Se află în lucru – tot printr-o inițiativă a Centrului Cultural „Dunărea de Jos” – un Muzeu al Zonei Pescărești din județul Galați. De ce să ducem pescuitul în Pădurea Gârboavele când apa este în altă parte? s-au întrebat unii. E minunată ideea! au exclamat alții. Și se pare că doar ultimii au dreptate, de vreme ce noul muzeu va fi amenajat în apropierea celui dedicat satului, ca o completare care să sugereze în istoricitatea sa importanța acestei îndeletniciri a pescuitului, care aici, în lunca Prutului inferior, a Siretului și a Dunării inferioare, a fost din veacuri străvechi nu numai un mod de existență, dar și un mod de a se situa în lume și de a înțelege rosturile intime ale naturii și a bogățiilor pe care aceasta le poate oferi omului. Prin amenajările care se vor realiza aici, se vor oferi componente ale exercitării acestei străvechi meserii, venite chiar de la începutul lumii și se vor reconstitui elementele unor identități locale, dar și, în genere, ale unor comunități pescărești.

Redescoperirea pădurii poate căpăta în timp și alte dimensiuni din aprilie și până târziu, spre noiembrie, și chiar în lunile de iarnă cu frumusețea omătului și a ramurilor împodobite de promoroacă, prezența omului căpătând tot mai mult accente ale spiritualității și nu este departe ziua în care se va putea amenaja aici, chiar în apropierea celor două muzee, al satului și al pescuitului, și a unei mici biblioteci în aer liber precum aceea, estivală, din Parcul „Eminescu”... Răsfoirea unei cărți la umbra răcoroasă a stejarului sau seara, la lumina „opaițului” de taină al căsuțelor primitive de la Popasul „Stejarul” s-ar constitui într-o delectare dintre cele mai profunde, mai ales că, între copertele acelei cărți, cititorul ar putea (re)descoperi versurile atât de potrivite și de profunde ale lui Eminescu din poezia „Revedere”:

„Ce mi-i vremea, când de veacuri
Stele-mi scânteie în lacuri,
Că de-i vreme rea sau bună,
Vântu-mi bate, frunza-mi sună;
Și de-i vreme bună, rea,
Mie-mi curge Dunărea...”

Și cât de aproape e Dunărea de codrul Gârboavelor și cât de mult ne-ar plăcea să credem, în această nouă primăvară, că Eminescu a scris anume aceste versuri pentru noi, gălățenii!

Din Colecțiile Bibliotecii

Donația Schwartz (scrisori, fotografii, autografe) O comoară dăruită Bibliotecii „V.A. Urechia” (V)

Violeta Ionescu
scriitoare

28 februarie 1904
Mult stimată domnișoară,

Mi-ați făcut o mare bucurie prin fotografia Dumneavoastră și prin scrisoarea amabilă de ziua mea. Am citit cu mult interes despre succesul școlii Dumneavoastră. Sunteți supărată că nu v-am scris. Dar să știți că pe nedrept. Nu mai pot să scriu scrisori care nu sunt

absolut necesare. Eu primesc zilnic 30 de scrisori și sunt silit să lucrez 10-12 ore. Rar citesc până la capăt scrisorile primite și niciodată cărțile primite în număr de 15-20 zilnic. Dacă ați citi cuvântările mele ați observa cât am de lucru. Nu sunt în stare să scriu despre mine binevoitorilor din toate țările. Sunt ocupat peste măsură.

Peste o săptămână părăsesc (indescifrabil) și rămân două luni pentru a-mi reveni cât de cât. Nu am vrut să plec fără să vă trimit salutări cordiale.

Al Dumneavoastră supus, cu mult respect, G(eorg) B(randes)

(Plic cu adresa: Fraulein Antonie Schwar(t)z, Domneasca Strasse, Galatz, Rumanien)

1 august, 1906

Prea stimată domnișoară,

Avalanșa de scrisori nerezolvate datorită bolii mele este cauza întârzierii răspunsului la scrisoarea Dumneavoastră atât de amabilă.

Acum sunt restabilit și sunt în stare să plec mâine la Karlsbad. Boala mea este foarte puțin interesantă, ca orice boală.

Mă bucur că tindeți atât de energic tot înainte și savurați succesul Dumneavoastră. Știți încă de mult că o astfel de râvnă trezește în mine o simpatie deosebită.

Eu nu am scris în anii din urmă lucruri de o valoare prea mare. Albert Langen (Munchen) va edita în limba germană operele mele alese și în această toamnă „Memoriile mele”.

Cu salutări cordiale, al Dumneavoastră, Georg Brandes.

(Carte poștală cu adresa: Fraulein Antonie Schwar(t)z, 26 Mihai Bravu, Galatz, Rumanien)

În vara anului 1912, Antonie Schwartz moare. Georg Brandes află de decesul corespondenței sale din Galați printr-o scrisoare primită de la fratele acesteia, Solomon Schwartz, căruia îi răspunde:

Copenhaga, 22 iunie 1912

Mult stimate domnule,

Foaia cu marginea neagră, care mi-a anunțat trista dispariție a corespondentei mele, atât de fidelă timp de mulți ani, m-a umplut de tristețe.

Vă rog să mă credeți, stimate domnule, că mă înduioșează soarta dură de care ați avut parte.

Cu respect, Georg Brandes.

(Plic cu adresă: Herr Solomon Schwartz, Galatz, Rumanien)

O altă scrisoare de la Georg Brandes este pentru Rovenia Schwartz, str. Foti, Galați, datată 19 nov. 1913 (vezi corespondența Rovenei).

Toate scrisorile de la G. Brandes, la care se face referire pot fi consultate la cotele: Ms 1/481, 482, 483, 484 și Ms 11/319, 320, 321, 322.

Anatole France (1844-1924), născut François Tribauit-Anatole, scriitor francez, poet, romancier de succes, cu multe best-seller-uri, jurnalist. Ironie și sceptic, era considerat în vremea sa „bărbatul de litere francez ideal”. A fost un membru al Academiei Franceze și a câștigat Premiul Nobel pentru Literatură.

La 6 ianuarie 1896, el răspunde la scrisoarea Antoniei, mulțumindu-i pentru simpatia arătată. (Ms 8/106). La 5 mai 1897, îi scrie din nou, anunțând-o că îi va trimite o carte (Ms 1/107).

Alexander von Gleichen-Rußwurm (1865-1947), strănepotul scriitorului Friedrich

Schiller s-a născut la Castelul Greifenstein în Unterfranken. A fost militar de carieră, locotenent, aghiotant al Marelui Duce din Darmstadt. După căsătorie, în 1895, a locuit la Castelul Greifenstein și la Munchen și s-a ocupat de literatură. A scris o biografie a lui Schiller, a compus numeroase piese de teatru, poezii, romane, nuvele, eseuri. Literatura în această familie era o tradiție căci bunica sa, Emilie, cea mai tânără fiică a lui Friedrich Schiller a publicat corespondența tatălui ei și a fondat un muzeu în onoarea sa, în Castelul Greifenstein. Împreună cu tatăl său, Alexander a adunat documente, făcând posibilă, în 1880, crearea arhivei Goethe-Schiller la Weimar. În 1938, Partidul Național Socialist a expropriat familia ancestrală, iar el a trebuit să se mute la Baden-Baden, unde a trăit și a lucrat până la moartea sa. A reușit să prevină exproprierea vilei sale din Baden-Baden către Franța, în 1945, cu ajutorul unei scrisori care atesta calitatea de cetățean de onoare al Republicii Franceze dată lui Friedrich Schiller, în 1792, pentru ideile revoluționare din piesa „Hoții”. Ca o ironie a sorții, „Hoții” lui Schiller au prevenit, peste ani, o altă hoție...

Alexander von Gleichen îi scria din Salzburg, Antoniei Schwartz din Galați, la 11 decembrie 1898, în germană, că se bucură de scrisoarea trimisă de ea, deoarece nu credea să mai existe cineva care să dorească autografele lui Friedrich Schiller. Îi mărturisea că în momentul acela pregătea tipărirea unui nou volum al operelor sale. (Ms 1/209)

John Alexander Folier Maitland (1856-1936) a fost critic muzical britanic și cărturar, de la 1880 la 1920. A încurajat redescoperirea muzicii engleze din secolele 16 și 17, în special a lui Henry Purcell. A promulgat noțiunea de renaștere muzicală engleză, în a doua jumătate a secolului 19.

La 8 sept. 1898, el îi răspunde Antoniei Schwartz, mulțumindu-i pentru scrisoarea trimisă. (Ms I/200)

Tommaso Salwini (1829-1915) actor italian. A corespondat mai mult cu Rovenia Schwartz, de aceea am preferat ca datele lui personale să le găsim în capitolul despre ea.

Există de la el și două scrisori adresate Antoniei: pe 13 iunie 1896, din Florența, în care îi mulțumește pentru călduroasele cuvinte pe care consideră că nu le merită, îi scrie că nu a citit notele sale biografice publicate în „La Nouvelle presse libre” și că i-ar face un serviciu dacă i-ar trimite și

lui un exemplar. (Ms II/327) O altă scrisoare este datată 6 ianuarie 1909, tot din Florența, în care îi mărturisește că este îndurerat de moartea fiului său Alexandru și îi mulțumește pentru urările de Anul Nou. (Ms II/328)

Amine Sigismund - nepoata lui Frantz Schubert (în prezent există o pictoriță cu acest nume). La 13 mai 1897, de la Viena, ea îi răspundea Antoniei, mulțumindu-i pentru scrisoarea trimisă și regreta că nu are nicio amintire rămasă de la unchiul Franz. (Ms I/222)

Jules Firangois Simon (1814-1896), om de stat francez, filozof, unul dintre liderii fracțiunii oportuniste a republicanilor.

Antoniei Schwartz i-a răspuns la scrisoarea primită de la ea, din Paris, la 2 ianuarie 1897. Regreta că nu-i poate trimite niciuna din lucrările sale și promitea să-i expedieze ultimele discursuri pronunțate la Sorbona: unul pronunțat la centenarul acestei instituții; celălalt, o notiță biografică a istoricului Victor Duruy. (Ms I/89)

Émile Zola (1840-1902) scriitor francez, cel mai important exponent al școlii literare a naturalismului. A fost o figură importantă care a contribuit la liberalizarea politică a Franței și la exonerarea lui Alfred Dreyfus, evreu, ofițer al armatei, condamnat pe nedrept. Prin publicarea unui articol de ziar renumit cu titlul: „J'accuse!” în ziarul parizian „Aurora”, el acuza Armata Franceză de obstrucționare a justiției și antisemitism, pentru condamnarea abuzivă a lui Alfred Dreyfus la închisoare pe viață pe insula Diavolului. El și-a riscat cariera, dar a câștigat, chiar dacă a fost și el condamnat la închisoare pentru calomnie.

A fugit în Anglia până a căzut guvernul, dar Dreyfus a fost eliberat. A murit la 29 septembrie 1902, în urma unei intoxicații cu monoxid de carbon, din cauza unui coș de fum necorespunzător ventilat. A fost inițial îngropat în Cimitirul Montmartre de la Paris, dar pe 4 iunie 1908, la numai cinci ani și nouă luni după moartea sa, rămășițele sale au fost mutate la Pantheon, în aceeași criptă cu Victor Hugo și Alexandre Dumas.

De la Émile Zola, Antonie Schwartz a primit două scrisori. În prima, el îi transmitea mulțumiri pentru scrisoarea trimisă (Ms 1/122); în a doua, datată 15 aprilie 1901, îi scria că primește multe scrisori pentru ajutorarea nenorociților din toată lumea și că îi urează succes pentru munca sa. (Ms II/ 202)

Johann Strauss (1825-1899), cunoscut ca Johann Baptist Strauss sau Johann Strauss Jr., cel Tânăr sau Sofin - Fiul în germană, compozitor austriac de muzică de dans și de operete. A compus peste 500 de valsuri, polci, cadriluri și în alte tipuri de muzică de dans, precum și mai multe operete și un balet. În timpul vieții i se spunea „Regele Valsului” în secolul al XIX-lea. Cele mai faimoase lucrări ale sale sunt: „Dunărea albastră”, „Vals Imperial”, „Amintiri din pădurea vieneză”; dintre operete, „Liliacul” și „Voievodul țiganilor” sunt cele mai cunoscute.

La 20 mai 1896, el îi trimitea Antoniei, din Viena, semnătura lui autografă. (Ms 1/211)

Mark Twain (Samuel Langhorne Clemens; 1835-1910), scriitor american și umorist, cunoscut mai ales pentru romanul său „Aventurile lui Tom Sawyer” (1876), cu continuarea: „Aventurile lui Huckleberry Finn” (1885). Scriitor și orator de mare succes, a primit laude din partea criticilor și colegilor, a fost prieten cu președinți, artiști, industriași și regi europeni.

La 31 octombrie 1897, Mark Twain îi răspundea Antoniei Schwartz că nu are o fotografie, dar îi trimite autograful cerut. (Ms I/243)

Jules Gabriel Verne (1828-1905), scriitor francez, pionier al genului science-fiction în Europa, cunoscut pentru ciclul „Călătorii extraordinare”, din care fac parte: „Douăzeci de mii de leghe sub mări”, „Insula misterioasă”, „Călătorie spre centrul Pământului”, „Copiii căpitanului Grand”, „Căpitan la 15 ani”, „Cinci săptămâni în balon”, „Ocolul pământului în 80 de zile” etc.

El este astăzi, după Agatha Christie, cel mai tradus autor din lume. Unele dintre cărțile sale au fost ecranizate cu succes. În 1888, a intrat în politică și a fost consilier al orașului Amiens. În 1905, grav bolnav de diabet, a murit la casa proprie, din Amiens, 44 Boulevard Longueville (acum Boulevard Jules Verne).

Jules Verne a răspuns cu amabilitate scrisorilor primite de la surorile Antonie și Rowena Schwartz din Galați.

Antoniei îi răspunde la 21 martie 1895, din Amiens, cu regretul că nu-i poate trimite o fotografie. (Ms 11/212) A doua corespondență de la el este pe 10 aprilie, același an, când îi mulțumește pentru „mișcătoarea scrisoare” pe care o primise și din nou își exprimă regretul că nu are o fotografie pe care să i-o trimită. (Ms 11/211)

Louis Alphonse Victor, al doilea duce de Broglie (1846-1906), este fiul cel mare al lui Albert, Duce de Broglie. Deși nu a făcut o carieră strălucită politică precum cea a tatălui și bunicului său, el a fost deputat de Mayenne.

La 2 iunie 1895 are amabilitatea de a răspunde scrisorii primite de la Antonie Schwartz, mulțumindu-i pentru rândurile primite de la ea. (Ms II/290)

Jean-Baptiste Victor Théophile Roussel (1816-1903), medic, politician și filantrop francez. În 1841, a realizat un studiu biografic despre celebrul William Lozerien de Grimoard (Papa Urban V în 1362), care i-a adus lauda Academiei de Inscricții și Litere Frumoase și o medalie de aur. În medicină, a descoperit un caz specific de pelagră pentru Italia și Spania. A scris mai multe cărți. În 1872 a intrat în Academia de medicină și Academia de științe morale și politice. A murit la 87 de ani, în castelul său, Chateau d'Orfeuillette (azi, castelul a intrat în circuitul turistic, iar la Paris, o stradă poartă numele de Théophile Russel).

La 4 februarie 1897, Théophile Roussel îi scria din Paris Antoniei Schwartz, mulțumindu-i pentru scrisoarea primită de la ea și alăturându-i o fotografie de a sa din anul când a împlinit 80 de ani. (Ms I/475)

Herbert Spencer (1820-1903), filosof englez, biolog, sociolog și proeminent teoretician al politicii epocii victoriene. A fost un adept al teoriei evoluționiste și chiar a scris despre acest concept înaintea lui Darwin. Ba mai mult, l-a extins în domeniile sociologiei și eticii. Ca poet, a abordat o gamă largă de subiecte din: etică, religie, antropologie, economie, teorie politică, filosofie, biologie, sociologie și psihologie.

La 4 septembrie 1900, de la Brighton, el răspunde scrisorii primite de la Antonia Schwartz, comunicându-i că regretă, dar nu îi poate fi de folos. Starea precară a sănătății sale nu îi permitea să întrețină corespondență (avea 80 de ani, cu trei ani înainte de moartea sa). (Ms 8/295)

Francisque Sarcey (1827-1899) jurnalist și critic dramatic francez. În jurnalism a intrat în 1858. A publicat în periodicele: „Le Figaro”, „L'Illustration”, „Le Gaulois”, „Siecle le XIX” și altele. Dar interesul său principal a fost critica dramatică. În 1867, el a început să publice la „Le Temps” în foileton, cu care numele său a fost asociat până la moartea sa. Poziția sa ca dictator al criticii dramatice a fost unică. El era

judecătorul magistral care stabilea valoarea artistică a pieselor jucate. Foiletoanele sale au fost publicate mai apoi în volum.

Antonie Schwartz îi scrie la 4 februarie 1895, mulțumindu-i pentru scrisoarea trimisă și își exprimă admirația comună pentru actrița Sarah Bernard. (Ms 1/251)

Contesa de Lesseps. În 1895, la un an de la moartea lui Peirdinand Marie de Lesseps, 1805-1894, inițiatorul și constructorul canalului de Suez, Antonie Schwartz îi scria văduvei lui, la Paris, transmițându-i condoleanțe pentru pierderea soțului și rugând-o să-i trimită câteva fotografii ale lui. La 8 aprilie 1895 a venit și răspunsul prin Sohlmann M., un împruternicit al contesei, prin care îi mulțumea pentru scrisoarea primită și îi trimitea câteva fotografii. (Ms i/208)

Émile Duclaux (1840-1904) microbiolog și chimist francez, care a lucrat în domeniul chimiei, bacteriologiei, igienei și agriculturii. Din 1862, asistent în laboratorul lui Louis Pasteur (1822-1895). A predat cursuri în Tours, Clermont-Ferrand, Lyon și la Institutul de Agronomie din Paris. O mare parte din cariera sa a colaborat cu Pasteur, fie la studiul bolilor viermilor de mătase, fie la experiențe menite să infirme teoria generației spontane. În 1888, a fost ales membru al Academiei de Științe, iar în 1894, membru al Academiei Naționale de Medicină.

La 3 august 1898, Émile Duclaux răspundea scrisorii lui Antonie Schwartz, scuzându-se că a întârziat să-i scrie din cauza numeroaselor obligații pe care le avea. Referitor la afacerea Dreyfus, era convins că cei ce-i apărau cauza vor triumfa (Ms 1/137). La 1 nov. 1898, mulțumea pentru scrisoarea trimisă de Antonie și îi expedia o fotografie. O anunța că se obținuse revizuirea procesului Dreyfus. (Ms 1/136)

Manuel García (Manuel del Populo Vicente Rodriguez Garda sau Manuel Garda Senior, 1775-1832) a fost tenor, compozitor, impresar și profesor de canto, născut în Sevilla, Spania. În 1808, a plecat la Paris, apoi a trăit la Napoli, Italia, cântând în operele lui Rossini (premierele la Elisahetta, Regina d'Inghilterra și Bărbierul din Sevilla, în care a interpretat rolul contelui Almaviva. În 1816, el a vizitat Parisul și Londra, Anglia. Între 1819 și 1823, a trăit la Paris și a cântat în opere precum Bărbierul din Sevilla, Othello și Don Giovanni. Fiica lui cea mare a fost celebra mezzosoprană

Maria Malibran, iar a doua fiică, Pauline Viardot, talentată compozitoare și soprană, era una dintre „cele mai strălucitoare vedete dramatice” ale timpului său (de care era îndrăgostit Turgheniev, pe când se afla la Paris). Fiul său, Manuel Patricio Rodriguez Garda a fost un pedagog vocal de renume mondial. În 1825, împreună cu compania sa, a făcut un turneu la New York, unde a dat cca 80 de spectacole de operă italiană - eveniment în premieră pentru capitala Americii. Atunci, familia Garda a luat toate rolurile principale din *Bărbierul din Sevilla*: Garda ca *Almaviva*; a doua sa soție, Joaquina Sitchez, ca *Berta*; Manuel Jr. ca *Figaro* și Maria (Malibran) ca *Rosina*; Pauline era încă foarte tânără pe atunci. Garda ar fi vrut să se stabilească în Mexic, dar în urma unor probleme politice, în 1829, a trebuit să se întoarcă la Paris, unde a fost, din nou, primit foarte călduros de către public. Vocea lui, cu toate acestea, era afectată de vârstă și de oboesală. Nu a încetat însă niciodată să compună și spre sfârșitul vieții s-a dedicat predării muzicii, domeniu în care era foarte talentat. A mai apărut pe scenă în august 1831. A murit la 10 iunie anul următor și a fost înmormântat în cimitirul Pere Lachaise. În 1836, Franz Liszt a scris un Rondo pentru pian, inspirat din compoziția lui Garda „El contrabandista”. Potrivit lui James Radomski, „perfecționismul dinamic al lui Garda și-a lăsat amprenta pe trei continente și moștenirea lui, în mâinile copiilor săi, a influențat muzica secolului 20”.

Acest minunat Manuel García i-a trimis, la 10 aprilie 1905, domnișoarei Antonie Schwartz din Galați, pe când locuia pe str. Mihai Bravu 26, un autograf muzical, închis elegant într-un pliculeț ca o felicitare.

Alexandre Dumas-Fiul (1824-1895), romancier și dramaturg francez, fiul lui Alexandre Dumas, în 1844 a întâlnit-o pe Marie Duplessis, care i-a devenit amantă și l-a inspirat în crearea personajului Marguerite Gautier, eroina celebrului său roman „Dama cu camelii”, 1848. În 1852, îl adaptează pentru teatru și obține unul din cele mai importante succese ale secolului al XIX-lea.

La 22 iunie 1895, îi scrie lui Antonie: „Dacă am putea supune sufletul omului unei analize chimice, am fi uimiți de câtă ură și viclenie poate să existe”. (Ms 1/132)

(Va urma)

Din comorile Bibliotecii „V.A. Urechia”

Atlas universel par Robert géographe et par Robert de Vaugondy son fils anssi géographe, corrigé et augmenté de la Carte de la République Française par C.F. Delamarche, Geogr., leur successeur, Paris, chez Delamarche

Camelia Bejenaru
bibliotecar, Biblioteca
„V.A. Urechia”

Biblioteca „V.A. Urechia” deține o colecție bogată de hărți rare și prețioase, donată în mare parte de ilustrul său fondator. Pasionat de frumos și istorie, V.A. Urechia a achiziționat și a dăruit instituției culturale care-i poartă numele numeroase documente valoroase cu informații despre români. Printre acestea se număra și *Atlasul*

universal achiziționat între anii 1894-1895 din fondul Ministerului Instrucțiunii Publice, înregistrat la numărul 19.011 în *Catalogul general al cărților, manuscriselor și hărților aflate în Biblioteca „V.A. Urechia”, Suplimentul 3*.

Autorii atlasului, Gilles Robert de Vaugondy, geograf al regelui Ludovic al XV-lea și fiul său, Didier Robert de Vaugondy, sunt urmașii celebrului Nicolas Sanson, părintele geografiei moderne în Franța. Cei doi au desfășurat o bogată activitate ca editori, gravori și cartografi în Paris, la mijlocul secolului al XVIII-lea, fructificând fondul de carte și hărțile pe care le-au moștenit, publicând numeroase lucrări de geografie. Cea mai importantă lucrare a lor este considerată *Atlasul universal*, publicată în 1757 la Paris¹.

Biblioteca „V.A. Urechia” deține un exemplar al ediției publicate în 1797 de succesorul celor doi geografi francezi, Charles Francois Delamarche,

într-o variantă revizuită cu 112 hărți (doar 111 sunt numerotate), grupate pe două secțiuni: geografie antică și geografie modernă, în format in-folio.

Pe frontispiciul lucrării sunt reprezentate patru personaje mitologice feminine care simbolizează cele patru continente - Africa, Asia, Europa și America, Jupiter trecând în galop prin ceruri în carul său și globul pământesc susținut de un grup de heruvimi.

Textul lucrării cuprinde Avertismentul autorului, o Prefață istorică referitoare la originile, progresul și statutul actual al Geografiei și Tabla articolelor. Partea a doua este formată din colecția de hărți, dintre care trei au fost atașate în 1786 de Delamarche – *Judée au temps de J.C.*, *Presqu’isle des Indes* și *Etats-Unis d’Amerique*. Prima din cele trei, al cărui titlu complet este *La Judée depuis le Retour de la captivité*

et particulièrement sous Herode le Grand et ses Enfants este decorată în colțul din stânga sus cu o frumoasă gravură reprezentând o celebră scenă biblică - *Pescuirea minunată*, iar în partea dreapta cu o hartă a Iudeii sub dominația turcilor și două planuri ale orașului Ierusalim, unul din secolul al XVIII-lea și celălalt din timpul lui Iisus Hristos.

Patru dintre hărțile integrate în atlas conțin informații referitoare la istoria românilor. Prima este o hartă în limba latină a Imperiului Roman cu o reprezentare a Daciei după retragerea aureliană, atașată în secțiunea dedicată geografiei antice

- *Romanii imperii Occidentis scilicet et orientis, Tabula geographica, ex Schoedis Sansonianis desumpta observationibus astronomicis subacta et quo ad vicinas regiones romanorum jugo intactas, germaniam scilicet, Daciam, Germano-Sarmatiam,*

ne deserta videretur (48x66) de Robert de Vaugondy. În celelalte trei hărți din secțiunea dedicată geografiei moderne, figurează Principatele Române : *Europe divisée en ses Empires, Royomme et Republique* (h. nr. 14), autor geograful C.F. Delamarche, *Royaume de Hongrie, Principauté de Transilvanie, Slavonie, Croatie et partie de la Principauté de Valachie, de la Bosnie, de la Serbie et de la Bulgarie* (h. nr. 73) și *Turquie Européenne* (h. nr. 91) realizate de Gilles Robert de Vaugondy.

Harta Ungariei

În două dintre hărțile amintite mai sus, este menționat Galațiul (ortografiat Galacz) a cărui importanță în economia Moldovei creștea cu rapiditate de-a lungul secolului al XVIII-lea². Târg vestit de neguțătorie și principală schelă a Moldovei, Galațiul nu putea fi omis în una din cele mai importante lucrări de geografie ale timpului - *Atlas universel par Robert géographe et par Robert de Vaugondy son fils anssi géographe*, (așa cum era considerată de contemporanii vestiților geografi francezi).

Harta Turciei europene este centrată pe Peninsula Balcanică cu toponimele marcate în limba franceză, iar frontierele trasate de mână în culori vii. În colțul din stânga jos, titlul este încadrat într-un frumos cartuș cu simboluri otomane și un medalion cu chipul sultanului Mahomed al II-lea supranumit Cuceritorul. Harta conține o mențiune a orașului Galați (Galacz) și a așezării gălățene Piscu (Pisco).

Harta Europei are titlul încadrat într-un cartuș bogat ornamentat cu diverse însemne

comerciale, naturale și militare europene, inclusiv o navă și conține de asemenea o mențiune a orașului Galați (Galacz).

Harta Europei

Pentru valoarea bibliofilă și informațiile privind istoria locală pe care le poartă peste timp, Atlas universel... a fost cuprins în expoziția *Galațiul în cartea străină* din anul 1972, realizată de Biblioteca „V.A. Urechia” cu prilejul manifestărilor dedicate lunii culturii Danubius-Galați și Anului Internațional al Cărții alături de alte lucrări cu referințe despre Galați.

Bibliografie:

Galațiul în cartea străină: Catalog de expoziție, Galați, 1972.

Grégoire, Louis. Dictionnaire encyclopedique d'histoire, de biographie, de mythologie et de géographie, Paris, Garnier frères, 1884.

Nouvelle biographie générale depuis les temps plus reculés jusqu'à nos jours, Tome 42, Paris, Firmin didot Frères, 1866.

Păltănea, Paul. *Istoria orașului Galațiului: De la origini până în 1918*, Editura Porto-Franco, Galați, 1994.

Note:

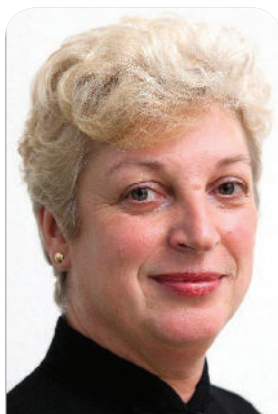
1. *Nouvelle biographie générale depuis les temps plus reculés jusqu'à nos jours*, Tome 42, Paris, 1866, pp. 379-382.

2. Paul, Păltănea. *Istoria orașului Galațiului: De la origini până în 1918*, Galați, 1994, p. 117.

Harta Turciei

Dezvoltarea și consultarea colecțiilor la Biblioteca Facultății de Medicină și Farmacie din Galați (I)

Doina Baștiurea
bibliotecar, Biblioteca
Universității „Dunărea
de Jos”

Biblioteca, fie ea tradițională sau modernizată corespunzător, este și va fi întotdeauna sursa infodocumentară esențială și indispensabilă pentru cercetarea științifică, pentru formarea specialiștilor și trebuie considerată și tratată nu ca un serviciu ajutător, ci ca o componentă fundamentală a fiecărei instituții universitare, de cercetare științifică și de cultură.

Vințanu N. (1984) afirmă că bibliotecile „au fost și continuă să fie în epoca contemporană, izvoare de cultură. De la apariția televiziunii și a calculatorului numărul cărților în lume nu a scăzut ci, dimpotrivă, a crescut de aproape patru ori. Așadar, în viitor cartea va fi principalul mijloc de învățare, de educație, de creație, de cercetare”¹.

O universitate orientată spre cercetare nu-și poate împlini menirea fără o structură informațională dinamică, care să meargă în pas cu toate domeniile de specializare și cu organizarea studiului în aceste domenii. Relația universitate-bibliotecă poate fi comparată cu relația dintre laborator și producție și necesită o permanentă modernizare și exigență. Continuă să existe o discrepanță evidentă între modernizarea laboratoarelor din universități și cea a bibliotecilor care rămân mult în urmă².

Bibliotecile universitare sunt parte integrantă a sistemului național de învățământ superior și participă prin colecțiile și serviciile sale la procesul de instruire, formare și educație, precum și la activitatea de cercetare în universitate. De aceea este esențial ca biblioteca să poată oferi acces la informații cât mai complete și cât mai actuale, în condițiile în care volumul de informații necesare unui absolvent a crescut accelerat, dar în același timp a crescut și numărul surselor de documentare.

Creșterea numărului de specialiști, diversificarea disciplinelor de studiu și apariția domeniilor

interdisciplinare au făcut din accesul la informație o problemă definitorie pentru societate.

În aceste condiții, *consultarea colecțiilor* și apelul la sursele de informare ale bibliotecii universitare au devenit obligatoriu pentru orice demers științific.

Constituirea și dezvoltarea colecțiilor unei biblioteci reprezintă una dintre activitățile esențiale, complexe și de mare responsabilitate. La baza acestei activități stau câteva principii enunțate de bibliologul român Corneliu Dima-Drăgan³:

- Completarea colecțiilor (denumire înlocuită în prezent cu dezvoltarea colecțiilor) este determinată de profilul bibliotecii și de sarcinile acesteia în anumite condiții istorice
- Completarea este un proces de creștere și de actualizare a fondurilor.
- Completarea este o activitate permanentă și coordonată raportată la: fondul existent, dinamica producției editoriale, infrastructura bibliologică, cerințele cititorilor, alocațiile bugetare.
- În acțiunea de completare a colecțiilor, relația între exhaustivitate și selectivitate este determinată de obligația oricărei biblioteci de a satisface, în mod corespunzător, cerințele tuturor categoriilor de cititori.
- Volumul și rata completării trebuie coroborate în permanență și în perspectivă cu posibilitățile de stocare, de prelucrare și de valorificare a documentelor.

Documentele unei biblioteci pot fi clasificate după mai multe criterii⁴:

➤ **după criterii bibliografice (după conținutul informației):**

- documente primare - lucrări originale din prelucrarea cărora rezultă documente secundare;
- cărți (tratate, culegeri, manuale și cursuri, monografii), publicații ale unor reuniuni științifice (lucrări, congrese, consfătuiri, conferințe, colocvii) și publicații oficiale (rapoarte, planuri);
- periodice - publicații din orice domeniu, de orice format, publicate în părți succesive,

care au un număr cronologic și continuă pe o perioadă nedefinită de timp (ziare, reviste, anuare, calendare și almanahuri, publicații referative, bibliografice, de librărie și anticariat);

- documente de tip special (standarde, brevete, cataloage, prospecte, hărți, note muzicale, ex-librisuri, monede, documente audio-vizuale);
- documente secundare - rezultatele finale ale prelucrării analitice și sintetice a documentelor primare: enciclopedii, dicționare, ghiduri bibliografice, reviste de titluri, reviste de referate;
- documente terțiare - produsele finite ale prelucrării globalizatoare a documentelor secundare: repertorii de enciclopedii și/sau dicționare, bibliografii, ghiduri.

➤ **după modul de apariție:**

- periodice;
- neperiodice.

➤ **după forma de materializare:**

- tipărite pe hârtie;
- manuscrise;
- pe alte tipuri de suport (audio-vizuale, magnetice, optice, electronice);
- de tip special (monede etc.).

➤ **după locul de publicare:**

- autohtone;
- străine.

➤ **după modul de publicare:**

- publicate: cărți, broșuri, periodice, hărți, atlase;
- nepublicate: teze de doctorat, rapoarte de cercetare, manuscrise, corespondență.

Dezvoltarea colecțiilor de cărți, periodice și documente audiovizuale, românești și străine se face pe baza unui program de completare curentă, retroactivă și de perspectivă, în funcție de cerințele de informare și documentare ale studenților, cadrelor didactice, cercetătorilor și celorlalți beneficiari ai bibliotecii. Aceasta se realizează prin:

- a) cumpărare sau achiziția propriu-zisă;
- b) transfer;
- c) schimb interbibliotecar intern și internațional;
- d) donații;
- e) depozit legal.

Constituirea colecțiilor este orientată întotdeauna spre utilizator și corelată cu structura programelor de studiu, cu temele de cercetare ale cadrelor

didactice și cu planurile de învățământ ale facultății. Oferta de informații propusă de bibliotecari trebuie să fie astfel constituită încât cititorii să plece de la bibliotecă mulțumiți de serviciile și produsele oferite.

Nu se poate vorbi de o politică de dezvoltare a colecțiilor fără a se lua în considerare structura procesului didactic la nivelul cercetării științifice din mediul universitar.

În mod implicit colecțiile trebuie să asigure informațiile necesare și obligatorii, suplimentare, dar și interdisciplinare referitoare la toate disciplinele și materiile de studiu incluse în programele de învățământ și cercetare.

Colecțiile bibliotecii trebuie analizate amănunțit pentru a se efectua o evaluare clară, profundă a circulației documentelor, rezultantă directă a cerințelor și necesităților de informare ale utilizatorilor.

În condițiile în care fondurile alocate pentru cumpărare sunt limitate, **donățiile** constituie o sursă importantă de completare a colecțiilor unei biblioteci. Ele pot fi făcute de instituții care editează lucrări proprii sau de persoane particulare (cadre didactice - autori ai unor lucrări sau posesori ai unor colecții care doresc să facă donațiile în folosul studenților).

Calitatea donațiilor poate fi diferită, de aceea se impune o selecție în baza unei liste pe care o furnizează donatorul, iar acceptarea donației depinde de valoarea acesteia, dar și de profilul și structura colecțiilor existente.

Note:

1. N. VINȚANU, *Cărțile și bibliotecile în era electronicii*, în „Biblioteca”, 2, 1984, p. 32, Apud: A. Berciu-Drăghicescu, G.D. Iscu. *Introducere în știința istorică și în științele auxiliare ale istoriei – surse info-documentare*. București: Editura Universității, 2005, p. 89.

2. Sanda BERCOVICI. *Biblioteca universitară între tradiție și mondializare uniformizată*. Constanța: Editura Ex Ponto, 2007, p. 9.

3. Ionel ENACHE. *Planificarea și organizarea serviciilor de bibliotecă*. București: Editura Universității, 2004, p. 76, 77.

4. *Direcții și strategii de dezvoltare a colecțiilor în bibliotecile universitare*. Constanța: Ex Ponto, 2001, p. 14-16.

5. ȘTIRBU, M.; CHIREAC, L.; IANUȘ, M. *Biblioteca Universității Tehnice „Gh. Asachi” Iași: plan de acțiune*. În: *ABIR* 14, nr. 4/2003, p. 12.

(Va urma)

RDA – Descrierea și accesul la resurse

Scurtă prezentare

Anca Stan
bibliotecar, Biblioteca
„V.A. Urechia”

RDA este un cod internațional de catalogare „care a fost inițiat ca urmare a examinării regulilor de catalogare existente și a concluziilor că trebuie o structură adecvată noilor tipuri de resurse ori de publicații, cu accent pe nevoile de informare a utilizatorilor. Pe o perioadă de cinci ani

(2003-2007) au fost analizate coduri, reguli ori practici de catalogare pe fiecare continent, astfel încât să se poată generaliza corect și aplica cât mai larg stipulațiile care urmau a fi introduse în RDA”¹.

„Codul de catalogare RDA conține stipulații privind descrierea unei resurse, dar ținta principală este utilizatorul, care poate beneficia de informații pertinente ca urmare a posibilității de evidențiere a relațiilor dintre resurse ori dintre resurse și persoanele și/sau colectivitățile care au contribuit la realizarea unei resurse”².

Obiectivele RDA

„Noul standard pentru conținutul de metadate este utilizat ca suport pentru descrierea, identificarea și utilizarea informațiilor.”³ „El prevede un set de reguli și instrucțiuni privind formularea datelor pentru identificarea resursei. Bazate pe termenii definiți în FRBR, datele create folosind RDA în descrierea unei resurse sunt destinate să ajute utilizatorii în următoarele acțiuni:

- să găsească resursele care corespund criteriilor de căutare stabilite de utilizator;
- să identifice, adică să confirme faptul că resursa descrisă corespunde cu resursa căutată sau să distingă între două sau mai multe resurse care au caracteristici similare;
- să selecteze o resursă care este adecvată nevoilor utilizatorilor;
- să obțină sau să acceseze o resursă descrisă.”

Datele create folosind RDA pentru a descrie o entitate asociată cu o resursă (persoană, familie, colectivitate, concept etc.) se bazează și pe termeni definiți în FRAD – Cerințe Funcționale pentru Date de Autoritate (Functional Requirements for Authority Data) și sunt destinate să ajute utilizatorii în următoarele acțiuni:

- să găsească informația despre entitatea descrisă și despre resursele asociate acesteia;
- să identifice, adică să confirme faptul că entitatea descrisă corespunde cu resursa căutată sau să distingă două sau mai multe entități cu nume similar etc.;
- să clarifice relația dintre două sau mai multe astfel de entități sau să clarifice relația dintre entitatea descrisă și un nume prin care acea entitate este cunoscută;
- să înțeleagă de ce un anumit nume sau titlu, sau formă a numelui ori titlului, a fost selectat ca nume sau titlu preferat pentru entitate.

Trăsături cheie

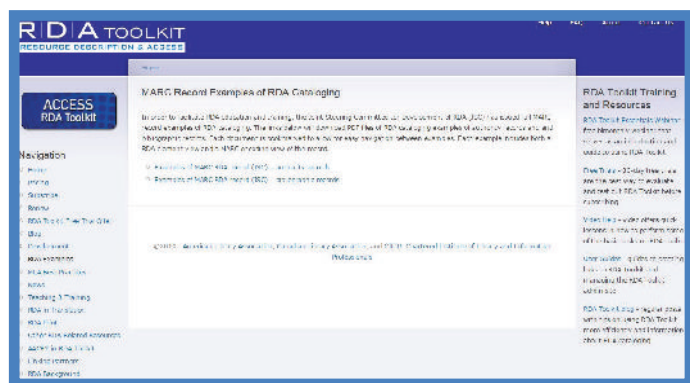
RDA are o structură flexibilă și extensibilă pentru descrierea resurselor produse și diseminate, folosind tehnologii digitale, servind în același timp nevoilor agențiilor care organizează produse în formate non-digitale.

RDA este standardul cel mai eficient, menit să preia cele mai noi tehnologii de metadate în scopul captării, stocării și modificării datelor, tehnologii compatibile cu cele aplicate anterior în biblioteci.

Structura RDA

„RDA este împărțit în 10 secțiuni, fiecare secțiune fiind compusă din unul sau mai multe capitole⁴:

- Secțiunea 1: Înregistrarea atributelor manifestării și exemplarului
- Secțiunea 2: Înregistrarea atributelor lucrării și expresiei
- Secțiunea 3: Înregistrarea atributelor persoanei, familiei și colectivității
- Secțiunea 4: Înregistrarea atributelor conceptului, obiectului, evenimentului și locului

- Secțiunea 5: Înregistrarea relațiilor primare dintre lucrare, expresie, manifestare și exemplar
- Secțiunea 6: Înregistrarea relațiilor cu persoanele, familiile și colectivitățile asociate cu o resursă
- Secțiunea 7: Înregistrarea relațiilor subiectului
- Secțiunea 8: Înregistrarea relațiilor dintre lucrări, expresii, manifestări și exemplar
- Secțiunea 9: Înregistrarea relațiilor dintre persoane, familii și colectivități
- Secțiunea 10: Înregistrarea relațiilor dintre concepte, obiecte, evenimente și locuri.”

Textul este împărțit în două părți dezvoltate. Primele patru secțiuni sunt dedicate creării entităților FRBR/FRAD pentru catalogul bibliotecii (de exemplu: date bibliografice și înregistrări de autoritate), restul secțiunilor descriind structura relațiilor de tip FRBR și FRAD între entități (de exemplu: intrări și referințe actualizate). Titlurile secțiunilor utilizează limbajul FRBR/FRAD, la fel ca și textul propriu-zis; de fapt, mulți dintre termenii care desemnează atribute ale entităților, prezenți în FRBR și FRAD, se regăsesc în normele specifice ale RDA.

Concluzii

„Cea mai mare provocare concretă cu care se vor confrunta catalogatorii în privința noilor reguli este limbajul textului”.⁵

RDA constituie un pas înainte în îmbunătățirea accesului la resurse, deoarece el guvernează înregistrarea metadatelor și construcția punctelor de acces ale acestora. Crearea de metadata constituie o piesă importantă a infrastructurii înregistrării, realizată cu scopul de a suporta motoarele de căutare și afișarea datelor.

Standardul constituie o dezvoltare semnificativă în globalizarea informațiilor, a serviciilor,

potrivindu-se bine cu o suită de standarde internaționale recent apărute și, în acest context, impactul va fi simțit în următorii ani.

Bibliografie:

Tratat de biblioteconomie. Vol. 2. Partea 1. Managementul colecțiilor de bibliotecă. București: Asociația Bibliotecarilor din România, 2014.

Webliografie

1). **RDA – Resource Description & Access.** Disponibil la: https://books.google.ro/books?id=Lbu8AQAQBAJ&pg=PP5&lpg=PP5&dq=rda+resource+description+and+access+2013+revision&source=bl&ots=KFZxYXrHYl&sig=Ni3Em_QsNmOdPyXf66yC7hT3E&hl=en&sa=X&ei=GOi0VMXYEYq1UZDzglg&ved=0CFwQ6AEwCQ#v=onepage&q=rda%20resource%20description%20and%20access%202013%20revision&f=false. Data accesării: 2015/01/05.

2). Ehert, Mark K. **RDA Building Blocks**. Disponibil la: <http://www.minitex.umn.edu/Cataloging/RDANo1.pdf>. Data accesării: 2015/01/05.;

3). **Ehert, Mark K. RDA: Why new cataloging news?** Disponibil la: <http://www.minitex.umn.edu/Cataloging/RDANo1.pdf>. Data accesării: 2015/01/05.

Note:

1. **RDA – Resource Description and Access.** În: *Tratat de biblioteconomie*. Vol. 2. Partea 1. Managementul colecțiilor de bibliotecă. București: Asociația Bibliotecarilor din România, 2014, p. 554.

2. Ibidem, p. 556.

3. **RDA – Resource Description and Access.** Disponibil la: https://books.google.ro/books?id=Lbu8AQAAQBAJ&pg=PP5&lpg=PP5&dq=rda+resource+description+and+access+2013+revision&source=bl&ots=KFZxYXrHYl&sig=Ni3Em_QsNmdOdPyXf66yC7hT3E&hl=en&sa=X&ei=GOi0VMXYEYq1UZDzglg&ved=0CFwQ6AEwCQ#v=onepage&q=rda%20resource%20description%20and%20access%202013%20revision&f=false. Data consultării: 2015/01/05.

4. **Structura RDA.** Diponibil la: https://books.google.ro/books?id=Lbu8AQAAQBAJ&pg=PP5&lpg=PP5&dq=rda+resource+description+and+access+2013+revision&source=bl&ots=KFZxYXrHYl&sig=Ni3Em_QsNmOdPyXf66yC7hT3E&hl=en&sa=X&ei=GOi0VMXYEYq1UZDzglg&ved=0CFwQ6AEwCQ&v=onepage&q=rda%20resource%20description%20and%20access%202013%20revision&f=false.
Data consultării: 2015/01/05.

5. Ehlert, Mark K. - **RDA Building Blocks**. Disponibil la: <http://www.minitex.umn.edu/cataloging/rdano2.pdf>. Data consultării: 2015/01/05.

Clubul de Șah „Axis Libri”

Proiect educațional pentru copii

**Maricica
Târâlă-Sava**

șef birou, Împrumut la
domiciliu pentru copii,
Biblioteca „V.A. Urechia”

Ideea unui club de șah a apărut în vara anului 2014, în urma unei activități de inițiere în tainele șahului, desfășurată în cadrul Clubului de vacanță, *Clubul Curioșilor*. Invitat special a fost domnul inginer Adrian Smărăndoiu, reprezentant al C.S. „Șah Club Galați”, care s-a oferit să predea **gratuit** șahul celor mici. Deschiderea oficială a Clubului de șah a avut loc în data de 4 octombrie

2014, în cadrul evenimentului „Noaptea în Bibliotecă”. Proiectul s-a încheiat pe un an de zile, cu posibilitatea prelungirii. Clubul activează în fiecare zi de miercuri, între orele 16,30 – 18,00, în cadrul Secției pentru Copii a Bibliotecii Județene „V.A. Urechia”. În prezent, clubul activează cu un număr de 15 copii. Deși sunt la început de drum, micii șahiști au participat la prima competiție în cadrul concursului de șah „Cupa lui Moș Nicolae”, organizat de Clubul sportiv „Șah Club” Galați. Câștigători au fost: Năstase Mihai-Gabriel, Popa Mihai, Buhăescu Florin, Matei Eduard-Andrei, Iorga Andrei, Bălan Silvia-Medeea, Bradea Alessia-Gabriela, Moisă Miruna-Gabriela și Ursu Silvia-Maria. În anul 2015 sunt anunțate două competiții la care vor participa membrii Clubului de șah „Axis Libri”. Copiii sunt conștiențioși, participă activ la orele de șah și încearcă să învețe cât mai multe de la domnul instructor Adrian Smărăndoiu, care, cu talent didactic și multă seriozitate, îi învață și îi formează pe micii curioși. Iată câteva impresii din partea părinților despre activitatea clubului:

„Mă numesc Ursu Irina, sunt mama elevei Ursu Silvia-Maria, în vârstă de 8 ani, care vine la acest club din prima zi. Consider că este un succes. Mă declar mulțumită, datorită experienței și învățăturii acumulate de fetița mea. Ar trebui mai multe ore de

șah, mai multe cluburi deschise în școli. Consider că acest sport al minții este folositor copiilor, deoarece le dezvoltă gândirea, mintea și comportamentul în societate.”

„Sunt mama copilului Iorga Andrei și sunt foarte mulțumită de felul cum explică, pe înțelesul copiilor, domnul profesor și de răbdarea și tactul de care dă dovadă. Face ca orele să fie atractive pentru copii, aceștia rămânând cu multe noțiuni în urma cursului, rezultatele fiind vizibile. Mulțumesc pe această cale tuturor celor implicați în acest proiect.”

„Este o activitate plăcută, fiul meu vine cu mare drag, abia așteaptă seara de miercuri. Este fascinat de felul cum domnul profesor explică noțiunile de șah. Mi-ar plăcea să se poată organiza mai multe ore săptămânal.” (Ioana Șerban).

„Domnul Smărăndoiu Adrian este un profesor cu «chemare» pentru șah și reușește să-i atragă pe copii în acest joc al minții.” (Carolina Bradea)

„Participarea la un concurs la numai două luni de la începerea cursului, afinitatea copiilor față de instructorul de șah, realizările importante într-un timp scurt, cam așa ar putea fi caracterizată activitatea Clubului de șah «Axis Libri» B.V.A.U.” (Dorina Bălan).

Domnul instructor Adrian Smărăndoiu ne-a declarat: *„Rezultatele obținute de sportivii noștri în ultimii ani, recomandă C.S. „ȘAH CLUB GALAȚI” ca fiind cel mai puternic și performant club de șah din Galați și din Regiunea de Dezvoltare Sud-Est, atât pentru șahul de performanță cât și pentru șahul de amatori. Este singurul club cu echipe de seniori în Superliga Națională și în diviziile inferioare, singurul organizator de turnee de șah omologate FIDE și F.R. Șah din Galați, campioni naționali la diferite categorii și cu zeci de medalii obținute la finalele pe țară atât la individual, cât și pe echipe de copii, juniori și tineret, seniori, cu 6 sportivi cooptați în loturile naționale din România.”*

Cu asemenea rezultate, avem speranța că într-o zi printre marii câștigători ai orașului nostru se vor număra și micii șahiști ai Clubului de șah „Axis Libri” de la Biblioteca Județeană „V.A. Urechia”. Sperăm să reușim să dotăm clubul cu echipamentele propuse în buget, astfel încât activitatea clubului să se desfășoare în cele mai bune condiții.

Un nou Club la Biblioteca „V.A. Urechia”, cel al jucătorilor de GO

Ioana Chicu
bibliotecar, Biblioteca
„V.A. Urechia”

GO-ul este un joc de strategie care a fost inventat aproximativ acum 4000 de ani, în China. Referitor la acest joc, există o legendă conform căreia acest joc a fost inventat de consilierul Shun al împăratului Yao (2357 – 2255 î. Hr.). Fiul împăratului, Dan Zhu, era un copil foarte energic, iar acest joc a fost conceput tocmai pentru a-i șlefui caracterul tânărului fiu

de împărat și a-i educa răbdarea. O dovadă în plus a importanței acestui joc este și menționarea acestuia în *Invățăturile* lui Confucius, ceea ce nu face decât să sublinieze importanța jocului, ca mijloc educativ, dar și ca modalitate de petrecere a timpului liber.

Jocul de GO are reguli extrem de simple, fiind unul complet logic, care poate fi practicat de oricine. Valențele sale pozitive și educative sunt dovedite și de efectele sale benefice asupra dezvoltării ambelor emisfere cerebrale, în special a celei drepte, responsabilă de creativitate. Practicarea acestui joc contribuie la dezvoltarea memoriei, cea mai veche dovadă în acest sens fiind menționarea într-o carte apărută în jurul anului 300 d. Hr. a unui jucător, numit Osan, care a reușit să refacă din minte o partidă, după ce aceasta a fost finalizată.

În jurul secolului al V-lea d. Hr., jocul de GO se răspândește în Coreea, iar mai târziu va deveni una din cele patru materii de examen, alături de matematică, muzică și poezie, pentru cei care aspirau la funcții oficiale. Unele dintre așa-numitele „reguli de aur” al GO-ului sunt considerate adevărate principii de viață, dintre care le menționăm pe următoarele: lacomul nu are succes; renunță la o piatră pentru a câștiga inițiativa; când ești în pericol, sacrifică; muți o piatră, după ce analizezi mutarea oponentului; când ești izolat sau slab, caută pacea și evită lupta.

În secolul al VIII-lea d.Hr. jocul de GO se răspândește foarte mult în Japonia, iar mai târziu, respectiv în secolul al XVII-lea, jocul de GO devine una din artele marțiale; în secolul al XIX-lea, importanța acestuia este evidentă, prin existența celor 4 case-academii (Hon'inbo, Inoue,

Yasui și Hayashi), finanțate oficial de shogunat (administrație), în care întreaga activitate consta în studierea GO-ului. Elevii acestor academii se întreceau în partide disputate în fața shogunului, în castelul Edo. Titlurile care le erau atribuite erau cele de „dan” și „kyu”, în funcție de calitățile arătate în timpul jocului, iar practicarea acestui joc contribuia la formarea voinței, dar și a unor reacții rapide în anumite situații-limită.

În Europa, acest joc pătrunde în secolul al XIX-lea, iar în România de la mijlocul secolului al XX-lea. Academicianul Gheorghe Păun este cel care contribuie decisiv la răspândirea acestui joc în România, el fiind și primul președinte al Federației Române de GO. În cartea sa, *Inițiere în GO*, acesta preciza: „GO-ul are o serie de calități pe care șahul nu le are. În primul rând, GO-ul este un joc în mai mare măsură «constructiv», obiectivul său nu e «uciderea» unei piese adverse ci «construirea»: cei doi jucători se întrec în a construi teritoriu, în a face mai mult și mai bine.” La aceste calități se adaugă și faptul că cele mai puternice programe informatice dedicate acestui joc, nu au reușit să învingă vreodată un jucător profesionist de tărie de 1 dan.

Efectele pozitive ale practicării jocului de GO sunt multiple: contribuie la o mai bună comunicare inter-generații, dezvoltă capacitatea de a rezolva independent probleme, gândirea matematică, dar și capacitatea de a interacționa cu ceilalți. Mecanismul jocului, care constă în reguli simple și o strategie foarte complexă, dar și principiile acestuia (care se pot învăța în doar câteva minute de un începător), sunt elemente pe care oamenii le folosesc în viața cotidiană în luarea unor decizii despre cum să utilizeze niște resurse limitate în atingerea unui scop. De aceea, jocul de GO este un subiect de interes și pentru multe persoane din mediul economic. Sunt cercetători care afirmă că principiile jocului de GO pot fi aplicate și la nivelul politicii internaționale.

Având în vedere toate aceste aspecte pozitive ale jocului de GO, la nivelul Bibliotecii Județene V.A. Urechia din Galați, ne-am propus inițierea unui club de GO, intitulat sugestiv Clubul de GO „Axis Libri”, în parteneriat cu Asociația de GO Brăila, care se adresează în primul rând jucătorilor adulți, care au deja niște noțiuni minimale referitoare la acest joc, și care va avea întâlniri bilunare.

Stagiune nouă pentru Salonul literar *Axis Libri* în cel de-al șaselea an de activitate

Silvia Matei
șef serviciu, Săli de lectură,
Biblioteca „V.A. Urechia”

În cadrul evenimentului *Noaptea în Bibliotecă la Galați*, desfășurat în data de 4 spre 5 octombrie 2014, a avut loc ediția specială a Salonului literar, care l-a avut în centrul atenției pe nonagenarul Nicolae Staicu-Buciumeni și a sa lucrare autobiografică *Povestea vieții unui om neînsemnat*, apărută în 2 volume, la editura Sinteze,

în anul 2014. În formatul obișnuit al salonului, după prezentarea biobibliografică făcută de prof. dr. Zanfîr Ilie, directorul Bibliotecii „V.A. Urechia”, a fost lansată invitația de a asculta o scurtă prezentare făcută celor două volume de către bibliotecarele Andreea Iorga și Roxana Irimia. Alături de veteranul scriitor gălățean au fost prieteni dragi și fideli participanți la salonul literar precum Paul Săn-Petru, Radu Moțoc, Ghiță Nazare, Viorel Dinescu sau Cezarina Adamescu.

Deschiderea oficială a stagiunii octombrie-decembrie din cel de-al șaselea an de activitate a avut loc joi **9 octombrie** și, ca de fiecare dată, sala *Mihai Eminescu* a Bibliotecii „V.A. Urechia” și-a primit oaspeții de seamă într-un cadru de toamnă autentică, care a vrut să redea simbolic mirosul roadelor bogate, a mustului ce fierbe în butoaie și a gutuilor aflate în pârg. Invitați de onoare au fost scriitorii gălățeni Victor Cilincă și Petru Iamandi. Deschiderea serii a fost făcută cu un scheci umoristic susținut de Alexandru Horghidan și Eduard Jalbă, elevi în clasa a X-a la Liceul de Arte „Dimitrie Cuclin”, îndrumați de prof. Daniela Enache Nistor. Jurnalistul Victor Cilincă s-a prezentat în fața publicului gălățean cu lucrarea *Quermessa ori Mirodeniile minții*, care este un roman istoric romantic și de aventuri, scris în foileton și publicat inițial în cotidianul *Viața liberă*, în perioada 24 iulie

2010 – 5 iulie 2013. Profesorul Petru Iamandi ne-a prezentat o culegere de schițe umoristice publicate în volumul intitulat sugestiv *Ocolul pământului în 80 de schițe umoristice*. Ambele volume lansate au fost publicate în 2014 la editura Axis libri.

Despre autori și lucrările lor au vorbit atât colegele noastre Ioana Chicu și Violeta Moraru cât și invitații autorilor printre care îi amintim pe Dan Plăeșu, Apostol Gurău, Ioan Gh. Tofan, Tudose Tatu. Momentul umoristic a fost susținut de epigramistii Ioan Fărcașanu, Ion Manea și Teodor Buhăescu. Cuvântul de încheiere a fost rostit de neobositul moderator al salonului literar, scriitorul și jurnalistul Teodor Parapiru. La final au fost oferite, ca de obicei, diplome de excelență autorilor protagoniști ai acestei ediții.

Ediția de joi **16 octombrie** a fost una marcată de spiritualitate și pace sufletească, imprimată de lucrările preoților Simion Vârgolici și Eugen Drăgoi. În deschiderea serii, Daniela Negoită, elevă în clasa a VII-a, la Liceul de Arte „Dimitrie Cuclin”, a susținut un recital liric. Cartea părintelui Simion Vârgolici, *Icoane șterse*, îngrijită de scriitorul și jurnalistul Fabian Anton, este o culegere de articole publicate în presa vremii, predici și amintiri rămase în arhive care subliniază personalitatea unuia dintre cei

mai importanți duhovnici pe care i-a avut Galațiul. Preotul Eugen Drăgoi a prezentat volumul *Sfinții martiri brâncoveni. 300 de ani de la mucenicie*. Lucrarea cuprinde două părți, una care reprezintă o cronologie a epocii brâncovenești și ce-a de-a doua parte, o bibliografie cu aproape 400 de titluri relative la Brâncoveanu și epoca brâncovenească. Prefața lucrării este semnată de conf. univ. dr. Constantin Ardeleanu, cel care a și susținut valoarea documentară a lucrării în fața publicului prezent la eveniment. Recenziile celor două lucrări au fost prezentate de bibliotecarele Leonica Roman și Elena Magadan. Părintele Eugen Drăgoi a făcut de asemenea cunoscute motivele care l-au îndemnat în acest demers editorial. Au mai luat cuvântul Anton Fabian, Violeta Ionescu și Ghiță Nazare. Atmosfera a fost destinsă de reprize de epigrame compuse adhoc de Ion Manea, Teodor Buhăescu și Ioan Fărcășanu.

La ediția din **23 octombrie** au fost prezenți doi dintre cei mai cunoscuți scriitori gălățeni, cu o bogată activitate literară în spațiul cultural local. Este vorba de scriitorul și profesorul Viorel Dinescu care ne aduce în atenție volumul de poezii *Clipa îndoiieli*, apărut la Fundația Scrisul românesc din Craiova, în 2014 și poeta și jurnalista Angela Ribinciuc cu volumul de poezii *Viața începe mereu*, apărut anul acesta la Editura Axis libri. În deschidere, a avut loc un recital muzical susținut de Silvia Anton, cls. a VIII-a, elevă la Liceul de Arte

„Dimitrie Cuclin”. Recenziile celor două lucrări au fost prezentate publicului aflat în sala de lectură Mihai Eminescu, de bibliotecarele Catrina Căluian și Ioana Chicu. Participanții fideli la salon nu au lăsat să treacă neobservate cele două lucrări. Și-au exprimat prietenește opiniile preotul Eugen Drăgoi, Dan Plăeșu, Ion Manea și Corneliu Antoniu. Întâlnirea s-a încheiat ca de altfel toate întâlnirile de joi, cu atribuirea de către directorul Bibliotecii a unor diplome de excelență autorilor lanșați.

Ultima ediție a lunii octombrie (**30 octombrie**) a fost dedicată prezentării noutăților editoriale ale Editurii Eikon și oaspeților veniți din țară. Au fost lansate 4 lucrări astfel: *Visul Mariei*, autoare Cristina Plămădeală, *Isogragii. Eseuri despre evadarea în esențial*, autor Christian Crăciun, *Încercări de hermeneutică antropologică asupra ritualurilor religioase-creștine*, autor Bogdan-Costin Georgescu

și *Admirabila tăcere. Jurnal*, autor Alexandru Mironescu. Recitalul liric din deschidere a fost susținut de Evelina Vicleanu, elevă în clasa a XII-a la Liceul de Arte „Dimitrie Cuclin”.

Luna **noiembrie**, în ziua de **șase** a debutat cu seară tecuceană, fiind prezenți nu mai puțin de 4 autori binecunoscuți veniți din județ: Viorel Burlacu,

ani după... În deschiderea ediției publicul a ascultat câteva acorduri muzicale printr-un recital susținut la flaut de Ana Vasile, cls. a VIII-a, prof. Îndrumător Dumitru Grigoraș, Liceul de Arte Dimitrie Cuclin.

După obișnuita prezentare a autorilor făcută de către Zanfîr Ilie, directorul Bibliotecii „V.A. Urechia”, moderatorul salonului literar, Teodor

Parapiriu, a dat cuvântul bibliotecarilor Bezman Tena, Otilia Badea, Simona Haidu și Lucian Pleșa, care ne-au făcut cunoștință cu cele patru cărți lansate. Autorii au fost invitați apoi să împărtășească publicului câteva din trăirile lor literare. Aceștia au dedicat publicului și câteva autografe sonore. Scriitorii tecuceni au fost susținuți din auditoriu de colegi de breaslă precum Dan Plăeșu, Ghiță Nazare, Ion Manea, Vasile V. Popa, dar și de epigramaștii Ion Manea, Ioan Fărcășanu și Teodor Buhăescu. Ediția s-a încheiat în același tipar, cu decernarea diplomelor de participare pentru autori.

Ediția din **13 noiembrie** a avut ca invitați alți scriitori cunoscuți pe plan literar. Este vorba de Mioara Bahna, Emilian Marcu și Adrian Dinu Rachieru. Criticul literar Mioara

Bahna se oprește în cele două volume lansate în această seară, *Aventura lecturii*, la câțiva din cei mai importanți scriitori din literatura română dar și din cea universală. Adrian Dinu Rachieru anunță începutul unei istorii politice a literaturii române postbelice, prin volumul *Generația orfelină*, apărut la Ideea europeană în 2014, iar Emilian Marcu ne aduce în prim plan povestea umană despre lagărele sovietice inumane prin romanul *Tobeie mute*.

Recenziile celor trei cărți au fost prezentate de reprezentantele bibliotecii, Popa Cătălina, Simona Haidu, Catrina Căluian și Dorina Bălan. Lansarea celor trei volume a fost precedată de recitalul poetic

Vasile Ghica, Ionel Necula și Nelu Păcuraru. Viorel Burlacu a prezentat volumul *Memoria hârtiei* în care a adunat aproape toate știrile, reportajele și interviurile din ultimele decenii de viață culturală tecuceană și le-a restituit cititorilor, într-o formulă livrescă. Cartea de aforisme a scriitorului

și profesorului tecucean Vasile Ghica *Entre les griffes du rire (În ghearele râsului)*, a fost tipărită în franceză, în traducerea gălățeanului Constantin Frosin, la editura pariziană *Le Brontosauire*. Prefața este semnată de Jean-Paul Gavard-Perret și referințele critice de Paul van Melle, din Bruxelles, care spune că aforismele tecuceanului sunt „demne de un La Bruyere sau un La Rochefoucauld”. Ionel Necula și-a lansat volumul *Cronici și eseuri filosofice* iar Nelu Păcuraru volumul *Minunile nu se repetă*. În același timp Daniela Grigoraș, directorul Bibliotecii Municipale „Ștefan Petică” din Tecuci, a făcut o scurtă prezentare a lucrării *Ștefan Petică. La 110*

susținut de invitatul special la eveniment, actorul Lică Dănilă.

La ediția din **20 noiembrie**, au avut loc lansările volumelor: *Marafeturi marginale*, autor Toader Buhăescu, *Urme pe oglinda apei vol. II: Banii securității*, autor Constantin Costache și *Ghemul destinelor*, autor Maximilian Popescu-Vella. În deschiderea serii ne-am amuzat cu un scheci umoristic: *Moartea la administrația financiară*, de Simona Tache - interpretat de Marcela Cercel și Oana Vlad, eleve la Liceul de Arte „Dimitrie Cuclin”, clasa a XI-a C, prof. Victor Mihăilescu. În cursul firească și obișnuit al manifestării, Zanfir Ilie, Directorul Bibliotecii „V.A. Urechia”, a dat citire fișelor biobibliografice a celor trei autori, moderatorul Teodor Parapiru a salutat, cu ochiul criticului, apariția celor trei volume și a dat apoi cuvântul autorilor. Recenziile lucrărilor au fost pregătite cu profesionalism de bibliotecarii Lucica Velichi, Simona Milica și Lucian Pleșa. Apostol Gurău, Ioan Gh. Tofan, Ghiță Nazare și Vasile V. Popa, au fost alături de autori exprimându-și la rândul-le opiniile. Seara s-a încheiat cu obișnuita repriză de autografe.

Ediția din **27 noiembrie** a fost una cu greutate, având în vedere numărul mare de personalități culturale pe care Biblioteca „V.A. Urechia” i-a avut ca oaspeți. Academicianul Mihai Cimpoi a răspuns invitației bibliotecii de a face prezentarea lucrării binecunoscutului academician Eugen Simion, *Ion Creangă. Cruzimile unui moralist jovial*. Aceasta a fost premiată la Salonul Internațional de Carte pentru Copii și Tineret, ediția a XV-a, de la Chișinău, în 2011. Romanul *Vrăjmaș*, autor Liviu Ioan Stoiciu, apărut la editura Polirom și lansat pentru prima dată la Târgul de carte „Gaudeamus”, în 23 noiembrie 2014, a avut o a doua lansare în această seară la Galați. Alături de aceste personalități au fost și Filomena și Daniel Corbu care au făcut o scurtă prezentare a noutăților editurii Princeps Edit. Recitalul elevilor Liceului de Arte Dimitrie Cuclin, Laura Lazăr, la oboi, și Daniela Bostan, la clasa de teatru, au dat startul unei serii memorabile, fiind o adevărată plăcere să ascuți adevărați maeștri

ai literaturii și criticii literare românești precum Eugen Simion, Mihai Cimpoi sau Daniel Corbu.

Ultima ediție din acest an a salonului literar a avut loc joi **4 decembrie** când s-au lansat volumele: *Interogație finită*, autor Coriolan Păunescu, *Boholț: Sat ardelean al tradiției, statorniciei și speranței*, autor Aurel Drăguș și *Oameni de ieri, de azi, dintotdeauna*, autor Vasile V. Popa. În cadrul manifestării a avut loc și vernisajul expoziției *Pășind printre chipuri* de Aldyn. În deschidere a avut loc un minirecital al Grupului Ortodoxia care a interpretat *Doina*, de Mihai Eminescu, și colinde românești, ca o avanpremieră la sărbătorile de iarnă ce au urmat. Cuvântul de început l-a avut ca de obicei Zanfir Ilie, directorul Bibliotecii, urmat de neobositul moderator, profesorul Teodor Parapiru. Au urmat recenziile colegelor noastre Geta Vlad, Roxana Irimia și Gabriela Istrate. Nu au lipsit și cuvintele de încurajare adresate de participanții fideli la toate edițiile salonului precum Corneliu Antoniu, Apostol Gurău sau Tudose Tatu, precum și reprizele umoristice ale epigramaștilor Ioan Fărcășanu, Teodor Buhăescu și Vasile Manole.

Și pentru că orice lucru frumos are și un sfârșit, stagiunea octombrie – decembrie, s-a încheiat cu această seară, urmând o pauză binemeritată, impusă de perioada sărbătorilor de iarnă. Salonul literar *Axis libri* își va relua activitatea la începutul lunii februarie. Vă așteptăm!

Rachieru, Adrian Dinu. *Generația orfelină: mitografii lirice.*

București: Ideea Europeană, 2014

Dorina Bălan
șef birou, Catalogarea
colecțiilor. Control de
autoritate,
Biblioteca „V.A. Urechia”

Recenta lucrare a dlui prof. univ. dr. Adrian Dinu Rachieru - *Generația orfelină: mitografii lirice*, apărută la prestigioasa editură bucureșteană *Ideea Europeană*, în anul 2014 - este un studiu de sociologie literară la care este supusă generația șaizecistă, mai precis primul val liric al acesteia. Actuala monografie se dorește a fi parte a unui amplu proiect format dintr-o serie de volume ce pregătește „O istorie politică a literaturii române”, așa cum titularul cercetării o mărturisește chiar în cuvântul înainte.

De ce acest titlu, *Generația orfelină*? Aceasta este chiar o întrebare retorică pe care autorul o adresează într-un studiu la început, justificându-și ideile expuse printr-o argumentație bogată, riguroasă. El comunică astfel atitudinea față de poezii acestei generații, care a creat „privată de maeștri, în epoca bibliotecilor sigilate și a cărților indexate, redescoperind cu entuziasm o tradiție până atunci refuzată, boicotată, având o salutară conștiință a solidarității, pompând sânge tânăr în arterele unei literaturi trecute prin filtrul proletcultismului.”

În cuprinsul lucrării, eruditul profesor revizuieste cu argumentul esteticului locul generației '60, repunând poezii studiate în drepturile lor, în ciuda tuturor acelor care încearcă să îi estropeze.

Deschizând analiza valorilor lirice șaizeciste cu Labiș, cel care „a spart gheața proletcultismului” și a creat o nouă etapă a lirismului continuată cu Baconsky - „poet cultivat... bolnav de estetism”, criticul îl analizează pe Ion Brad de numele căruia se leagă evoluția de la „precarul retorism... la programul generaționist”. Pârția trasată pentru elite este ocupată mai departe de Florin Mugur „autorul Spectacolului amânat”, de Alexandru Andrițoiu - „poetul cultivat, fără metamorfoze spectaculoase”, de Aurel Rău - „poetul liricii peisagistice”, de Ion Miloș a cărui lirică este caracterizată de „altitudine filosofică... sub aparența simplității”, de Ion Horea - cel „suspectat de metempsihoză poetică”, Gheorghe Tomozei - „poet de inimă cu voluptăți rafinate”, Ion Gheorghe la care „inventia în zonele miticului aspiră - firesc - la monumentalitate”. Seria celor supuși analizei merge mai departe cu: Petre Stoica - poetul care „s-a bătut pentru repunerea lirismului în drepturile sale și tot el... l-a subminat”, cu Grigore Vieru - „figura tutelară a

Basarabiei”, Horia Zilieru - „un arbitru al eleganței”, Vasile Levițchi - omul care dincolo de valoarea poetică are uriașul merit de a fi fost pentru începătorii în poezie „un antrenor spiritual”, Nichita Stănescu - „poetul oracular-sibilinic”, Cezar Baltag „cel ispitit de neliniști ontice”, Ilie Constantin - „poetul credincios unor teme, dar sever cu sine”, Anghel Dumbrăveanu care abordează „o lirică de elegantă caligrafie... descoperind duminicalul în cotidian”, Florența Albu - „poeta câmpiei” care „topește în plasma textuală emoții defeminizate”. Regăsim printre cei puși sub lupa criticii revizioniste a lui Adrian Dinu Rachieru și pe gălățeanul (bujorean) Grigore Hagiu - semiruralul „cu apetit filosofard, cu noțiuni sonore”, pe Constanța Buzea - cea care „face din poezie un peisaj moral”, pe Radu Cârnci - „un apologet al iubirii”, Ioan Alexandru - „un blagian ce scormonea depozitele ancestrale”, Marin Sorescu - cel care „reîmprospătează vocabularul poetic”, pe Ana Blandiana al cărei scris este „un dar și o ispită fatală”, Ștefan Augustin Doinaș - care „stăpânește modalitățile prozodice cu un tehnicism impecabil”, Constantin Abăluță - cel ce cultivă „un rafinement sedus de impersonalitate”, pe Gabriela Melinescu - poeta „conectată la temperatura trăirilor, presimțind incendiile erotice, dar și pe Adrian Păunescu - cel care a fost insurgentul „histrionic, labil, emfatic, cultivând persuasiunea oratorică”.

Lucrarea se încheie cu documentate concluzii asupra generației Labiș și a condițiilor în care a creat aceasta, o perioadă când aberanta politică a regimului comunist în domeniul culturii a făcut ca mulți scriitori de primă mână să fie puși la index, iar alții să beneficieze de o falsă ridicare a cotei valorice. Acestea sunt o parte dintre motivele pentru care titratul profesor universitar Adrian Dinu Rachieru pledează pentru necesitatea revizuirii pe care intenționează să o definitiveze printr-o serie de cercetări care vor continua cu cel de-al doilea val liric, dar și cu prozatorii și criticii acestei perioade.

Analiza obiectivă a elitei lirice, respingerea sau aprobarea unor contestatari, susținerea argumentată a afirmațiilor și „disciplinatoarea lumină retrospectivă”, care obligă la reșezarea valorilor, fac din criticul Adrian Dinu Rachieru o personalitate a biografiilor excelent rescrise.

Monografia dedicată generației orfeline este o lucrare extrem de riguros întocmită din punct de vedere științific - fiecare interpretare fiind argumentată și cu aprecierile celor mai respectabili critici literari ai acestei perioade - ceea ce o recomandă ca pe o reală enciclopedie în domeniu și ne determină să așteptăm cu interes o nouă istorie a literaturii, promisa *Istorie politică a acesteia*.

Regneală, Mircea (coord.). *Tratat de biblioteconomie.* *Vol. 2. Partea 1.*

București: Asociația Bibliotecarilor din România, 2014

Violeta Moraru
șef serviciu, Dezvoltarea,
evidența și prelucrarea
colecțiilor,
Biblioteca „V.A. Urechia”

Primul volum al *Tratatului de biblioteconomie*, coordonat de prof. dr. Mircea Regneală și publicat în 2013, a avut un impact deosebit în rândul bibliotecarilor de toate tipurile, având în vedere că o lucrare de o asemenea anvergură nu fusese încă editată pe teritoriul țării noastre, iar dezvoltarea continuă a domeniului științei informării impunea apariția unui manual

complet de biblioteconomie, în care să fie abordate toate tipurile de activități desfășurate în cadrul bibliotecilor.

Prima parte a celui de-al doilea volum al *Tratatului*, editată anul acesta, sub egida Asociației Bibliotecarilor din România, este coordonată tot de prof. dr. Mircea Regneală și oferă informații pertinente furnizate de specialiști români cu experiență în domeniu, extrem de utile membrilor comunității biblioteconomice.

Dacă în primul volum sunt prezentate informații generale din domeniul biblioteconomiei și al științei informării, cel de-al doilea volum abordează probleme specifice tehnicii biblioteconomice, sub semnătura unor adevărați specialiști ai domeniului. Prima parte a acestuia este structurată pe 4 (patru) mari capitole, pe parcursul unui număr de 619 pagini și sintetizează probleme complexe ale tehnicii de bibliotecă, fiind extrem de utilă atât seniorilor profesiei care doresc să-și aprofundeze cunoștințele, cât și tinerilor care se inițiază în această sferă de activitate.

În primul capitol, intitulat *Biblioteca modernă*, sunt prezentate rolul și funcțiile bibliotecii contemporane, sub semnătura Elenei Tîrșiman, conferențiar universitar doctor în cadrul Universității din București, precum și informații cu privire la informatizarea bibliotecilor, inclusiv principalele module pe care trebuie să le conțină un sistem integrat de bibliotecă, expuse de dr. Doina Ostafe de la Universitatea de Vest din Timișoara.

În cel de-al doilea capitol, *Dezvoltarea colecțiilor*, profesorul universitar emerit Mircea Regneală, președintele ABR și coordonatorul general al lucrării, sintetizează principiile și politicile procesului de achiziție și dezvoltare a colecțiilor, pornind de la prezentarea tipologiei documentare - tradiționale și moderne.

Nu lipsesc nici informațiile cu privire la evidența, gestionarea și organizarea colecțiilor care fac obiectul celui de-al treilea capitol și sunt furnizate de conf. univ. dr. Cristina Popescu de la Universitatea din București.

Al patrulea capitol este dedicat uneia dintre principalele activități ale procesului de prelucrare a resurselor, și anume catalogarea. Problemele abordate în cadrul acestui domeniu, expuse de către dr. Constanța Dumitărășconiu de la Universitatea din București, profesionist de elită, sunt armonizate cu cele mai noi standarde și norme apărute la nivel internațional. Aici, pe lângă prezentarea conceptelor și a standardelor utilizate în catalogare (ISBD, FRBR, RDA), sunt descrise în detaliu și formatele de înregistrare (UNIMARC, MARC 21), precum și noțiunile despre controlul de autoritate și controlul bibliografic universal (CBU). Sunt incluse și câteva exemple edificatoare asupra utilizării celor două formate, din care se pot constata asemănările și deosebirile dintre ele.

Bibliografia de referință și notele prezente la finalul capitolelor aduc o valoare suplimentară informațiilor prezentate, demonstrând o amplă documentare a autorilor cu privire la subiectele abordate.

Conținutul primei părți a celui de-al doilea volum al *Tratatului de biblioteconomie*, coordonat de prof. dr. Mircea Regneală, confirmă faptul că acesta reprezintă o lucrare de anvergură, un manual de bază extrem de util membrilor comunității biblioteconomice.

Îi felicităm atât pe autorii care au contribuit cu materiale profesionale, cât și pe prof. dr. Mircea Regneală, coordonatorul general al lucrării, care și-a asumat dificila misiune și responsabilitate de a le colecta și structura și așteptăm cu deosebit interes apariția următoarelor volume.

Bahna, Mioara. *Aventura lecturii: Scriitori străini*. Râmnicu Sărat: Valman, 2012; *Aventura lecturii: Proza română contemporană*. Iași: Junimea, 2013; *Sensuri*. Iași: Junimea, 2014; *Construcția apozitivă în limba română contemporană*. Iași: PIM, 2014

Catrina Căluian
bibliotecar, Biblioteca
„V.A. Urechia”

Criticul literar Mioara Bahna își începe aventura lecturii printr-o incursiune mai întâi în proza străină, urmată de poezia românească și încheiată cu proza din literatura română, iar această ordine a ales-o pentru că împărtășește convingerea lui Titu Maiorescu că trebuie „să fim naționaliști cu fața spre universalitate”. Înțelegerea fenomenului

literar românesc implică și cunoașterea literaturii străine.

Volumul „*Aventura lecturii: Scriitori străini*” apărut în anul 2012 la Editura Valman din Râmnicu Sărat conține 22 de cronici literare realizate pentru tot atâtea romane semnate de autori străini celebri, în cea mai mare parte, laureați al Premiului Nobel pentru Literatură.

Autoarea aduce în atenția cititorului valori adevărate ale literaturii universale contemporane: americanii Isabel Allende și Charles Bukowski, italienii Dino Buzzati și Italo Calvino, sud-africanul Coetzee, britanicul William Golding, scriitorul norvegian Knut Hamsun, romancierul francez de origine cehă Milan Kundera, francezii Jean-Marie Gustave Le Clezio și „șeful noului roman francez” Alain Robbe-Grillet, peruvianul Mario Vargas Llosa, columbianul Gabriel Garcia Marquez. N-a fost uitată literatura niponă reprezentată de Haruki Murakami și Yasunari Kawabata, literatura ebraică prin Amos Oz și cea turcă prin Orhan Pamuk.

Prin cronicile realizate, autoarea decodifică mesajele acestor celebre romane și provoacă cititorul la lectură.

Volumul dedicat prozei române contemporane apărut în 2013 la editura ieșeană Junimea, *Aventura lecturii: Proza română contemporană*, abordează 38 de volume ilustrative pentru diversitatea stilistică și tematică a prozei românești. Cronicile literare au apărut în diverse reviste de cultură între anii 2008-2013. Paginile se deschid cu romanul lui Ștefan Agopian *Tache de catifea*, urmat de *Proorocii Ierusalimului* de Radu

Aldulescu, *Urma lui Adrian Alui Gheorghe*, nuvelele lui Nicolae Breban, povestirile lui Mircea Cărtărescu, *Nemuritorul albastru* al lui Radu Cioban, trăirea ficțiunii cu realitatea în romanul lui Gabriel Chifu, romanul-pamflet *Căderea Bastiliei* semnat de Horia Gârbea, o „preumblare” epică alături de Ioan Groșan, evenimente și destine din Moldova sec. XIX în *Căminarul* lui Mircea Radu Iacoban, prozele fantastice ale lui Iulian Moreanu, romanul de inspirație biblică *Fata din Nazaret* semnat de Petru Popescu, *Moșia gălățeanului* Ioan Toderiță și altele, închiderea volumului făcând-o realitatea idilicului sat românesc relatată de clujeanul Alexandru Vlad în cartea *Curcubeul dublu*.

Tot la Editura Junimea din Iași apare în 2014 o altă carte semnată de Mioara Bahna având titlul *Sensuri*. Între copertele acestui volum autoarea adună „crochiurile” a 60 de personalități care au trăit sau care au avut măcar tangențial legătură cu orașul Râmnicu Sărat. Titlul cărții vine de la publicația urbei *Sensul râmnicean* unde au fost publicate aceste portrete literare. Amintirile prezentate dau viață marilor personalități: Alexandru Vlahuță, Duiliu Zamfirescu, Ion Păun-Pincio, D.R. Popescu, Radu Cârnci, Liviu Petrescu, Titel Constantinescu, Dan Mircea Cipariu, Leo Butnaru, Gheorghe Andrei Neagu, Ștefania Oproescu ș. a.

Proaspăt scos de sub tiparul editurii ieșene PIM, al patrulea titlu este o lucrare de lingvistică. *Construcția apozitivă în limba română contemporană* este o carte de specialitate care nu se adresează unui public larg, deoarece tratează un subcapitol din gramatica limbii române. Autoarea a conceput cartea în două părți: prima parte prezintă observațiile proprii în legătură cu apozitia și propoziția subordonată apozitivă, completându-le cu o serie de puncte de vedere ale unor lingviști români cunoscuți: Mioara Avram, Ștefania Popescu, Aurel Nicolescu, Theodor Hristea, Gheorghe Constantinescu Dobridor ș.a., dar și definiții din dicționare și alte lucrări de specialitate. Cea de-a doua parte pune la dispoziția cititorului un set de teste grilă de limba română pentru admiterea la facultate. Lucrarea, scrisă cu un stil științific remarcabil, se încheie cu o bibliografie selectivă care denotă seriozitatea cu care este tratat subiectul deloc ușor de abordat în limba română.

Grosu, Aurelia. *Picături de suflet în contul înțelepciunii tale.*

București: Self Publishing, 2014

Leonica Roman
bibliotecar, Biblioteca
„V.A. Urechia”

Dacă prima carte a doamnei învățătoare Aurelia Grosu, cu titlul *Ești mai puternic decât crezi*, reprezintă o spovedanie publică despre drama propriei existențe, cea de a doua carte, intitulată *Picături de suflet în contul înțelepciunii tale* este o culegere de articole despre valorile umane.

Această lucrare, concepută în opt luni, „cu

muncă atentă și perseverență, cu pasiune, implicare și dedicare”, a fost scrisă în colaborare cu douăzeci și patru de persoane care activează în diverse domenii de activitate.

Cele peste patruzeci de articole sunt reunite, după cum afirmă însăși autoarea, într-o carte unică „fiindcă ea are o viziune de la Dumnezeu și o putere uriașă prin asamblarea a mai multe moduri de gândire, de experiențe și stiluri diferite, toate sub deviza «unitate în diversitate»”.

Fiecare articol începe cu un motto sugestiv, acesta fiind ca o descriere detaliată a titlului.

Picături de suflet în contul înțelepciunii tale este o lucrare complexă prin multitudinea temelor abordate, este o carte educativă care pune în prim plan îndeosebi valorile umane.

Titlul subliniază faptul că fiecare dintre semnatarii articolelor își lasă printre cuvintele așternute în paginile acestei antologii o fărâma din

sufletul său pentru a-l îmbogăți în înțelepciune pe cel care va lectura frumoasele file.

Crâmpiele de viață din paginile volumului sunt ca un balsam pentru sufletul aflat în căutarea liniștii, întreaga lucrare fiind presărată cu sfaturi atât de necesare celui ce caută cu disperare răspunsuri, mai ales pe acelea care țin de natura interioară a omului. Răsfoind cartea, fiecare poate găsi soluții pentru rezolvarea unor probleme mai mici sau mai mari.

Rezumând în câteva cuvinte, *Picături de suflet în contul înțelepciunii tale* este un volum despre iubire și iertare, știind că iertarea este cea care aduce fericirea.

Ștefan Petică. *La 110 ani după...: volum omagial*

Craiova: Aius, 2014

Tena Bezman
bibliotecar, Biblioteca
„V.A. Urechia”

Personalitate literară de anvergură, considerat de George Călinescu „întâiul simbolist declarat și veritabil”, poetul Ștefan Petică a fost, de-a lungul vremii, un subiect mereu interesant, asupra operei sale aplecându-se mulți istorici și critici literari, fiecare cu aportul său documentar și vizionar.

Apariția, în anul 2014, a volumului „Ștefan Petică.

La 110 ani după...” reprezintă un nou omagiu adus primului poet român autentic modern. Ineditul acestui demers editorial îl reprezintă faptul că apariția și forma editorială se datorează eforturilor dnei Nicoleta Presură Călina, strănepoata acestuia.

Urmașa poetului declară în rândurile *Cuvântului înainte* că volumul dedicat personalității născute pe meleagurile județului Galați este de fapt „gândul cald și pios al unui descendent care, cu mult entuziasm, vrând să-i aducă un modest omagiu înaintașului său, a reunit în paginile acestei publicații rândurile celor pasionați de scriitura ștefanpeticianescă și de valoarea complexității personalității sale de geniu, pentru a-și aduce contribuția la o mai bună înțelegere a spiritului său enciclopedic și pentru ca uitarea să nu-și aștearnă, nedreptățit, colbul, peste amintirea primului nostru simbolist autentic”.

De-a lungul unui secol numeroși cercetători s-au aplecat asupra păstrării memoriei sau scoaterii la lumină a unor noi aspecte ale personalității lui Ștefan Petică, dispărut la doar 27 de ani. Primei monografii dedicată poetului „Ștefan Petică: note biografice, amintiri, scrieri, valoarea operei poetice, caracterele poeziei peticiene” scrisă de Grigore Tăbăcaru, apărută în anul 1925, i-au

urmat cele scrise de Eufrosina Molcuț, D.D. Șoitu, Zina Molcuț, Ștefan Andronache și Constantin Trandafir.

Prezenta lucrare, apărută la Editura Aius din Craiova, adună într-o concepție modernă, prin grija dnei Nicoleta Presură Călina, filolog de profesie, omagiile aduse poetului și gazetarului Ștefan Petică, autodidactul care cunoștea numeroase limbi străine: franceza, germana, engleza, italiana, spaniola, rusa.

Parcurgând bogata bibliografie cititorul face cunoștință cu opera scriitorului, cu periodicele în care acesta a publicat, cu articolele de critică literară sau de sociologie apărute în paginile revistelor vremii, cu lucrările recenzate în paginile revistei *Economia națională* în anul 1903, dar și cu articolele publicate în ziare și reviste precum: *Lumea Nouă*, *Lumea Nouă și Științifică*, *România*

Ștefan Petică

Jună, România Jună Ilustrată, Apărarea Națională, Sămănătorul. În paginile dedicate referințelor critice sunt regăsite nu doar monografiile și articolele din volume sau periodice, ci și un număr important de aprecieri ale unor remarcabili oameni de litere. Nume recunoscute ale criticii literare românești: Lidia Bote, George Călinescu, Constantin Ciopraga, Nicolae Davidescu, Șerban Cioculescu, Eugen Lovinescu, Perpessiciu, George Tutoveanu, Pamfil Șeicaru, George Mihail Zamfirescu și alții s-au aplecat cu interes asupra operei lui Ștefan Petică. Un aspect inedit îl constituie numărul referințelor biobibliografice din mediul electronic, ceea ce oferă nota modernă a lucrării.

Partea intitulată „Omagiul lumii academice și al criticilor literari” debutează cu versurile academicianului brazilian Marco Lucchesi, scrise în memoria poetului. Din rândurile semnate de academicienii Mihai Cimpoi, Nicolae Dabija și de criticii literari: Lidia Bote Marino, C.D. Zeletin, Mihai Zamfir, Constantin Trandafir, Iulian Boldea, Doru Scărlătescu, Ioan Chirilă, George Popescu, Nina Bălan, Cătălin Stănculescu cititorul descoperă în studiile critice făcute pe marginea operei „trubadurului” că acesta a fost „poet fără noroc”, „poet al speranței și al iubirii”, „un agitat, un avid de fericire”, „om, de o esență superioară, de o mare frumusețe și puritate morală”, „o voce distinctă în lirica noastră modernă” ... „o conștiință avansată a epocii sale și cu un profil ideatic perfect sincron cu marile culturi occidentale”.

Concitadini ai poetului, scriitorii Eleonora Stamate, Ștefan Andronache, Dionisie Duma și Vasile Ghica semnează ample și sensibile portrete ale poetului născut pe meleagurile lor.

Cea de-a treia parte a lucrării conține articole semnate de fii ai localității natale, Bucești, comuna Ivești, profesorii Gheorghe Frățița și Mihaela Bulai. Poeziile lui Aurel Scarlat, „Pe strada Ștefan Petică” și „Casa poetului” și versurile lui Antohe Chirvăsuță „Din nou la Ștefan Petică” sunt încărcate de sensibilitate și nostalgie.

Ca și precedentele studii monografice, lucrarea a avut drept scop stabilirea locului lui Ștefan Petică în literatura română. Pentru autoare, apariția cărții este cu atât mai prețioasă cu cât, prezentând documente inedite, aflate în Biblioteca Academiei, în Muzeul de Istorie din Galați sau în colecții

personale, contribuie la reconstituirea imaginii acestuia în viziunea contemporanilor.

Lucrarea este însoțită de un CD cu versuri ale poetului Ștefan Petică în lectura actorilor Nicolae Călugărița și Mircea Constantinescu și are anexată la final fotocopii a numeroase scrisori, documente, manuscrise și fotografii din colecția profesorului tecucean Dionisie Duma. Domnia sa a beneficiat de bunăvoința dascălului său, nepot după frate al lui Ștefan Petică, Aurelian Petică, profesor a numeroase generații, care i-a oferit fotografiile originale ale caselor în care a locuit poetul sau de la diferite evenimente organizate în amintirea poetului și scrisori ale familiei.

Arborele genealogic complet al familiei Petică întregeste acest volum omagial, care se constituie într-o celebrare a valorilor perene ale esteticului, o lucrare minuțios documentată, cu multe elemente inovative și inedite ale vieții și activității complexe a poetului și jurnalistului Ștefan Petică. Prin aceasta, doamna Nicoleta Presură Călina a reușit să demonstreze că timpul nu poate șterge în trecerea sa numele lui Ștefan Petică și nici dragostea pe care domnia sa o nutrește față de înaintașul său.

Marcu, Emilian. *Tobele mute.*

Iași: Editura Pim, 2014

Simona Felea
bibliotecar, Biblioteca
„V.A. Urechia”

Emilian Marcu este un autor contemporan care, în romanul *Tobele mute*, (re)iterează una dintre marile teme ale literaturii din perioada comunistă, romanul fiind scris într-o epocă postcomunistă.

Tobele mute este un roman de o frustete aproape dostoevskiană, în care psihologia colectivă este foarte abil îmbinată cu ironia și critica la adresa comunismului; ceea ce frapează este realismul de care dă dovadă și ale cărui tehnici autorul și le-a însușit – prin lecturi și exercițiu – de-a lungul carierei sale.

Romanul se deschide cu ceea ce pare a fi un laitmotiv, bătăile tobelor:

„O săptămână întreagă, în forță, zi și noapte, fără întrerupere, fără măcar o clipă de răgaz, fie și pentru a respira cei care loveau cu bețele, sunară tobele cu fundurile mari, din piele de câine, atent răzuită, frecată cu sare grunjoasă, mașcată ca bobul alb al orezului adus de pe meleaguri cu totul necunoscute, folosită mai ales la murături. Pielea era uscată, după ce era strașnic întinsă în cercuri de răchită uscată și ea la soarele molcom de toamnă, gata să muște buza orizontului cu o anume moleșeală”¹.

Autorul narează cu mână fermă evenimentele care se întâmplă în satul-lagăr, care reamintește de lagărele ce erau folosite în URSS, de exemplu (aici, desigur, în spatele documentării pot sta, de ce nu?, faimosul *Arhipelagul Gulag*, de Soljenițin), însă vocea narativă nu este și una auctorială; deși putem intui în remarca *Maica noastră, Rusia*, repetată obsesiv de-a lungul paginilor romanului, o ironie – prin felul contrapunctic în care este inserată în textul/textura romanului.

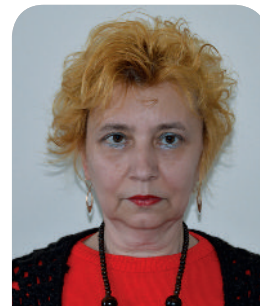
Scriș la persoana a treia, deci un narator omniscient și omniprezent, *Tobele mute* reprezintă îndârjirea autorului de a rămâne fidel unui curent

considerat, pe nedrept, se pare, desuet: realismul.

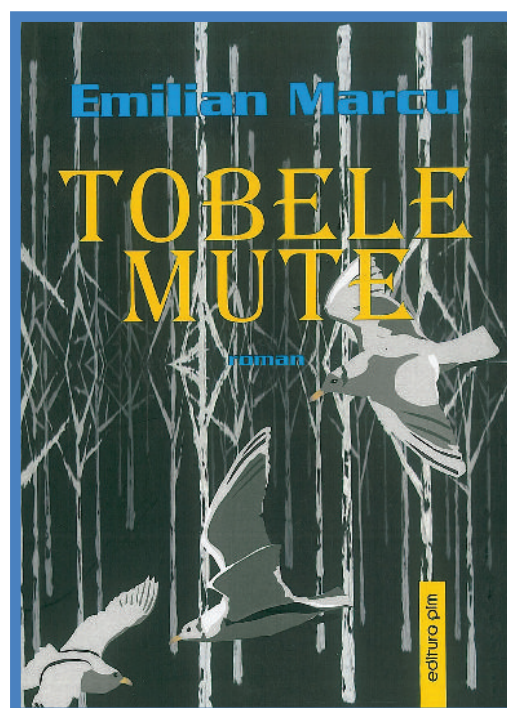
Personajele nu dezminț mânduirea abilă a tehnicilor esteticii realismului de către autor: descrierile caracterologice, descrierea peisajului sau a vieții din satul-lagăr:

„Viața lor se depăna ca de pe un mosor, monoton și fără evenimente deosebite. Doar când unul dintre ei sfârșea din cauza unor boli grave sau în vreun accident și se adunau la cimitirul de pe marginea satului-lagăr, plângeau, tăcut, cu icnete scurte. Se prindeau de umeri și, după câteva clipe de tăcere, se reîntorceau la treburile lor”².

Personajele romanului sunt terne, șterse, fiind reprezentative pentru persoana tipică unui sistem totalitar, exilată din inima *mamei Rusii* la marginea acesteia, oameni smulși din locurile lor natale (pe premise politice, desigur) pentru a popula un loc al solitudinii, un loc în care deznădejdea și tristețea reprezintă mecanismul inerțial care ține în mișcare aceste marionete ale naratorului.

Elena Ciobanu
bibliotecar, Biblioteca
„V.A. Urechia”

Comportamentul personajelor lui Emilian Marcu, ca de altfel manifestări firești, candoare, încrâncenare, violență, duioșie și duritate, le înscriu în prototipul victimei perfecte predestinate pentru sacrificiu.

Reprezentativ tipologiei omului dominat de un trai frustrat amăgitor de normalitate, *Trifonov*, un visător, un haiduc într-ale dragostei, vânzător de iluzii, cel care făcea naveta între orașul-port și inima taigalei, vânat și vânzător în relațiile cu femeile dintre satul-lagăr și *Ivanovca*, rămâne reprezentativ personajului idealist.

Planurile narative ale personajelor lui Emilian Marcu se dezvoltă în satul-lagăr siberian în două timpuri - cel dinainte și prezentul, care dă senzația eternizării, viitorul nemaiintrând în calcul.

Atmosfera satului-lagăr, pierdut în taigaua siberiană prezintă arealul vieții personajelor, adăugând propria lor perspectivă asupra lumii, într-o enclavă multiethnică, detaliându-se existența lor cotidiană, precum și frământările, bucuriile și tristețile lor, fundamentându-și rațiunea de a fi.

Acceptarea schimbării spectaculoase din viața lor, prin ridicarea de acasă și abandonarea în sălbăcie, adaptare la un mod de viață diferit de cel familiar, la condiții cât se poate de rudimentare, unde li se impune un soi de reeducare, îi fac să trăiască fără dorințe, fără bucurii, fără pasiuni ieșite din comun, cu speranța că într-un târziu, nu prea îndepărtat, vor face drumurile înapoi spre ținuturile de unde au fost luați.

Traversată de drame uriașe, morți înfiorătoare, sinucideri, dispariții misterioase, vitregia vieții le imprimă personajelor o fermitate sinonimă cu duritatea, necesitate obligatorie a firii lor, indispensabilă supraviețuirii.

Monotonie existenței cotidiene a personajelor, într-o societate construită artificial și dominată de femei, care sunt stăpânele locului, dar care așteaptă cu ardoare să fie stăpânite, reprezentate fiind de *Nastasia Vavilov*, titlul neoficial de conducătoare a obștii femeilor, expedițiile la pescuit ale bărbaților, conduse de Sașa Ilici, munca la bucătărie a Katusiei Vasilievna sau a Tasiei, sunt câteva din activitățile care creează o imagine de ansamblu a lumii personajelor dornice de firească. Simplitatea nu este neapărat urmarea abrutizării induse de mediu, ci pentru cei mai mulți a faptului că n-au apucat să trăiască altfel și nici visurile lor nu sunt la fel.

Ion Alnimănui visează, după ce mînzul îi este luat în camionul unui șofer și dus nu știe unde, ca jucăria de lemn primită în schimb, un căluț, să prindă viață.

Încercarea de normalitate se face prin încropirea unor legături sociale, între satul-lagăr și localitatea apropiată, *Ivanovca*. Singurele divertismente ale locuitorilor sunt petrecerile la care femeile își cântă singurătatea, înecați cu toții în alcool și unde ele pun la cale strategii pentru ademenirea unui bărbat în patul lor.

Echilibrul relativ al acestei comunități, creată de ea însăși cu mijloace primitive, este din când în când tulburată de evenimente spectaculoase, cu impact important cel puțin pentru femei, prin fuga temporară a lui *Trifonov*, care îl ia cu el pe Ion Alnimănui, de care se legaseră speranțele orașului-port.

Personajul care beneficiază de atenția specială a prozatorului este *Ion Alnimănui*, venit pe lume în satul-lagăr, rămas devreme orfan, unde considera că „Aici se născuse, aici era casa lui, și aici a văzut lumina soarelui.”³ Fiind un personaj emblematic, exprimând o libertate tragică, Ion Alnimănui crește odată cu satul-lagăr, iar urmărirea evoluției lui, a transformării din copil de pripas cuminte și harnic în bărbatul râvnit de toate femeile din jur, care în final se însoară cu o fată Alia, din satul vecin, în care trăiesc oameni liberi. Aceasta îi aduce pe lume un fiu, moment pe care Alnimănui îl alege să pună temelia noii lor case chiar la poarta lagărului, dar în afara acesteia.

Ordinul de plecare a șlepurilor cu foștii deținuți îi creează o stare de totală confuzie, prin pustiirea satului, simte peste tot în așezarea fantomă urmele, sunetele, zgomotele vieții recent rupte. Imaginea somnului care se pierde sub gheață, cu pescarul tras după el și cea a lui Ion Alnimănui, măsurând locul pentru casa care urmează să și-o construiască pentru el, Alia și copilul lor, sunt reprezentative pentru nevoia de libertate, împletită cu sugestia forței regeneratoare a vieții, în stare să prindă rădăcini oriunde, demonstrând interacțiunea realului cu miticul raportate la momente de răscruce și tensiune.

Note:

1. Emilian Marcu, *Tobele mute*, Editura Pim, Iași, 2014, p. 5.
2. *op. cit.*, p. 80.
3. *op. cit.*, p. 211.

Costache, Constantin. *Urme pe oglinda apei.* **Vol. 2: *Banii securității.***

Constanța: Ex Ponto, 2014

Lucica Veliche
șef birou, Biblioteca
„V.A. Urechia”

După volumul de povestiri „*May Day*”, apărut anul trecut la Editura Tritonic, care ne-a introdus în viața și aventurile marinarilor, autorul Constantin Costache lansează la începutul anului 2014 o nouă carte, apărută la editura Ex Ponto, Constanța. De data aceasta este un roman, al cărui titlu sugestiv, „*Urme pe oglinda apei*”, ne poate duce cu gândul la orice.

Cartea „*Urme pe oglinda apei*” – este o trilogie, un roman amplu, atât prin dimensiuni (vol. 1 – 490 pag., vol. 2 – 584 pag), cât și prin tema abordată.

Volumul 1, cu subtitlul „*Să mori făcând orice să scapi din comunism*” a apărut la începutul anului 2014, **volumul 2**, „*Banii securității*” în luna septembrie 2014 iar **volumul 3**, „*Destrămarea imperiului minciunii*” va apare în 2015.

În primul volum, „*Să mori făcând orice să scapi din comunism*”, acțiunea se petrece pe mare, autorul utilizând, ca și în volumul de povestiri anterior, „*May Day*”, experiența sa de căpitan de cursă lungă.

În al doilea volum, „*Banii Securității*”, acțiunea se mută pe uscat și încercă să deslușească meandrele, ba chiar și unele secrete ale tranziției. Nu este o carte de cercetare, nici de reconstituire a istoriei recente, ci un roman bine scris și impresionant.

Desfășurarea evenimentelor din societate poate fi văzută în mod diferit, în funcție de poziția socio-profesională în care se află cititorul. Dacă cititorul este un marinar aflat, fără voia lui, în vârtoarea unor evenimente din care singura lui șansă de a ieși viu este de a scoate la lumină adevărul, într-o societate bazată pe minciună și dezinformare, lucrurile pot părea cu totul altfel decât par, în mod uzual, oamenilor care trăiesc pe uscat. Când pentru asta se îmbină cu aventura petrecută pe mări și peste mări, rezultatul nu poate fi decât o carte captivantă, care te ține cu sufletul la gură, de la prima la ultima pagină.

Constantin Costache scrie fiecare nuvelă sau roman ca și cum ar fi vorba de o proiectare a propriei sale persoane. În prozele sale apare mereu un tânăr căpitan de vas, plasat într-un grup mai mult sau mai puțin exclusiv, împreună alcătuind o galerie de personaje - socială și tipologică - dintre cele mai complexe.

Volumul 2, „*Banii Securității*”, continuă șirul de întâmplări mai puțin fericite ale eroilor cu care cititorul s-a familiarizat încă din volumul întâi. Autorul ne introduce în atmosfera anilor de comunism, când una dintre cele mai mari terori era Securitatea, o forță demolatoare morală și spirituală. Astfel, Cristian Răuță, protagonistul romanului, suspectat că l-ar fi otrăvit pe comandantul Drăgan, acuzat că ar fi strigat la bordul navei sale lozinci antisistem, bănuie că ar fi spion, dar mai ales că și-ar fi însușit niște documente foarte importante pentru țară și popor, este anchetat, urmărit și arestat în dese rânduri, supus zile în șir interogatoriului.

Indicele temporar este dat de relatarea evenimentelor din Germania, când, odată cu prăbușirea zidului Berlinului, Cristian devine mai încrezător, sperând la o înlăturare definitivă a comunismului din România.

Împletirea ficțiunii cu realitatea istorică a întâmplărilor alcătuiește un captivant roman de acțiune, pe care Constantin Costache, prin bogăția artistică cu care a fost înzestrat, o proiectează acolo unde „*urmele [de] pe oglinda apei*” îi vor ghida pe marinari spre deslușirea misterului țesut în jurul pachetului suspect, bine ascuns de comandantul Drăgan.

Dacă „*banii Securității*” rămân pierduți fără urmă odată cu pachetul dispărut și dacă personajele noastre reușesc să dezlege itele acestei intrigi atent conturată de către autor, vă las pe d-voastră să descoperiți, dar nu înainte de a-l felicita pe dl. Constantin Costache pentru această incitantă trilogie și să vă asigur că „*Urme pe oglinda apei*” va prilejui o lectură plăcută oricărui iubitor de literatură.

Vârgolici, Simion. *Icoane șterse*.

București: Arcultro Media, 2014

Elena Magadan
bibliotecar, Biblioteca
„V.A. Urechia”

Originea și puterea dumnezeiască a creștinismului trebuie să se dovedească și pe acest teren al vieții practice de toate zilele, pentru că după felul de viață pe care o duce cineva se judecă credința, religia sa.

Mărturie avem în acest sens cartea de față „*Icoane Șterse*” ediție îngrijită și apărută sub atenta îndrumare a dlui

Fabian Anton, la origini gălățean, un autentic trăitor al ortodoxiei care cuprinde „mărturii rămase în arhive despre scrierile și personalitatea Pr. Simion Vârgolici”, personalitate marcantă în Dobrogea deceniului IV al secolului XX și în Galațiul postbelic.

Titlul cărții conturează imaginea părintelui prin înseși mărturiile lui.

Parcurgând publicistica vremii, concretizată prin revista „Viață adevărată”, subintitulată „Foaie pentru explicarea și popularizarea doctrinei creștine, spre moralizarea, pacea și înfrățirea oamenilor”, apărută la 1 iunie 1934 din inițiativa Pr. Simion Vârgolici, foaie parohială cu cea mai lungă viață în istoria *Episcopiei Dunării de Jos*, domnul Anton ne pune înaintea câteva articole selectate cu grijă evidențiind personalitatea celui care a fost pilduitorul părinte de har dumnezeiesc Simion Vârgolici.

În *Publicistică Ortodoxă*, ochiul iscoditor al cititorului poate descoperi o legătură frumoasă, făcută de îngrijitorul ediției între scrisorile, învățăturile, amintirile părintelui și sinaxar. Atractiv, interesant și incitant este și conținutul paginilor de jurnal în care sunt evocate crâmpoie

din viața românilor de la începutul sec. al XX-lea. Felul în care sunt povestite scenele de viață, trăite de Pr. Vârgolici reconstituiesc timpul de acum aproape 100 de ani, care pentru mulți dintre noi apar ca niște „icoane șterse”, iar pentru alții aduc în actualitate parfumul unei epoci necunoscute. Ambiguitatea morții a băntuit și cele mai luminate minți, „Ce înseamna moartea?”, întrebare la care Părintele va afla răspuns la aproape 100 de ani: „Sunt sigur că la bătrânețe îmi va fi teamă de moarte, de sarcina bătrâneții pe care o voi avea în spate. Acum, când n-am decât 20 de ani nu mă gândesc la nimic și griji am puține. Dacă voi păstra acest carnet, ca să am prilejul să citesc la bătrânețe rândurile acestea, aș vedea ce rău îmi pare că mă duc.”

În convorbirile pe care Părintele le are cu Dl. Fabian descoperim adevărate lecții de istorie, patriotism

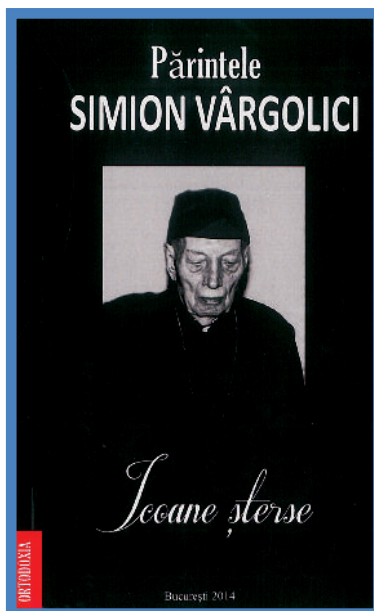
și nu în ultimul rând învățătură creștin-ortodoxă din care reiese clar sfatul: „Să practicați mereu virtuțile creștine: Credința, Nădejdea și Dragostea” „Înțelepciunea, Mândria, Cumpătarea și Dreptatea. Și să nu uitați: Sănătatea Țării, legea supremă!”

Aceste rânduri, de fapt însemnări, ne transmit conținutul ideatic și sufletesc al unei înțelepciuni demult și de prea mulți uitate, ieșite din adânci fapte de viață și în esența ei mereu actuale.

Să ne amintim mereu vorba Părintelui „În Biblie se spune: Dați Cezarului ce-i al Cezarului și

lui Dumnezeu ce-i al lui Dumnezeu. Pentru mine Cezarul este Patria!”

Într-o lume în care viața oamenilor se umple din ce în ce mai mult de materie și se goleşte mai mult de sens, într-o societate a modelelor de tot felul, Dl. Fabian Anton ne face cunoscută prin această lucrare viața unui adevărat model, pentru noi toți care trăim și credem în Bunul Dumnezeu.

Codreanu, Lina. *Poștalionul*.

Iași: Ed. Junimea, 2014

a.g. secară
bibliotecar, Biblioteca
„V.A. Urechia”

Conștientă că „într-o carte, poți vedea totul ori nimic” (p. 205), Lina Codreanu „țese” în cea de-a doua sa carte de proză șase povestiri, cu migala și înțelepciunea caligrafului ori a creatorului de arabescuri, aura care înconjoară fiecare text amintind, mai mult sau mai puțin, de cele 1001 de nopți ale Șeherezadei.

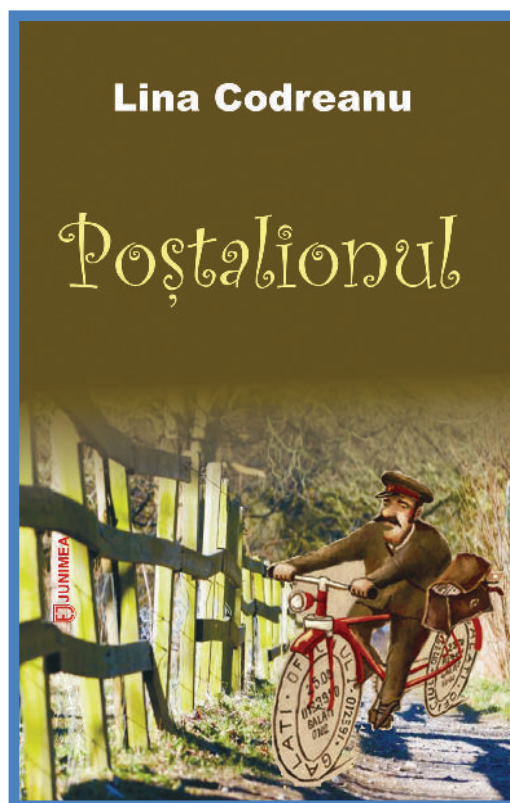
„Praful rebel”, „luminația slabă”, „spânzurată-n bolțile salinei sau, discret, pe câte un perete” (din „Catedrala de sare”), „pulberile de aur din nările mărite” ale cailor, „pâcla, burnița”, „ceața înaintea ochilor” (situațiile demult întâmplăte, zărite „vag pe un ecran iluzoriu derulându-se ca într-un film”) – din „Poștalionul”, unde „poștalion” este, de fapt, un poștaş, „Cenușăreasa” aproape pe dos sau cu totul altfel din „Pantofii” (unde stă scris: „Frumusețea unei taine stă în in-descifrarea ei”, p. 87), zăpada din „Semne de primăvară”, aproape personificarea unor pomi fructiferi din „Ritmuri”, cum se vede lumea din/prin „Oceanul lui Dominic”, toate acestea și nu numai ne aduc aminte de faptul că povestea și basmul sunt la originea literaturii, dar și faptul că existența, oricât de banală, aspiră la mit și mitologizare. Și, iată că, poate nu întâmplător, prima carte a Linei Codreanu se intitula, parțial, „Viața ca o poveste”, titlul fiind întregit de continuarea „Lagărul – un coșmar”, carte complexă, îmbinându-se o relatare biografic-etnografică și memorii de război și de prizonierat „la ruși”...

Oricum, personajele Linei Codreanu, unele simple (adică având ca arhetip oameni simpli, fără pretenții și orgolii intelectuale), altele, ca ecouri ale unora din Brătescu-Voinești ori Cezar Petrescu (dacă nu ne gândim și la Cehov, amintit și el într-un text, ca și Dostoievski sau Vasile Voiculescu, aceștia

prin „Idiotul” sau „Zahei Orbul”), intelectuali (un inginer, un profesor, un Poet, un Prozator, un Critic, un librar), supuși Zeițelor Provinciilor (în care nu se întâmplă mare nenimic sau unde gările nu au trenuri!), își țes și ele legenda vieții lor, unde Destinul și/sau... Destina (așa era alintată, poate un pic pretențios, o soție de către un soț în „Catedrala...”!) își spun Cuvântul. Pentru că într-o viață, oricât de simplă, de ne-celebră ar fi, există și Totul și Nimicul. Ca și în viețile celebre sau complicate...

Deoarece, nu-i așa, oricine are „casa sufletului său” (p. 136), în care se poate refugia (precum personajul Spiridon Roșculeț, din „Semne...”), dar la care nu poate nimeri uneori „pragul de intrare”, călcând în gol, lovindu-se „de clanța încuiată”... Și unde este suflet, este și Totul și Nimic.

Bref, povestirile Linei Codreanu (născută în Măndreștii Galațiului și astfel se explică și de ce pe copertă ștampila oficiului poștal este de... Galați, și

nu de Huși, unde înobilează Locul împreună cu un om drag și apropiat) sunt scrise din suflet, cu meșteșug de mare iubitor de literatură înțeleasă și ca arcă a lui Noe, un personaj biblic inspirat sau nu din realitate(a sacră), care ar putea fi și ocrotitorul vechilor poștași, care „salvau” și „transmiteau” și ei „bucăți de suflet”...

Două povestiri se sfârșesc cu câte o moarte (de om), una, „Poștalionul”, aproape, poștașul fiind grav rănit ca urmare a unei răzbinări. Alte două au promisiuni de (alte) începuturi: „Pantofii” și „Semne de primăvară”.

Dacă textul „Catedrala de sare” este un fel de „Moarte la Veneția”, orașul lagunar fiind înlocuit cu o ocnă de sare la fel de turistică, „Pantofii” și „Oceanul lui Dominic” (în ultimă instanță, cea a rememorării lecturilor, rămânând preferatele, cele mai reușite ș.a.m.d.) sunt micro-romane (cu tensiuni, întorsături de situație, unde „aproape fantasticul” chiar poartă o mască deloc stridentă, chiar mângâietoare sau chiar aducătoare de noroc, finalul „Oceanului...” devenind chiar demn de o proză fantastică sud americană de cea mai bună calitate, cu tot simbolismul său!) care ar putea fi dezvoltate în scenarii sau romane mult mai întinse...

Și „Catedrala de sare”, „Poștalionul” și „Ritmuri” cuprind aluzii la perioade mai mari de timp, dar parcă suflul epico-epopeic este mai puternic în „Pantofii” și „Oceanul...”

Adam Dominic („Dom’Nimic” sau „Moș Nimic”, cum mai este simpaticul librar numit) ar putea fi un Leopold Bloom (fiindcă tot am scris „epopeic”!) „pierdut” nu în Dublin, ci în... Huși sau alt târg moldovenesc.

Cuprinzând în șase texte o lume întreagă (canavaua social-temporară poate fi ușor descifrată: ultimii ani ai regimului comunist, cu trimitere până la al doilea război mondial, și apoi primii ani ai tranziției), Lina Codreanu, oarecum panteistă (ne jucăm doar cu etimologia!), ne mai lasă moștenire și un „personaj” asupra căruia vreau să insist, pentru că este înrudit cu un altul, descoperit de curând (relativ!): zarzărul din „Ritmuri” este frate bun cu cel al lui Dimitrie Lupu din „Gambit”, intrând într-o galerie selectă de ființe mici ori aparent neînsemnate față de care, de obicei nu elegiac, se măsoară răutatea ființei noastre (critice sau nu! sic!).

Bref (din nou), avem de-a face cu „o vântoasă de cuvinte șoptitoare” (p. 208) și nu numai, atrăgătoare nu numai pe dinafară, stranie doar cât poate fi ființa

umană prin „mecanismele interioare”, o vântoasă care te poate duce prin „orizonturile unei saline”, amintirile unor bătrânei (morocănoși sau nu, purtând, unul dintre ei, un nume amintind de Joe Black, moartea interpretată de Brad Pitt!), poate însoți bicicleta unui poștaș (prins între spițele unor iubiri, interzise sau nu!), poate ajuta la găsirea unei perechi de pantofi misterioși, poate aduce sfârșitul unei ierni (sentimentale) ș.a.m.d.

Desigur, cuvintele nu sunt numai șoptitoare; ele pot cuprinde, în numai șase texte care și-au găsit Scriitorul, Totul și Nimicul...

Lina Codreanu lasă, prin acest volum, cel puțin două personaje cu adevărat antologice: bunueliana Trestiana (Coco!) din „Pantofii” și... Moș Nimic, cel căruia i-am putea institui o sărbătoare numai a lui, în care să-l așteptăm cu daruri total non-conformiste. L-am putea primi și în preajma Halloweenului, ori între Moș Nicolae și Moș Crăciun! Și l-am putea colinda, cerându-i „Totul sau Nimic!”, altfel de „ne dați ori nu ne dați!?”

Și Moș Nimic ar veni mereu cu un ocean magic, cu câteva cărți (pentru cei care au uitat să dăruiască astfel de... obiecte!), cu un ceasornic (că tot nu prea se mai poartă, de mână sau de buzunar!). Și ne-ar aduce aminte că prietenii și „artiștii trebuie văzuți de jos. Au aripi și ne pot răni când îți iau zborul...” (p. 210).

În rest, totul e să vină (e de vină?)... Poștalionul sau Moș Nimic!

Lina Codreanu

Vasile Manole
epigramist

PREZENTUL TIMPULUI TRECUT

Două piese de muzeu
Merg ținându-se de mână,
El a fost cândva un zmeu
Ea o preafrumoasă zână.

PENSIONARUL CUMPĂTAT

Vara doar cu un iaurt
Bine mă mai răcoresc,
Iarna o țin mai din scurt,
C-un covrig mă încălzesc.

UN PENSIONAR LA POLICLINICĂ

La consult când el s-a dus
Că simțea un junghi continuu,
Medicul cu tâlc i-a spus:
Mai consultă buletinul.

RÂSUL PENSIONARULUI

Dimineața în oglindă
Se mai uită să surprindă
Un surâs în colțul gurii,
Scurt, din cauza danturii.

OBIȘNUINȚĂ

Nu e o filosofie,
Și nici greu ca să te prinzi,
Dacă este omenie
Cu minciuna te deprinzi.

RECOMPENSA

Cum eram mai bun ca el,
Șeful m-a tot lăudat
Și m-a dat și ca model,
Ca... disponibilizat.

LĂCOMIA

I-a plăcut femeia grasă
Devenind în timp manie,
Lacom o privea la masă
Pân' făcu el... bulimie.

EPIGRAMIȘTII

Între ei se tot susțin
Și trăiesc în bună pace,
Se înțeapă ei puțin
Dar în rest, stau ca pe ace.

UN OM FERICIT

Când voi scăpa de datorii,
Voi căpăta un nou statut...
Și am să gust noi bucurii,
C-abia aștept să mă-mprumut.

UNUI JUNE PRIM

La pieptul lui de june prim,
Au spus femeile-n extaz,
Ar trebui să ne oprim
Să-i dăm o clipă de răgaz.

DE GUSTIBUS...

Sunt bărbați ce nu găsesc
Azi eternul feminin
Și atunci îl suplinesc
Cu acela masculin.

UN BURGMEISTER LA COTROCENI

Un gest normal, dragi sibieni
Acum când laudele curg:
Palatul de la Cotroceni
Se va numi Iohannisburg.

RECOMANDARE

Pentru cei de vârstă-a-treia
Medicii mai toți prescriu:
Țineți mai din „scurt” femeia
Pân' nu este prea târziu.

JURĂMÂNT

De aseară nu mai beau
M-am lăsat de băutură,
Cu paharu-n mână stau
Că nu pot să-l duc la gură.

Toader Buhăescu
epigramist

DIRECTORULUI BIBLIOTECII „V.A. URECHIA” LA DESCHIDEREA SESIUNII DE TOAMNĂ 2014 A SALONULUI „AXIS LIBRI”

Ilie Zanfir ca un Mecena
Deschide, din nou, Salonul
Și mulți vor ocupa scena,
Ținând altora... isonul.

LUI VICTOR CILINCĂ, FOST NAVIGATOR ȘI SCAFANDRU, LA LANSAREA ROMANULUI „QUERMESSA”

S-a coborât sub undă,
Cu emoții de nespus
Și-acum în scris s-afundă,
Țintind mereu în... Sus!

LUI PETRE IAMANDI LA VOLUMUL „OCOLUL PĂMÂNTULUI ÎN 80 DE SCHIȚE UMORISTICE”

Să concentrezi umorul,
De pe unde-i risipit
E la fel cu-amorul
Când este împărțit.

ANGELEI RIBINCIUC LA PREZENTAREA VOLUMULUI „VIAȚA ÎNCEPE MEREU”

Că viața începe mereu,
Pare de toți cunoscut;
Însă mulți acceptă greu,
Devenirea ca... trecut.

LUI VIOREL DINESCU LA LANSAREA VOLUMULUI „CLIPA ÎNDOIELII”

Dovadă de maturitate,
E a îndoielii clipă,

Când zbori cu luciditate
Conștient de-a ta aripă !

EDITURII „EIKON” DIN CLUJ

Eikon și ai săi editori
Vin la Dunăre, se pare,
Cu autori nerăbdători,
S'ajungă repede la... Mare.

CRISTINEI PLĂMĂDEALĂ LA PREZENTAREA VOLUMULUI „VISUL MARIEI”

Vise, chiar coșmaruri
Plămădite lung și greu,
Bucurii și-amaruri
Cristinei-i apar mereu.

LUI CHRISTIAN CRĂCIUN LA VOLUMUL DE ESEURI „EVADARE ÎN ESENȚIAL...”

Într-o lume agitată,
Când totul e comercial
Cum de Crăciun, deodată,
Află ce-i... Esențial?!

LUI BOGDAN COSTIN GEORGESCU LA UN VOLUM DE „ANTROPOLOGIE...”

Obiceiurile rare
Ce-n prezent par cam ciudate
Riscă, prin Globalizare,
Să rămână, doar, în carte.

IEȘEANUL EMILIAN MARCU LA PREZENTAREA VOLUMULUI „TOBELE MUTE” MĂRTURISEA CĂ SE SIMTE LA GALAȚI MAI BINE DECÂT LA IAȘI

Se simte bine la noi în sală,
Venind la Dunăre de pe Bahlui,
Confirmând o veche zicală:
„Nimeni nu-i profet în satul lui”.

ACADEMICIANULUI MIHAI CIMPOI CU OCAZIA PREZENTĂRII CĂTORVA SCRIERI ALE SALE

Laudă sciitorului Mihai Cimpoi,
Care prin slovă și faptă de-o seamă,
Luptă continuu s-aducă înapoi
BASARABIA la PATRIA MAMĂ.

Ioan Fărcășanu
epigramist

**SCRIITORULUI ȘI TRADUCĂTORULUI
PETRU IAMANDI PENTRU VOLUMUL
„OCOLUL PĂMÂNTULUI ÎN 80 DE SCHIȚE
UMORISTICE”**

Luând la pas pământu-n lung și-n lat
Ne spune tuturor ce a aflat:
Umorul peste toate, azi, domnește
Și-n orice țară, el acasă este...

**PĂRINTELUI EUGEN DRĂGOI PENTRU
VOLUMUL: „SFINȚII MARTIRI BRÂN-
COVENI: 300 DE ANI DE LA MUCENICIE”**

Istoria-i prezentă în cartea sa,
Drama voivodului n-o vom uita!
E-o pildă vie de la înaintași,
Transmisă contemporanilor urmași...

**POETEI ANGELA RIBINCIUC – AUTOAREA
VOLUMULUI: „VIAȚA ÎNCEPE MEREU”**

Cu chipul zâmbitor te luminează,
E-un om deschis cum rar mai întâlnești,
În cartea sa adânc filozofează
Că viața-ncepe când nici nu gândești...

**POETULUI VIOREL DINESCU, AUTORUL
VOLUMULUI: „CLIPA ÎNDOIELII”**

Poetul se îndoiește,
Precum în titlu grăiește
Dar vă spun că motiv n-are,
Cartea sa are valoare

**SCRIITORULUI CRISTIAN CRĂCIUN
PENTRU VOLUMUL: „ISOGRAFII, ESEURI
DESPRE EVADAREA ÎN ESENȚIAL”**

Filozoful a evadat
Din gândirea sa profundă

Și-n Salon a prezentat
O carte cu viața lungă...

**SCRIITORULUI ALEXANDRU MIRONESCU
– AUTORUL VOLUMULUI: „ADMIRABILA
TĂCERE”**

Citind cartea de mai sus
Dacă ai ceva de spus
Nu-i poți face apreciere:
Autorul vrea tăcere...

**SCRIITORULUI BOGDAN COSTIN GEOR-
GESCU – PENTRU VOLUMUL: „ÎNCERCĂRI
DE HERMENEUTICĂ ANTROPOLOGICĂ
ASUPRA RITURILOR RELIGIOS – CREȘTINE”**

Om de știință fiind
Și-antropologic vorbind
Ne-aduce rituri pe tavă
În urbea noastră moldavă

**SCRIITOAREI MIOARA BAHNA, PENTRU
VOLUMUL: „AVENTURA LECTURII”**

Citești greu o carte-n care
Stilu-i greoi la-ntâmplare,
Dar e un eveniment
Cartea scrisă cu talent...

**SCRIITORULUI EMILIAN MARCU –
AUTORUL VOLUMULUI: „TOBELE MUTE”**

Azi, tobele nu mai bat
Fiindcă lumea a aflat
Că-n salon va fi prezent
Un scriitor eminent ...

**SCRIITORULUI ADRIAN DINU RACHIERU –
PENTRU VOLUMUL: „GENERAȚIA ORFELINĂ”**

Critic literar de vază
Ține conștiința trează
Generației ce vine
Despre cărțile orfeline...

**UMORISTULUI TOADER BUHĂESCU –
AUTORUL VOLUMULUI „MARAFETURI
MARGINALE”**

Matematician poet
Prezintă-ntr-un volum cochet
C-un titlu foarte curios
Un marafet elogios...

Maria Dunavătu

Melancolie,
compoziție în tehnică mixtă, 21x29 cm

Teodor Vișan

Obiceiuri orientale,
acrilic pe pânză, 80x70 cm

Alternative/underground

Alt fel de cronică de vernisaj

Water & Ice bucket challenge reloaded la Galați (ecou la ERR – expoziție foto!!!)

Ca și la cealaltă expoziție a Simonei Andrei la care am colaborat cu drag, am știut doar o parte din ceea ce urma să fie... Mitologie celtică, spiriduși, zâne, coarne, așa trebuia să fie! Dar n-a mai fost să fie... așa!

Am știut, cert, că o să fie un subiect delicat. Și sensibil. Dar și obscur...

Între greșală, dorință, suflet și trup sunt legături primejdioase sau nu, care, filosofic sau literar, te pot trimite în multe direcții: de la Gh. Crăciun, cu „Trupul știe mai mult”, Guido Giacometti cu „Tăcerea trupului”, Julius Evola cu „Metafizica sexului” ș.a.m.d.

Din ce am observat, Simona Andrei propune o vânătoare de suflete, de duhuri...

Reducționist sau nu, trebuie să apară unitatea dintre suflet și trup, dintre err și eros... dar nu trebuie să uit nici de Simona Andrei și fotografiile sale, cu modelele sale!

„Errra” totuși o provocare și, poate mai corect, ar fi să încerc să scriu despre posibila reflectare a personalității artistului fotograf asupra operei sale sau... despre impresia asupra receptorului, în context actual, dacă tot a apărut în traducere și la noi „Agonia Erosului” de Byung-Chul Han, prilej de a bate câmpii despre sincronismul esteticii erotice.

La prima vedere a fotografiilor Simonei Andrei din „Err” m-am gândit imediat, și datorită blurului săcăitor pentru bărbatul prea simplu care lenevește în mine la „Acest obscur obiect al dorinței”, capodopera lui Bunuel din 1977...

Este în acest film o scenă care intrigă de la bun început: un domn pleacă cu trenul din Spania spre Paris. Iubita sa, bătută de respectivul domn, vrea

să-l oprească, vrea niște explicații. Ea este pe peron, trenul se pune în mișcare, domnul respectiv îi toarnă o găleată de apă în cap...

O astfel de expoziție poate avea un astfel de efect: ca și cum zeii chiar ar vrea să ne trezească la o anumită realitate. Impulsivă, viscerală.

Este o luptă cu o anumită ipocrizie, ca în toate filmele lui... Bunuel sau în gândirea Simonei Andrei. Avantajul artistului este că poate deschide aceste subiecte, nu fără anumite riscuri...

Deoarece, când vine vorba de... Eros și erori, avem de-a face cu o bogăție nemaipomenită de legături primejdioase sau nu. Și dorințele, ca niște iele – păpușărese, ne mânuiesc cum vor, dacă nu la propriu, măcar mințile ori visele...

Filmul, după o sursă de pe net, ar urmări teoria lui Freud, conform căreia bărbatul și femeia sunt înconjurați de fenomene inexplicabile, absurde, ireale și ciudate, acestea fiind prezente și în cazul relației dintre cei doi protagoniști ai filmului: Mathieu (Fernando Rey) și Conchita (Carole Bouquet și Angela Molina).

În această variantă a expoziției, bărbatul aproape ar lipsi, dacă nu i-am intui Dorința. Și dacă nu

sunt eu (cumva) Vocea ei!? Dar, la urma urmelor, ce ne dorim de fapt? Se întreabă și scenaristul filmului lui Bunuel (dacă nu chiar Bunuel, deoarece scenariul este scris în colaborare cu Jean-Claude Carriere, după romanul „La Femme et le Pantin” de Pierre Louÿs), și Tarkovski și atâția alții...

Femeia din film zice la un moment dat: „De ce insiști să facem dragoste? Eu te iubesc și așa!”

Bărbatul răspunde: „N-aș putea sta lângă o femeie fără să o iubesc la nebunie!”

Să punem semnul egal între dorință, act și nebunie? Să asociem destinul cu toate acestea? Sau vom spune doar că este un joc al Plăcerii sau doar plăcerea Jocului?

Un alt personaj din film, un pitic care se autoprezenta profesor de psihologie la domiciliu, zice la un moment dat: „În subconștient știm cu toții că nu există destin!”

Să fie vorba despre un sfârșit al... destinului sau numai al ideii de destin?

Menționatul Byung-Chul Han își începe un text astfel: „În ultima vreme s-a proclamat frecvent sfârșitul erosului. Azi, iubirea s-ar distruge din cauza libertății nesfârșite de alegere, a multitudinii de opțiuni, a coerciției optimizării. Într-o lume de posibilități nelimitate, iubirea n-ar fi posibilă. Deplânsă este și răcirea pasiunii.”

Raționalizând erosul, am putea murmura: „În subconștient știm cu toții că nu există Iubire!”

O iubire perfectă! Și așa ajungem să jonglăm mergând pe funia dintre depresie și adevărata iubire, care poate avea câteva capete! Și funia, și iubirea!

Și putem vedea fotografiile Simonei ca niște replici ale realităților venind înspre noi așa cum vine planeta (steaua nenorocoasă – dezastrul!) din filmul lui Lars von Trier, „Melancholia”. Niște

negative care pot exercita „o influență vindecătoare, purificatoare.”

Două dintre concluziile lui Byung-Chul Han ar fi că „la Platon, Eros este numit „philosophos”, prieten al înțelepciunii” și că „fără eros, gândirea pierde orice vitalitate, orice neliniște, devine repetitivă și reactivă”.

Devenind „Err”, Erosul împărtășește câte ceva și despre ispite (și consumiste), polemica dintre mister și sexy, predică despre greșeli posibile, reverii și fantezii, propunând spre reevaluare continuă expresia „Iubește și fă ce vrei!”

Și mă opresc pentru a nu mă trezi și eu cu o găleată de apă în cap! Așa cum aproape se termină filmul la care m-am tot referit! Fiindcă femeia nu s-a lăsat mai prejos!

Piscu, Județul Galați. Dovezi de viață monahală în evul mediu

Eugen Drăgoi
preot

Sat atestat documentar la 11 ianuarie 1495¹, dar ale cărui începuturi istoricii Mihai Costăchescu și Paul Păltănea le plasează „către primele decenii ale secolului al XV-lea”², Piscu, situat la cca 32 km vest de municipiul Galați, a avut pe teritoriul său, în perioada medievală cel puțin trei așezăminte monahale. Reconstituirea istoriei fiecăruia dintre acestea este astăzi destul de dificilă, din lipsa dovezilor

documentare.

Satul Piscu a avut legături cu marile mănăstiri Neamț și Bistrița din Moldova încă de la începutul secolului al XVI-lea. Astfel, înainte de 2 martie 1508 Mănăstirea Neamț primește de la spătarul Clănău³ „partea de sus a satului Piscu și cu o jumătate de moară pe râul Bârlad”⁴, posesiuni cu care îl miluise bunicul său, voievodul Ștefan cel Mare și Sfânt la începutul anului 1495⁵. Cealaltă parte a satului este dăruită aceleiași lavre nemțene, înainte de 17 decembrie 1514 de către pârcălabul de Neamț, Ion Frunteș⁶. Ulterior vestita Mănăstire Neamț ajunge să stăpânească întregul sat și să-și adauge și cea de a doua jumătate a morii amintite⁷. În a doua jumătate a veacului al XVI-lea începe un conflict între Mănăstirea Neamț și Mănăstirea Bistrița, ctitoria lui Alexandru cel Bun, pentru moșii încălcate din preajma satului Piscu, și pentru care s-au purtat judecăți până în vremea domniei lui Vasile Lupu⁸. De precizat că moșia satului Piscu a fost în stăpânirea Mănăstirii Neamț până la 1863⁹.

În hotarnica unei moșii de la Piscu, județul Galați, făcută în februarie 1594 este amintită „Valea Călugăriței”¹⁰. Paul Păltănea consideră că „toponimul ar putea fi în legătură cu o mai veche schimnicie de maici, dispărută la această dată”¹¹. „Valea Călugăriței” apare ca hotar și într-un document din 7 aprilie 1635, prin care Vasile voievod întărește Mănăstirilor Neamț și Bistrița satele Piscu din ținutul Tecuci și Mogești din ținutul Covurlui, amândouă la gura Sovului¹². În același perimetru al satului Piscu este amintită și *Gârla Călugăriței* la 21 iulie 1744, într-o hotarnică a moșilor Mănăstirii Neamț de la satul respectiv; aceasta se afla la malul Bârladului, unde era și o baltă¹³.

Este posibil ca astfel de toponime să se fi format în urma simplei prezențe a unor călugări sau călugărițe în spațiul respectiv, căci se cunosc cazuri când în unele sate sau pe lângă acestea trăiau monahi care se aflau refugiați

din mănăstiri și schituri datorită situației agitate a vremurilor, sau se așezau pe proprietățile lor, devenind astfel repere geografice și toponimice.

Nu este exclus ca în apropiere de satul Piscu să se fi întemeiat, în prima jumătate a secolului al XVII-lea sau chiar mai înainte, o mănăstire sau schit de călugări pe moșia Mănăstirii Neamț. Poate că acest așezământ monahal de la Piscu să fi existat înainte de 30 aprilie 1660, deoarece într-o „carte” dată de voievodul Gheorghe Ștefan la această dată, prin care întărește Mănăstirii Neamț „stăpânirea peste ocina de la Piscul, la margine, dată Mănăstirii de Clănău spătarul” se menționează că „s-au pârât *călugării* cu Badea din Brăila, care le-o împresoară și n-au venit la soroc”¹⁴.

Potrivit unui document din 1688 „Zaharia ieromonah scrie egumenului și la tot soborul unei mănăstiri că având un schițor «Răfloaia» *aproape de mănăstirea lor, la Piscu* și neputându-l apăra de multe nevoi, l-a închinat Mănăstirii Neamț”¹⁵. La 16 iunie 1705 voievodul Antioh Cantemir (în a doua sa domnie, martie 1705 – iulie 1707) împuternicește pe egumenul Mănăstirii Neamț, „sau pe cine va trimite la târgul Piscu și la Ciofrești, ținutul Tecuci, să ia zecială din țarini, pâine, fânețe, grădini, bălți de pește, prisăci cu stupi și din tot venitul”, iar din târgul Piscu „câte 4 bani de loc de dugheană și de la pohernele unde se fac oale și de la velnița unde fac jidovii horilcă, să ia după obicei...”¹⁶. Nu se cunosc alte mărturii despre această mănăstire. Părintele ieromonah Marcu Petcu crede că existența acestei mănăstiri „se va fi încheiat după 1850”¹⁷. Nu este exclus ca mănăstirea să se fi aflat în punctul numit „Cimitirul Vechi”. Cercetări de salvare efectuate aici de profesorul Mihalache Brudiu au dus la descoperirea, în anul 1988 a unei așezări din prima epocă a fierului¹⁸. Tot aici au fost identificate fragmente ceramice din secolele II-III d. Hr., precum și materiale arheologice din secolele XV-XIX¹⁹.

În apropiere de satul Piscu se afla în funcțiune, în a doua jumătate a secolului al XVII-lea Schitul *Răfloae* sau *Răflești*. Paul Păltănea afirmă că schitul Răfloae „a fost ctitorit pe la mijlocul secolului al XVII-lea în satul Răflești... și se ruinează în primele decenii ale secolului al XVIII-lea”²⁰. La 12 iunie 1664, Chirilă, egumenul schitului de la Crângușor, scrie zăpisul prin care Șerbu brăileanu, pârcălab de Galați, cumpără partea lui Donosie și a fratelui său, Vidrașcu din satul Crângeni, „dintre Sireturi”²¹. Martin, fiul lui Simion din Răflești vinde la 28 martie 1669 lui Șerbu din Galați o parte din moșia satului pentru o datorie de 36 de lei. Zăpisul pentru această

vânzare este scris de *Gheorghieș*, egumenul schitului de la Crângușor, pe care Paul Păltănea îl identifică cu „schitul ctitorit în satul Răflești”²². Nu este exclus ca schitul să fi fost ajutat de negustorul brăilean Șerbul din Galați, care mai cumpără părți din satul Răflești și la 25 aprilie 1670²³. Răfloaea sau Răflești unde s-a ctitorit acest schit de călugări de „la Crângușor”, a fost în partea de vest a satului Vameș, comuna Piscu, județul Galați²⁴. „Preotul *Mihalcea* din satul Piscu scrie, pe la 1688, zapisul prin care *ieromonahul Zaharia*, egumenul schitului de la Răfloae, «neputându-l apăra de multe grele și nevoi» îl închină la «Sfânta Mănăstire Neamțul», după cum am amintit mai sus”²⁵. La 16 februarie 1692 *Opre călugărul* vinde partea sa din satul Popârșoci lui Constantin, fiul Ifrimoaei²⁶. Este posibil ca monahul Opre să fi fost închinoviat la schitul Răfloae, înființat pe teritoriul satului omonim. Catagrafia bisericească din 1809 nu-l amintește²⁷.

Note:

1. *Documenta Romaniae Historica* (în continuare se abreviază DRH), A. Moldova, vol. III, 1487-1504 (volum întocmit de C. Cihodaru, I. Caproșu și N. Ciocan), București, 1980, p. 289-291, doc. nr. 156.
2. Mihai Costăchescu, *Documente moldovenești de la Bogdan voevod (1504-1517)*, București, 1940, p. 351; Paul Păltănea, *Peceți ștefaniene la Dunărea de Jos*, Editura Episcopiei Dunării de Jos, Galați, 2004, p. 129.
3. Despre acest dregător domnesc a se vedea N. Stoicescu, *Dicționar al marilor dregători din Țara Românească și Moldova*, sec. XIV-XVII, Editura Enciclopedică Română, București, 1971, p. 265.
4. *Documente privind istoria României* (în continuare se abreviază DIR), A. Moldova, veacul al XVI-lea, vol. I, Editura Academiei, București, 1953, p. 75-76, nr. 71; Paul Păltănea, *Peceți ștefaniene*, p. 129.
5. Paul Păltănea, *Domeniul mănăstiresc din județul Galați în secolele XV-XVII*, în vol. „Credință, istorie și cultură la Dunărea de Jos”, Editura Episcopiei Dunării de Jos, Galați, 2005, p. 67; Idem, *Istoria orașului Galați de la origini până la 1918*, ediția a II-a, partea I, Galați, 2008, p. 82-83.
6. *Catalogul documentelor moldovenești din Arhiva Istorică Centrală a Statului* (în continuare se abreviază CDM), vol. I, 1387-1620, București, 1957, p. 84, nr. 289; Paul Păltănea, *Peceți ștefaniene*, p. 129; Ierom. Marcu-Marian Petcu, *Mănăstiri și schituri din Moldova astăzi dispărute* (sec. XIV-XIX), Editura Biblioteca Națională a României, București, 2010, p. 226. Despre Ion Frunteș vezi N. Stoicescu, *Dicționar al marilor dregători*, p. 271-272.
7. Paul Păltănea, *Domeniul mănăstiresc din județul Galați*, p. 67.
8. DIR, XVII, A. Moldova, vol. IV, Editura Academiei, București, 1956, p. 103-104, doc. 125 (3 februarie 1594); Paul Păltănea, *Domeniul mănăstiresc din județul Galați*, p. 68-69, 74.
9. Paul Păltănea, *Peceți ștefaniene*, p. 132.
10. Const. Solomon, C. A. Stoide, *Documente tecucene*, vol. II, sec. XVI-XIX, Bârlad, 1939, p. 8-9, doc. III.
11. Paul Păltănea, *Vechi locașuri de cult și viața bisericească în sudul Moldovei până în anul 1864*, în vol. „Monumente

istorice și izvoare creștine”, Editura Arhiepiscopiei Tomisului și Dunării de Jos, Galați, 1987, p. 196. Vezi și arhim. Daniil Oltean, *Repere ale istoriei vieții mănăstirești în Eparhia Dunării de Jos*, în vol. „Credință, istorie și cultură la Dunărea de Jos”, Editura Episcopiei Dunării de Jos, Galați, 2005, p. 323.

12. DRH, XVII, A. Moldova, vol. XXIII, Editura Academiei, București, 1996, p. 118-119, nr. 90; CDM, *Supliment I (1403-1700)*, București, 1975, p. 183, doc. 528; Paul Păltănea, *Peceți ștefaniene*, p. 130-131. Sovul este pâraul Suhurlui.

13. Const. Solomon, C. A. Stoide, *Documente tecucene*, sec. XVII-XIX, vol. III, Bârlad, 1941, p. 42, doc. LIX; Arhim. Daniil Oltean, *Repere ale istoriei vieții mănăstirești*, p. 323.

14. CDM, vol. III, București, 1968, p. 130, nr. 529.

15. CDM, vol. IV, 1676-1700, București, 1970, nr. 1166, p. 263; Paul Păltănea, *Vechi locașuri de cult*, p. 227; Ierom. Marcu-Marian Petcu, *Mănăstiri și schituri din Moldova astăzi dispărute*, p. 226.

16. CDM, vol. V, 1701-1720, București, (1974) 1975, p. 116, nr. 440.

17. Ierom. Marcu-Marian Petcu, *Mănăstiri și schituri din Moldova astăzi dispărute*, p. 226.

18. M. Brudiu, *Cercetări privind Hallstattul din sud-estul Moldovei*, în SCIVA, 42, nr. 3-4, 1991, p. 233-238; Costel Ilie, Mircea Nicu, *Situri și puncte arheologice*, p. 27.

19. Bibliografia acestor descoperiri la Costin Croitoru, *Galați. Repertoriul descoperirilor arheologice și numismatice*, Editura Muzeului de Istorie „Paul Păltănea”, Galați, Galați, 2013, p. 125.

20. Paul Păltănea, *Vechi locașuri de cult*, p. 227-228.

21. Idem, *Noi completări la istoria Bisericii gălățene*, în vol. „La cumpăna dintre milenii”, Ed. Episcopiei Dunării de Jos, Galați, 2000, p. 196; Arhim. Daniil Oltean, *Repere ale istoriei vieții mănăstirești*, p. 324.

22. Paul Păltănea, *Completări la istoria Bisericii gălățene*, în „Îndrumător bisericesc, misionar și patriotic”, 5, Galați, 1989, p. 173.

23. Paul Păltănea, *Istoria orașului Galați de la origini până la 1918*, ediția a II-a, partea I, p. 86.

24. *Tezaurul toponimic al României. Moldova*, vol. I, partea a 2-a, Editura Academiei Române, București, 1992, p. 973.

25. CDM, vol. IV, p. 263, doc. 1165; N. Stoicescu, *Repertoriul bibliografic al localităților și monumentelor medievale din Moldova*, București, 1974, p. 704 și 735, n. 24; Diacon Ioan Ivan, pr. Scarlat Porcescu, *Mănăstirea Neamț*, Iași, 1981, p. 86; Ieromonah Ioanichie Bălan, *Vetre de sihăstrie românească*, Editura IBMBOR, București, 1982, p. 419; Paul Păltănea, *Vechi locașuri de cult*, p. 227; Ierom. Marcu-Marian Petcu, *Mănăstiri și schituri din Moldova astăzi dispărute*, p. 249.

26. CDM, vol. IV, p. 325, nr. 1448. Satul Popârșoci a dispărut. Se afla pe teritoriul satului Vameș, comuna Piscu, în partea de S-V a satului (comunei) Slobozia Conachi. Vezi *Tezaurul toponimic*, vol. cit., p. 931.

27. Identificarea schitului Răfloae cu schitul Crângul de Jos (Ierom. Marcu-Marian Petcu, *Mănăstiri și schituri din Moldova astăzi dispărute*, p. 249) este greșită, întrucât cele două schituri amintite la 1809, anume Crângul de Jos, cu hramul Sf. Apostoli și Crângul de Jos, cu hramul Sf. Nicolae din ținutul Tutovei (Constantin N. Tomescu, *Biserica din principalele române la 1808-1812*, ediție îngrijită și note de pr. Eugen Drăgoi, Editura Partener, Galați, 2010, p. 128) se aflau pe teritoriul satului Crângu, comuna Perieni, județul Vaslui, la peste 100 de km nord de Răfloaea (Piscu). Pentru satul Crângu din județul Vaslui, vezi *Tezaurul toponimic al României. Moldova*, vol. I, partea I, Editura Academiei Române, București, 1991, p. 318.

Pelerini în Țara Sfântă Betleem - „Casa Pâinii”

Maria Stanciu
jurnalistă

Locul nașterii Pruncului Iisus Hristos

Vă invităm în Betleemul Iudeii, la Biserica Nașterii Pruncului Iisus * Un popas duhovnicesc prin locuri pline de sfințenie, în Palestina * Surse istorice despre Întruparea Fiului lui Dumnezeu-Cuvântul * La Nașterea Domnului, „Steaua nu a fost una din stelele cele multe...”, ci o

putere nevăzută”, ne învață Sfântul Ioan Gură de Aur *

Betleemul Iudeii este pentru grupurile de pelerini care ajung în Țara Sfântă primul popas duhovnicesc, aici fiind locul unde a răsărit „Soarele Dreptății”¹, locul Întrupării Fiului lui Dumnezeu-Cuvântul. Aici, „la plinirea vremii”², în mare taină, Sfânta Fecioară Maria a născut pe Fiul lui Dumnezeu-Cuvântul, minunata naștere petrecându-se într-o peșteră săracăcioasă, un grajd de vite al unui localnic, spune Tradiția Bisericii noastre, mai ales, în frumoasele colinde.

Situat în teritoriul însângeratei Palestine, la aproximativ zece kilometri de Ierusalim, Betleemul a tot fost motiv de dispută între iudei și alte neamuri, între iudei și arabi. Tocmai de aceea, la intrarea noastră în Betleem, un soldat înarmat până în dinți ne-a salutat de „bun venit!”, întrebându-ne „dacă avem arme la noi?”. Firește, i-am răspuns că „nu” și formalitatea s-a încheiat scurt, de unde am fost preluați de ghid, o româncă stabilită în Palestina de mulți ani, care ne-a însoțit prin Iudeea Palestinei de ieri, de astăzi. Măsura de precauție este îndreptățită, fiindcă acest loc, și nu numai, a fost teatru de război prin milenii. Mărturie a luptelor stă hotarul dintre cele două state, marcat printr-un zid plin de urmele gloanțelor.

Efrata - anonimat și mărire

Biserica Nașterii Domnului din Betleem este primul popas pe care orice creștin dorește să-l vadă, când ajunge în Țara Sfântă. Loc binecuvântat de Dumnezeu despre care știm din Sfânta Scriptură, dar și din frumoasele noastre colinde că „S-a născut Cel fără de-nceput” - Mântuitorul nostru Iisus Hristos.

Potrivit surselor biblice și istorice, Pruncul Iisus Hristos, urmașul regelui David, S-a născut în Betleemul Iudeii sau vechiul Efrata³ din Israel - Țara Sfântă. Așezarea nu a fost întotdeauna o cetate mare și cu renume, căutată de milioane de pelerini, dar era prevestită ca loc de Naștere al lui Mesia cu câteva sute de veacuri înainte de Întruparea Fiului lui Dumnezeu-Cuvântul. Efrata a avut perioade de anonimat, de decădere și înălțare. În Vechiul Testament, în Facere (35, 19; 48,7; Rut 1,2) ni se spune că Efrata era un sat obișnuit. În Cartea lui Iosua (15, 59), Betleemul este menționat între cetățile mari ale Canaanului, spațiu identificat cu cel al actualei Palestine, de care depindeau și alte sate. Importanța Efratei a fost pusă în evidență în vremea regelui David⁴ (secolul X, înainte de Hristos), strămoșul după trup al Mântuitorului nostru Iisus Hristos.

În limba aramaică, Betleem se traduce „Beit Lehem”⁵, termen care se tâlmăcește „Casa Pâinii”, locul unde s-a născut și stră-strămoșul Mântuitorului, regele David. Astăzi, Betleemul este unul dintre cele mai căutate locuri sfinte, atracția fiind Peștera sau „Grotă Alăptării”, locul minunatei nașteri a Pruncului Iisus. Nu avem în Scripturi multe referințe despre Nașterea de la Betleem, însă cele care sunt, sunt esențiale și ele ne arată divinitatea și omenitatea Fiului lui Dumnezeu-Cuvântul.

Cum S-a întâmplat minunea și ce moment din istoria universală a mântuirii reținem la Betleem?

Fără tată pe pământ...

Sfânta Fecioară Maria, pe când se afla în Nazaret, fără să fi cunoscut bărbat, a primit veste că va naște pe Fiul lui Dumnezeu-Cuvântul. Atunci, însoțită fiind de logodnicul ei - Dreptul Iosif - a pornit înspre Betleem ca să-L nască pe Pruncul Iisus. Sfânta Scriptură ne relatează că „fără să fi fost ei înainte împreună, Maria, mama Lui, s-a aflat având în pântece de la Duhul Sfânt” (Matei 1,18). Mergând pe firul istoriei, același Evanghelist Matei (1,1; 1-18,20), contemporan cu Mântuitorul nostru Iisus Hristos, ne informează unde și cum a fost Nașterea lui Iisus Hristos - Fiul lui David, Fiul lui Avraam. Evanghelistul este preocupat să arate contemporanilor săi - și nouă astăzi - că venirea lui Mesia este împlinirea profețiilor mesianice, iudeii fiind pregătiți de veacuri că Dumnezeu-Tatăl le va trimite un Mesia, ca să răscumpere păcatele oamenilor aflați în mare decădere, „să-i izbăvească, să-i ierte de

păcate” și să le aducă „o vistierie de bunătați veșnice”, ne învață Sfântul Ioan Gură de Aur⁶.

„La plinirea vremii”, Pruncul Iisus Hristos se naște în mare taină, „de la Duhul Sfânt și din Sfânta Fecioară Maria”, într-o peșteră sărăcăcioasă din Betleemul Iudeii. Sfinții evangheliști Matei și Luca sunt preocupați, îndeosebi, a relata și evidenția dimensiunea pământească a Fiului lui Dumnezeu. Încă din primele capitole, ei ne arată că minunata naștere s-a petrecut într-o iesle a vitelor, într-o așezare necunoscută pe atunci, în Betleem. „Mântuitorul Iisus Hristos Se naște din Fecioară, fără tată pe pământ. Dreptul Iosif este tatăl adoptiv al lui Iisus sau ocrotitorul lui, pentru că Pruncul Iisus, ca orice copil, avea nevoie atât de iubirea mamei, cât și de iubirea tatălui. El avea nevoie să fie crescut într-o familie, adică într-o stare de binecuvântare de Dumnezeu”, ne spune Prea Fericitul Părinte Patriarh Daniel, în Pastorală la Nașterea Domnului din anul 2010.

Care era atmosfera din jurul peșterii din Betleem, la vremea nașterii? Din Scripturi și din Sfânta Tradiție știm că Îngerul Gavriil este cel care a vestit minunata Naștere a lui Mesia. În smerenie și în mare taină, păstorii, îngerii au adus cântece și slavă Pruncului născut, Fiul Tatălui-Ceresc. Că Se naște Mesia - Mântuitorul lumii - află și Cei Trei Magi din Persia. Ba, cei Trei Crai din Răsărit au făcut mai mult. Au pornit după o stea călăuzitoare, au înfruntat multe primejdii, ca să-L vadă pe Fiul de Împărat abia născut; s-au închinat Lui și i-au adus daruri: aur, tămâie și smirnă. Ajunși la Ierusalim, ei s-au prezentat la curtea regelui Irod cel Mare, întrebând: „Unde este regele iudeilor, Cel ce S-a născut? Căci am văzut în Răsărit steaua Lui și am venit să ne închinăm Lui”⁷. Oaspeții persani au fost sfătuiți de Irod, ca la întoarcere, să-l anunțe și pe el unde se află Pruncul de Împărat. Numai că intuind pericolul în care Se afla Pruncul și viclenia lui Irod, magii și-au văzut de drumul lor, ducând bucuria și vestea Nașterii Domnului acasă la ei, în Persia.

Steaua călăuzitoare, „o Putere nevăzută...”

Multe sunt minunile care s-au întâmplat la Betleem: multe sunt întrebările legate, de exemplu, de steaua care i-a călăuzit pe cei Trei Magi înspre locul Nașterii Pruncului Mesia. Și apoi, ce anume i-a determinat pe magi - în fond, niște străini - să bată atâta drum, ca să vadă un Copilaș, născut într-o peșteră sărăcăcioasă? Sfântul Ioan Gură de Aur ne lămurește că nicidecum nu a fost vorba de

un fenomen astronomic. „Steaua nu a fost una din stelele cele multe, dar după părerea mea nu a fost nici stea, ci o putere nevăzută, care a luat chip de stea... Se vede aceasta din mersul ei... Steaua aceasta mergea de la miazănoapte la miazăzi, că așa se află Palestina față de Persia...”

Sfinții Părinți spun că „Steaua călăuzitoare” este, de fapt, Îngerul Gavril, cel care a adus „Bunavestire” Maicii Domnului și care la Întrupare vestește păstorii cu minunata veste a Nașterii lui Mesia. „Îngerii din Ceruri au adus cântarea îngerească, pământul a dat peștera, pustiul ieslea, iar noi pe Fecioara Maria”, mărturisim într-un imn la Nașterea Domnului. Pruncul ceresc este cel mai mare Dar pe care Dumnezeu-Tatăl ni l-a adus nouă oamenilor spre mântuire. Noi, asemenea păstorilor, îngerilor și magilor, avem șansa să-I aducem închinare și mulțumire pentru darurile cerești pe care ni le-a dat.

Istoricul Bisericii Nașterii Domnului

Actuala Biserică a Nașterii Domnului a devenit loc de pelerinaj după cel de-al IV-lea veac, după ce Sfinții Împărați Constantin și mama sa Elena au luat hotărârea - după Edictul de la Milan din 313 și după Sinodul I Ecumenic din 325 - să meargă la Locurile Sfinte și să scoată la iveală primele mărturii materiale despre propovăduirea, pătimirea, Răstignirea, Învierea și Înălțarea la cer a Mântuitorului nostru Iisus Hristos⁸. Biserica Nașterii Domnului din Betleem este cel mai vechi locaș din Țara Sfântă,

loc plin de sfințenie și de istorie veșnică, fiindcă Fiul lui Dumnezeu-Cuvântul este Cel care a adus lumii ridicarea din păcat și o viață nouă în Hristos. Cei doi Sfinți, socotiți în Biserica noastră „Întocmai cu Apostolii”, au ridicat deasupra Peșterii unde S-a născut Pruncul Iisus - pe la anul 326 - Biserica Nașterii Domnului, Sfânt Altar în care astăzi slujesc grecii ortodocși. Acest loc este și pentru noi, pelerinii români, un punct de destinație și un reper în devenirea noastră.

La Biserica Nașterii Domnului din Betleem, toate sunt împregnate de duhul sfințeniei; întreaga creația dă mărturie „despre marea minune care se întâmplară atunci”, la Întrupare, cum cântăm într-un colind.

Astăzi, la Betleem, trei Sfinte Altare sunt ridicate și amintesc despre Nașterea lui Mesia; pe lângă cel al grecilor ortodocși, mai există unul al armenilor și un altul al romano-catolicilor. Locul de atracție

este peștera în care „Sfânta Fecioară Maria L-a născut pe Cel fără de-nceput”. O stea de argint, donație a Bisericii Ortodoxe Române, marchează locul Nașterii: „Hic de Virgine Maria Jesus Christus natus est”, adică, „Aici S-a născut Iisus Hristos din Fecioara Maria”.

Despre Peștera unde S-a născut Pruncul Iisus avem mărturii prin Tradiția apostolică. În scris, informația ne vine de la Sfântul Justin - Martirul și Filozoful, mențione consemnată în veacul al II-lea (anul 160) după Hristos. Alte surse sunt protoevanghelia lui Iacov, apoi, Origen și Eusebiu de Cezareea. Nu avem în Scripturi multe referințe despre Nașterea de la Betleem, însă cele care sunt sunt esențiale și ele ne arată divinitatea și omenitatea Fiului lui Dumnezeu-Cuvântul.

Mozaic din veacul al IV-lea

În veacul al VI-lea, pe la anul 530, Împăratul Justinian cel Mare (527-565) a rezidit această biserică. În locașul de închinare se intră pe o ușă relativ scundă, ea fiind mult mai mică decât cea inițială. Cauza? Desele năvăliri ale soldaților arabi care au supus locașul la mari distrugerii, cunoscută fiind predilecția islamicilor de a intra călare pe cai în sfintele biserici. În timp, Sfinții Părinți au numit această ușă, „ușa pocăinței”, denumire îndreptățită dacă avem în vedere că la locul Întrupării trebuie să aducem închinare în stare de smerenie, asemenea celor Trei Crai de la Răsărit, îngerilor și păstorilor.

Actuala biserică se sprijină pe 44 de coloane; patru șiruri de coloane, în stil corintic, a câte unsprezece stâlpi. Pe unii stâlpi mai vedem și astăzi reprezentări iconografice. La rezidirea din veacul al VI-lea, Împăratul Justinian cel Mare a păstrat frumoasele mozaicuri din vremea Sfinților Împărați Constantin și mama sa Elena și ele există și astăzi în toată splendoarea.

Tradiția locului și istoria spun că în anul 614, când perșii - conduși de împăratul Chosroes - au năvălit în Țara Sfântă, puternic impresionați de reprezentarea iconografică a celor Trei Magi, redați în haine persane, însuși împăratul a înțeles că biserica nu trebuie dărâmată, dând ordin în acest sens.

Sfântul locaș nu a fost distrus nici mai târziu, în anul 639, în vremea lui Omar, nici în 1009, când prin decretul lui Hakim, se dăduseră ordin ca bisericile creștine din Țara Sfântă să fie distruse.

Astăzi, Altarul creștinilor armeni este închinat celor Trei Magi.

În acest spațiu al Întrupării Cuvântului lui Dumnezeu, prin veacuri, s-au nevoit mulți Sfinți Părinți. Între aceștia, amintirea Fericitului Ieronim (considerat Sfânt în Biserica din Apus) - cel care

a tradus *Biblia Vulgata* - este încă prezentă, el odihnind într-o peșteră din apropiere.

Din anul 1852, Biserica Nașterii Domnului din Betleem a fost încredințată grecilor-ortodocși, dar și romano-catolicilor și armenilor. Poate vă așteptați să vedeți câte ceva din „Câmpul Păstorilor”, cei care au fost martorii Nașterii Pruncului Iisus Hristos, împreună cu îngerii. Ei bine, nu! În cele două milenii care s-au scurs de la Întruparea Domnului, aglomerația urbană și-a pus amprenta asupra acestui loc, astfel încât Ierusalimul s-a unit cu Betleemul, hotarul dintre ele fiind astăzi un zid plin de urmele gloanțelor și de sârmă ghimpată.

În imediata apropiere a sfântului locaș se află „Grotă pruncilor” uciși din ordinul regelui Irod cel Mare (Idumeul), speriat că s-ar putea naște vreun „rege al iudeilor”, care să-i ia locul.

Betleemul Iudeii, Viflaimul - cum cântăm în colindele noastre - rămâne pentru noi un punct de reper, cu corespondență în realitatea imediată. Așezarea, tradusă în ebraică prin „Casa Pâinii”, este cea care L-a primit în smerenie și în necunoștință, pe Cel care a devenit pentru noi „Pâinea Vieții”⁹. Hristos este „Cel care Se pogoară din cer și dă viață lumii”¹⁰.

Peste veacuri, noi, pelerinii români, alături de cei trei preoți care ne-au însoțit în itinerariul nostru duhovnicesc, după ce ne-am închinat la Sfintele Icoane, unul câte unul ne-am adunat pentru a aduce și noi un mic dar Pruncului din Betleem - linele și frumoasele colinde românești care vestesc Nașterea Domnului nostru Iisus Hristos. În plin octombrie, atmosfera de sărbătoare a sufletului, pe care am adus-o prin cântarea noastră, a făcut ca mai toți pelerinii străini să se oprească în loc și să asculte cu uimire și încântare glasurile pelerinilor români. Și aripi de îngeri ne-au purtat dinspre Betleemul pământesc înspre Betleemul cel ceresc.

Note:

1. Troparul Nașterii Domnului nostru Iisus Hristos;
2. *Epistola către Galateni* (4,4);
3. Vechiul nume al Betleemului, locul unde S-a născut Fiul lui Dumnezeu-Cuvântul în *Facere*, 35, 19; 48,7; *Rut* 4,11; *Mihei* 5,1;
4. *Evangelia după Ioan* (7, 42);
5. În *Arheologie Biblică*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, pr. prof. dr. Dumitru Abrudan, diac. Prof. Dr. Emilian Cornițescu, 1994, pg.92;
6. În *Omiliile la Matei*, PSB 23, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, pg. 56;
7. *Evangelie după Matei* 2, 1-2;
8. În *Arheologie Biblică...*, pg. 92;
9. *Evangelia după Ioan*, 6,35;
10. *Ioan* 6,33.

Dicționarul limbii românești de August Scriban

Etimologii, înțelesuri, exemple, citațiuni, arhaisme, neologisme, provincialisme (I)

Radu Moțoc
inginer, publicist

Redactarea unui dicționar nu este un lucru la îndemâna oricui. Nu este suficient curajul, ci mai ales o educație complexă în care trebuie să existe mai multe componente precum: cunoașterea limbii române vorbite și evoluția ei în timp și în regiuni diferite, cunoașterea mai multor dicționare apărute până

la data respectivă, istoria românilor, folclorul și noțiuni teoretice de lingvistică care presupun o experiență didactică de excepție. Cunoașterea unor limbi străine precum: latina, greaca clasică și cea vorbită, slava, franceza etc. sunt absolut obligatorii. În cazul nostru trebuie menționată și moștenirea din familie, care s-a remarcat pe trei generații de intelectuali pătrunși de un patriotism real și sincer.

Ca să înțelegem în profunzime care au fost resursele intelectuale și suflatești ale autorului, trebuie să parcurgem mai multe etape care presupun: motivația acestei remarcabile lucrări, resursele științifice la care a apelat și nu în ultimul rând o descriere genealogică a familiei care a creat o continuitate genetică și științifică a unui autor care s-a născut la **Galați**.

I. Familia Scriban

- **Neofit Scriban** (1803-1884) s-a născut la Burdujeni dintr-o familie originară din Transilvania. A făcut studii la *Academia Mihăileană* din Iași și la *Colegiul Sf. Sava* din București, unde a învățat mai multe limbi străine precum: franceza, italiana, greaca și latina veche, ajungând unul din cei mai erudiți prelați ai bisericii române din perioada respectivă. Se călugărește în 1822 și este hirotonit preot în 1833, ajungând predicator la Mitropolia din Iași începând cu anul 1836. Tipărește în 1838

prima lui carte: *Catihis al bisericii ortodoxe* cu litere latine pentru prima dată în Moldova.

Exilat ca urmare a unor acuzații nefondate la mănăstirea Neamț, deschide aici o școală națională pentru călugări în 1843. Revenit la Iași, este numit director al școlii *Trei Ierarhi* în 1846, iar în anul 1848 a fost numit profesor la Seminarul din Iași, unde predă până în 1862 Istoria universală și a României, limba greacă, retorica și filosofia. Devine arhimandrit în 1857 și prezidează comitetul unionist care se desfășura în casa lui din Iași, ajungând deputat al clerului în divanul ad-hoc, alături de fratele său, Filaret. Este membru în consiliul superior de instrucțiuni și locțiitor de episcop la Argeș în 1862¹. În anul 1872, se retrage în orașul său natal Burdujeni, unde a decedat în anul 1884, lăsând prin testament casa și bani pentru înființarea unui spital, care în anul 1904, după cum rezultă din dicționarul redactat în acel an de C. Diaconovici: „era de mai mult timp funcțional”².

- **Filaret Scriban** (1811-1873), fratele lui Neofit, s-a născut tot la Burdujeni. Studiază la școala de la *Trei Ierarhi* și la *Academia Mihăileană*, pe care a absolvit-o în 1830. Devine profesor de franceză, română, aritmetică și istorie la *Academia Mihăileană*, după care urmează studii teologice la Kiev, pe care le termină în anul 1842. Întors în țară, a fost numit profesor la seminarul *Veniamin* din Iași, unde a predat mai mult de 18 ani. Devine arhimandrit și egumen al mănăstirii Socola, unde elaborează regulamente și cărți didactice. Ca înfocat partizan al unirii și membru în comitetul unionist și divanul ad-hoc, alături de fratele lui, Neofit, luptă împotriva sinodului pe care domnitorul Cuza voia să-l constituie contra canoanelor, numind episcopi prin decret. Cunoscător al limbilor franceză, rusă, latină, greacă veche și cea modernă, germană și ebraică, a redactat foarte multe lucrări din care multe nu au ajuns să fie tipărite. Din cele 16 lucrări cunoscute menționăm următoarele care au fost tipărite:

- Istoria sfântă a Vechiului Testament – 1846
- Memorii pentru organizarea Bisericii române
- Istoria Bisericii române, publicată parțial³

- **Romulus Scriban** (24 august 1838, Burdujeni – 29 octombrie 1912, Iași), publicist și autor de versuri, este nepot de frate cu Neofit și Filaret Scriban. Fost elev al seminarului din Socola și absolvent al *Academiei Mihăilene* din Iași, urmează studiile universitare de teologie și drept la Torino, unde obține doctoratul în anul 1864, cu o disertație în drept civil. Este ales secretar al Societății Internaționale Neolatine din Torino. Revenit în țară la începutul anului 1865, va ocupa funcția de prim-procuror la Galați, de unde demisionează în anul 1872 pentru profesia de profesor de istorie și economie politică la *Școala Comercială* din Galați, practicând în paralel și avocatura. Dintre lucrările publicate menționăm următoarele:

• „Istoria economiei politice, a comerțului și a navigației în România” – 1885.

• „Istoria comerțului” – 1893.

• „Reflexiuni politice asupra Episcopilor necanonice românești din 1865”, publicat în *Românul* din 3, 4 și 20 martie 1866.

• „O noapte pe ruinele Sucevei” – 1860.

Sub influența prestigiului de care se bucura Gh. Asachi la Iași, Romulus Scriban debutează ca elev cu versuri pe care le publică în *Ateneul român* din Iași în anul 1860. A scris articole unde abordează chestiuni politice, juridice, economice, culturale, pe care le publică în *Steaua Dunării* și *Românul*.

Împreună cu Demetriu N. Preda, întemeiază bisăptămânalul politic, comercial, literar și religios *Dacia română* (oct. 1866 - feb. 1867). În perioada anilor 1868 – 1869, scoate la Galați revista *Dacia literară* cu scopul mărturisit: „Literatura este sufletul și paladiul unei națiuni; ea poate salva un popor, făcând să nu se stingă flacăra spiritului național”⁴.

Dar să vedem ce mărturisește însuși August Scriban despre tatăl său, care i-a fost un excelent exemplu în viața profesională:

„Știind latina și greaca veche, vorbind curent italiana, franceza și greaca nouă, știind puțin și germana și ruseasca, simțea o mare plăcere să

scormonească prin dicționare și să descopere etimologii... Îmbătat de gloria imperiului roman, se uita cu milă la statele moderne și le numea *prefecturi*. Era, cum se vede, imperialist roman și nu visa decât restabilirea vechii Dacii *de la Tisa până la Nistru*, ceea ce s-a întâmplat la șase ani numai de la moartea lui în 1912. Dar pe lângă învățătura pe care am putut-o lua de la tatăl meu, ceea ce m-a făcut să încep acest dicționar a fost moștenirea sufletească pe care mi-a transmis-o el: iubirea fanatică de limba românească, înclinarea, spre studiul limbilor străine și voința irezistibilă de a da patriei o lucrare pe care eu o cred folositoare”⁵.

Faptul că acest distins profesor avea să ofere celor doi fii nume precum: *August* și *Iuliu* (Cezar) este semnificativ și demonstrează profunzimea unei credințe față de neamul românesc derivat din lumea latină.

Această admirație și recunoștință meritată, mărturisită în *Precuvântarea* dicționarului față de tatăl său, explică în mare măsură ținuta științifică și o anumită atitudine curat patriotică practică

nu numai în elaborarea acestui dicționar, dar și în activitatea de dascăl la Iași.

Iuliu Scriban cu lăntșorul de ceas

- **Iuliu Scriban** (1878-1949) fiul lui Romulus Scriban și nepot al arhierilor Neofit și Filaret, este fratele mai mic al lui August Scriban. Urmează studiile teologice la Seminarul din Galați (1890-1893), Seminarul *Veniamin* din Iași (1893-1898) și Facultatea de Teologie din București (1898-1902), unde susține licența în 1903 și doctoratul în 1920. Devine monah la Mănăstirea Neamț (1904), hirotonit ieromonah și numit superior al capelei ortodoxe române din Baden-Baden (1904-1909), ctitoria domnitorului Mihail Sturdza din perioada anilor 1863-1866. În timpul cât a slujit la această capelă, a urmat cursuri la Facultatea de Teologie catolică și protestantă din Strasbourg și de Filosofie din Heidelberg. Revenit în Țară, este numit director al Seminarului *Central* din București (1909-1919). Ca profesor de Religie predă cursuri de specialitate la școlile militare de infanterie și artilerie din București (1910-1916), dar și la noua Facultate de Teologie din Chișinău (1928-1941), cu o continuitate la Facultatea de Teologie din București (1941-1943). Este remarcabilă activitatea ecumenică și inter-

ortodoxă de peste hotare promovată consecvent de Iuliu Scriban⁶.

Considerat un om de înaltă cultură, un mare predicator și misionar al Bisericii Ortodoxe Române, a militat pentru apărarea și cunoașterea învățăturii creștine, repunerea predicii la locul cuvenit, apropierea de Biserica anglicană și a dovedit un autentic ecumenism cu valențe actuale⁷.

În aula *Ateneului Român*, unde de regulă se ascultau concertele cu George Enescu sau interpretări pianistice cu Cella Delavrancea, în data de 4 aprilie 1913, publicul din elita intelectuală, aristocrație, dar și studenți și târgoveți cu o brumă de cultură au ascultat conferința Arhimandritului Iuliu Scriban vorbind despre: *Rolul bisericii în viața noastră românească*. Un bun prilej pentru elevatul conferențiar de a arăta păcatele acestui neam unde Biserica intervine spunând: „Iubiți-vă unii pe alții. Viața e iubire; și de nu vă veți iubi, nu veți trăi”.

În 15 august 1941, pentru a reface viața creștină din Transnistria, se înființează o *Misiune Ortodoxă* cu sediul la Odesa, care cerea românilor să se „trezească la viață prin deșteptarea conștiinței obștești”. În fruntea acestei Misiuni a fost numit arhimandritul Iuliu Scriban, iar vicar, arhimandritul Antim Nica, viitor Episcop la *Dunărea de Jos*⁸.

La moartea lui Iuliu Scriban, în 4 ianuarie 1949, părintele Gala Galaction avea să mărturisească: „Pana lui, condeii lui, acoperea cu torente nesecate toată presa noastră bisericească și o parte din presa civilă. Iuliu Scriban era cel mai mare ziarist al Bisericii Românești, cel mai bine informat teolog, cel mai mare cunoscător al lumii bisericești și teologice și de peste hotare, din toate țările și din toate limbile: franceză, germană, italiană, engleză, neogreacă, rusă, bulgară...”⁹.

- **August Scriban** (n. 12 noiembrie 1872, Galați - d. 2 august 1950). Născut la Galați, unde tatăl său era profesor la *Școala comercială*, urmează cursurile la *Liceul Vasile Alecsandri* din Galați. Face studiile universitare și de specializare la Berlin și Halle, unde în anul 1902 și-a luat doctoratul în Litere. În anul 1903, îl găsim profesor la Buzău, unde locuia, cum avea să mărturisească, pe strada Salvării nr. 7. Profesor de limba latină la *Liceul Negruzzi* (internat) și la *Liceul Militar* din Iași¹⁰.

Cu un așa arbore genealogic nu este de mirare faptul că August Scriban abordează de unul singur o lucrare dificilă, care nu este la îndemâna oricui: **Dicționarul limbii române**, care va apare cu mari dificultăți pe care le va mărturisi autorul tot în *Precuvântare*.

Note:

1. Gh. Adamescu, *Dicționarul istoric și geografic universal*, Ed. „Cartea românească”, București, pag. 1864.

2. Dr. C. Diaconovich, *Enciclopedia Română*, tomul III, Editura și tiparul lui W. Krafft, Sibiu, 1904, pag. 917. Din cele 24 lucrări semnalate menționăm următoarele:

- *Istoria universală și a patriei, pe scurt* – 1852
- *Dublu paralel între bisericile ortodoxe și confesiunile apusene* – 1852.
- *Unirea și neunirea Principatelor române*, Iași – 1856.
- *Foloasele Unirii*, Iași – 1856.
- *Metodă de a învăța limba elenică*, 2 tomuri – 1861.
- *Cuvânt funebru răposatului Scarlat Rosseti*, București, 1872.
- *Călătorie la pământul sfânt*, București, 1875.
- 3. *Ibidem*, pag. 918.
- 4. Romulus Scriban – *crispedia.ro*

5. August Scriban, *Dicționarul Limbii Românești*, Ediția I, Institutul de Arte Grafice „Presa Bună”, Iași, 1939, pag. 14.

6. Participă la diferite întruniri peste hotare precum:

- Conferința inter-ortodoxă în problema calendarului – Istanbul, 1923.
- Conferința mondială a creștinismului practic – Stockholm, 1925.
- Congresul internațional al Alianței mondiale pentru înfrățirea popoarelor prin Biserică – Praga, 1928.
- Conferințe regionale ale Alianței: Sinaia - 1924; Cambridge – 1931; București – 1933.
- Congresul profesorilor de teologie ortodoxă de la Atena – 1936 etc.

7. Iuliu Scriban a publicat mai multe lucrări printre care menționăm:

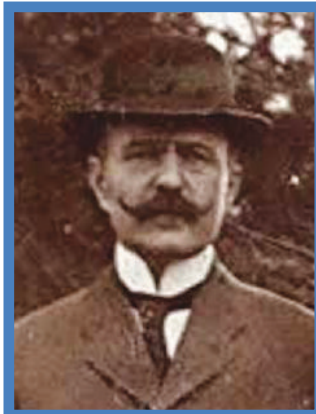
- *Lupta contra scrierilor imorale*, București, 1913.
- *Evenimente actuale din Biserica catolică*, Sibiu, 1911.
- *Literatura pioasă în limba românească*, teză de doctorat – 1923-1926.
- *Lecții de morală creștină*, București, 1915
- *Originea Duminicii ca zi de sărbătoare în Biserica creștină*, București, 1921
- *Cartea cârților: Sfânta Scriptură sau Biblia*, București, 1937 etc.

8. În Basarabia, sub regim sovietic în perioada 1940-1941, au fost distruse 13 biserici, 27 au fost transformate în cluburi, 48 de preoți au fost omorâți sau deportați. În Transnistria, situația bisericilor era mult mai gravă, după un sfert de veac de prigoană și propagandă ateistă, era un singur preot și acela la Odesa. Bisericile dintre Nistru și Bug au fost dărâmate sau transformate în cluburi sau magazine.

9. Curajosul arhimandrit Scriban din București, b'LOGOS.

10. August Scriban a publicat: *Gramatica limbii române pentru folosința tuturor*, Institutul de Arte Grafice „Viața Românească”, București, 1925.

(Va urma)

August Scriban

Galațiul poate fi o capitală culturală a româniei

Interviu realizat cu scriitorul Vasile Ghica

Ghiță Nazare
profesor, publicist

Ghiță Nazare: *Domnule Ghica, sunteți un adevărat maestru al aforismului românesc. Treaba aceasta este mai degrabă muncă sau mai degrabă spirit?*

Vasile Ghica: Evident și una și alta, dar, în primul rând, muncă. Inspirația vine și pleacă foarte repede, dacă nu este înjugată cum trebuie. Le vorbeam pe vremuri elevilor mei despre

procesul de gestație a operei literare, despre munca cu manuscrisul, dar numai după ce am început „să comit” literatură mi-am dat seama ce ocnă poate fi creația. Refaci un text sau un cuvânt de zeci de ori, dar și când ajungi la forma dorită satisfacția risipește ca prin farmec tensiunea, oboseala. Câtă trudă la creșterea unui bebeluș, dar un zâmbet de-al lui te face să uiți totul!

G.N: *Moșteniți ceva din spiritul curat al țăranului de pe dealurile Priponeștiului sau de peste tot? Cât „hâtru” există în aforismele dumneavoastră?*

V.G.: Umorul îl ai sau nu-l ai. Nu-l poți dobândi prin muncă. De unde îl ai, e mai greu de spus. Sare uneori, ca moștenire, peste multe generații. Da, în satul meu erau mulți oameni hâtri care jonglau cu polisemia cuvintelor, te înțepau cu ironii fine, spuneau glume, niciodată vulgare. Cine știe ce scriitori sau actori ar fi putut să ajungă, dacă ar fi trăit într-un climat prielnic cultivării talentelor. Părinții mei, fiind oameni foarte inteligenți, gustau din plin umorul și intuiau că ironia poate fi mai educativă decât cearta sau decât pedeapsa. Tata era fermecător. Era foarte harnic. A făcut enorm pentru sat. S-a zbatut pe la București, a adus specialiști și material săditor. În doi ani, dealurile s-au împânzit de vii nobile. Era prin 1946. A înființat o bancă sau cooperativă de credit. După alți 2-3 ani a început să se simtă prosperitatea sătenilor. Păcat că a venit

colectivizarea! A fost o paranteză. Muncea din greu tot timpul, dar la petreceri era de o vitalitate uluitoare. Cânta, dansa și spunea glume. Cred că ar fi putut să facă balet. La nunți și la hore, când muzica intona „corăbească”, toată lumea se alinia pe margine, iar pe „ring” apărea el cu o parteneră, tânără, drăguță și la fel de talentată. Oamenii erau atât de încântați, încât muzicanții prelungeau foarte mult melodia, până când partenera sleită capitula.

G.N.: *Și mama ce zicea?*

V.G.: Nu putea să zică nimic, sărmana.

G.N.: *Ca urmare, aforismul este mai ales creație sau mai ales meditație?*

V.G.: Creația izvorăște sau țâșnește din meditație. Evident, la scrierea aforismelor creația primează. Se mișcă scripetii gândirii, ideea caută cuvântul, întruparea, sensul. Te bucuri de o formă, apare alta etc. Actul de creație îmi conferă cele mai tulburătoare bucurii. Chiar dacă se va alege praful de aforismele mele, rămân cu beneficiile inefabile ale creației. Și e suficient.

G.N.: *Cum este corect să spunem: cu ajutorul aforismului ați cunoscut lumea sau că lumea v-a cunoscut datorită aforismului?*

V.G.: Măzgălind câteva decenii aforisme, bineînțeles, am ajuns să cunosc ceva mai bine lumea, cu bunele și relele ei. Și cealaltă parte este adevărată. Prin aforismele publicate m-au cunoscut destui oameni. Prin ziare, reviste, cărți, dar și prin intermediul Internetului. Îngăduiți-mi o paranteză. Deocamdată, această sculă genială este împinsă și în derizoriu. Scriu pe el toți nechemații, toți „scriitorii” și „savanții” refuzați. Nu este dotat cu spirit critic. Eu am fost invitat, din întâmplare, pe un site (citatepedia.ro) unde acest neajuns a fost corijat. Tu postezi ce vrei, dar administratorul elimină vulgaritatea, banalul, impostura, erorile estetice etc. De aceea este curtat de mulți oameni de valoare. Aici mi s-a întâmplat o chestiune care ține de miracol. O mare actriță și cântăreață din India, Asha Bhosle (mi se pare că are un Oscar și

două nominalizări Grammy) a luat un aforism de-al meu (site-ul este gratuit) și l-a așezat, precizând și numele meu, pe albumul ei omagial care s-a vândut, în toată lumea, în peste cinci milioane de exemplare. Iată ce poate să facă Internetul. Sau facebookul. Scriu dimineața 2-3 aforisme și seara găsesc 30-40 de like-uri. Cititori există deci, dar nu neaparat de literatură pe suport de hârtie.

G.N.: *Cred că aforismul nu are atât un caracter istoric, cât mai ales infinit, așa cum infinite sunt și prostia, trufia, dragostea, educația, moartea etc.*

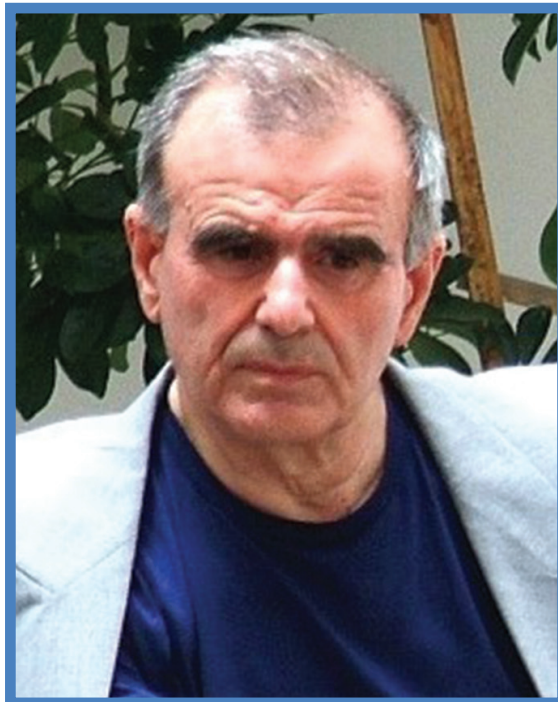
V.G.: Nu, are caracter istoric, dacă e genial, adică etern. Posibilitatea aceasta nu intră în discuție în ceea ce mă privește. Dacă e mediocru, e și trecător. Dar suplețea lui îi poate prelungi, mai mult decât celorlalte specii, existența. Din cultura antică s-au pierdut foarte multe opere. Cugetările însă, în special cele latine, au rămas. Și vor rezista multă vreme pentru că se referă la însușiri etern omenești sau infinite, cum spuneți dumneavoastră. Mai există și un alt avantaj. Dacă ai câteva cugetări reușite, poți fi introdus într-o antologie alături de nume celebre. (Există antologii și de poezii, îndeosebi cele cu formă fixă.) Asta nu înseamnă că ești egalul lor. Această confuzie duce la paranoia. Ei sunt celebri, nu pentru aforisme. Au în spate opera și împliniri colosale. Este tot atât de adevărat însă că, dacă zicerile mele, să zicem, nu roșesc pe lângă ale lor, înseamnă totuși ceva.

G.N.: *De ce spune Blaga că „veșnicia s-a născut la sat?” Care sunt adâncurile zicerii? Are aforismul ceva din această profunzime?*

V.G.: Blaga are dreptate. La început lumea a fost un orizont de sate. Cu timpul, oamenii s-au bulucit în orașe tentaculare, sufocante. De aceea dialogul cu veșnicia preferă tot satul. Care, din păcate, este pe cale de dispariție. Ce ne vom face atunci? Nimeni nu știe. Dar, cugetarea are profunzime pentru că se referă la dimensiunea cosmică a omului.

G.N.: *Multe dintre aforismele dumneavoastră „omagiază” prostia. Este prostia atât de răspândită în societate? Întrece educația?*

V.G.: Da, am un capitol consistent despre această meteahnă umană. Este incredibil cât de extinsă și de agresivă poate fi prostia. Un mare baraj în calea normalității și a armoniei umane. Necazul este că nimeni nu o revendică. Mă autocitez, cu scuzele de rigoare: „În privința proștilor natura este vinovată de două ori. Întâi, că i-a creat. Și apoi, că nu le-a adus la cunoștință.”

Vasile Ghica

G.N.: *În context, ce conotație dați înțelepciunii populare: „unde este carte multă, este și prostie multă”?*

V.G.: Regina Elisabeta a noastră spunea despre Nicolae Iorga că „are minte multă, dar nu toată e bună.” Au, deci, și geniile, uneori, zone de vid și de capricii.

G.N.: *Din câte știu, aveți zece volume de aforisme, cel mai recent fiind „În ghearele râsului” tradus și în limba franceză. Scrisul dumneavoastră a devenit doar european? Cum receptați recunoașterea universală?*

V.G.: Am avut doi ani norocoși. La mai vechile ediții bilingve (română-engleză, română-franceză, română-turcă) s-au adăugat două importante premii internaționale, la Beirut și la Torino, prezența în trei antologii tipărite în străinătate și includerea mea, de către italieni, pe site-ul Cultura Romena. A urmat cartea apărută în Franța. E bine că ne mai citesc și alții, cât de cât. Dar nu se poate vorbi despre o recunoaștere universală. Piața literară franceză, de exemplu, este imensă. Anual, apar aici cam o mie de romane și de 2-3 ori mai multe volume de poezie. Cum să ridici capul într-o asemenea aglomerație?

G.N.: *Domnule Ghica, vă propun să trecem discuția noastră într-un alt registru tematic. Sunteți și autorul unui mic dicționar enciclopedic: „Nasc și la Tecuci oameni”. Este Tecuciul un mediu prielnic care stimulează creația artistică? Dați-ne argumente.*

V.G.: Tecuciul, mă refer și la fostul județ cu acest nume, este binecuvântat de Dumnezeu în această privință. Îndrăznesc să spun că puține zone ale țării noastre au dat patrimoniului cultural oameni de talia celor care și-au legat destinul de acest areal. Să ne reamintim câteva nume: Costache Conachi, Ion Petrovici, Vasile Pârvan, Hortensia Papadat-Bengescu, Calistrat Hogaș, Iorgu Iordan, Gh. Petrașcu, George Apostu, Ștefan Petică și mulți alții. Și acum există în Tecuci o viață culturală intensă, dinamică. Avem Festivalul Național de Poezie „Costache Conachi”, Colocviile de filosofie „Petrovici”, organizate uneori în colaborare cu Institutul de Filosofie al Academiei, Cenaclul „Calistrat Hogaș” unde activează șapte membri ai Uniunii Scriitorilor din România, revistă, două galerii de artă etc. Există un parteneriat permanent între instituțiile de artă și școli.

G.N.: Cum priviți Galațiul din acest punct de vedere? Dar Bacăul, dar Iașul, Focșaniul, Brăila, Bucureștiul? Noi pe ce orbită suntem?

V.G.: Galațiul a avut și are un potențial cultural deosebit. Deși, comparând calibrul personalităților noastre de altădată, cred că stăm mai bine. În această privință, Tecuciul stă în Moldova, alături de Fălticeni și Bârlad. Toate celelalte așezări enumerate de dumneavoastră sunt orașe importante pe harta culturală a țării, cu care noi colaborăm în mod constant.

G.N.: Anual, Salonul Literar „Axis Libri” și Festivalul Național de Carte „Axis Libri” îi găzduiesc cu generozitate și pe tecuceni. Cum se „văd” de la Tecuci cele două manifestări?

V.G.: Galațiul cunoaște de câțiva ani o efervescentă spirituală de excepție. Am putea spune că poate deveni o capitală culturală a țării. Am spus de mai multe ori, fermentul este domnul Zanfir Ilie, directorul Bibliotecii Județene „V.A. Urechia”. Tecucenii sunt foarte bucuroși că se pot exprima în cadrul celor două excelente evenimente culturale, alături de competitori din țară și chiar de peste hotare.

G.N.: Aveți o îndelungată experiență de viață - didactică, managerială, în domeniul educației. Se spune tot mai insistent și de către tot mai multă lume că educația este în derivă. De 25 de ani suntem într-o

permanentă reformare. Nici legile educației nu au viață prea lungă. Cum comentați?

V.G.: De un sfert de secol, România se află, sub toate aspectele, în ceață, în haos. Deci, nici educația nu poate să facă excepție. Clientelismul politic face ravagii. Grijă cea mai mare e să schimbăm miniștrii, inspectorii, directorii etc. În rest, Dumnezeu cu mila. Cadrele didactice și părinții elevilor ar trebui să inițieze ample mișcări de protest. Politica trebuie scoasă la poarta școlii. În funcțiile înalte să fie aduși pedagogi de valoare, de care nu ducem lipsă, nu tot felul de agramați. Dincolo de orientarea lui politică, Spiru Haret, omul providențial al școlii românești, a fost lăsat la conducerea Ministerului Cultelor și Instrucțiunii Publice 12 ani. Ce reformă ar fi putut să facă acum, într-un mandat de 2-3 ani?

G.N.: Dialogul nostru apare în valoroasa revistă a Bibliotecii Publice „V. A. Urechia”, „Axis Libri”, revistă care, sunt convins, vă este bine cunoscută. Știu că sunteți un „devorator” de presă culturală. Așa că vreți să faceți o succintă evaluare a acesteia?

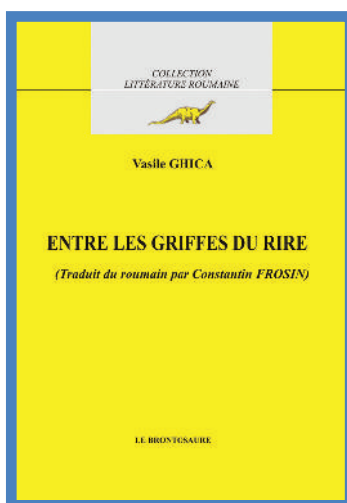
V.G.: Revista se adresează, în primul rând, cum e și firesc, bibliotecarilor. Dar literatura și celelalte arte se simt din ce în ce mai bine în paginile ei.

Prin excepționala ținută grafică și prin calitatea colaborărilor, „Axis Libri” este o revistă de top național.

G.N.: În mod firesc, ultima întrebare vizează proiectele dumneavoastră pe termen scurt și mediu. La ce lucrați, când să ne așteptăm la o nouă lansare?

V.G.: Nu îmi place să vorbesc despre proiecte. Am superstiția că, din această cauză, uneori se blochează. Este aproape o certitudine apariția unui volum la Beirut în limbile română, franceză și arabă. Ar fi cea mai importantă împlinire a mea, din ultimii ani, fiindcă va apărea în 3000 de exemplare, va fi plimbată pe la târgurile internaționale de carte și câteva cărți vor poposi în marile biblioteci ale lumii. O altă carte va apărea la Madrid. Mi-am dorit mult să mă exprim și în mult prea generoasa limbă a lui Cervantes. Apoi, am adunat într-un volum aproape tot din ce s-a scris despre munca mea. Nu-l duc încă la tipar. Aștept și reacțiile, bune - rele, din exterior.

G.N.: Vă mulțumesc!

Leontina Văduva – Un Dar

Interviu (II)

Dana Vlad
publicist

Reporter **Dana Vlad:** *Ce le recomandați tinerilor? Valoarea sau succesul?*

Soprană Leontina Văduva: În primul rând valoarea. Sunt adepta muncii asidue tocmai pentru a depăși greutățile rolurilor abordate, acestea să poată fi depășite cât mai ușor. Așa cum un pianist, un violinist, un

instrumentist, în general, lucrează ore în șir ca să obțină dexteritate și o facilitate extraordinară, așa și în analiza și desăvârșirea unui personaj intervine tot ceea ce am învățat prin muncă asiduă de solfegiu, text, mișcare. Arta intervine cu adevărat mult mai târziu și mai ales după ce am făcut rolul de mai multe ori. Poate abia a cincea, a șasea oară, începem să întrevădem cu adevărat care este personajul și care sunt adevărurile scrise în acea partitură.

D.V.: *Câte ore ar trebui să studieze un tânăr care face deja această meserie? Câte ore a studiat, studiază Leontina Văduva?*

L.V.: Fiecare are ritmul său de studiu. Eu personal stăteam și un an de zile pe un rol să îl studiez. Așa să-l înveți cu partitură și text, în două, trei săptămâni dacă stai cu picioarele în apă rece l-ai băgat în cap, nu e nici o problemă! Pentru a-l înțelege, trebuie decantat, lăsat să se sedimenteze, încetul cu încetul-am început întotdeauna cu ce a fost mai greu în toată opera și chiar și cu sfârșitul de multe ori - lucrurile mai complicate le tratezi cu mare atenție și apoi le înnozi cu restul părților de ansamblu și toate împreună înseamnă spectacolul în sine. Pentru un rol ar trebui să studiezi în permanentă și când mergi pe stradă și când vezi un gest la un actor de film și când vezi o mișcare la un balerin pe scenă, o atitudine anume - de exemplu eu m-am inspirat când am jucat „Marguerite” din opera „Faust” de Ch. Gounod. Am fost la o doamnă care avea o fată ce era foarte bolnavă, era cu psihicul la pământ și observând-o pe

ea am făcut și construit scena de la sfârșitul operei, de la închisoare, când personajul își pierde mințile. Orice situație care în viața de zi cu zi ne inspiră pentru a construi un personaj trebuie luată în seamă, studiată pentru a fi totul real, credibil.

D.V.: *Pentru un artist de calibrul dumneavoastră viața se trăiește foarte mult pe drumuri, la modul propriu, și nu e ușor. Se spune că acasă e acolo unde îți este inima. Unde este acasă pentru Leontina Văduva?*

L.V.: Acasă pentru mine este acolo unde îmi este familia, unde îmi sunt prietenii, acasă este un pic peste tot. Fiind plecată de mulți ani din țară nu sunt total acasă nici în România, dar nici în Franța. Venind în ultimul timp mai mult în România, sunt împărțită între două țări. Cred că acasă este în suflet pentru că acolo îi purtam pe cei dragi.

D.V.: *Și pentru că vorbiți despre cei dragi nu pot să nu vă întreb cum se strânge sau cum se mărește inima Leontinei Văduva când se gândește la ceea ce i-a dăruit Dumnezeu în afară darului vocii minunate?*

L.V.: Cel mai mare cadou pe care mi l-a făcut Dumnezeu este băiețelul meu, pe care l-am așteptat ani de zile și pentru care nu pot să spun că am sacrificat meseria pentru că nu am sacrificat-o pentru copil, ci așa spune că a venit la momentul potrivit. Dumnezeu a aranjat totul de așa manieră, exact când a trebuit; după ce am făcut tot periplul prin toată lumea m-a calmat și mi-a spus acum poți să te dedici și unui copil și mi-a adus prezenta acestui înger, Robert Nicholas, care a venit puțin târziu în viața mea, la 42 de ani. Spun târziu pentru că mi-aș fi dorit să fiu o mamă puțin mai tânără ca să pot să-i răspund altfel la toate cererile.

D.V.: *La operă lumea vine să vadă același titlu cu atâția mereu alți interpreți în rolurile scrise și curiozitatea e foarte mare: „hai să vadă cum face artistul respectiv rolul acesta interpretat de atâția alții, cum „dă acută cutare”, comparația și subiectivismul funcționând mai mult decât în altă zonă a artei! Meseria dumneavoastră nu este una obișnuită, comună. Ce înseamnă să joci teatru, să fii personajul respectiv, să nu fii tu, dar să și fii tu în același timp, să îmbini totul astfel încât să fii credibil,*

publicul să nu te vadă pe tine, Leontina Văduva, să vadă personajul, dar Leontina să dăruiască din ea personajului?

L.V.: Personajelor pe care le interpretăm pe scenă le împrumutăm și din experiența noastră de viață. Trebuie să te informezi, să citești despre ce a inspirat opera respectivă, libretul respectiv, practic să te impregnezi cu psihologia personajului respectiv, cu relația cu celelalte personaje, să te raportezi la aceste aspecte, dar după ce ai învățat și muzica și textul foarte bine, după ce ai citit diverse cărți privind analiza lucrării. Totul e distilat prin personalitatea ta, prin maniera ta, prin experiența de viață pe care ai avut-o, împrumuți din tine câte puțin personajului.

D.V.: *Preiau de aici, „să împrumuți din tine personajului” și mă gândesc la ceea ce faceți acum, predați mai departe ștafeta, predați efectiv arta cântului și a mișcării scenice tinerilor artiști în devenire. Vocația de pedagog nu e la îndemâna oricui, nu e un lucru facil, dar e unul cu mari satisfacții! Care este secretul prin care puteți crea un artist din niște tineri care vin și spun „eu vreau să fiu artist”, „vreau să cânt”? - pot fi oameni care poate nu au calitățile necesare și nu poți să le „dai aripi” fără discernământ, dar pot fi și talente autentice, una peste alta responsabilitatea e foarte mare! Cum vă dați seama dacă omul acela este „făcut” să fie pe scenă sau nu?*

L.V.: Deja se simte dacă este adevărată pasiunea de a comunica cu publicul, pentru că poate fi o atitudine narcisistă, egocentrică, de a arăta „uitați-vă ce minunat sunt”, sau să te adresezi și să spui ceva cu cântul tău! E foarte greu pentru că sunt mulți care sunt foarte tineri, și ori sunt la început de drum, sau unii au început și au mers pe un drum greșit și atunci trebuie reparat și apucat pe drumul care trebuie. Surprize pot fi mereu, de pildă sunt oameni care s-au apucat mai târziu să cânte și au studiat și au reușit să facă cariere extraordinare sau care debutează și sunt nemaipomeniți și drumul le e deschis. E greu de apreciat, eu le pot împărtăși din experiența mea, pot da soluții la unele întrebări, nu pot să prevăd, numai Dumnezeu știe dacă persoana va avea o carieră sau nu, măsurat totul și prin volumul de muncă depus – a fi tenace nu e suficient, dar a fi corect și a face ce trebuie pentru drumul acesta, a te pregăti amănunțit – partiturile trebuiesc învățate corect – le pot arăta

cum am studiat eu și cum m-am pregătit și să le dau o sugestie, dar mai mult de atât nu pot face. Pe cei care vin la masterclass sau vin să mă vadă, să asiste la ore, îi pot îndruma și le pot corecta niște defecte pe care le aud. Le corectez defectul sau le sugerez alt drum pentru a fi mai confortabili în cânt, dar să-i propulsez, asta nu pot face eu. Când există voce și se poate face ceva cu ea, eu încurajez persoana să continue, dar nu pot minți pe nimeni. Sunt și persoane cărora le explic de nenumărate ori, nu înțeleg nimic și atunci mă opresc și nu mai spun nimic. Acum îi dau dreptate doamnei Arta Florescu care așa făcea: spunea, spunea și dacă vedea că nu se pricepea nimic atunci înceta să mai explice și spunea: „bine, dragă, bine, e ok!”

D.V.: *Unui artist îi sunt dragi toate rolurile, așa cum ne iubim toți copiii, atunci când îi avem, dar există unele afinități, unele sensibilități și întreb ce roluri vă sunt mai dragi sau ce rol vă este foarte sau cel mai drag, dacă există așa ceva?*

L.V.: În general, tot ce am cântat mi-a fost tare drag și sigur că un rol de suflet este „Manon” pentru că a fost și primul meu rol, dar am fost absolut încântată și mi s-a lipit de suflet „Dialogul Carmelitelor” de Poulenc, opera care nu e așa cunoscută și jucată,

dar a fost un moment al vieții - aș putea spune că înșiruirea rolurilor pe care le-am cântat a corespuns într-un fel și cu stările mele de spirit și cu evenimentele din viața mea. Parcă ar fi fost vorba de o premoniție pe de o parte, tot ce am cântat am iubit enorm: „Suzana” în „Nunta lui Figaro”, Mozart, „La Traviata” de **Giuseppe Verdi**, poate că mi-a fost frică să o cânt de cât de mult am iubit-o și o iubesc - este unul dintre rolurile care m-au fascinat și deja cartea m-a fascinat; „Norina” din „Don Pasquale” de Gaetano Donizetti, nu mai spun că rolul este total contrar caracterului meu – niciodată nu aș fi în stare să dau o palmă cuiva sau să fiu agresivă. Am încercat mereu să fac o „Norina” mai umană, mai drăguță - tot ce am cântat mi-a plăcut, dar sigur că „Manon” este unul dintre rolurile mele preferate. Și „Romeo și Julieta” de Charles Gounod mi-a plăcut foarte mult. Mi-au plăcut în general personajele foarte complexe.

D.V.: *Mai are nevoie lumea largă de operă în acest moment?*

L.V.: Bineînțeles, absolut! Avem nevoie de muzică, de orice gen de muzică.

D.V.: *Opera începe sau a început să se îndrepte spre altceva, e prea mult modernism sau de fapt se merge pe prea mult „șoc” în detrimentul clasicului, regizorii încearcă să facă experimente?*

L.V.: E drept că dacă am citi cronicile de la 1800 și ceva așa ar spune și criticii de atunci. Efectul de modă se perpetuează. Și în modă e la fel, când cu danteluță, când fără danteluță, când cu toc subțire, când cu toc pătrat!

D.V.: *Aș spune că suntem în perioada „fără danteluță”, dar cu bulină roșie?*

L.V.: E adevărat că este o nouă modă un pic, regizorii își fac psihanaliza în regiile pe care le fac pe scenă și goana asta după senzațional care se instalează, a șocului – bine, trăim într-o epocă agitată, unde mereu vrem să utilizăm mașinării și să arătăm ce nemaipomeniți suntem, dar muzica vă dăinuie pentru totdeauna și adevărații melomani vor fi mereu prezenți în sălile de spectacol și sunt convinși că și în sânul familiilor se va păstra tradiția de a merge la operă cu copiii. Teatrele trebuie însă să pună afișele pe care să atenționeze pentru ce vârste sunt restricții, ca la filmele de la televizor, dacă regia clasică nu se mai respectă.

D.V.: *Ați fost invitată de onoare în vara aceasta la cea de-a IV-a ediție a Festivalul „Opera Nights” de la Hunedoara și Deva, singurul Festival de Operă în Aer Liber din România, ați interpretat rolul „Micaela” din Opera „Carmen” de Georges Bizet, ați susținut un masterclass și ați organizat un recital deosebit la finalul cursurilor de măiestrie suținute, vă rog să transmiteți gândurile dumneavoastră celor care se încumetă să studieze opera în acest moment, celor ce se „încumetă” să meargă la operă ca spectatori în aceste vremuri în care valorile sunt răsturnate! Transmiteți un gând pentru românii din toată lumea, mai cu seamă că veți fi prezentă în țară și la Festivalul „Leonard” al Teatrului Muzical „Nae Leonard” de la Galați, unde veți interpreta duminică, 9 noiembrie 2014, rolul „Micaela” din Opera „Carmen” de G. Bizet, dar și la ediția jubiliară, a 40-a, (a XL-a) a Festivalului Internațional de Operă și Balet organizat de Teatrul Național de Operă și Balet „Oleg Danovski” din Constanța, unde veți susține un recital extraordinar!*

L.V.: În primul rând, doresc din suflet ca Festivalul „Opera Nights” să dăinuiească mulți ani pentru că publicul este dornic, cu toate că sunt și oameni care spun că nu sunt atât de cultivați ca să meargă la operă – nu, muzica este pentru toată lumea și sunt subiecte care ne merg la suflet chiar dacă suntem academicieni sau șoferi de

taxi sau muncitori în fabrică, nu are importanță lucrul acesta, muzica merge la suflet pentru toată lumea și doresc din suflet să fie susținute astfel de evenimente, cei tineri să persevereze pentru că nu se poate altfel! Sper din suflet că am putut transmite câte ceva din ceea ce știu și că semințele aruncate de mine vor prinde rod și tinerii își vor aduce aminte de tot ce i-am învățat!

D.V.: *Vă voi supune unui „test fulger”, cu voia domniei voastre, pentru ca cititorul să întrezărească un pic și omul de zi cu zi, din spatele artistului. Apus sau răsărit?*

L.V.: Răsărit!

D.V.: *Dulce sau sărat?*

L.V.: Sărat!

D.V.: *Repede sau încet?*

L.V.: Mai încet!

D.V.: *Seară sau dimineață?*

L.V.: Seară!

D.V.: *Mâncarea preferată?*

L.V.: Sarmale în foi de viță!

D.V.: *Ce vă place să beți, să savurați după sarmale în foi de viță?*

L.V.: Un vin roșu!

D.V.: *Mare sau munte?*

L.V.: Amândouă!

D.V.: *România, Franța sau altă țară?*

L.V.: Greu, foarte greu... Franța...

D.V.: *Cel mai drag oraș, rămas la suflet?*

L.V.: Londra!

D.V.: *De ce?*

L.V.: Pentru că oamenii sunt deschiși, drăguți, dacă ceri ajutorul pe stradă sar imediat, gustă arta și dacă e pe stradă și dacă e în săli de spectacole!

D.V.: *Teatru, film, muzică, dans?*

L.V.: Film și dans, baletul...

D.V.: *Partenerul ideal?*

L.V.: Să fie și frumos și bine pregătit, să cânte și foarte bine, să fie și amabil, să fie bine educat...

D.V.: *Există, e real?*

L.V.: Alfredo Kraus!

D.V.: *Floarea preferată?*

L.V.: Trandafirul.

D.V.: *Culoarea trandafirului?*

L.V.: Roz-portocaliu-somon...

D.V.: *Spuneți-ne în final: ce e omul?*

L.V.: Este un dar... omul.

D.V.: *Și menirea omului dacă e un dar?*

L.V.: Dacă e un dar menirea omului este... să facă bine!!!

D.V.: *Mulțumesc!*

Golâma

Apostol Gurău
scriitor

Cu dificultate mă Capuc de produs texte literare, atunci când mă aflu prins în țesătura de stări și stranietăți livrate de memoria mea afectivă; vin peste mine imagini și cuvinte diferite: boancă (trunchi de copac gros, uneori găunos), Paraschiv, căruța cu boi, tata Dumitrache, eu cu șapca pe cap (de la uniformă de licean), Golâma... Atunci sunt tulburat, nu mai pot sta liniștit, „irosind infinitul”, cum zicea poetul. De Paraschiv și de Golâma lui mi-am amintit din nou, când m-am întâlnit cu fiica lui adoptivă, profesoară de fizică la un liceu industrial. Geta este o roșcată cu ochi albaștri, strălucitori. Persoana aceasta capătă, când mă vede și-i pun câteva întrebări inofensive despre „legendarul” ei tată adoptiv (obținut în urma unei înfierii făcute doar de mama ei, Lenuța), viteza cuantică a Lunii când se-nvârte în jurul Terrei.

— Nu mă mai bate la cap cu Paraschiv al vostru, un afemeiat! îmi răspunde țăfnos, în răspăr, Geta.

Pentru câteva clipe uit complet că Geta este o femeie încă frumoasă, cu statura ei impunătoare, autoritară, de dascăliță de liceu. La ultimul schimb de replici a fost de față și soțul ei, Codrin, profesor de muzică, dirijorul unor grupuri vocale performante. Codrin, se observa, avea alte păreri despre moralitatea socrului său, Paraschiv. Justificările mele, favorabile tatălui, o contrazic și o stresează pe Geta, obișnuită să măsoare cu rigla, în centrimetri, ca-n laboratorul de fizică, viața tatălui adoptiv. Memoria mea păstra însă și alte imagini despre venirea din prizonieratul de la ruși a unor români. Era în vara anului 1956. Satul a făcut comoție când i-a văzut - niște stafii complet albe, puhave. Mai întâi sosise năluca învățătorului Dumitru Roșca; căzuse prizonier la Cotul Donului, în 1942, fusese sublocotenent, comandant de pluton. După un stagiul de doi ani la Vorkuta, dincolo de Cercul Polar de Nord (muncise, zicea, la tăiatul pădurilor pentru fabricile de celuloză), l-au coborât mai în sud, apoi acasă, după 13-14 ani. Era laconic, scump la vorbă. Despre învățătoarea Petrica, soția lui, nimeni în sat

nu îndrăznise să facă însinuări, referitoare la viața ei intimă; nu era născută în sat, fusese repartizată acolo. După ce se măritase cu învățătorul Mitică Roșca, a trăit în casa socrilor, într-o cămăruță, iar când Mitică a plecat la război și a fost luat prizonier, ea a rămas tot în curtea socrilor, captivă timp de aproape 14 ani amintirii lui Mitică. A depus la București, la Crucea Roșie, o plângere, sperând să afle câte ceva despre Mitică. Respectiva instituție s-a dovedit a fi mută, nu aflate nimic. Deși nu împlinise nici 30 de ani, feminitatea ei se oflise, resemnată parcă situației de văduvă de război; ce durere!

Senzație a făcut în sat apariția lui Paraschiv Boancă din prizonieratul la ruși, cam la două luni după sosirea învățătorului. Mulți voiau să-l vadă, sau măcar să-l zărească. După 13 ani de prizonierat, căzuse în 1943, la Stalingrad; era complet alb, puhav, avea fața albă ca hârtia, deși nu împlinise nici 34 de ani.

După relatările tatei, Paraschiv fusese, înainte de incorporare, un flăcău relativ scurt, robust, puternic. Când în vacanța din vara anului 1956 (trecusem clasa a XI-a de liceu), am plecat cu tata, în căruță, ca să smulgem cuiburile de fasole văratică puse în cultură dublă, pe rândurile de porumb, la o încrucișare de ulițe ne-a ieșit în cale stafia albă a lui Paraschiv; mergea și ea la câmp.

— Hoo, hoo! a strigat tata boilor, căruța s-a oprit, iar tata l-a poftit pe nea Paraschiv să se urce în căruță, făcând un semn cu mâna. Pune scândura aceea de-a curmezișul pe dulapi și așează-te acolo, Paraschive, Paraschive, a oftat tata, într-un fel de cântec de jale.

— Mă, Dumitrachi, eu am fost la Golâma, mă, vei ști tu vreodată unde-i Golâma?!

— Kolâma, capa, se scrie, „k” de la kilogram, în Siberia de Nord a Extremului Orient sovietic; e un lanț muntos, am zis eu...

— Ioti, băietul tău știe, făcu surprins nea Paraschiv.

— Noi în liceu facem limba rusă, istoria și geografia URSS...

— Vor să-i facă rusnaci de tineri, a oftat tata, neoprinde-se din cântecul acela de jale.

— Măi Dumitrachi, cât frig am strâns eu în oasele mele, din mai 1946 și până la eliberare, i-ar ajunge satului nostru pentru douăzeci de ani, fără ierni, a remarcat nea Paraschiv cu obidă. Măă, era ger și-n scorburile muntelui, la 600 – 700 m adâncime, minus

40 – 50 de grade, de-ți îngheța și limba în gură. Am fost vagonetar, Doamne, cât minereu de aur, mai târziu de wolfram și uraniu am împins și am scos la suprafață! Nu munceai, nu mâncai! Puteai să fugi, să evadezi, nu ne păzeau, dar încotro?

— Spre marea Ohotsk, ori spre strâmtoarea Bering, continuam eu s-o fac pe deșteptul, pe geograful iscusit. ...dar te mâncau, pe drum, măi băiete, urșii albi înfometați. Am fost tânăr și puternic, de aceea am rezistat în lagăr. Mulți au murit, mai ales nemții, erau mai plăpânzi decât noi.

Cât despre puerila mea pricepere la geografia fizică a URSS mai sunt câteva aspecte de lămurit, nu o obținusem din manuale, din atlase, nici din lecțiile profesorului Conț Nicolae – un pensionar înalt, zvelt, cu o gură ornamentată cu plăci dentare, el, cred, învăța lecțiile din manual, era mai bine în epocă, aveau un repertoriu de cuvinte de la care nu aveai voie să te abați, deși el își permitea să vină la școală cu o trăsură dusă de cai, un arogant.

După ce scăpam de corvoada rezolvării problemelor la matematică și fizică, mă jucam la harta fizică a lumii, un planiglob atârnat pe un perete al clasei liceului internat, unde ne făceam lecțiile. Pregătite în secret de noi de mai înainte, puneam, ori mi se puneau întrebări (de către Fănel, colegul meu) de soiul: „Unde-i orașul Darwin? Arată-l pe hartă!” Aveai timp de căutare trei minute. Purtam la mână o rablă de ceas Anker, dăruit de un cumnat. Nu-l găseai, primeai o penalizare, jucam pe radiere, creioane, penițe; la sfârșitul jocului ne socoteam și ne primeam obiectele câștigate după atente depistări. „Unde-s munții Pirinei? Dar Kolâma? Arată-le pe hartă! Fluviile Darling, Niger, La Plata? Arată-le!” Acelea erau călătoriile noastre exotice pe hartă, de aceea am reperat imediat lanțul muntos siberian Kolâma, spre încântarea lui nea Paraschiv. Ajungeam uneori și pe insula Sahalin ca Anton Pavlovici Cehov, unul din scriitori ruși preferați de mine. (v. Casa cu mezanin, Missius, unde ești?, Zvăpăiata, În căruță, Doamna cu cățelul, Unchiul Vanea, Livada cu vișini ș.a).

La întoarcerea acasă, nea Paraschiv și-a găsit soția, nu se măritase, dar cu o imagine neconvenabilă. O soră îi dăduse o fetiță, a adoptat-o, a crescut-o și a ținut-o în școli, viitoarea profesoară de fizică, Geta, o narcisiacă, o conflictuală, întotdeauna trebuia să te contrazici cu ea. La început, consătenii nu i-au spus lui Paraschiv despre „aventurile” soției, Lenuța, deși la cumetrii, la nunți, unii băuți deveneau sinceri și cruzi și-i dezvăluiau adevărul.

— Dacă și tu, măi Paraschive, mai spunea câte unul, n-ai mai dat niciun semn de viață, că exiști, poate

biata femeie te așteapta în curăție ca învățătoarea Petrica Roșca.

Paraschiv făcea ochii mari și se uita lung la ei, clătina din cap, Doamne, cât de neștiutori erau, Rusia, of, Rusia... Ce știau ei despre Siberia, despre Kolâma, de muțenia autorităților ruse, ori despre poștașii ruși aflați pe drumuri și mâncați de urșii înfometați, cum deseori auzise în lagăr; dar cât de departe era Kolâma, știau ei oare? Of, cât de atacabili sunt...

După acele dezvăluiri, Paraschiv începuse (fără să se poată opune) să se înstrăineze de Lenuța, soția lui, în timp ce ea se apropia sufletește, progresiv, de fiica ei adoptivă, de suflet, jurată și-n biserică.

Într-o toamnă, s-a auzit prin sat că murise bărbatul Anișoarei, un amor al lui Paraschiv din adolescența mare. Abia în iarnă, Paraschiv a întâlnit-o pe uliță, purta doliu, era încă tânără. Paraschiv nu era nici el bătrân, abia împlinise 36 de ani, deși era alb ca varul.

— Anișoara, lasă, fă, ușa deschisă la poartă, c-am să trec în seara asta pe la tine. Femeiei îi străluciră ochii în cap, ca altădată. Nu făcuse copii cu bărbatul defunct, mai tot timpul a fost bolnăvicios, iar acum ea se simțea cumplit de singură.

De la o vreme, Paraschiv se mutase în căsuța Anișoarei, îi tăia lemnele, îi făcea focul în casă, hrănea, adăpa și curăța grajdul vacuței cu lapte, îi repara gardul, i-a desfundat un butoi (a pus drojdia pentru rachiu în altul mai mic), l-a spălat bine, iar noaptea îi povestea și iar îi povestea Anișoarei despre război, despre lagăr, despre Kolâma mai ales.

Într-o noapte târziu, Anișoara s-a sculat, a aprins lampa cu gaz și s-a uitat adânc în ochii lui Paraschiv. Înțelese: Paraschiv, deși se întorsese acasă, nu locuia în satul lor, ci departe, în Kolâma. Anișoara a început să plângă, l-a înduioșat și a început să-i recite ca odinioară bunicii sale: „Tatăl Nostru care ești în ceruri/ Sfîntească-se numele Tău/ Facă-se voia Ta.../ Precum în cer, așa și pe Pământ...”

Paraschiv se luminase: Dumnezeu avea sediul în cer mai departe, enorm mai departe decât Kolâma. De cele mai multe ori se ruga și spunea *Tatăl Nostru* cu capul așezat pe pieptul Anișoarei, iar ea-l căina, ofta odată cu el și-l mângăia pe creștet...

*

Eu, povestitorul, prins în țesătura vieții lui Paraschiv, am dat într-o zi peste o carte a scriitorului rus, medic, Varlam Șalamov „Povestiri din Kolâma” (Minerva, BPT, 1993). A fost și el deținut politic la Kolâma. După eliberare a scris cartea și a înnebunit... Mai tare Paraschiv al nostru, mai practic, mai inspirat, supraviețuise valid și, pe deasupra, mire a doua oară!

Călin Țiganu

Năstase Marin
scriitor

Cum ar fi fost horele fără lăutari? O adunătură de oameni posaci, sau... n-ar fi fost deloc. Lăutarii de altădată... erau oameni simpli, modești, fără școli muzicale, fără ifose de artiști, dar cu sufletul plin de cântece bătrânești, de hore, sârbe, tot felul de cântece de jucat, precum și cântece de inimă albastră, doine și balade. Ei însuflețeau horele și toate petrecerile tinerilor

din sat. Învățaseră să cânte la diferite instrumente de la părinții și bunicii lor. Instrumentele se moșteneau din tată-n fiu, iar meseria cântatului se fura. De fapt, meseria asta era în gena lor. Harul lor, dat de Dumnezeu, le dirija mâinile pe clapele sau coardele instrumentelor. Ei nu se chinuiau când trebuia să învețe un cântec nou. De auzeau o melodie nouă, o redau imediat la instrument fără mare efort. De aceea li se spunea că sunt „urechiști”. Dacă nu le plăcea cum „sună”, atunci improvizau, trecând melodia prin filtrul sufletului. Așa s-au „creat” atâtea hore și sârbe (hora lui Dobrică, sârba lui Buică, etc.). Așa erau lăutarii de atunci...

Din noianul de amintiri cu lăutarii de altădată, câteva m-au impresionat mult. Mi s-au dăltuit în suflet portretele câtorva lăutari, cum a fost Pascu Cornea, Mielache Papin și Călin Țiganu. Dar cea mai interesantă poveste care mi-a încântat copilăria a fost a lui Călin, pe care vreau să v-o spun acum:

Pe seama lui Călin Țiganu' (așa i se spunea și eu tot așa l-am pomenit), circulau fel de fel de legende. Deseori venea la noi o vecină de pe ulița lui, o tânără focoasă cu bărbatul cam molău. Se plângea maică-mii:

— Auzi, ghea țatică, auzi!? Ticălosu' de Călin iar a adus una. A treisprezecea, țăță, a treisprezecea! Nu se mai satură, nemernicul! A veche, adică a doopșcia, a plecat de la el azi dimineață, cu lacrimi în ochi. Ce mai plângea, țatică, ce mai plângea! A luat-o la poceală și n-a avut încotro. Că nu putea să se culce cu amândouă în pat. Of... ce mai plângea a veche, că mi se rupea sufletul când am văzut-o! Ce-o mai îmbrâncea Călin și-o-ndemna să plece, iar ea, nu și nu! Că îl iubește ca pe ochii din cap. Că se omoară dacă o gonește. Când a auzit asta, lui Călin i s-a muiat sufletul și a tăcut. Dar a sărit a nouă. S-a repezit ca o leoaică la a veche și a țipat la ea, îmbrâncind-o:

— Pleacă, fă, că înfig gheara-n lațele tale și mătur drumul cu tine! Au început bufniturile... Pocnete,

țipete... Ce mai, a fost o hărmălae... Până la urmă, a veche a plecat, săraca, pentru că a nouă a fost mai înfiptă, mai leșinată. Și Călin ținea cu ea. Ticălos om!

Maică-mea o ațâța:

— Și ce-ți pasă ție, fă? Treaba lui!

Vecina lui Călin suspina: treaba lui? Treaba lui! Da'... mie-mi pasă! Știu eu de ce! Pentru că, să-ți spun sincer, țățico! (Și... să nu mai spui la cineva!) Câteodată se întâmplă să rămână singur câteva zile. Uneori, când se satură de una și o gonește, până aduce alta, Călin rămâne singur-singurel. Cine crezi că are grijă de el, săracuțu'... Eu mă duc la el, țățoo!... Îi spăl, îi fac mâncare... Mi-e milă de el, săracul! Că el, nu se mai potolește... Să fie și el însurat, om așezat la casa lui. Mereu l-am tocat la cap: însoară-te, măi, Căline! Ce crezi că a făcut când i-am spus asta? A doua zi am dat peste o putoare nouă. Am rămas trăsniță. Zic: ce făcuși, mă, Căline? Zice... râzând: păi... cum ai zis tu! Zic: foarte bine, Căline! Mă bucur! Și... plec.

Da'... peste vo zece zile o gonește și aia pleacă. Cu ochii plânși și botu' umflat. Iar eu? Ce să fac, țățoo? Iar mi-e milă și mă duc din nou la el. Păcătosu'!.. Că... uite-așa chinuiește el bietele femei... Ticălosu'!.. D'aia mi-e milă! Acu', văz că vin la el una după alta.

— Și tu nu mai ai loc! a întrerupt-o maică-mea.

— Cum nu mai am loc? a sărit atinsă femeia. Pe mine nu mă interesează. Facă ce-o vrea! Dar mi-e milă de el, săracu'! Fără nevastă... fără copii... uite-așa îmbătrânește! Că alea care vin la el și pleacă... multe sunt măritate. Își părăsesc bărbații, fă, țățo. Nu mult, așa... vo zece-cinșpe zile și, când le gonește Călin, se întorc spăsite la bărbați. Chit că mănâncă o bătaie zdravănă. Dacă rămân borțoase, copilul ajunge-n curtea încornoratului, iar bietul Călin rămâne singur cuc. Și vremea trece... trece... Să nu-i plângi de milă, țățo? Să nu-i plângi de milă?

Așa îl plângeau femeile pe Călin, așa veneau și plecau de la el. Iar bărbații?... Îi cam luase frica. Mai ales atunci când cânta pe la nunți. Pentru că el nu cânta cu vioara, el iubea cu vioara. În mâna lui, arcușul transmitea corzilor viorii vibrațiile pătimașe ale sufletului său. Simțea femeile care sufereau din lipsă de iubire. Acele femei neglijate de soți, bețivi sau posaci, brutali ori nevolnici, bărbați cu suflet uscat sau măcinat de alte patimi. Sau, bărbații așa zis foarte „ocupați”. Bărbați care nu știau să rădă, să glumească, să joace, să cânte, să fie atenți cu partenera de viață, să o protejeze ori să o alinte, atunci când trebuie. Adică, nu știau sau nu puteau să iubească. Acelor femei le cânta Călin. Le alinta duos cu romanțe și melodii de dor. Atunci, vioara

lui plânga cu note picurate în suspinuri, se tânguia la atingerea ușoară cu arcușul. Cu note înalte sau abia șoptite, arzătoare, făcea declarații de iubire, pentru ca apoi, să zvâcnească prin note zglobii, sugubețe, în arabescuri jucăușe. Și ce voce minunată avea!.. Cum ducea el arcușul pe corzile viorii! După cum erau cuvintele cântecului, arcușul aluneca lin pe corzi, ca o dulce mângâiere și vioara îi răspundea alintându-se drăgălaș. Apoi, la o zvâcnire fermă a arcușului, bărbătească, vioara îi răspundea ca o iubită în extaz, cu sunete săltărețe, incitante, făcând femeile să tresalte, răscolite de dorințe. Când femeile dădeau capul pe spate, cu ochii întredeschiși, pierduți în hățișuri de visări, Călin ataca melodia „pe vale, țațo, pe vale/c-a făcut fasolea floare/of...”

Dacă vreuna îi zâmbea cu subînțeles în acel moment, atunci se înțelegea cu ea din priviri, acele priviri prelungi, cu ochii strălucind de dorințe. Și Călin se oprea din cântat. Ieșea afară, la loc întunecat, chipurile... să se odihnească. După câteva clipe venea și femeia după el. Chipurile... avea nevoie „să ia puțin aer”. Mai ales că bărbatul ei, cu ochii împăienjeniți, era preocupat de paharul care se tot golea.

Nu se știe ce se întâmpla afară... acolo, în întuneric. Dar, la sfârșitul nunții, uneori mai devreme, femeia, înfierbântată de Călin, fugea cu el, părăsindu-și soțul pentru totdeauna (zicea ea). Îi declara iubire veșnică lui Călin, alergând la casa lui. Iar el o purta prin Edenul dragostei focoase, preț de vreo două-trei săptămâni. Atunci crea Călin cântece de dor, hore de vis și sârbe ametoitoare. Cânta din vioară ca un adevărat virtuoz. Cu damigeana de vin lângă el, pui fripti pe masă și brațele femeii îndrăgostite încolăcite pe gâtul lui, Călin zbura cu vioara prin raiul melodiilor. Vioara lui, îndrăgostită și ea, hoinărea zglobie pe culmi sonore, pătimașe, împreună cu fericitul Călin.

Dar acele ore de intensă trăire îl secătuiu de energie pe focusul artist. Atunci, Călin se refăcea din nou la horele duminicale sau la nunți. Biata femeie nu înțelegea că focul lui Călin se stinsese pentru ea. Se pomenea certată, apoi gonită, sau cu altă femeie adusă-n casă de el. Iar ea?... Cu, sau fără ceartă, cu sau fără păruială, cu scandal sau fără, era nevoită să plece, plângându-și norocul și greșeala. Își amintea că are un soț, uneori și copii, pe care-i părăsise... Și se ducea la bărbatul ei... spășită... cerându-i iertare, că... a greșit, că... „mi-a luat Dumnezeu mințile”, că... „fă-mi ce vrei, dar...” Nu scăpa de bătaia zdravănă. După aia urma o declarație cu cenușă-n cap: Nu, n-am să mai fac, n-am să mai fac! Am fost o proastă! Numai pe tine te iubesc! Mi-am dat seama că tu ești cel mai... N-am să mai fac niciodată prostia asta! Urmau îmbrățișările și pupăturile de rigoare cu lacrimile aferente pentru iertare și viața reîntra în banalul ei normal, ca și când nu s-ar fi întâmplat nimic.

Numai Călin intra într-un nou ciclu al arderilor pătimașe. Făcea deliciul bârfelor și scandalurilor, când toți bărbații îl urau, îl disprețuiau, îl pândeau să-l ciomăgească, să-l omoare chiar, pentru că toți îi doreau moartea, ori măcar să răzbune umiliința îndurată. Numai că niciunul n-a reușit să-i facă ceva, pentru că aveau frică de el. Iar femeile? Hei... ele îl simpatizau, îl doreau, unele chiar îl iubeau. Dar altele, mai sclifosite, cică aveau scârbă de așa bărbat și, chipurile, îl disprețuiau (mai ales cele pioase). Ca să nu mai punem la socoteală pe cele care-l urau (cele gonite și/sau păruite). Dar toate râdeau de el: zi-i Călin și lasă-l!

Exasperată, vecina lui iar s-a plâns la maică-mea: — A douăzecea, țațoo! A douăzeceaa! Nu mai pot! Țsta mă omoară”!

Așa a fost Călin: totdeauna sărac, dator, disprețuit, hulit, dar totdeauna dorit. De câte ori nu au încercat bărbații să-l bată, să-l umilească, să-l facă de râs, unii chiar să-l omoare. Deși, nu prea înalt, era vânos, agil, șiret și foarte ager. Simțea când îl păștea primejdia și de fiecare dată reușea să se eschiveze, să scape de bătaie sau alte nenorociri.

La o nuntă a observat doi bărbați care-l priveau urât și sușoteau între ei. A simțit că-i coceau ceva. A intuit cam ce vor. În pauză și-a lăsat vioara la vedere și le-a urmărit mișcările. Tipii căutau vioara lui. Când i-au văzut-o, unul a spus: uite-o, aia e! Hai să facem rost de osânză! Când respectivii au plecat, el și-a ascuns vioara și a pus în locul ei, vioara colegului. Bărbații ranchiunoși s-au întors în scurt timp cu osânza și, pe furiș, au uns corzile viorii la vedere și arcușul. După terminarea pauzei, cei doi, foarte veseli au strigat la Călin:

— Ia cântă, mă, magraoane, un cântec de jale și dor! Vino-aici, la masa noastră! Călin a zâmbit, a luat vioara și le-a cântat... Așa de frumos încât nevestele lor închideau ochii de plăcere. Ranchiunoșii se uitau inciudați unul la altul, pleznind de furie. Când a-nceput să cânte și vioristul cu vioara unsă, toți mesenii au început să râdă. Numai cei doi erau bosumflați se-ntrebau din ochi, cum devine chestia?

Așa era Călin când steaua tinereții lui strălucea la zenit. Dar timpul a împins și steaua lui pe derdeluș. Femeile îl ascultau extaziate din ce în ce mai rar. Cele tinere nici măcar nu-i dădeau atenție. Vecina lui nu mai spunea nimic despre el. *Sic transit gloria mundi!* Vorba vecinei: vremea trece... trece...

De fapt, cam pentru toți lăutarii trecea vremea. Acum, când aud cum zburdă melodiile pe toate undele, din televizoare, din calculatoare și chiar din telefoanele deștepte, mă gândesc la un vechi cântec pe care-l parafrazez: lăutarii trec... trec și se petrec...

Farmecul lăutarilor de altădată se va risipi prin amintiri, ca pulberea aurie în asfințit.

N.R.: Fragment din povestirea „Lăutarii” - volumul „Fermecate obiceiuri”.

Cristale de fum (II)

aforisme

Vasile Ghica
profesor, scriitor

Trupurile îndrăgostiților
au desenat pe nisipul
eternității cele mai
frumoase poeme.

Când știi să seduci, e păcat
să mai și domini.

Dragostea e tot ce a putut
face omul dintr-o pedeapsă
originară.

În definitiv, Don Juan a dus și el o cruce.

Fiecare iubire are și un Waterloo al ei.

Admir îndrăgostiții pur-sânge. Nu corciturile.

Merităm să iubim. Chiar dacă ar fi să plătim
impozit pentru fiecare sărut.

Femeile își câștigă florile mai întâi cu nurii, apoi cu
cratița.

Ce-ar fi putut, oare, să-i spună Don Juan Julietei?

Bărbații admiră femeile inteligente și le preferă pe
cele frumoase.

Prea mulți au făcut scuipătoare din candela
iubirii.

Să nu ne lăsăm conduși de femei nemângâiate.

Ideile sunt precum amantele. Trebuie agitate mai
întâi.

Mă tem că de la arc voltaic, iubirea a luat-o spre
opaiț.

A ajuns, iată, și iubirea în marea groapă cu var a
sentimentelor.

Iubirea – o sublimă caleașcă spre rai.

Pe la treizeci de ani, tinerii pun frâu iubirii. Pentru
că trebuie să se căsătorească.

De regulă, în iubire te atinge un glonț rătăcit.

Iubirea adolescentină poate înfrunzi și stâlpii de
telegraf.

După ce apare adulterul, căsnicia devine o
instituție second-hand.

O iubire poate dura și cât statuia unui nor.

Iubirea stă să cadă de pe harta sentimentelor
umane.

Epoca noastră i-a mai pus un bemol iubirii.

Iubirea arde. Dar, uneori, mai și fumează.

După căsătorie, devii ori fericit, ori filozof.

Au rezistat până la nunta de aur. Așa, ca să-și facă
în ciudă unul altuia.

Unei tinere îi trebuie multă îndemânare ca să
sărute ca o începătoare.

Englezii se minunează că românii fac sex și când
nu sunt beți.

Iubirea poate face din orice Figaro un Romeo.

Fetelor, când iubiți, fiți leoaice, nu biete păsări fără
pene.

Trebuie să căutăm femeia ideală. Chiar dacă știm
că nu există.

Când iubesc, femeile superioare transformă
instinctele în poezie.

Iubirea logodește cosmosul cu intimitatea.
Cumplita cruce a iubirii: fugim de lângă cei care ne
iubesc, spre cei care nu ne vor.

*

Soția îl tratează ca pe vioara a doua. Iar el e
bucuros că încă mai figurează în orchestră.

*

O femeie trebuie să știe când să fie Julieta și când
Andromaca.

*

În iubire, bărbatul care știe să cânte are permanent
la butonieră un trifoi cu patru foi.

*

Don Juan? Doamne, ce cazier sentimental!

*

Puțini se mai pot ridica zdraveni de sub șenilele
unei mari iubiri.

*

În iubire ești ori vioara întâi, ori a cincea roată la
căruță.

*

Bărbatul trebuie să știe neapărat că din garderoba
zilnică a femeii nu poate lipsi tandrețea.

*

Din iubirea noastră nu ies în pierdere nici îngerii,
nici diavolii.

*

Iubirea poate fi lavă clocotită la 60 de ani, dar și
supă reîncălzită la douăzeci.

*

Când iubești și cugeți, cel puțin una dintre acțiuni
este de prisos.

*

O frumoasă declarație de dragoste poate transforma
haosul picăturilor de tandrețe într-un curcubeu.

*

Cele mai multe iubiri se împielițează din priviri.

*

În iubire și în artă se află bibliografia marilor
noastre speranțe.

*

Căsătorindu-se, o femeie frumoasă schimbă
puzderia de admiratori pe un singur critic.

*

Și în iubire câștigă cel care știe să dăruiască.

*

Don Juan a practicat tactica sufletelor pârjolite.

*

Artiștii au nevoie de dragoste. Cum să zbori cu o
singură aripă?

*

Există deosebiri dintre sex și lectură, în cazul
bărbaților? Da. Lectură poți să faci și singur, fără să
râdă cineva de tine.

*

Dintr-o iubire poți pleca cu demnitatea în priviri
sau în portmoneu.

*

Există și bărbați ideali. Dar sunt ai altor femei.

*

Adulterul - un cui bătut în sicriul mării iubiri
defuncte.

*

Există destui bărbați inocenți, care sunt siguri că pe
ei nu-i înșală decât memoria.

*

Ce minune a făcut Dumnezeu din femeie, iar
bărbatul o penetrează ca bezmeticul.

*

Pe bieții bărbați europeni nu-i mai interesează
sexul odraslei care i se va naște, ci doar să nu fie
negru.

*

După luna de miere, unor iubiri începe să li se
coșcovească tencuiala.

*

Într-o căsnicie, potrivirea de caracter ar fi
monotonă. De aceea este obișnuită formula: un
bou și-o belea.

*

Cam 50% din cuplurile maritale se desfac. Celelalte
continuă să târască după ele un amor cotonog.

*

În afara căsniciei, dragostea bărbaților este tarifată.
Acasă scăpă doar cu mici cadouri: bijuterii,
blănuri, mașini etc.

*

Divorțează bărbații care ajung la concluzia că e mai
bine să-i duci dorul, decât să te zăpăcească grija.

*

După abolirea dictaturii, tinerii au cerut cu
prioritate dreptul la orgasm, nu la educație.

*

După ce a înțeles la ce se folosește prezervativul
găsit în coșul de hârtii al siliconatei secretare,
femeia de serviciu, venită recent de la țară, a
exclamat: Da, și noi facem dragoste, dar nu chiar
așa, să se ia un rând de piele!

(Va urma)

Dragoste de Eminescu

Dialog

Andrei M. Stan
publicist

Personaje: *bunica, nepoțica*
Acțiunea se desfășoară în camera fetei. Aceasta se joacă în timpul programului de lectură.

Bunica: Hai, lasă joaca și treci la citit!

Nepoțica: Of! Gata, trec. *(Ia o carte la întâmplare și citește.)*

Bunica: *(Vine la fată, se uită la copertă și face un gest de nemulțumire.)* Eminescu, fetițo! Nu-nțelegi odată? La vremea noastră, Eminescu era pe buzele tuturor, adică poezia sa. Câte versuri de dragoste, scrise de acest poet, mi-a recitat bunicu-tu, după ce le învăța pe de rost! Și-acum mi-aduc aminte emoțiile pe care le avea, când le rostea, dar și fiorul care mă trecea... când mesajul lor mă pătrundea! *(Cu glas plăcut.)* Hai, treci la citit poezia lui Eminescu, pentru că nimeni n-a scris ca el! Cu el mergem în lumea largă și-i păcat să nu-l umbli și tu un pic.

Nepoțica: *(iritată)* Vă rog să mă lăsați în pace cu Eminescu! M-am săturat să vă tot aud pe toți spunând că el e cel mai, cel mai... cel mai mare... cel mai tare... A fost! Gata. A trecut demult secolul al XIX-lea, în care a trăit. A trecut și secolul al XX-lea, în care ați învățat voi. Suntem în secolul al XXI-lea. Nu vă gândiți? Alte vremuri, alte gusturi...

Bunica: Suntem, suntem... Ai dreptate și tu. *(Mai mult pentru sine.)* Doamne, cum s-o fac să nu se depărteze de izvorul care murmură cu adevărat românește?!... *(Hotărâtă.)* Dar poetul care-i bun înfruntă cu temei timpul.

Nepoțica: Da, îl înfruntă astfel: îl amintim pentru epoca aceea a lui și-atât. Dar nu ați auzit și voi, bunicii, de înnoirea limbii și-a literaturii? Lumea de azi vrea și altceva. Lucruri mai adânci, mai încuiate, adică mai încifrate.

Bunica: Nu te supăra, dar cred că încuiată ești tu.

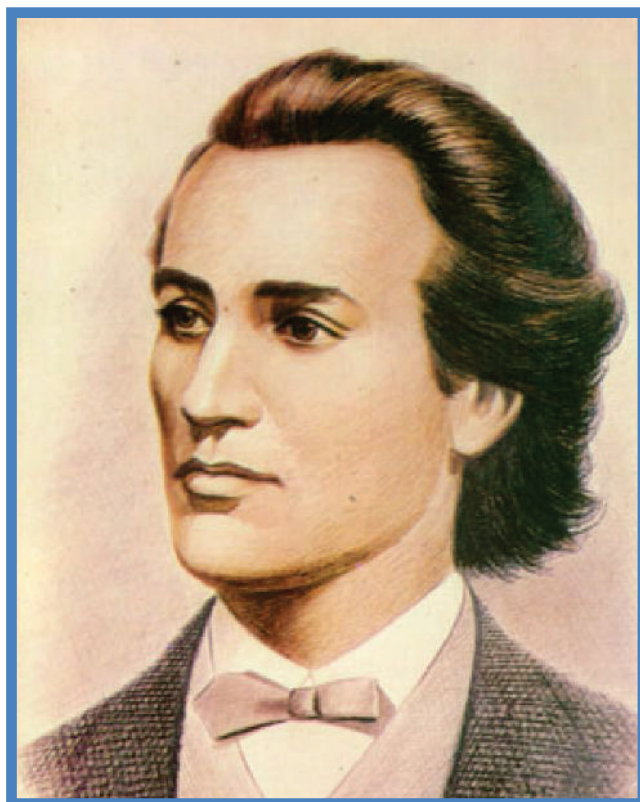
Nepoțica: Vedeți, dacă nu sunteți în pas cu noul în literatură? Așa faceți toți: jigniți. Iar eu doream să vă informez că sunt acum poeți care scriu pentru sufletul omului de azi. Și sunt la fel de mari. N-ați auzit de Grigore Vieru, Ana Blandiana, Nichita Stănescu, Mircea Cărtărescu și mulți, mulți alții?

Bunica: Hai să nu ne supărăm. Ai și tu dreptate. Ia vino tu lângă fereastră! Să stăm amândouă în lumină. *(Amândouă sunt în fața ferestrei și privesc. După două secunde, apucă o carte.)* Uite ce-ți oferim noi. Un dar, nu glumă.

(Îi dăruiește un volum frumos de Eminescu.)

Nepoțica: Iar Eminescu?

Bunica: Dacă nu-l vrei, nu-i nimic. Dă-mi-l, te rog, înapoi. *(Îl primește.)* Poftim acest cufăr. Să fie al tău, cu tot ce este în el! O să-ți amintească de noi, când... *(Cu tristețe în glas.)* Atunci când n-om mai fi...

Nepoțica: Uau!... Uuuu!... (*Îl admiră cu încântare.*) Ce frumusețe! Ce-o fi în el? (*Îl desface, foarte curioasă. Privește numai.*) O batistă veche, cu floricele! Vai, ce frumoasă este! Ia s-o văd în întregul ei. (*Ia batista cu mâinile amândouă și încearcă s-o întindă. Îi cade o cărticică.*) O carte? Atât de mică?! (*O ridică atât cât poate de sus, fără s-o intereseze titlul sau conținutul.*) Vai, ce bucurie! (*O strânge la piept ca pe o comoară.*) Cât îmi ești de dragă, cărticică scumpă! (*Către bunică.*) Să fii sigură c-am s-o păstrez. Și, ceea ce-i mai interesant, am s-o și citesc. O citeeeesc! Pe toată. (*O răsfoiește, fără s-o intereseze titlul.*) Ce minune! Carte de poezie! (*Privește coperta și citește titlul.*) „Luceafărul” de Mihai Eminescu. Te sărut! (*Îmbrățișează pe bunica și-o sărută.*)

Bunica: Dar parcă nu voiai să mai auzi de Eminescu?

Nepoțica: Poți, însă, arunca asemenea bijuterie? Nu-i așa că de aceea ai pus-o în caseta aceasta, pentru că seamănă cu o bijuterie? (*Cu toată dragostea.*) Ai făcut tu ce-ai făcut și m-ai legat tot de Eminescu... Zău că nu mă mai pot despărți de el. (*Strânge cartea la piept. După un moment de dragoste, o deschide și citește.*)

„A fost odată ca-n povești,
A fost ca niciodată,
Din rude mari împărătești,
O prea frumoasă fată.

Și era una la părinți
Și mândră-n toate cele,
Cum e fecioara între sfinți
Și luna între stele.”

Of, of! Cât de frumos sună versul lui Eminescu! Nu degeaba ne spunea domnul învățător că e înaltul limbii române:

El ne este diamantul
Limbii noastre românești!
E povestea din înaltul
Piramidei cu povești!...

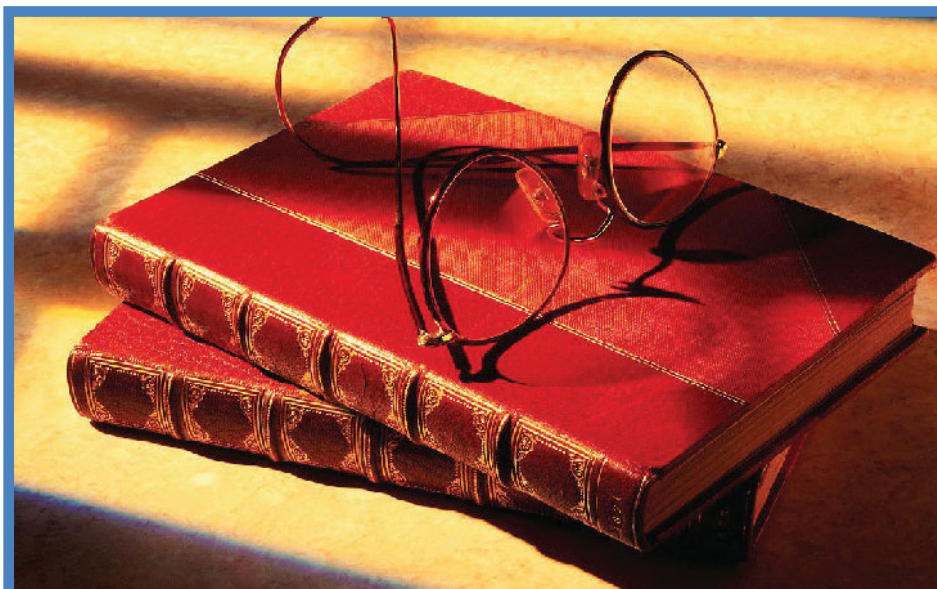
E beteala limbii noastre
Ce se-ntinde până sus!...
Strălucirea-n ii albastre,
Teii care-n flori l-au pus...

Îți mulțumesc și îți rămân îndatorată pentru că m-ai ajutat ca și eu, după o sută și atâția ani de la moartea lui Eminescu, să-mi înfrumusețez sufletul tot cu verbul și expresia sa literară! Doamne, ce minune s-a petrecut azi cu mine!

Bunica: Mânca-o-ar mama de ascultătoare! Știam eu că și generațiile de astăzi pot fi aduse la fagurii cu miere, chiar dacă le trec prin minte... și mici rătăcirii. (*Se îmbrățișează.*)

(*Face, apoi, câțiva pași spre public, lăsându-și nepoțica în locul în care s-au îmbrățișat și se adresează acestuia ca și când ar destăinui un secret.*) Slavă Domnului (*ridică brațele deasupra capului pentru o secundă*) c-am putut să-l așez pe Eminescu și-n inima acestei copile! Aș fi trăit degeaba fără această izbândă. (*Propovăduitor.*) Nu se poate, oameni buni, fără el. (*Mai accentuat.*) Eminescu e stâlpul de care ne rezemăm oricând. E fereastra prin care privim în urmă și-nainte. Și nu oricum. Și pentru... totdeauna!

(*Se aude din ce în ce mai tare melodia „EMINESCU”, pe versurile lui Grigore Vieru și interpretată de Aldea și Doina Teodorovici.*)

Între bărbați

Dimitrie Lupu
scriitor

Băiatul ședea ghemuit pe banca lungă, îngustă, încropită cândva de un dulgher grăbit ori neîndemânatic. Cu vremea se lustruise. Arăta ca orice bancă pentru public de prin vechile săli de așteptare: o scândură lungă și groasă, din care se tăiaseră cele două picioare, terminate în „V” răsturnat, și o stinghie de întărire, unindu-le.

Bărbatul îi aștepta, nerăbdător, răspunsul. Purta costum maro, în carouri mici, abia conturate, cămașă albă, descheiată la nasturele de sus și pantofi sport, ușori, agreabili. O mână, dreapta, și-o adăpostise în buzunarul pantalonilor.

— Nu, zise băiatul. Nu.

În vocea-i mică încrâncenarea și chinul se adunaseră în părți egale și așa aveau să rămână până la capătul convorbirii.

— Ce „nu”?

— Nu fac io asta.

— Nu?

— Nu.

Bărbatul privi prin fereastra deschisă. În castanii bătrâni de pe stradă, vrăbiile începuseră a se potoli, înfrânte de căldură. „Și-i abia zece”, gândi. Încerca să-și rânduiască argumentele ca la bară:

— Dacă nu mă ascuți, mama ta o să plângă. O să plângă mult.

— Mereu plânge ea.

— Și tu vrei să plângă?

— Nu, nu vreau. Da' ea plânge din orice.

— Plânge pentru că tata nu se poartă frumos cu ea; o ceartă și o bate.

Băiatul își trase și mai mult capul între umeri. Palmele mici se încleștaseră de marginea băncii, susținându-i echilibrul fragil. Sub bancă, tenișii pipăiau orbi stinghia de întărire:

— Pe mine mă bate, nu pe ea.

Palma se extrase din buzunarul în carouri mici și poposi moale, pe umărul copilului:

— Dacă m-ai asculta nu te-ar mai bate.

Tenișii încleștară stinghia băncii din ambele părți:

— Mai bine să mă bată pe mine decât pe ea.

— Ții mult la mama ta?

— Nu, tata ține mai mult.

— Tu nu ții la ea?

— Țin, da' nu ca tata.

— La tata ții tu mai mult?

— N-are el nevoie.

— Atunci de ce nu vrei s-o ajuți pe mama?

Tenișii scăpară stinghia. Ori stinghia zvâcnise pe neașteptate din strânsoarea lor. Se clătină, gata să cadă de pe bancă, dar palma cea mare, cea care nu-și găsea locul, îl prinse la timp. Băiatul îl privi o clipă recunoscător:

— Era să pic în nas, zise.

Bărbatul dădu să-l mângâie pe creștet, însă își opri gestul la jumătate. Își puse palma la loc, în buzunar:

— Nu te pot ajuta dacă nu-mi răspunzi.

— Nu vreau să m-ajuti tu.

— De ce nu vrei s-o ajutăm amândoi?

— Io o ajut.

— Și eu vreau s-o ajut.

— Mm-ț.

— Mama nu ți-a spus că vreau s-o ajut?

— Mi-a zis.

— Păi vezi?!

Măinele mici se albiră pe marginea băncii. Tenișii porniră din nou în căutarea stinghiei de întărire. „La întrebarea asta nu răspund!”, spunea întreg trupul ghemuit al băiatului. „Nu răspund!”

Bărbatul își scoase din nou palma din buzunar, însă nu știu ce să facă cu ea și o puse înapoi, la adăpost. Numai palma dreaptă îl necăjea. Stânga atârna liberă și cuminte pe lângă corp, în văzul tuturor, fără pic de jenă. La fel proceda și creștetul copilului: se expunea fără sfială, cu îndărătnicie chiar.

— Împotrivirea ta e illogică, zise avocatul.

Probabil uitase că vorbea unui copil. Poate se și enervase puțin. Și mâna aia care nu vrea să stea în buzunar, dar nici afară nu-i place:

— Nu înțeleg de ce te opui; doar nu ți-am cerut să minți pentru a-ți înfunda tatăl. Ai duce-o mult mai bine fără el. N-o să te mai certe nimeni și nici n-o să te mai bată. Ce-o fi în capu' tău?!

Tenișii prinseră stinghia din ambele părți și o ținură bine. Talpa celui stâng se rosesese puțin în vârf și degetul mare putea zări o geană de lumină; Lumina se simte și cu ochii închiși. Poate zărea și o bucățică de stinghie dacă se forța oleacă.

Nu, stinghia nu putea fi zărită deloc:

— Mă bate el, da' io știu că ține la mine și-i pare rău că mă bate. Îi supărat și el. Și nici nu mă bate tare; o palmă, două acolo, când îl supăr și ea întârzie în oraș cu tine.

Poeme

Ilie Matei

poet

Urme

Inima mea e avidă de calm și
de frumos
Pornire irepresibilă de a
dezlega mistere
Cu ea m-am întâlnit într-un
apus fastuos
Pe câmpia cu splendori și cu
multă plăcere.

Fără atâtea ape împrejur,

insulă nu pot fi

Adesea optez pentru un antidot ingenios
Frumoase cuvinte rostește ea în fiecare zi
Tu fiind mesagerul artei mersului pe jos.

Mă amuz cu fleacuri de foarte multe ori
Din preajma mea țâșnesc ispitele din plin
Toată umanitatea s-a înălțat că după nori
Despre oameni, pe aici, se vorbește puțin.

În sfera ambianței, mărunte schimbări răsar
Ea este fericită că o las cu închipuirile sale
Igiena cotidiană, o pot pune la îndoială arar
În univers dispar urmele lăsate de tălpile tale.

Sub amenințarea semnificațiilor

Astrul zilei ia numaidecât lumea în stăpânire
Pe umeri port adesea țărâna sfâșiată de vânt
Viața se desfășoară în confuzie și în risipire
De spaimă tremura pumnul meu de pământ.

Foarte aproape de cer, în copilăria mea eram
Ea anticipează azi, amenințarea semnificațiilor
Iluzia este cea care îmi permite un scop să am
Întrebările au început a umbla aidoma statuiilor.

De tensiunile propriiei intimități sunt sufocat
Ea este convinsă că visele au sens în realitate
Lângă inima mea, foarte frumoase femei au stat
Prin cetate lumea plesnește de-atâta civilitate.

Un principiu nu-mi mai doresc să fac din exces
Întodeauna greșesc când mă iau cumva în serios
Când sunt sincer, sunt comod și superficial ades
În urbea scolastică, nimic nu mai este de prisos.

Alergare

În comun au ceva oamenii de atunci și acum
Printre analogii, imaginația să zburde o las
Tare mi-e teamă de ascuțișul acestui drum
O prăbușire o regăsesc mereu, în fiecare pas.

Lucrurile ne îmbie adesea la un vis tulburator
Tu ești mai crud decât lucrurile făcute de tine
Lucrurile cresc și dospesc mereu înăuntrul lor
Fanteziile ei sunt de noblețe și sunt levantine.

Ea se arată de speranță și de bucurie iluminată
Tu ai fost și mai ești complicele frustrărilor tale
Spre dispariție lucrurile aleargă de fiecare dată
Respirația și iubirea sunt acele trebuințe vitale.

Un martiriu este numaidecât toată frumusețea ei
O grămadă de iluzii deșarte ea își făurește ades
Uneori tu vrei să faci o autopsie inutilă a spaimei
În alergare, tu ai găsit scăparea de plictis și stres.

Acolada

De obișnuințe suntem pătrunși fiecare
Lângă inima ta au stat mai multe femei
Ochiul lumesc mult mai dilatat îți apare
În căderea frunzelor e efectul gravitației.

Fiecare poartă cu grijă un înger în spate
O prelungire a creierului o vezi în mână
Prin cetate lumea plesnește de civilitate
Se sparie sub vremi pumnul tău de țărână.

Sufletul îți cercetezi în fiecare dimineață
Precum iarba în vânt se clătină părul ei
Tu ai virilul curaj de a te privi direct în față
Prin țeastă îți năvălesc o grămadă de idei.

Ochiul lumesc îți apare mult mai dilatat
Scriitura îi ajută cumva, pe alții să te vadă
Tu afli că ești precum un detaliu neașteptat
Tot ce-ai făcut în viață, încape într-o acoladă.

Poeme

Nimic fără țel

Și dacă-n prea albul corolei
sfiosului crin
grăunți de polen în galbene
cercuri s-așază,
eu cred că întâlnirea-i
prevăzută-n destin
și în magia unui ochi tutelar
ce veghează.

În irisul său pulsează pururi homunculi divini,

tresărind ca într-o minimă și veche agoră
când noaptea se umple de trecutele vini

tălmăcite genomic într-o clipă nevie din oră.

Noaptea pe altare îngeri de-a pururi lucizi

își schimbă spațiul protonic din palidul cer
și vremea presară straturi de reali hominizi
când la porțile lumii icoanele roșii urcă-n eter.

Se aude un tulnic ca o pâlnie de alb vegetal

vestind rătăcitorii sorți din înaltul blestem
și se scutur recente refluxuri în aprigul val
precum pretinsele chipuri priveghind în totem.

Și uite venim prin cosmica mirare a infinirii

grăbindu-ne să nu rămânem pe o învultă stea
trezind instincte ample pe sub zăporul firii
cu-atâtea personaje purtând amprenta mea.

Cățelul pământului

Iată, scâncește cățelul pământului

de frigul care-i circulă vara-n artere
și de-ascuțișul viu oțelit al cuvântului

țâșnind prin veacul răscolit de durere.
Iată, cum latră iar cățelul pământului

prin falsul pustiu învăscut între noi
de parcă l-ar frige coloana nevăzutului
prin viața ce-o trecem în lumea de-apoi.

Iată, cum strigă iar cățelul pământului

ca un blestem ce atârnă astăzi din greu
când ducem toți povara neblândului
crug ce tinde să moară-n de-a pururi ateu.

Iată, ne cheamă iar cățelul pământului

prin flăcări și mult tăiatele noastre păduri.
Treziiți-vă, spune el, în susurul vântului -
prin lume se-ntâmplă tăioase porniri.

Moment

Am aflat că la vechea răscruce de drum

nu se mai vând ziare printre zeci de mașini
și îmbrăcat într-o trambă neagră de fum
vânzătoru-i plecat de vreo trei săptămâni.

Așa ceva eu știu că mai nimeni nu crede

dar iată că de ieri un ins ne strigă aiuritor
că ziua ce vine e proaspăt vopsită în verde
și că îngerii falși sunt reprimiți în decor.

Pe asfalturi s-așteaptă o nouă treime din loz

deși-n priveghere se află o umbră străină,
iar lacrimile bat statornic în tonuri de roz
și viața pare un spot pervertit în lumină.

Și, iată, cel ce poartă ziarele lumii la piept

nu mai vinde litere minione și false la chip
și apoi singur urcând pe zidul cel mare și drept
îmi va spune când sunt gata să râd ori să țip.

Expresii celebre

„Minciunile baronului Münchhausen“ „Les fanfaronades du baron de Münchhausen“ „Baron von Münchhausen's Lies“

Theodor Parapiriu
profesor, scriitor

Doi autori, englezul (Rudolf Erich Raspe, 1737-1794, și germanul Gottfried August Burger, 1747-1794), au creat un personaj celebru: pe baronul Münchhausen, starostele de necontestat al tuturor mincinoșilor care populează literatura. Cărțile al căror erou este au apărut

pentru prima dată la distanță de un an (1785, Raspe, în engleză, și 1786, Burger, în germană, traducere amplificată consistent), diferența dintre ele fiind în favoarea ediției germane, prin aspectul literar.

„Baronul” – personaj, identificat în realitate cu Karl Friedrich Hieronimus, baron de Münchhausen, era un fost ofițer german angajat în armata rusă, povestitor fabulos al unor întâmplări și aventuri incredibile. Isprăvile antologice au încântat de-atunci toate generațiile de cititori, uimind prin inventivitatea și verva teribilului mincinos, imposibil de învins de vreo realitate oricât de ostilă: în cumplitul peisaj hibernal al Rusiei, pe înserate, el își priponește calul de un ciot, ca să constate în dimineața următoare că acesta atârnă de morișca de vânt de pe turla bisericii din mijlocul unui sat acoperit de zăpadă, care, peste noapte, se topise printr-un capriciu al vremii; un lup flămând și lacom îi mănâncă armăsarul în așa fel, încât rămâne înhămat în locul lui: „... și văzui cu groază că tot înfulecând, lupul intrase, încetul cu încetul, aproape cu totul, în ceea ce mai rămăsese din cal. Dar abia își făcuse loc, frumușel, înăuntru calului, când eu, prinzând clipa

nimerită, pusei mâna pe bici și începui să-l croiesc pe spinare” (*O călătorie plină de peripeții*).

Enormitățile vânătoarești ale lui Münchhausen bat toate recordurile: rătuștele vâdate cu o bucată de slănină îl poartă în zbor până acasă, împușcă un stol de găinușe cu vergeaua armei, paradele și ripostele cu un mistreț țin de neverosimilul pur, unui lup care îl atacă îi vâră pumnul în gura căscată, îl apucă de măruntaie și îl întoarce pe dos ca pe o mânăușă (*Povestiri vânătoarești*); vânează un iepure cu patru picioare pe spinare, în afara celor obișnuite situate la locul lor, câinele și o iepuroaică fată în plină alergare. (*Doi câini și un cal*). Faptele luptătorului sunt minunate de nerușinate, relatate cu seninătatea mincinosului și lăudărosului calificat: călărește pe un bidiviu retezat de partea dinapoi (*Doi câini și un cal*), zboară pe ghiulele dintr-o

tabără în alta, aruncă o secure până în lună, se cațără după ea pe o plantă, cade făcând o groapă din care nu poate ieși decât foarte greu etc. Aventurile pe mare constituie alte minunății în care născocirile lui Münchhausen fac ravagii: o balenă uriașă înghite ancora vasului cu care călătorește, baronul înlătură primejdia naufragiului acoperind spărtura vasului cu dosul său (*A doua aventură pe mare*), scapă de urmărirea a mii de urși polari înfășurându-se cu pielea unuia pe care îl jupoaie (*A opta aventură pe mare*) etc.

„Minciunile baronului Münchhausen” este expresia potrivită pentru un joc al imaginației sau, pur și simplu, pentru afirmații care refuză credibilitatea, dar farmecă prin fantezie și umor, în spiritul fanfaron al nemuritorului personaj.

„Anii de ucenicie” (II)

Amprenta bucovineană

**Adrian Dinu
Rachieru**
critic literar

În familia eminescologilor, trecerea poetului de la Viena, după un popas ieșean, la Berlin, e văzută (inercial, mai degrabă) sub semnul polarității, ca *opozitivă*; la Viena, înconjurat de amici, chiar sub influența nefericită a ideilor herbartiene (cum se mărturisea), Eminescu se va fi simțit „ca acasă”. La Berlin, venit pentru un doctorat, nefinalizat,

se știe, deși cu „aplicare studioasă” (notase Călinescu), Eminescu - deloc încântat de oraș — e apăsător de melancolic și singurător. Cunoaște sfâșieri și răsuciri, e „neproductiv”, nemulțumit și stingher, pare neadaptat ritmului unui burg trepidant. Moartea fratelui Șerban, episodul Milly îl marchează. Chiar Universitatea *Friederich-Wilhelm* era în declin, iar junele Eminescu, bun cunoscător de Kant și Schopenhauer, descoperiți „târziu”, e drept, dar avându-i apropiați („îi am în mine”, zicea poetul), intră în contact cu fascinantele teorii în vogă: criticismul de tip scientist, egiptologia, inconștientul lui E. von Hartmann ș.a. în plus, slujba obținută grație înalților protectori din țară (secretar particular la Consulatul Principatelor) îi mănâncă timpul. Iată tot atâtea pricini de a considera sejurul berlinez (de nici doi ani, între 1873-1874) drept un *exil* (cf. George Munteanu) pentru „vecinicul doctorand”. Iar opinia citată, venind în prelungirea altor similare constatări, sub semnături de autoritate, a devenit o trainică prejudecată, după alte voci. Bineînțeles, aici nu se bucură de anturajul vienez; dar „exilul berlinez”, chiar sub acest apăsător sentiment de izolare socială, este, categoric, o etapă hotărâtoare în devenirea scriitorului. Berlinul era deja, din 18 ianuarie 1871, capitală imperială. „Brizantă” acelor ani înseamnă, pentru orașul-furnicar, febrilitatea modernizării. Iar în biografia spirituală eminesciană, întâlnirea cu etnopsihologia lui Lazarus și Steithal, cu egiptologia și teoriile inconștientului contează enorm, poetul acumulând și filtrând, cu acea

„aromă specifică a firii” (sale), acest potop informațional.

Pornită în căutarea „umbrei” lui Eminescu la Berlin, Iliana Gregori propunea o *lectură interculturală*, afirmând neted că sejurul berlinez, în pofida etichetelor moștenite, își dezvăluie „amploarea semantică”. De fapt, chiar un studiu mai vechi (*Eminescu la Berlin*, 2002) se anunța ca un „moment revoluționar” (cf. Mircea Iorgulescu). Izbindu-se de precaritatea informației, refăcând trasee și lecturi, oferind noutăți de natură documentară (verificate, firește), Iliana Gregori ne convinge, punând la lucru parabiografia și onirobiografia, că imaginarul operei comunică, previzibil, cu mediul de viață și atmosfera culturală, că perioada berlineză, departe de a fi o pierdere de timp, impresionează prin fecunditatea proiectelor și configurarea psihismului eminescian, cu a sa trenă de arhetipuri, miteme, simboluri, fantasmе etc. Iar portretul interior se cuvine raportat la alte împrejurări biografice, cu rol decisiv: tragedia lui Șerban, secretariatul la reprezentanța diplomatică, retragerea la Charlottenburg, intersectările cu dinastia de Hohenzollern. Și, desigur, cu *setea cognitivă* a poetului, „destul de singur”, ajuns în „nesuferitul oraș”, dar și cu perfecționismul său intratabil, fugind de fixism și definitivare.

Să nu uităm că în acei ani, în noua conjunctură, elita noastră francofilă suporta presiunea proiectului / programului junimist, vestind o altă deschidere. Încât necesara *reevaluare* a sejurului berlinez trebuie citită și din acest benefic unghi. Deși avem informații „reduse” în privința inserției sociale, avem toate motivele să credem că în „visul vieții lui”, Eminescu și-a oferit, cu aviditate, acele „schimburi” cu mediul, asimilând - conform propriei teorii - „întâmplările lumii”. Ca *onirobiograf*, Iliana Gregori are totală îndreptățire să respingă oferta unui „portret în vid”. Cele patru semestre petrecute la Berlin de „vecinicul doctorand” (înscris în decembrie 1872) nu pot fi contrase în imaginea unui ins solitar, abulic, mizantrop, copleșit de programul arid. Poetul-doctorand nu-și va refuza evadările la Potsdam, cu „blonda Milly” (luând *Eisenbahn-u.1*), dar nici nu va reedita performanțele rigurosului și ambițiosului Maiorescu (urgentând obținerea doctoratului pentru catedra ieșeană de filosofie); în schimb, va

citi nesățios, stăpânit, totuși, de „iritațiune”, iubind și blestemând „țara afurisită” (România, evident). Reproșându-și, repetitiv, că a comis „greșeala” de a fi venit într-un oraș scump și de a nu fi plecat la timp. E drept, aici scrie puțin, nu definitivează nimic, își abandonează proiectele (poemele „plutonice”, după faimoasa clasificare a lui I. Negoșescu). Să-i fi slăbit voința de creație? Mai degrabă, captiv al esteticii romantice (pe filieră Schlegel), perfecționist, cum spuneam, poetul dovedește o exigență extremă, terorizantă; nu consideră nimic încheiat, textele sunt nefixate, în continuă prefacere; atelierul eminescian este în „germinație”, conservă o dezordine vie. Dar, să reținem, toate proiectele „au încolțit în minte”, avertiza Călinescu, în perioada berlineză! Și, în prelungirea acestor observații, să reamintim că însuși poetul își exprimase furios *dezacordul* față de volumul scos de Maiorescu (1883/1884). Un exemplar al *Poesiilor* (Editura Socec Teclu, 1884) îi fusese adus chiar de Titu Maiorescu la Ober-Dobling; acel celebru volum de *Poesii*, deducem, nu era, nu putea fi al său...

Încât ne întoarcem la întrebarea capitală, rostită apăsător de Iliana Gregori: ce rol a jucat Berlinul? Care ar fi „bilanțul sejurului”? Am putea vorbi, oare, de „două estetici” în ansamblul operei prin clivajul berlinez? Schopenhauerian, cu lecturi la zi, consultând lexiconul lui Frauenstädt, Eminescu era mânat de aceeași aspirație către adevăr. Dacă „abjectul Schopenhauer”, cum îl calificase un D. Holban, contestând alegerea lui Titu Maiorescu (deputat al Colegiului 1 ieșean), spunea că „epoca mea și cu mine nu ne potrivim”; fraza de mai sus se aplică de minune și lui Eminescu însuși. În el reverberează „efectul Schopenhauer” și, mai mult, poetul, constatând că avea de-a face cu un sistem insuficient elaborat, își propusese să-l dezvolte (vezi, de pildă, considerațiile despre stat, sau o afirmație care, trezind, prin presiune simbolică, sufletul colectiv vestea *deșteptarea* din moment ce „și popoarele dorm”, cum notase undeva Eminescu). „Interesul practic pentru patria noastră”, preciza deseori, îl împingea și înspre etnopsihologie. Fiecare popor, scria Eminescu, are „un suflet propriu”, acolo se sedimentează întreaga sa experiență, istoria fiind „înmagazinată în prezentul lui”. Or, prezentul îl alarmase, îndeosebi prin „importul necritic de instituții străine”, dezvoltând mai apoi, cum vom vedea, teoria „formelor goale”. Nu putem omite interesul (mai vechi) pentru indianism și, în general, pentru cultura popoarelor orientale. Budismul i se părea „cea mai poetică religie” (spunea T.V. Ștefanelli), iar, din memorialistica foștilor săi colegi vienezi, aflăm că era ispitit de o călătorie în India

(cf. I. Pop Florantin). Implicațiile indianismului, ca geografie simbolică, în conjuncție cu dacismul se răsfrâng nu doar în poezie, prin copleșitoarele tablouri cosmogonice, ci și în opera politică (*Rig-Veda*, *Sakuntala*). Extrasele din conferința lui Martin Haug (*Die Kosmogonie der Lieder*, München, 1873) pledează, afirma Dimitrie Vatamaniuc, pentru un studiu sistematic; și, desigur, lista poate fi îmbogățită. Ceea ce cunoscutul eminescolog chiar face, identificând și indicând sursologia. Dar Eminescu, purtând în suflet „o slăbiciune de nemărturisit”, se visa *un egiptean din vechime*, rătăcit pe malurile Spreei. Evident, prelegerile lui Lepsius nu vor fi fost fără urmări; egiptologia, în acei ani, era o modă. Și cum *Egiptul*, citită în toamna lui 1872 în cercul junimist și iute publicată în *Convorbiri literare* (1 octombrie), decupând un fragment din vasta *Panoramă*, fusese scrisă înainte de plecarea la Berlin (poetul având la îndemână transcrierea poemei lui Altwasser), putem bănuși că astfel de ecouri pătrunseseră și în târgul Ieșilor. Extrapolând, chemând în sprijin acel *organ central* care absoarbe avid „întâmplările”, Eminescu înțelegea mitul ca simbol, o tainică „hieroglifă” chemătoare, încercând a citi *Semnele* risipite în lume.

Trăgând linie, vom invoca și cele două volume, aparținând profesorului de la Bochum, Helmuth Frisch, cel care, încumetându-se la un efort sisific, ne-a pus la îndemână *Sursele germane ale creației eminesciene*. E / era vorba despre un domeniu încă insuficient sau incorect cercetat, prin imprudența unor comentatori, grăbiți a stabili paternități îndoielnice. Fiindcă e prea cunoscută maniera în care un Eminescu cu preocupări multiple, foarte curios, excerpta: conspectând harnic, transcriind tot ceea ce îi plăcea, omițând - uneori - a menționa numele autorilor sau titlurile articolelor. Or, Helmuth Frisch purcede la cronologia identificărilor (optzeci la număr!), parcurgând răbduriu-infatigabil presa vremii. Și dacă *Niefahrt* (*Călătorie pe Nil*) a lui Theodor Altwasser a putut „nutri” subteran *Egiptul*, iar *Bitte* (*Rugăciune*), aparținând lui Karl Woermann, ar fi influențat poema *Mai am un singur dor* (Eminescu dovedindu-și originalitatea în confruntarea cu modelele germane), bogăția lecturilor și transcrierilor sale se îndreaptă și spre autorii minori, din care — spuneam — culege ceea ce îi place, precum în cazul necunoscutului Carl Freiherrn von Fohlberg, cu a sa *Noapte cu lună / Mondnacht*, ca să pensăm un exemplu. Dincolo de dificultașa probă a identificărilor, un adevăr se impune cu vigoare: pe traseul Cernăuți-Viena-Berlin, Eminescu, aderent la junimism, se lasă „impregnat” deliteraturagermană, aceasta funcționând ca veritabil

filtru (Whitman, autorii francezi sunt cunoscuți prin traduceri). Încât prezența sa în spațiu germanic, curios, lungă vreme vidată de informații temeinice, inatacabile, are dreptul la o *reconsiderare*. Sau, cu o vorbă a Ilinei Gregori, trebuie cu necesitate „repusă în discuție”. După cum repusă în discuție poate fi și relația cu mentorul *Junimii*, fără a subscrie neapărat la „scenariul malefic” sau „urzeala amplă”, acuze grele, rostite de Călin L. Cernăianu într-o „anchetă jurnalistică” de ecou. A fost Eminescu „modelat” de „vicleanul” Maiorescu? „Statuia apolinică” pe care și-a construit-o tenacele Titu Maiorescu, cheltuind o voință inflexibilă, impunând ordine, rigoare și normă (rod al educației prusace) este, de fapt, *masca publică* a unui om coleric, impulsivat de „dorința de a răzbate”, fiind — el însuși — „opera voinței de afirmare”, sublinia Al. Dobrescu. „Se spune că m-am germanizat”, nota viitorul critic într-o epistolă adresată lui Petre Câmpeanu (15 ianuarie 1861). Moștenirea maioresciană, dincolo de amploarea denaturărilor, îmbrățișând cauze străine, dincolo de falsele adeziuni, invocând o descendență iluzorie s-a răsfrânt benefic într-o lucrare culturală de largă respirație, impresionantă prin rodnicia ideilor. E limpede însă că amestecând critica culturală și cea literară, fiind polemică pentru „a deștepta” publicul și a însănătoși climatul, rostind imperativul „în lături”, directiva maioresciană era de idei generale. „Crearea criticei” - nota E. Lovinescu - a rămas în sarcina generației care urma; totuși, Maiorescu a pus *bazele ideologice* ale criticii estetice, paradoxal, fără a o fi practicat, sesizase criticul de la *Sburătorul*. Radical, provocând o „grozavă senzațiune” (observa Iacob Negruzzi, contemplând reacțiile celor de o „opiniune contrarie”) în urma luărilor de poziție maioresciene, mentorul *Junimii* pozează în critic imparțial. Posteritatea a conservat cu grijă acest clișeu. *Direcția nouă* trasează o anume orientare și mizează, la start, pe ansamblu, nicidecum pe individualități; cum, deseori, s-a spus, dincolo de cei racolați (Alecsandri, Odobescu), Titu Maiorescu a avut norocul de a fi alături de viitoare nume mari (Eminescu, Creangă, Caragiale), „în formare”, zice criticul. Relația cu Eminescu stă, firesc, sub semnul prevestirilor. Necunoscut, dar așezat, într-un bilanț ocazional, imediat după Alecsandri, „cu totul osebit în felul său”, Eminescu — deși „iubitor de antiteze cam exagerate” - se anunța „poet în toată puterea cuvântului”. Categorical, afirmația maioresciană era, în acel moment, mai mult decât riscantă. Ulterior, ctitorind majestuos „un proiect de legendă” prin studiul *Eminescu și poeziile lui* (1889), criticul și-a impus / a impus un „tratament categorial”, fortificând tezele schopenhauriene privind impersonalitatea

geniului (abstras din lume), proslăvind pe merit poetul și minimalizând, nedrept, gânditorul. Iar mai încolo, prin alte contribuții (de toate calibrele), introducând „măsuri omenești” în exegeză, mutând centrul de greutate înspre viața nefericitului poet, mitul n-a fost dislocat; dimpotrivă, cohorta eminescologilor n-a făcut decât să-l înlocuiască.

Cu „optică de premiant” (zicea, ușor răutăcios, G. Călinescu în *Poezia realelor*), Maiorescu, negreșit un mare muncitor, riguros și metodic, atipic deci, și-a disciplinat energiile tumultuoase; ar fi instructivă aici, credem, o paralelă cu Eminescu, cel care, în descrierile lui I.G. Sbiera (profesorul care, sub semnul urgenței, a provocat și a patronat debutul cernăuțean), „n-avea gust la studii serioase”, fiind sedus de „floricele”, nicidecum de studii temeinice (aflăm dintr-o scrisoare expediată lui Titu Maiorescu, la 3 iulie 1889), poate și sub efectul „reprezentățiunilor teatrale”, cum își îndulcește concluziile.

Presupunem că Maiorescu însuși fusese cândva impresionat și iritat de intuițiile tânărului publicist (v. *O scriere critică*, în *Albina*, nr. 3, 4/1870); acolo, apărându-l pe Pumnul, cel care „personifica un principiu”, atacat de scăpătatul baron Petrini, Eminescu, părelnic antimaioreșcian, scotea la lumină „tendința cea adevărată și ambiția personală” a viitorului mare critic, ivind „o școală de partizani”, „citindu-l” însă pe adevăratul Maiorescu, un *om construit*, înghețat într-o formulă. Spre deosebire de Eminescu, ins centrifugal, mereu ispitit de imboldul căutărilor. O întrebare (rămasă fără răspuns) ne va frisona mereu: adevăratul Eminescu este cel din ediția Maiorescu? Fără postume, fără opera politică și fragmentarismul însemnărilor dospind într-un atelier dezordonat, Eminescu nu este *întreg*.

G. Ibrăileanu ne avertiza: „Eminescu nu poate fi altul decât cel ce a voit să fie el însuși”. Or, Eminescu, constatăm, n-a voit să fie „prins”. Cu plecări intempestive și lungi indecizii, cu un doctorat promis și neonorat (glacialul critic acceptase orașul Jena și trimisese și cei 300 de taleri solicitați), Eminescu, doritor „să se arunce în valurile vieții practice”, deschidea seria „desamăgirilor”. O răcire a relațiilor e lesne de identificat, intransigentul gazetar protejându-și cu cerbicie poziția independentă, criticându-l în repetate ocazii (chestiunea evreiască, Programul Partidului Conservator, ș.a.) pe liderul junimist. Încât, resemnat, Titu Maiorescu va nota în *Jurnalul* său: „grea epocă Eminescu”. Să înțelegem de aici că „aranjorul internării”, în acea tenebroasă zi de 28 iunie 1883, a premeditat „capturarea” incomodului Eminescu?

(Va urma)

„Schimbarea la față”

Theodor Codreanu
critic literar, scriitor

Profetul eminescian Andrei Mureșanu pare să vorbească în limbajul lui Cioran, cugetând la soarta „ginții” sale și conchizând că „sâmburele lumii/ E răul”:

*Cu cât mai răi sunt civii
Cu-atât e mai perfectă
dreptatea.*

*Fiți răi si veți străbate
La țintă-oricât de mare,*

numai prin răutate!

*Fiți răi! și-urmați principiul ce lumea o domină -
Lăsați să creadă alții mai proști ca voi în bine.
De ce n-aveți voi minte? Deschideți ochii voștri,
Vedeți că sfânt și bine sunt numai pentru proști?
De când sunteți în lume, a existat dreptate
Și pentru voi? Dar greul voi numai îl purtarăți,
Voi v-ați hrănit dușmanii, i-ați apărat cu sânge,
În loc de-a sparge capul năpârcei sub picior,
Voi ați crescut-o mare și astăzi vă zugrumă.*

Și:

*Aici fiți mari, puternici, aici fiți fericiți -
Aici spirit, curagiul și pumnii au valoare (...)
Dacă nu sunt, nu este istorie. Sperjură,
Invidios-avară, de sânge însetată
E omenirea-ntreagă - o rasă blăstămată,
Făcută numai bine spre-a domnia pământul,
Căci răutății numai îi dator este-avântul,
Ce l-a luat pe scara ființelor naturii,
Cine-a văzut vreodată popor de oameni buni
Să fie mare? Dacă e rău, e egoist,
Vrea toate pentru sine, nimica pentru alții;
Dacă trăiește bine, dar fără ca să lase
Ca și-alții să trăiască - e mare. Când un popor
Începe a fi nobil și generos în cuget,
Atunci a lui cădere și moarte sunt aproape,
Căci numai răul are puterea de-a trăi.*

Asta scria Eminescu în 1872, la 22 de ani, în poemul dramatic *Andrei Mureșanu*, „pe culmile unei disperări” mai grozave decât a lui Cioran. Numai că profetul eminescian e pe deplin conștient că judecă în termenii crud-realiști ai Stăpânului absolut al

lumii de până la creștinism: Satan. Un Satan ajuns pe culmile disperării, al violenței cosmice:

O, Satan! geniu al disperării!

*Acum pricep eu gându-ți, căci zvârcolirea mării
Trăiește-acum în mine. Pricep gândiri rebele
Când ai smuncit infernul ca să-l arunci în stele,
Dezrădăcinași marea ca s-o împrști în soare,
Ai vrut s-arunci în caos sistemele solare etc.*

Cât de palidă apare acum „disperarea” lui Cioran comparativ cu a geniului eminescian! Și totuși disperarea lui e ruptă din cel mai pur eminescianism. Cioran va sfârși prin a recunoaște că întreaga lui operă se trage din *Rugăciunea unui dac*. Doamne, ce forță de productivitate zace în arheitatea eminesciană!

Satanul disperat al lui Eminescu e doar o parte a antitezei lumii. Iată ce nu putea să înțeleagă tânărul Cioran, amânând înțelegerea pentru mai târziu, când s-a luminat și asupra geniului țăranului român. Din păcate, a făcut-o marginal, într-un text rămas postum, căci evadând din „neantul valah” el nu s-a mai descoperit ca „mandarin valah”, precum Petre Pandrea, care a trecut și prin „mlaștina deznădejdiei” în închisorile comuniste, dar tocmai de aceea s-a învăluit cu omenia țăranului român. Autoexilat în limba și în cultura franceză, Cioran a crezut că scapă de condiția de român, nemaigândind destinul alor săi. Asta a însemnat pentru el Parisul, singurul oraș din lume în care se poate trăi, după aprecierea lui. S-a iluzionat că a lăsat în urmă, pentru totdeauna, neantul valah. De fapt, l-a trăit până la ultima picătură de sânge, ca ultim mare moralist kynic al Europei, după cum Noica a supraviețuit ca ultimul mare filosof al acestei Europe în cădere.

Dar să mă întorc la profetul lui Eminescu. Identificându-se cu disperarea lui Satan, Mureșanu al lui Eminescu se detașează, totodată, de spiritul său, în complexitatea antitezelor împăcate. Profetul se luminează launtric și-și cere iertare pentru că a gândit *mărirea* poporului său prin *legea cruzimii* și a *răzbunării barbare*. Acesta e un „adevăr supus greșelii”, cum va spune Cioran însuși, la maturitate, „adevăr” supus istoriei, peste care se ridică „adevărul respirabil”, *adevărul adevărat*, al Paracletului Iisus, care nu permite ca sclavul să elibereze sclavul și care va duce la „ora închiderii” în Occident și în lume

dacă nu va fi înțeles. Pentru asta, Cioran îl citează pe istoricul german Theodor Mommsen: „Un istoric trebuie să fie ca Dumnezeu, trebuie să iubească totul și pe toți, chiar și pe diavol” (*Sfârtecare*, 1979). Andrei Mureșanu se-ntoarce la iubirea ciobanului din *Miorița*:

O, geniu ce pătrunzi
 Nemărginirea - iartă c-amărăciunea mea
 M-a-nvins! Tu știi să judeci și știi că nefericea
 Ades scrântește șirul gândirii și o face
 Să meargă tocmai contra la calea cea care
 Ar trebui s-urmeze.
 Un orologiu care în loc de-a-mbla nainte
 S-ar târî-ndărăt.

Un astfel de „orologiu” este căderea din creștinism în păgânism. Nu poți schimba firea unui popor fără rezultate aberante care să nu se-ntoarne împotriva lui însuși. Să nu uităm că silirea accelerării ritmului existențial, cum va preconiza și Cioran în voința de „schimbare la față a României”, va produce efecte contrare, împingând țara într-o criză sacrificială a răzbunărilor barbare, cu victime de o parte și de alta. Apoi forțarea ritmului de existență a unei etnii poate duce la mutații aberante, care să accelereze dispariția ei. De aceea, în orice civilizație e nevoie de echilibrarea forțelor „progresiste” cu cele „conservatoare”. *Hybris*-ul naționalismului legionar a sfârșit prin a deveni *antinațional*. Aceasta e semnificația asasinării lui Nicolae Iorga, fapt care a compromis naționalismul pentru o lungă perioadă de timp, facilitând ascensiunea tendințelor internaționaliste sovietice. Antonescu, naționalist, la rândul-i, e nevoit să reprime rebeliunea legionară, pentru ca, finalmente, el însuși să joace rolul de victimă ispășitoare. Când un popor e cuprins de sorbul violenței malefice, el seamănă cu pasărea sinucigașă din Delta Dunării, a cărei imagine a folosit-o ca simbol Marin Preda în romanul *Delirul*. Or, ne amintim, Cioran voia o „Românie în delir” și a avut nenorocul s-o vadă. Geniul lui Marin Preda a întrevăzut tendința obscură de *sinucidere* a etniei germane prin Hitler care nu era arian pur, dar împărtășea doctrina rasistă ariană. Pandrea se consola cu faptul că nu românii au declanșat „delirul” luptelor fratricide interbelice, țărănul român fiind cel care a suportat istoria rivalității dintre levantinii greci și evrei.

Una a gândit Cioran și cu totul *altceva* s-a întâmplat în România și în Europa. Să fi fost *tăcerea* lui din exil forma de ispășire a vinei de tinerețe? Asta sugerează o *scrisoare deschisă* a lui Alexandru

George adresată lui Cioran în 1990¹. Alexandru George îl acuză pe Cioran că nu i-a mai păsat de România în falsa lui ispășire. Oare așa să fie?

Sfârșitul celui de al doilea război mondial a adus cea mai nefastă *schimbare la față a României* din întreaga ei istorie, o *mutație* desfiguratoare căreia elitele din exil au încercat să-i reziste, spre a-i restitui, cândva, adevărata față. Într-o carte recentă, Nicolae Florescu îi numea *pribegi*². Se cuvine a-l include și pe Cioran printre ei.

O slăbiciune a falsului naționalism românesc este înclinația de a învinovăți pe străini pentru căderea în subistorie. Ca și Eminescu, Emil Cioran crede că „Pentru intrarea în istorie a unui popor nu exista piedici din afară”. Eminescu nu admitea nici argumentul facil că un popor mic nu poate face o istorie mare. Poetul dădea exemplul vechii Veneții, al Belgiei, al Olandei, aflate în avangarda civilizației europene, iar pilda cea mai bună era pentru el „mica Atena” din antichitate. Dar trebuie luate în seamă și forțele ostile din jur: mica Atenă a creat o mare civilizație, dar, în cele din urmă, a putut fi înăbușită din exterior. Și pentru Cioran, și pentru Eminescu, răul intern este cauza subistoriei. Amândoi, de exemplu, au observat că o anume carență a întârziat prea mult realizarea *unității politice* a românilor. Cioran: „Ceea ce e regretabil - și aici e viciul de bază al României - este că provinciile noastre atâta vreme n-au o acțiune convergentă și au amânat România nepermis”³. Din atare pricină România n-a făcut istorie precum Egiptul, Grecia, Roma, Franța, Germania, Rusia, Japonia..., „culturi care s-au individualizat pe toate planurile”⁴. Culturile mici s-au „răcorit la umbra celor mari. Culturile mari cresc organic, floral; cele mici sunt sincronice, devenirea lor implică un „complex de inferioritate, nu se pot autoconcepe „fără exemplu, fără prototip”⁵. Numai la noi putea să apară nenorocita *teorie a sincronismului*, expresie a mediocrității și pasivității. Culturile mari sunt naive, naturale, cele mici - lucide, serbede. Deoarece nu există piedici din afară, Cioran se-ntreaba: „— De ce noi, românii, etnic vorbind, mai omogeni decât germanii, a trebuit să ne așteptăm soarta o mie de ani? Situația geografică defavorabilă, neprielnicia condițiilor istorice, năvălirile barbare, vecini sălbatici? Dar acestea ar fi trebuit să fie motive în plus de afirmare, elemente de mărire proprie, dacă pornirea de a face istorie, pornire oarbă primordială ne-ar fi aruncat irezistibil în vârtejul universal”⁶. Ar fi trebuit să avem voința mesianică a Rusiei, și ea

adormită secole, dar trezită, în cele din urmă. Rusia a născut profeți, „ultimul mare vizionar messianic” fiind Dostoievski. Credem că Rusia a întârziat, ca și noi, din pricina bizantinismului care o moleșise. „Mesianismul - zice Cioran - se naște dintr-o forță lăuntrică a unui popor încât mesianismul exercită o acțiune vitalizantă⁷. Dar România ce posibilități mesianice are? Ele nu există, deoarece nu ne-am proiectat niciodată un destin monumental. „Vina” e din nou a lui Eminescu, singurul care ar fi putut să dea neamului un mesianism, aidoma lui Dostoievski: „Nu este înfricoșător cazul lui Eminescu care, în loc să se atașeze de un viitor al României, a proiectat mărimile neamului în obscuritatea sinistă a trecutului nostru? (Afirmatie falsă. Eminescu proiectează viitorul României, dar cu luciditatea omului realist!). Nici Bălcescu, nici Iorga, nici Pârvan n-au fost mesianici, căci au stat cu fața tot spre trecut, împotmolindu-se în tradiție: „Orice tradiționalism acceptă limitele imanente ale națiunii. Atunci nu mai este nimic de făcut, națiunea mergând spre viitorul ei ca boul la apă”⁸.

Există vreo șansă de a ieși din subistorie? Da, răspunde Cioran, prin obsesia *salturilor*. Nicicum prin supusă „sincronizare”. *Saltul* este soluția *schimbării la față a României*. O clipă, Cioran se-ntoarce la arheul eminescian și spune că soarta unei culturi este înscrisă în *sâmbure*, iar în sâmburele culturilor mici este înscris *saltul*, care nu poate fi făcut când vrei. Cioran e organicist, ca și Eminescu, da: el crede că poate exista un organicism al „delirului”, al salturilor. Pentru culturile mici, evoluția organicistă obișnuită, cum o vedea Eminescu, e mortală, căci condamnă la încetineală și somnolență. Organicismul ne-ar avantaja într-o lume în care *ritmul* ar fi lent, ca în Orient, dar Occidentul este dinamic. Cioran, cum se vede, pare să anticipeze lucrările lui Alvin Toffler care conturează o asemenea viziune supra Occidentului în cel de „al treilea val”. În Europa completează Cioran, culturile se consumă repede, ca Atena și Roma. Deci, în Europa, ritmul organic natural este fatal culturilor mici, de aceea salvarea nu-i decât febra salturilor. E tragic să te naști într-o cultură mică, a cărei obsesie e să conserve ce are, cu gândul la *bine* și la *rău*. Cioran gândește iarăși în paradigmă nietzscheană: morala duce la mediocritate. Nu există națiuni morale și națiuni imorale, ci doar națiuni puternice și slabe. Există un cinism al ascensiunii și al prăbușirii culturilor

mari și e cumplit că România nu poate lua parte la acest spectacol, ci stă la periferie, mulțumindu-se cu a fi un ecou al ascensiunii și prăbușirii altora. Trimiterea la mediocritatea teoriei lovinesciene este iarăși străvezie. În consecință, istoric am pierdut un mileniu și biologic n-am câștigat nimic. Trecutul nu-l fletează pe Cioran cu nimic: „România n-are sens, decât întrucât o începe. Trebuie să creăm lăuntric România, pentru a putea renaște în ea. Plămădirea acestei țări să ne fie singura obsesie”⁹.

Acesta este, altminteri, programul generației Criterion și am văzut în jurnalul său filosofic Noica nu susținea altceva. Despărțirea de tradiție este, în viziunea lor, o întărire a românismului, iar nu o abandonare a lui, cum cred „discipolii” de azi ai acelei generații. Totul trebuie început: „Existența fiecăruia dintre noi să constituie un element la temelia României. Aceasta să ne fie misiunea. Tot ce nu e profetic în România este un atentat împotriva României”¹⁰. Naționalismul românesc n-a fost pozitiv, ci doar patriotism, „adică sentimentalism, fără orientare dinamică, fără mesianism, iară voință de realizare”. Strămoșii noștri nu ne-au iubit suficient, au vărsat prea puțin sânge pentru noi. „Nu trebuie să fim atât de lași încât să ne inventăm o istorie națională”¹¹. Fiindcă n-o avem. România trebuie regândită din temelii, schimbată la față, iar cei incapabili de a se fanatiza, de a avea conștiința misiunii noastre ar trebui suprimați”¹². Autozeflemeaua românului e catastrofală, sterilă. Cioran mărturisește că l-a revoltat „întotdeauna absența dramatismului în trăirea destinului nostru”. Mișcarea legionară propunea un asemenea dramatism și nu e de mirare că drumurile criterioniștilor s-au intersectat cu ale Legiunii.

Note:

1. Alexandru George, *Scrisoare deschisă către Emil Cioran* în „Contrapunct”, nr. 15/1990.
2. Nicolae Florescu, *Menirea pribegilor*, Editura „Jurnalul literar”, București, 2003.
3. Emil Cioran, *op. cit.*, p. 94.
4. *Ibidem*, pp. 8-9.
5. *Ibidem*, pp. 9-10.
6. *Ibidem*, p. 12.
7. *Ibidem*, p. 21.
8. *Ibidem*, p. 24.
9. *Ibidem*, p. 39.
10. *Ibidem*, p. 41.
11. *Ibidem*, p. 42.
12. *Ibidem*, p. 46. Argument care va rezona cu versurile lui Nicolae Labiș din faza *Sturm und Drang* a comunismului românesc: Cei ce nu ard dezlănțuiți ca noi / în flăcările noastre se destramă!” *Viitorul*).

Liviu Ioan Stoiciu: *Vrăjmaș*

Mioara Bahna
scriitoare

În 2014, multilateralul talent al lui Liviu Ioan Stoiciu se arată încă o dată, în masivul roman, de peste 500 de pagini, *Vrăjmaș* – apărut la Editura Polirom, din Iași – al cărui titlu căzând ca o ghilotină, urmat de un motto, care cuprinde cuvintele lui Haruki Murakami (*Îmi părăsisem corpul... Am trecut o graniță... Oare mă voi mai întoarce vreodată în lumea reală?*),

anticipază problematica noii cărți.

Densă, stranie, captivantă, colaj conținând ficțiune și realitate, creația lui Liviu Ioan Stoiciu se axează asupra unui număr redus de actanți, prin care și alături de care explorează „văzutele” și, mai ales, „nevăzutele”, din care se constituie arealul condiției umane, reliefând proporția incomensurabilă de ezoterism, cuprinsă în formula existenței – și individuale, dar, cu precădere, colective –, pe care naratorul auctorial și personajele, unindu-și sau particularizându-și vocile, nu încetează să-l exploreze, fiecare însă cu altă miză.

În acest sens, având tendințe cvasi-enciclopedice, romanul dezvăluie, în primul rând, frământări, neliniști, spaime chiar ale ființei pe care, oricât ar evolua specia umană, nu i le poate aboli, pentru că angoasele despre care vorbesc, pe care le simt personajele, sunt determinate de conștiința fragilității omului, de efemerul care-i guvernează aproape toate actele existențiale. Și, chiar dacă asemenea temeri obsedante, care tind să le transforme viața în calvar, pot părea manifestări clișeistice ale unor inși cu profil psihologic aparte, acestea constituie, totuși, o bună parte din ceea ce reprezintă interfața unei realități care, când nu poate fi explicată, nefiind înțeleasă, cu instrumentele cognitive obișnuite, deci, limitate, este trecută la nelimitatul capitol al paranormalului, coroborat, aproape automat, cu fantasticul.

Eroii lui Liviu Ioan Stoiciu sunt personalități exponențiale prin modul cum simt relația dintre sacru și profan, dintre ezoteric și exoteric, dar și prin știința pe care o capătă din mers, de a-și administra trăirile fără a exhiba ceea ce le tulbură sau chiar le

însăimântă. Astfel, Oana, Iordache, Ivan și, spre final, alter ego-ul acestuia din urmă, *Fără Nume* / Paul alcătuiesc un trio care, inițial, pare o structură aleatorie, un tot a cărui coeziune e mijlocită de hazard. Din altă perspectivă, însă, întâlnirea acestor destine, privită prin prisma ansamblului informațiilor din domenii ale științelor sau ale ocultismului, prezente în cantitate apreciabilă, dă impresia apartenenței la un plan coerent, în pofida dimensiunilor atotcuprinzătoare, din care nu se poate extrage nimeni niciodată.

După cum precizează autorul încă de la început, este vorba de *un roman eseistic*, mai exact de *un jurnal-experiment*, în care sunt inserate *tot felul de informații, știri, teorii*, încât în felul ei inedit, cartea reunește – cu o sintagmă consacrată și deloc întâmplătoare, în acest caz – *dosare de existență*, pentru că aici sunt colaționate produse ale fanteziei, experiențe existențiale derulate în concretul lumii imediate și informații din domeniul științei, al filozofiei, al religiei etc, scriitorul aducând pagini întregi, care dau o consistență aparte pastei narrative și, totodată, susțin verosimilitatea întregului.

Capitolele (asemenea replicilor personajelor dintr-un text dramatic) poartă, în general, pe rând, numele eroilor cărții, iar alternanța acestora poate fi o sugestie a unui, până la urmă, dialog al surzilor sau a cantonării fiecăruia, indiferent de interacțiuni, interferențe cu alții, în propriul destin, în măsura în care ideea de *destin*, discutată și aceasta în roman, e acceptată de toți și mereu.

Într-un capitol-preambul, cu un titlu a cărui ironie este evidentă – *Călugărul Iordache și văduva Oana, „în așteptarea Antihristului”* –, sunt aduse două dintre cele trei personaje principale ale cărții, fiind pomenite și câteva dintre motivele în jurul cărora se încheagă materialul epic: dragostea, destinul / hazardul care guvernează lumea, visul, realitatea și *Vrăjmașul* etern al lui Dumnezeu și al omului.

Epicul romanesc se adună lent, dar consistent, naratorul auctorial, apelând pe larg la stilul indirect liber și alcătuind cu minuțiozitate „dosarul” fiecărui personaj: Iordache (absolvent al Facultății de Geografie, profesor, o vreme, până-și abandonează catedra și devine călugăr la o mănăstire din Ceahlău,

după ce străbate tot traseul inițiativ aferent), Oana (tânăra, frumoasă, văduvă a unui ins bogat, funcționară la o bancă, femeie prosperă, care **își reproșează numai că nu se mai maturizează odată**, dar caută să se consoleze de această întârziere în evoluție fiindu-i **de-ajuns clipa de azi fericită!**) și Ivan (a cărui apariție încheie un triumf de sensuri, descifrate, în parte, abia spre final). Acesta din urmă e un jurnalist bucureștean care a intrat în legătură telepatică – mai mult sau mai puțin întâmplătoare – cu Iordache, având, în multe privințe, preocupări comune pentru ceea ce, cu deosebire, ține de paranormal și solicită cooperarea multor calități ale celor pasionați de respectiva sferă.

Mare parte a acțiunii relatate prin intermediul acestui jurnal insolit se petrece în anticamera „apocalipsei”, anul 2012, care, după des citatul calendar maias, trebuia să fie ultimul al Pământului și al locuitorilor lui, când **Ivan adună documente de presă, să lase mărturie: legături, informații, știri, teorii, interferențe**, fiindcă, în măsură mai mare sau mai mică, în funcție de firea, dar și de bagajul cultural adunat, personajele lui Liviu Ioan Stoiciu privesc zona de dincolo de imediat și de inteligibil cu mijloace obișnuite, influențate, desigur, și de formația „profesională”: Iordache a devenit monah și, pentru el, corolarul tuturor manifestărilor necontrolabile, dar și negative e **Vrăjmașul**; pentru Oana, cu meseria ei legată de concret, cunoștințele despre supranatural /fantastic /sacru /ezoteric sunt adunate din mijloace la îndemână „publicului larg”, internet, presă..., suprapunându-se unui soi de naivitate structurală, în timp ce Ivan, jurnalist de profesie, privește în ansamblu universul pe care-l abordează și din perspectiva omului cu bogate informații teoretice, al căror adevăr e atestat, demonstrat de specialiști din varii domenii științifice, dar și din cel al omului de presă, la curent cu subtilități ale vieții politice, economice, culturale, care-și valorifică, în același timp o intuiție deosebită, adunând și selectând tenace date dintre cele mai diverse, care preocupă o sensibilitate ca a lui, accentuată tocmai prin acestea.

Așa, aproape nimic din ce a generat o varietate de trăiri – de la neliniște la anxietate ori chiar alienare – publicului mondial, în legătură cu anunțuri apocaliptice care au declanșat tot felul de reacții, ajungând până la sinucideri în masă, dezvăluiri-profeții ale unor iluminați din alte epoci sau din contemporaneitate, anunțuri ale unor instituții covârșitoare prin importanță și prin prestigiu, prin seriozitate, referitoare la situația, la un moment

dat, a Pământului, a lumii, mărturii ale unor nume mari ale vieții științifice mondiale despre adevăruri adesea terifiante, legate de întâlniri de gradul trei, de coexistența oamenilor cu alte specii din infinitul Univers – de pildă, așa-numiții reptilienii – venite fie să-și verifice, să-și monitorizeze sau să amelioreze specia pe care au creat-o aici, cea umană, fie să-și atragă /sustragă calități ale acesteia în vederea propriei dezvoltări, sunt doar o parte din grijile lui Ivan, dincolo de activitățile lui cotidiene obișnuite. Între aceste informații pe care le deține sunt – nu se putea altfel – și cele, încărcate de optimism, privind locul ales al teritoriului românesc, pe care-l profetesc unele voci demne de luat în seamă – mai ales dacă spun ceva ce ne dorim –, pentru salvarea, la un moment dat, a omenirii de la dezastrul nefinței, dincolo de disfuncțiile prezentului, amintite pe larg de personaj, deși observă că **dacă te iei după trăsăturile calme ale trecătorilor, în România fericirea e la o aruncătură de băț**.

În ce-l privește pe Ivan, laitmotivele gândirii lui, obsesiile sunt formulate și reiterate aproape în fiecare capitol care-i este destinat. La cei 62 de ani pe care-i are și care-l fac să se considere la ultima stație ori ultima șansă de a ieși dintr-un anonimat mai degrabă închipuit, se concentrează să găsească **o soluție să se autodepășească, să-și realizeze și ultimul vis, „să dea lovitură” cu o descoperire epocală sau cu crearea unei capodopere**, însă constată că, pentru acest scop, **ar trebui să experimenteze pe propria piele noi locuri, noi stări sufletești, noi neconcordanțe temporale, neconcordanțe cu mintea și inima, poate așa va găsi un tunel de trecere Dincolo sau ar putea să atragă atenția unei entități extraterestre care să-l inspire**. Și dacă, în ciuda tuturor numeroaselor sale tentative de a intra în legătură cu un **binefăcător extraterestru**, constată că **e ignorat total**, spre final se devoalează că personajul are și o altă ipostază – spre care, e adevărat, convergeau o seamă de date, reluate și acelea pe parcurs –, mai exact este **Fără Nume** /Paul, iubitul cu douăzeci de ani mai vârstnic al Oanei, alături de care a trăit o poveste de dragoste copleșitoare și ale cărei avataruri i-au tulburat apele vieții: l-au despărțit de soție, l-au făcut să se împace cu ea, fără a se recăsători, în ciuda insistențelor femeii, l-au afundat și mai mult în căutările porții spre **Dincolo**, pentru ca, spre sfârșitul cărții, să-l readucă, pentru un promițător, dar scurt episod de iubire alături de Oana, însărcinată și părăsită de Iordache pe care credea că-l iubește cu toată ființa și

în căutarea căruia, telepatic, interfera, ca și Iordache, și ea cu jurnalistul bucureștean.

Toate aceste fire din care își țes poveștile personajele – fiecare separat și toți, laolaltă – sunt amestec, în proporții diferite, de obișnuit și insolit, „camuflarea sacrului în profan”, despre care vorbește Mircea Eliade, fiind și aici o coordonată a funcționării lumii, aspect vizibil mai ales pentru cei trei aflați în prim-planul cărții, cu atât mai mult cu cât au trăit, uneori creându-le ei înșiși, situații la limita dintre cele două planuri. De pildă, Ivan, *la 23 de ani, a avut șapte tentative de sinucidere (și șapte salvatori), în aceeași idee, că lui nu-i e dat să mute lumea din loc și că o ratare nu folosește la nimic evoluției umane*. La rândul lui, Iordache a trăit extrem, în sensul că a plecat cu sau fără voie, pe căi deloc lejere, luând mereu viața de la început: și-a abandonat catedra, a devenit călugăr, a fugit de la schit, s-a iubit un an cu o femeie plină de calități și, cu toate că erau fericiți împreună, într-o zi a părăsit-o, lăsându-i doar câteva cuvinte: *Iartă-mă. Te iubesc. A venit vremea...*, fără altă explicație, a rătăcit, apoi, o vreme, a ajuns la altă mănăstire, Căldărușani, apoi la Balamuci unde a fost privit ca un turist excentric, pentru că avea bani (câștigase la loto, la plecarea din Ceahlău, iar câștigul îl pusese tot pe seama intervenției *Vrăjmașului*, pentru a-l deturna de la calea cea dreaptă a credinței), cu care și-a plătit șederea, însă, în loc să călătorească sau să trăiască altfel, alesese să se cazeze la mănăstire și să se implice în viața acesteia, ca oricare călugăr. Un călugăr nebun, apoi, îi aruncase în față că e *Necuratul* și, la scurt timp, îl descoperise pe acest călugăr înjunghiat, în pădurea din apropiere, ceea ce-l determină, din nou, pe Iordache să fugă, pentru a nu fi acuzat de crimă, dat fiind conflictul recent dintre ei, ceea ce se și întâmplă după cum află Oana, plecată în căutarea lui, dar, la două săptămâni de la crimă, ucigașul, călugăr și el, se predă și explică și motivul crimei: nebunul îl sodomizase. Iordache nu știe nimic din toate acestea, dar, spre a nu fi acuzat pe nedrept, fuge în Grecia, lucrează într-un restaurant, intenționează să se retragă la Athos și aici se opresc informațiile despre el, cu toate eforturile pe care le face femeia care-l iubește de a-l găsi, apelând inclusiv la o clarvăzătoare /vrăjitoare, dar și la alte metode.

Și viața Oanei, pe de altă parte, are cantitatea ei de neobișnuit: a iubit cu disperare un bărbat mai în vârstă cu douăzeci de ani decât ea, dar s-a măritat cu altul, a rămas văduvă, a iubit, la fel de disperată, un fost călugăr, și, căutându-l ca să-i fie alături și să se bucure la venirea pe lume a copilului lor, și-a amintit de marea

iubire de la început, l-a sunat pe cel *Fără Nume*, iubirea lor s-a reaprins instantaneu și s-a stins brusc, în clipa în care el a aflat că femeia pentru care și-a schimbat în parte viața urmează să aibă un copil.

Așadar, trei destine, cu luminile și umbrele lor, trei ființe chinuite de propriile himere, se zbat între viața la vedere, socială, profesională, și cea neștiută de ceilalți, alimentată din lăuntrul lor, unde, la orice neconcordanță cu normalul, se întreabă, aproape retoric: *Să fi fost mâna Vrăjmașului?*

Energie, transfer de energie, tot felul de *entități*, existența mai multor *dimensiuni*, secvențele temporale, memoria, *universul vibratoriu*, paranormalul, convingerea că există un *Dincolo* și *porți* către acesta, *ferestre* spre viitor, *al treilea ochi*, „*transcendental*”, virtuțile excepționale ale glandei pineale, posibilitatea călătoriei în timp, existența unor „aleși”, a *iluminaților*, posibilitatea atacului psihic (pe care Ivan îl resimțise concomitent dinspre soție și dinspre studenta cu douăzeci de ani mai tânără ca el, pe care o iubea), *emisfera dreaptă a creierului*, prin care *omul are acces la miracol, dar și la paranormal*, interferențe telepaticе, sfârșitul lumii, forțele binelui și ale răului etc. sunt doar câțiva dintre catalizatorii gândurilor celor trei personaje și, mai ales, ale lui Ivan, un alter ego al scriitorului, căruia îi împrumută o seamă de date biografice, după cum și numele e, poate, creat prin haplogenie: *Liviu Ioan* devenind *Ivan*.

Pe de altă parte, în primul rând prin același Ivan, se repune în discuție orgoliul omului superior, care nu vrea să trăiască degeaba, să fie doar „material uman”, ipostaza pe care o respingea cândva Raskolnikov, dar de care se feresc și alții din aceeași familie spirituală, drept care dialogurile personajului lui Liviu Ioan Stoiciu cu fosta soție – care nu-l înțelege sau, mai precis, nu vrea să-i înțeleagă neliniștile – sunt relevante: *De ce nu-ți e de îndeajuns să trăiești ca toată lumea, degeaba? L-a întrebat Adina, bătându-l pe umeri. Nu chiar toată lumea, sunt destui care duc steagul excepției mai departe.*

Nici Oana nu e ca toată lumea și, de aceea, într-o discuție, Iordache o sfătuiește: *Roagă-te lui Dumnezeu să te cerceteze...*, pentru că *Nu te lupti cu diavolul, ci cu gândurile tale*. Rămasă, în cele din urmă, singură, doar cu fiul pe care urmează să-l nască, femeia începe să se teamă că *Fiul ei ar putea fi Antihristul prevestit*.

Finalul unui asemenea roman nu putea fi decât deschis, personajele rămânând – ca și lumea întreagă, de fapt – să se *rectifice*, însă *prin durere*.

Coincidentia oppositorum - un nou eon logic?

**Bogdan George
Silion**
profesor, filosof

Recunoașterea unității fundamentale a culturii umane, revelată în structurile simbolului universal-comune, constituie programul cercetării teoretice și metodologice al lui Mircea Eliade. Sacrul este constitutiv conștiinței umane și îi determină modul de funcționare; este intenția care declanșează

comportamentul. Ca structură formativă, sacrul se dezvăluie în orice realitate, pentru a da jos camuflajul și a dezvălui hierofania fiind necesară doar uzanța unei hermeneutici adecvate. Cercul cunoașterii începe, deci, cu arhetipul sacralității, care informează conștiința de prezență, în „spatele” simbolului, a unei anumite structuri a realității, lipsite de conflicte, și se încheie cu recunoașterea sacralității ca structură prezentă în toate fenomenele religioase. În interiorul acestui cerc al cunoașterii se regăsesc premisele gândirii prereflexive, cea care impune simbolul drept model teoretic și care instituie dialectica sacru-profan ca modalitate de manifestare a Ființei.

Gândirea prereflexivă, de care Eliade amintește deseori, se folosește de instrumentele coincidenței contrariilor, fiind o logică ce trimite către esența realității. Posibilitatea existenței unei astfel de gândiri este premisa de bază a logicii simbolice. Aceasta ar urma să opereze cu simboluri și imagini în loc de concepte. Considerăm că Eliade a dorit să folosească logica simbolică în calitate de tehnică soteriologică, dar și ca o alternativă la gândire, deci profană, excesiv rațională, ideologică, specifică omului „căzut”.¹ Eliade crede că se poate concepe o astfel de logică, în care imaginația ar prelua rolul conceptului, iar mitul ar fi „realitatea primordială”. Gândirea prereflexivă are structură parmenidiană – este enstaza unui timp suspendat, platoniciană – are în centru ideea de arhetip, și indiană – este

opusă gândirii discursive și orientată soteriologic. Ontologia arhaică, domeniul privilegiat de aplicare al logicii simbolice, este realitatea-model, adevărata filosofie a simbolului, întrucât reflectă natura autentică a sacralului. Mitul, simbolul, arhetipul sunt „categoriile” gândirii simbolice și trimit către realitatea primordială, care deține statutul de model creator pentru orice tip de comportament profan.

Eliade extinde însă ocurența logicii simbolice la toate nivelurile ontologice. Nu numai ontologia arhaică, ci și realitatea fenomenală poate fi cunoscută prin intermediul gândirii simbolice. Această generalizare a funcției gândirii simbolice se explică prin caracterul original al imaginii și al simbolului care preced funcția discursivă. Simbolul, crede Eliade, în acord cu Bachelard, Evola, Guénon, Tucci ori Ricoeur, este anterior limbajului, pe care, de fapt, îl creează. Simbolul are o putere ontologică mai mare decât limbajul rațiunii speculative, aceasta din urmă fundamentând cunoașterea pe caracterul reprezentării, în calitate de marcă a realității. Spre deosebire de reprezentare, simbolul realizează alte tipuri de legături între obiectul și subiectul cunoașterii. Gândirea prereflexivă tinde să aibă caracter sistemic, în sensul că unește contrariile în interiorul aceluiași simbolism. Ca exemplu, simbolismul Lunii este un sistem al tuturor polarităților.

Polaritățile care se anulează reciproc într-o *coincidentia oppositorum* exprimă funcția simbolică a gândirii prereflexive. Coincidența este posibilă atât prin anularea opoziției, cât și prin unitatea în contradicție (conjuncția disjuncției, ca formă logică propriu-zisă și nu doar simbolică), adică armonia din *illo tempore* a contrariilor. În „Istoria credințelor și ideilor religioase”, Eliade schițează modul în care funcționează „gândirea contradicțională”: aceasta urmează realității constituite din polarități alternante și complementare ce se implică reciproc, dar care se rezolvă periodic într-o unitate-totalitate de tip *coincidentia oppositorum*.² Totalitatea primordială la care se ajunge prin medierea funcției

simbolice rezolvă contradicția și păstrează, în același timp, opoziția originară. Model ontologic, arhetipul totalității este o conjuncție logică de contrarii ontice, determinând modul de funcționare a realității empirice; lumea profană este, în totalitatea și complexitatea sa, revelatoare a ontologiei autentice, a existenței reale, a sacrului. Existența este astfel o *coincidentia oppositorum*, în același timp sacră și profană, reală și nereală, camuflaj și transparență.³

Relația de simbolizare înlocuiește simpla percepție și face ca unitățile sistemului să fie cunoscute prin legăturile existente între realitatea simbolizată și simbolul însuși. Aceasta înseamnă, pentru Eliade, faptul că „timpul și spațiul sacre nu pot fi înțelese în afara ideii de timp și spațiu profan; sacralitatea feminină cu sacralitatea masculină, simbolismul lunar al schimbării în relație cu simbolismul solar al stabilității, aspectul binevoitor al zeității cu aspectul răuvoitor, Samsara-Nirvana, Yin-Yang etc.”⁴ Eliade afirmă rolul imaginației în cultură și acordă o forță magică mitului, în calitate de poveste exemplară. Mitul poate schimba realitatea și i se poate substitui acesteia. Puterea lui stă în faptul că exprimă arhetipul, modelul civilizator și ontologic; altfel spus, conține Ființa. Limbajul mitului, apanaj al gândirii simbolice, afirmă Ființa și, în plus, unifică ontologia și logusul. Cu alte cuvinte, Ființa este limbaj, prin caracterul magic al simbolului, iar lucrurile sunt instituite prin rostirea cuvintelor care le denumesc. Această relație funcțională între Limbă și Ființă este o caracteristică esențială a realismului lingvistic tributar magiei.

Astfel, gândirea sistematică este precedată de gândirea simbolică. Aceasta din urmă nu substituie și nici nu se suprapune peste rațiune. Raționalitatea coexistă cu imaginația, iar simbolul prelungește cuvântul și rostirea: „raționalitatea este impregnată de iraționalitate și viceversa, de vreme ce ambele au la bază o coerență percepută, care precede reflecția rațională și care, totuși, posedă un sistem (n. S.B. este vorba despre sistemul simbolic în care este „prinsă” realitatea), devenind astfel într-un fel rațională.”⁵ Datorită acestui aspect, crede Brian Rennie, nu se poate distinge cu certitudine între rațiune și lipsa acesteia; realitatea este dincolo de imagine și cuvânt. La Realitatea Ultimă se poate „ajunge” doar dacă se acceptă contradicția sau doar în condițiile revelării, în cadrul conștiinței, a unității contrariilor. Dezvăluirea adevăratei realități nu se face însă prin limbaj. *Coincidentia oppositorum* nu exprimă mai

mult decât transcendența realității, fiind un artificiu de limbaj ce ascunde mai degrabă decât revelează. De aceea, considerăm că o gândire a contrariilor nu poate fi decât o gândire apofatică, nondescriptivă, care revelează realitatea, camuflând-o în același timp.

Care este însă sensul acestui pseudo-limbaj? Exprimă el o realitate cognoscibilă sau este doar un „fel de a spune”, în extensia lui „ca și cum”? Limbajul privilegiat al logicii simbolice, *coincidentia oppositorum*, semnifică Realitatea primordială exemplară – care se prezintă ca mister al polarității divine, ca unitate a două aspecte complementare (păra-apăra) – dar își descoperă sensul în realitatea imanentă. În calitate de limbaj mitic, *coincidentia* este apofatică: orice prezentare a aspectelor contradictorii ale realității mitice este, de fapt, o trimitere către transcendența contrariilor: absolutul este un *summum bonum*, dincolo de contrarii și polarități.⁶

Simbolul totalității contrariilor implică existența complementarității contrariilor, ca semn al totalității realului. În acest sens, limbajul unității contrariilor este identic cu limbajul mitologic. Mitul cosmogonic este forma care „inspiră” realitatea limbajului, dar și esența lumii. Existența dobândește sau pare că ar conține aspecte contradictorii, alternanțe de contrarii, unite, uneori, în aceeași „substanță”. Dar, manifestându-se acest aspect, se arată, de fapt, că realitatea imită modelul cosmogonic pentru care este semn. Realitatea mitică este și ea plină de contrarii „conciliate”, de cele mai multe ori, în aceeași „esență”: „Întocmai după cum în romanele lui Dostoievski un erou își dezvăluie aspecte neașteptate și își contrazice comportamentul sau opiniile de la un capitol la altul, tot așa se întâmplă cu unii zei indieni (Varuna, Indra, etc.). După ce înveți că Varuna e un zeu celest, cosmocrator, ș.a.m.d, afli că este și «fratele Șarpelui», că e o «viperă», că are ceva din Marele Șarpe Vrtra. După ce ți s-a exaltat eroismul lui Indra în aceste versuri, afli că după victoria asupra lui Vrtra i-a fost frică și a fugit, s-a ascuns, s-a făcut mititel, etc.”⁷ Din model mitic, *coincidentia oppositorum* devine model arhetipal pentru toate experiențele religioase și pentru toate actele creatoare. Androginia divină, polaritățile complementare de tipul Yin-Yang, maithūna devin modele reale pentru situații posibile. Chiar dacă aceste arhetipuri sunt realizate fără intenția de a fi „atinse”, ele își dovedesc funcționalitatea atât în

planul conștient, dar, mai ales, crede Eliade, în cel inconștient.

Coincidentia oppositorum apare, în această perspectivă, ca unica modalitate prin care mitul unește realitățile contrare. Acest lucru este echivalent cu a spune că limbajul mitic are putere autonomă față de gândire. Gândirea nu poate reprezenta paradoxul, nu poate unifica, în plan real, contrariile. Aceasta înseamnă că limbajul mitologic nu este o funcție a unei anumite gândiri, fie ea și simbolice, ci însăși esența acesteia, denominația. *Coincidentia oppositorum* demonstrează, o dată în plus, preeminența limbajului în raport cu gândirea⁸ și excelența fidelitate a acestuia față de realitatea pe care o dezvăluie / ascunde. Gândind contrariile, gândim la limita cunoașterii; dincolo de această graniță se instaurează tăcerea metafizică. *Coincidentia* este, astfel, un limbaj care circumscrie limitele cunoașterii și ale... vorbirii înseși.

*

Coincidența contrariilor poate fi privită din mai multe perspective ale cunoașterii. Indiferent însă de unghiul abordat, *coincidentia* este apanajul gândirii simbolice, prereflexive, în măsura în care imaginea, simbolul, mitul trimit către realitatea autentică, arhetipală și se substituie discursivității. Din perspectivă logică, a gândi unitatea contrariilor face parte din logica terțului inclus⁹ – teoretizată, printre alții, de Stéphane Lupasco¹⁰ – care apare ca o alternativă la logica de tip clasic, aristotelică, bazată pe principiul noncontradicției și al terțului exclus, văzute ca legi ale gândirii corecte. Conform cu logica aristotelică, cel care încalcă aceste principii este în afara oricărei coerențe și nu semnifică nimic. Limbajul coincidenței contrariilor ajunge însă la o uniune homogenică de contrarii, în care opozițiile sunt conciliate.¹¹ Se cunoaște faptul că, în logica aristotelică, între contrarii nu poate exista decât o uniune heterogenă, în care opozițiile nu pot fi conciliate, cel puțin în practica discursului. Principiul coincidenței contrariilor este, totuși, o conjuncție ce păstrează de multe ori termenii conjuncției. Acesta nu funcționează doar în planul gândirii; *coincidentia oppositorum* este și un principiu ontologic în măsura în care se referă la o realitate mitică de forma unei coincidențe ce precede opoziția, sciziunea.

Coincidentia oppositorum apare și ca un limbaj al transcenderii polarităților condiției umane, care nu

numai că semnifică ideea de Libertate, dar, în același grad, determină eliberarea. Limbajele anagogice, alegorice și toate cele care trimit către o semnificație transcendentă ori care dublează semnificația au caracter soteriologic. Misterul nu este doar „atributul” nondescriptiv al Totalității, ci este un adevărat „sistem” al existenței, sintetizat de expresia „serii de evidențe mutual-contradictorii”. Acest „sistem” coincide cu enigma Spiritului camuflat în Materie¹², mai exact cu dialectica sacrului și a profanului. Chiar dacă prin limbajul paradoxal al coincidenței contrariilor se interpretează realitatea – despre care se spune că este atât sacră cât și profană – totuși, coincidențele nu țin de percepție sau de interpretare, așa cum crede, de exemplu, Brian Rennie.¹³ Limbajul simbolic este analog realității, chiar o marcă a acesteia, în sensul că realitatea este exprimată prin limbaj. Orice atribut al acestei realități se transmite și asupra limbajului, care o denumeste. De aceea, imaginile-simboluri au puterea de a trimite către realitatea originară, realizând saltul de la existența profană la cea sacră. La capătul saltului se situează coincidența dintre Ființă și Neființă. Cu alte cuvinte, schema universală a oricărui tip de *coincidentia* este următoarea: *dualitatea își găsește rezolvarea într-o unitate primordială sau ultimă*.¹⁴ Coincidența Ființă-Neființă reprezintă modelul identității real-nereal din cadrul existenței umane.¹⁵

Un limbaj care face ca opozițiile să se unifice nu poate aparține decât unei gândiri mitice. Simbolul omologhează, realizează corespondențe pe care le integrează într-un ansamblu, atrage deci două realități antagonice. Doar magia poate să unifice opozițiile absolute. Omologiile dintre diversele niveluri ontologice, pe care Eliade le descrie atât în *Tratat...*, cât și în lucrările despre yoga sau în ultima carte scrisă – de fapt o colecție de articole din ultima perioadă a vieții – „*Briser le toit de la maison*”, ne determină a considera magia o funcție importantă a gândirii simbolice. Iar dacă luăm în considerare importanța pe care Eliade a acordat-o corespondențelor simpatetice dintre lucruri, putem spune chiar că savantul român a crezut în existența unei gândiri magice, capabile de a modifica raporturile dintre lucruri și ordinea categoriilor gândirii.

Coincidentia oppositorum apare astfel ca unitate, în interiorul gândirii simbolice, dintre mistică, apofantică și magie. Acesta funcționează ca un principiu explicativ, deci ca un *concept hermeneutic* pentru întreaga operă a lui Mircea Eliade. Prin

acest concept se revelează și programul cercetării istoricului român al religiilor, ce pune în lumină avatarurile unui nou umanism, bazat pe relația indestructibilă dintre un anumit tip de gândire și limbaj. Considerăm că, prin dorința de a realiza un nou tip de hermeneutică, participativă, prin utilizarea simbolurilor și miturilor cu sensul de arhetip, Mircea Eliade se înscrie pe linia umaniștilor care au pus bazele unei noi gândiri. În interiorul acesteia, toate conceptele noastre vechi nu mai sunt funcționale, pentru că nu se mai aplică aceleași realități. Ideea de ordine – logică sau ontologică – dobândește noi semnificații, la fel ca și însăși modalitatea de a gândi.

Așa cum teoretiza Stéphane Lupasco, logica terțului inclus ne întâmpină astăzi în matematicile superioare, în fizică, în metodologia științifică în general. Chiar dacă nu orice alternativă la logica de tip clasic este o *coincidentia oppositorum*, totuși fiecare dintre tipurile noi de episteme se încadrează în categoriile unei noi gândiri pe care îndrăznim să o numim simbolică. Aceasta se caracterizează prin: rolul imaginii în reprezentare, concilierea opozițiilor, caracterul globalizator, sintetic și sistemic sau relația paradoxală dintre parte și întreg, Ființă-Neființă, fenomen-arhetip, immanent-transcendent.

Mircea Eliade a fost preocupat mai mult de aplicațiile în planul existenței umane a principiului coincidenței contrariilor. Aceasta este, în opinia noastră, și caracteristica principală a gândirii sale conciliante, care îl distinge de restul gânditorilor cu aceeași preocupare: Evola, Guénon, Berdiaev, Ricoeur, Florensky, ca să amintim doar pe reprezentanții noului tip de umanism, creștin sau ezoteric. *Coincidentia oppositorum* ține locul religiozității pentru Mircea Eliade, fapt dovedit de trecerea tuturor religiilor importante prin filtrul acestui simbol. Religia ce rezultă astfel este un umanism: „nu trebuie să uit că timpul totalizează, contopește extremele. Asta este marea lecție a romanului meu (n. S. B. Noaptea de Sânziene): că omul nu se poate desăvârși dacă nu «totalizează» în el toate extremele, dacă nu izbutește să iubească dușmanii, dacă nu depășește pasiunile politice nu printr-o asceză indiană sau placiditate sceptic olimpică, ci prin trăirea mesajului creștin: iubește pe aproapele tău!”¹⁶ Iar dacă ținem seama de faptul că noul umanism teoretizat de Eliade are ca instrument gândirea totalizatoare a coincidenței

contrariilor, înțelegem atunci de ce trebuie regândită actualitatea și posteritatea acestui gânditor, în orizontul identităților... globaliste ale prezentului.

Note:

1. Hermeneutica specială pe care a dorit să o întemeieze, bazată exclusiv pe documentele vechi, face parte din programul noului umanism, teoretizat de savantul român în ultima perioadă a vieții.
2. Mircea Eliade, *Istoria credințelor și ideilor religioase*, vol. III, Editura Univers, Chișinău, 1994, p. 222 și Brian Rennie, Reconsiderându-l pe Mircea Eliade, Editura Criterion, București, 1999, p. 48.
3. Marea Iluzie este, în esență, o hierofanie.
4. Guilford Dudley, *Religion on trial - Mircea Eliade and his critics*, Temple University Press, Philadelphia, 1977, p. 145
5. Brian Rennie, op. cit., p. 157.
6. Brian Rennie, op. cit., p. 47. Dudley vede în simbolul coincidenței contrariilor „o modalitate prin care limbajul mitic poate îmbrățișa motive diametral opuse”, în Guilford Dudley, op. cit., p. 150.
7. Mircea Eliade, *Jurnal*, vol. I, Editura Humanitas, București, 2004, p. 534.
8. Ca și Michel Foucault, de exemplu, Mircea Eliade pune accent pe autonomia limbajului, în calitate de creator de epistemă, în cazul acesta, ca model al cosmogoniei; pentru complementarea relației dintre cei doi gânditori, a se vedea G. Dudley, op. cit., p. 150 și C. Olson, op. cit., p. 120 și urm.
9. Aceasta nu mai este propriu-zis o logică, ci mai degrabă o filosofie sau chiar o dialectică de factură hegeliană.
10. Dintre lucrările acestui important gânditor de origine română, din păcate puțin cunoscut, amintim: *Logique et contradiction*, P.U.F, Paris, 1947 (tradusă cu titlul Logica dinamică a contradictoriului, Editura Politică, București, 1982), *Le principe d'antagonisme et la logique de l'énergie - Prolégomènes à une science de la contradiction* (Coll. „Actualités scientifiques et industrielles”, n° 1133, Paris, 1951), unde enunță principiul antagonismului, pe baza căruia fundează o logică non-aristotelică, a terțului inclus; sau *Les trois matières*, Julliard, Paris, 1960.
11. A se vedea S. Keshavjee, *Mircea Eliade et la coïncidence des opposés ou L'existence en duel*, Berne, Peter Lang, 1993, pp. 272-273.
12. Ibidem, 331.
13. „Percepția identifică experiența ca fiind atât sacră cât și profană... Dar evenimentul real se află dincolo de trăirea noastră... Sacralitatea evenimentului depinde deci de interpretarea noastră ulterioară”, în Brian Rennie, op. cit., p. 30.
14. Shafique Keshavjee, op. cit., p. 276. Limbajul coincidenței contrariilor are întotdeauna dublă semnificație: deși se referă și semnifică o anumită situație, el trimite către modelul-arhetip al situației primordiale.
15. Pentru B. Rennie, această coincidență dintre real și nereal, cu toate variantele sale, este substitutul ideii de autenticitate în gândirea lui Eliade, op. cit., p. 21.
16. Mircea Eliade, *Jurnalul portughez și alte scrieri*, vol. I, Editura Humanitas, București, 2006 p. 102.

Un roman de pomină

Ioan Gh. Tofan
scriitor

Quermessa, ultimul roman publicat de Victor Cilincă, inițial în foileton, dedicat acum, din amuzament, probabil, soției celebrului autor de romane de aventuri cu pirați, Louis Robert Stevenson, ne introduce din primul capitol într-o lume pe care o cunoaște bine, aceea a marinarilor de cursă lungă,

dar dintr-o vreme demult apusă, aceea a secolului al XVIII-lea, folosindu-se în acest scop de un limbaj nu neapărat voit arhaic (amintind de Eugen Barbu), ci mai curând sugerat ca atare. Este o mână pe care autorul ne-o întinde, alături de care să intrăm în poveste. Această carte e, în opinia mea, un roman cu reale valențe cinematografice, după care s-ar putea realiza un scenariu demn de Hollywood. Șochează prin originalitate, prezentându-ne niște personaje atipice care, datorită împrejurărilor extreme, suferă transformări uluitoare. Aș vedea ecranizarea unui asemenea scenariu, făcută de un cineast care să întrunească la un loc calitățile unor regizori ca Tarantino, frații Coen, Robert Rodriguez și Luc Besson.

Dar să vedem ce se întâmplă în roman. Tânăra și ingenua contesă Isabella, acuzată pe nedrept de uciderea soțului, de către fratele acestuia, Don Gomez, care urmărește să pună mâna pe averea defunctului, este nevoită să fugă din orașul spaniol Cadiz, de frica unei judecăți sumare care i-ar putea aduce condamnarea la moarte. Face asta cu un un galion extrem de avariat, „San Miguel”, moștenit de la tatăl său și adus în portul Cadiz de corabia „Urca de Lima” care îl întâlnește pe mare, plutind în derivă. Contesa este urmată, mai mult de nevoie decât de voie, de o suită formată din intendentul casei - Rossini, trei servitoare, din care Alicia se remarcă prin vioiciune și tupeu, și douăsprezece novice tinere, menite să ajungă călugărițe, luate dintr-o anexă a mănăstirii Santa Clara din Cadiz. Acestea

din urmă o urmează de teama piraților mauri care asediază orașul. Se vorbește și de o comoară pe care „San Miguel” ar fi avut-o la bord, dar pe care marinarii au trebuit s-o arunce în mare pentru a nu se scufunda împreună cu nava șubrezită de multele furtuni. Aflăm că echipajul corabiei moștenite de contesă nu mai era la bord, atunci când nava a fost găsită pe mare, cu excepția unui personaj bizar și sălbătic, zis Maldito (Blestematul) care supraviețuise datorită faptului că mâncase cadavrul proprietarului galionului, adică al tatălui contesei, decedat prin teritoriile spaniole din America și îmbălsămat cu prea puțin rom, deoarece marinarii preferaseră mai curând să-l bea.

Citind romanul, mi-am amintit de filme ca *Pirații din Caraibe*, unde Johnny Depp își șarjează până la grotesc personajul pe care îl interpretează, dar mai ales de *Insula comorii*, unde Geena Davis intră în pielea unei piratese care, aidoma Isabellei, moștenește de la tatăl pirat o corabie, dar și o treime din scalpul acestuia pe care este inscripționată harta unei insule unde s-ar afla ascunsă o comoară. Deosebirea dintre cele două femei aprige ar fi că Isabella pleacă în aventura vieții ei forțată de împrejurări, ca să-și salveze viața, și nu va fi niciodată o luptătoare cu arma în mână, reușind totuși să conducă o navă cu pirați și chiar să afle de o comoară care a fost sub nasul ei, dar s-a dus în fundul mării odată cu galionul „San Miguel” (comoară pe care speră s-o regăsească mai târziu cu ajutorul unor scufundători greci), pe când Morgan Adams, frumoasa piratesă interpretată de Geena Davis, pornește de bunăvoie, cu sabia în mână și pistoalele la brâu, în căutarea celorlalte două treimi ale scalpului tatălui ei, de care are nevoie pentru a găsi comoara.

Dintre eroi, bine realizat este proscrisul Maldito, care are rolul salvator decisiv în fuga din Cadiz. El e singurul care se pricepe la marinărie și singurul în stare să folosească o armă. Noroc că Isabella luase de la armurierul soțului ei o bombardă și câteva pistoale pe care le-a adus cu ea la bordul lui „San Miguel”, altfel ar fi pierit cu toții de la

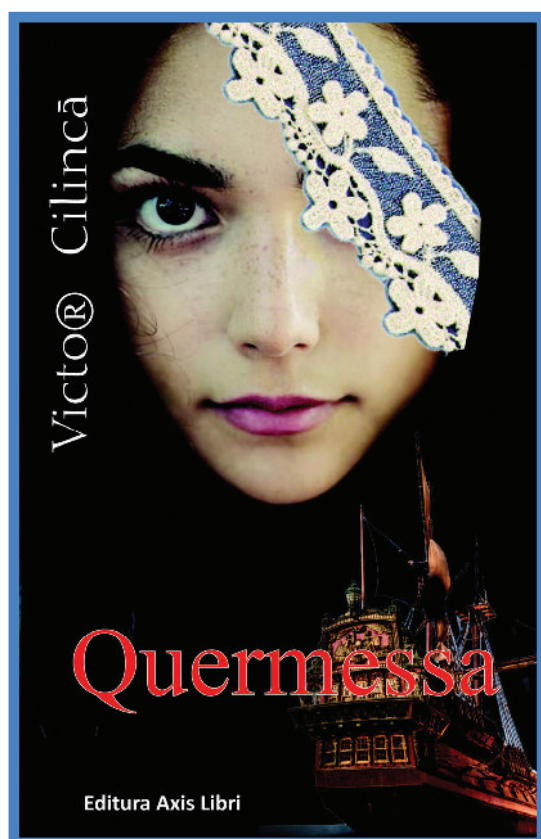
început. Mi-a părut rău când sârmanul Maldito a fost spânzurat de francezi și am urât-o pe contesă atunci când, după execuție, jubila că scăpase, în sfârșit, de cel care-i mâncase tatăl. Cilincă pare să se fi amuzat creionând un personaj aparent fioros, în manieră caricaturală. Dar nu se sfiește să fie crud, omorându-și cu detașare alți eroi, unul câte unul. În definitiv lumea navigatorilor secolului XVIII, fie ei pirați sau nu, era o lume barbară ce nu pune mare preț pe viața unui om. Pe rând sunt uciși în lupte intendentul Rossini, servitoarele și novicele, cu excepția călugăriței devenită luptătoare iscusită, urâta, dar simpatica Felicidad, un personaj care m-a cucerit prin evoluție, reușind să-și rămână stăpână sieși, indiferent de încercările la care este supusă. Supraviețuiesc, în afara călugăriței, doar contesa și Alisandru, moldoveanul cu păr roșu, originar din părțile Galaților, adus la bordul corabiei turcești de pirați, odată cu scufundătorii greci, meniți a recupera de pe fundul mării comoara de pe epava scufundată a lui „San Miguel”. Poate că și Gabriel de Clieu, fostul rob francez, care o ajutase pe contesă să pună mâna pe feluca ce atacase galionul, ar fi putut să trăiască. Doar scăpase cu fuga înot după ce feluca a fost atacată de o corabie franceză. Mai înainte împărțise cu Isabella nu numai comanda micii corăbii arăbești, dar și patul. Contesa purta în

pântec rodul dragostei lor și el promisese că o să se întoarcă, s-o scape din satul acela de pescari, Cansando, unde n-a plouat de opt ani de zile, iar oamenii visează noaptea că stau în ploaie și unde, din cauza lipsei de apă, peștele se bea. Avea, nu-i așa, să-l aștepte aici, pe malul african, s-o ducă în Edenul promis, în insula Martinica, unde își vor crește împreună copilul și vor sădi în pământ acele boabe neprețuite de cafea pe care el le păstra cu sfințenie la piept.

Multe corăbii și o sumedenie de personaje pitorești mișună printre rândurile cărții lui Victor Cilincă. Realismul magic nu lipsește dintr-o carte atât de barocă, unde satul pescăresc Cansando amintește, după cum constată și Adi Secară într-o cronică făcută cărții, de Macondo, o altă așezare făcută celebră în literatură de Gabriel Garcia Marquez. În același realism magic se înscrie și biografia lui Alisandru, luat prizonier de tătarii care jefuiesc și dau foc mănăstirii Sf. Gheorghe din Galați, dar și întregului oraș, cum de altfel știm că s-a întâmplat în realitate. Moldoveanul nostru, dus pe jos în robie și trecând pe lângă Brateș, cere voie să bea apă din lac, dar ajuns pe mal, sare brusc în apă, lăsându-se la fund, unde rămâne ascuns o noapte, credea el, respirând printr-un pai. Tătarii își văd de drum, crezându-l înecat. A doua zi, ieșind din apă și întorcându-se în oraș, constată cu uimire că au apărut case noi construite din piatră, iar oamenii cunoscuți sunt schimbați, unii s-au căsătorit, alții au mai îmbătrânit. O noapte cât un an, constată uluit Alisandru. Apoi mai este și cărtoiul acela gros și rufos despre Don Quijote, plimbat prin atâtea mâini, scris de spaniolul acela, rămas ciung după bătălia de la Lepanto, care-i servește drept Biblie lui Don Francisco, preotul din Cansando, deși nu știe să citească.

Uneori Victor Cilincă călătorește în timp, alături de eroii cărții, pe corăbii sau prin deșertul saharian. Îi place să facă asta sau poate că vrea să fie acolo. L-am întrezărit chiar printre siluetele albastre ale tuaregilor, în aerul tremurând al dunelor de nisip. Sunt convins că nu-i lipsea luleaua din colțul gurii.

Cartea se termină cu un final deschis pentru Isabella, care-și așteaptă pe malul mării posibila apariție a iubitului francez, dar și pentru probabilul cuplu ce s-ar putea forma, după înfiriparea idilei dintre moldoveanul roșcovan de la Galați și simpatica Felicidad, femeia care-și păstrează dreaptă coloana vertebrală până la capătul fabuloasei călătorii.

Târgul care înghite timpul

Adrian Lesenciuc
scriitor

Într-un interviu acordat lui Cristinel Popa pentru Jurnalul Național¹, scriitoarea Lina Codreanu anunța volumul de nuvele *Poștalionul* apărut la Junimea² ca fiind o sumă de texte în care subiectele „se subsumează unor traiectorii destinale, specifice unei atmosfere patriarhale. Sub aparenta molcomie, eroii trăiesc drame tulburătoare care le răsucesc cursul vieții. Povestirea are ritmurile lente ori abrupte impuse de curgerea

evenimentelor din viața personajelor”.

Nimic mai adevărat și, totodată, nimic mai înșelător ca această întindere textuală peste care adie duhul patriarhal. În această scriitură compactă ca unitate, lumea târgului moldav, înghesuit între colinele cu viță de vie, se desface în profunzimea existențială. Nimic nu pare să tulbure la suprafață desfășurarea de spații. Doar în profunzime geografia intimă, mai întâi, apoi defilarea de personaje convingătoare, vii în trăirile și absențele lor, anunță dramatice plecări, nicidecum înțelese ca finaluri. Așadar, spațiul dens ca implicare este adânc. Tulburătoarele drame se produc în profunzime. O profunzime pe care autoarea o redă cu o mână sigură și exersată, cu o putere de expresie rar întâlnită. Dar care profunzime continuă să înghită tainele fi(i)rii în ritmuri nebănuite, lăsând la suprafață doar vaga încrețire a apei textuale. Iată de ce, cred, suprafața epică e sărăcită de ritmuri. Dincolo de vagile valuri ale acestei suprafețe, un anotimp bălțit, perpetuu, reflectă o lumină gălbuie peste lumea în aparenta nemișcare, în care dramele au gust de izbăviri. Moartea bătrânului din *Catedrala de sare* nu aduce nimic, la suprafață, decât defilarea de umbre:

„Dinspre munți urcă niște balaure de nouri pregătiți să întunece dealurile subcarpatice. Un foșnet iute cuprinde zarea și pădurea șuieră prin frunza colbuită. Un ropot scurt apleacă florile, venind dinspre miez-de-noapte. Soarele încă zâmbea sfidător, dar nu peste multă vreme o divizie de stropi reci cotropește dealul și târgușorul. De când așteptau mulți plânsul îngerilor!... Ploaia nu conținește. Se-nvioră verdele pădurii și al ierbii. Umbrele colorate țin alea din fața salinei. Câțiva tineri aleargă desculți peste piatra umedă și caldă a străzilor pavate din târgușorul de lângă salină...” (pp. 45-46)

Nici moartea librarului Dom’ Nimic din ultima navelă, *Oceanul lui Dominic*, nu schimbă parcursul: pași înnodând destine, vieți risipite în pașii altor vieți:

„O noapte păcloasă îl împiedica să-și găsească drumul spre casă. Pe caldarâmul sticlos, pocnetul pantofilor bătea în ritmul ceasornicului cu capac argintiu din buzunarul fostului librar Dom’ Nimic”. (p. 211)

Despre toate astea vorbesc textele Linei Codreanu: despre moartea și dragostea inserate firesc în curgerea

timpului, despre rodul din pânțele, despre rodul din glia cleioasă stând să asculte și *Ritmuri*, și *Semne de primăvară*. Omul, cu dramele sale, mascate de curgerea ușor vălurită a târgului sub umbrele norilor, a naturii însăși sub umbrele anotimpurilor, e nimic altceva decât parte a acestor desfășurări ample, purtător totodată al întregului, reflectându-l și dând seamă de el, inclusiv prin aceste nuvele-parabolă, desfășurate în adâncurile ființei muritoare, ca-ntr-o coborâre în pânțele pământului.

Am afirmat că este înșelătoare această întindere aparent fără briză a târgului în care, în profunzimi, se produc drame. Mai întâi pentru că involburarea conduce la o focalizare a lecturii asupra destinului (unul dintre personajele secundare, întâmplare în secvențe interioare, de amintiri, poartă numele de botez Despina și numele de alint Destina!) și nu asupra întregului. O a doua lectură cere, fără dubiu, reglarea diferită a focalizării prin ochiul lectorului, astfel încât prin sistemul de lentile să se desfășoare spațiul cu vitalitatea sa arhaică. Înșelătoare sunt și destinele celor care, prinși în labirintul propriilor deveniri, sunt năcuți în urma răsturnărilor de situație: poștașul Zaharia din *Poștalionul*, Trestiana din *Pantofii* etc. Pe o asemenea lectură se concentrează și prefătorul lucrării, profesorul câmpinean Constantin Trandafir, care își intitulează cronică *Proza cu ape tulburi și iluzii*³ și care găsește în culegerea de „descriseri ale toposului și ale mișcărilor lăuntrice” sămânța interogativă, contemplativă a eroului însingurat:

„Eroii își pun probleme de conștiință, în ciuda comportamentului lor încetinit cât privește gesticulația. Acestea reușesc să creeze o tensiune a vieții ca labirint, oamenii trăiesc vise eșuate, neliniști, dezabuzări, resemnări” (Trandafir, 2013, p. 21).

Și tot înșelătoare e cartea, ca viața însăși, în ceea ce privește morțile succesive. Aparent o cronică a marii treceri, *Poștalionul* e o promisiune a rodului pe care nuvela de care m-am atașat, *Pantofii*, o pune sub semnul „scânteii de viață” și a ritmurilor diferite, suprapuse, „încet-încet și, totuși, repede-repede”, în care ființa pendulează deopotrivă cu timpul în devorare. „Suntem în Săptămâna patimilor, a trecerii!” (p. 120), anunță concludiv un personaj minor, ridicând nesemnificativul la nivelul înalt al rostuirii. Târgul devine adică, prin vocea aparent minorului, devorator al timpului măcinând destine.

Note:

1. Cristinel C. Popa. (2014). Scriitorul prof. Lina Codreanu: „Scrișul, bucuria de a împărți din roadele gândirii mele, așa cum împărțea bunica pâinea aburindă nepoților”. *Jurnalul Național*. 23 martie.

2. Lina Codreanu. (2014). *Poștalionul*. Prefață de Constantin Trandafir. Iași: Junimea.

3. Constantin Trandafir. (2013). *Proza cu ape tulburi și iluzii*. *Revista Nouă*. Nr. 6 (79), p. 21-23; în carte, prefața e intitulată „Proza cu ape tulburi și cu scriitură ageră”.

Preocupări etimologice

Ghiorghe Moraru
scriitor

M-am născut în Comuna Poiana Câmpina, o localitate de pe Valea Prahovei. Cuvântul **Poiana** este un toponimic pentru un loc cu iarbă (fără copaci) dintr-o pădure. În lunca Râului Prahova vor fi existat păduri și multe poiene. I s-a adăugat cuvântul Câmpina, numele orașului din apropiere,

ca să se facă deosebirea de cealaltă poiană de pe Valea Prahovei: **Poiana Țapului**. Pentru centrul comunei se împământenisise expresia **devale**. Centrul acesta era, într-adevăr, devale pentru steriestii (locuitorii de pe drumul de deal care ducea spre Comuna Provița) și pentru cei de pe Răcman. **Răcman** este un cuvânt rămas de pe vremea când, pe Valea Prahovei, existau locuri de supraveghere a eventualelor năvăliri ale turcilor sau tătarilor. Noaptea, alarma se dădea aprinzând focuri. Ziua, oamenii care vegheau, în caz de pericol, trebuiau să răcnească, ca să se audă din post în post. Unul dintre aceste posturi se afla pe un bot de deal de la noi, numit **dealul răgmanului**. Acum a rămas denumirea cartierului Răgman, pur și simplu. Devale era Primăria, Biserica (ce a fost distrusă la un bombardament din timpul ultimului război mondial), câteva prăvălii și două **brutării**. Ce cuvânt? Relativ recent, studiind unele cuvinte germane, am văzut că pâine se spune *der broth*. De aici și cuvântul nostru – cam tras de păr – brutărie.

Mama mea era din prima localitate din amonte, denumită Podu Vadului. Vadul este locul pe unde o apă curgătoare poate fi trecută cu piciorul. Cel mai frapant este Vadul Oii de la Dunăre. Când apele Râului Prahova veneau mari și asta se întâmpla destul de des, carele și rădvanele trebuiau să aștepte până când apele scădeau. De aceea, s-a construit acolo – un pod. Așa numele localității a devenit Podu Vadului. În această localitate exista o familie cu numele Coman. Studiind istoria popoarelor

năvălitoare, am aflat că unii dintre aceștia au fost **cumanii**. Posibil ca acea familie să fie o reminiscență a acelor năvălitori. De o manieră similară trebuie înțeleasă denumirea Comunei **Pecineaga** din Dobrogea. Pecinegii și-au lăsat numele pe acolo. O altă familie din Podu Vadului se numește **Goran**. În limba slavă veche, cuvântul *gorâ* înseamnă munți. În opinia mea, numele acelei familii s-ar traduce *munteanu*. Numele cîntărețului sârb Goran Bregovici ar fi un alt exemplu. Un alt nume de familie rar, de acolo, este **Cârneci**. În limba română cuvântul *cârn* se referă la un om fără nas. Cel mai cunoscut caz din istorie este acela al Spătarului Milescu – cârnul. Se poate considera că și **Cârneci** ar putea avea o asemenea origine.

În amonte urmează Orașul Breaza. O legendă amintește despre o băciță care s-a opărit cu lapte și a rămas cu pielea albă. În vechime, mai ales la calul alb, se spunea cal **breaz**. Cine cunoaște la cai știe că un cal murg este negru. Cuvântul **amurg** are legătură cu întunericul (deci negru). Pentru culorile cailor mai există, încă, unele cuvinte interesante: roib, șarg, pag, ... Apropo de persoane interesate de cai: numele **Filip** înseamnă *iubitor de cai*. În greaca veche *fil* înseamnă dragoste sau iubire. **Filosofia** este iubirea de înțelepciune. Filologia este ... Filatelie, ... Tot din greacă *hip* face referire la cai. Avem și acum termenul *hipodrom* sau tracțiune *hipo*. Cuvântul **hipopotam** înseamnă *cal de apă*.

Când băiatul meu avea vreo 9 ani, am fost invitați de un oier să asistăm la mulsul de seară. La strungă (locul unde se mulg oile) erau două locuri pentru mulgători. Unul era al oierului. Pe celălalt loc mulgea un cioban. Oierul i-a spus ciobanului să întindă mâna deasupra **comarnicului** și să-i dea cana de acolo, ca să-i dea niște lapte băiatului. Deci, **comarnicul** era acoperișul de la strungă. În amonte de Orașul Breaza este Orașul **Comarnic**. Cine mai știe de unde vine numele acestui oraș ?

Cu prilejul unei ascensiuni pe Muntele Vitoșa, de lângă Sofia, lângă un podeț, am văzut o pancartă pe care scria, cu litere chirilice, **Reca Bistrița**. Eu știam că Râul Bistrița este la noi, în România, în Carpații

Orientali. Mai știam că există o Bansa Bistrița, o localitate din Cehoslovacia, unde s-au dat niște lupte crunte către sfârșitul ultimului război mondial. Mi-am adus aminte că în slava veche **băstro** înseamnă *repede*. Deci, **Bistrița** este un toponimic – *repedea* - s-ar putea traduce. Interesantă este și terminația „**ita**”. Sunt mai multe râuri în România cu această terminație, a cărei semnificație încă nu am reușit să o dezleg: Dâmbovița (Râul Dâmbului), Ialomița, Provița... O întâmplare, de la o clasă pregătitoare, vă poate clarifica rolul acestei terminații. Domnișoara învățătoare l-a întrebat pe Bulache:

- Poți spune un nume de ființă?
- Oia.
- Bine. Altul ?
- Căprița.
- Bine, dar spune unul fără „ita”.
- Plojn.

În Banat există Râul **Cerna**. Acest râu colectează apele termale sulfuroase ce izvorăsc în zona Herculanee. Din cauza reacției mărului cu acele ape, fundul râului este negru. În slava veche *negru* se spunea **ciornâi**. Mai exista și expresia *femei cernite*. Este vorba de femeile îndoliate, adică sunt îmbrăcate în haine negre. La chinezi, persoanele îndoliate se îmbracă în alb. Revenind, Cerna ar însemna „Neagra”.

Tot aici am putea vorbi și de numele Orașului **Cernavodă**, unde se află Centrala Atomo-Electrică. Cuvântul este compus din „Cerna”, despre care am vorbit că înseamnă *negru*.

A doua parte, „vodă” provine de la cuvântul slav „**voda**” care înseamnă *apă*. Deci, Cernavodă înseamnă apa neagră.

Orașul **Mangalia**, din Dobrogea, își trage numele de la faptul că pe acolo oamenii se îndeletniceau cu producerea mangalului. Mangalul este un cărbune artificial ce se obținea din crengile arborilor, stivuite într-un anume mod, acoperite cu pământ și aprinse ca să ardă înăbușit, ca să se carbonizeze. Mangalul era folosit de potcovari la forje, pentru încălzirea barelor de oțel în vederea modelării potcoavelor. Apoi s-au încălzit și niturile pentru îmbinarea tablelor din oțel, pentru rezervoare și pentru corpurile de nave. La Vlăhița funcționa un furnal cu mangal, ca să se obțină o fontă fără sulf și fără fosfor, necesară pentru elaborarea unor oțeluri speciale. Între timp, acolo, la Mangalia, preocuparea pentru producerea mangalului a dispărut, ca și pădurile – de altfel. Totuși, mangalul

se mai folosește încă la grătarele pentru friptul cârnaților, micilor, fleicilor...

Pentru persoanele interesate, pot căuta, pe Internet, **Comemorarea ultimului inginer hotarnic (Nicolae Miulescu)**, pe care l-am publicat în „Univers Ingineresc” și în care am clarificat etimologia numelui orașului **Agnita** din Ardeal și nu numai.

O întâmplare interesantă s-a produs cu numele meu de botez. După ce am terminat Facultatea, m-am dus să-mi iau Diploma. Tovarășa Secretară mi-a spus că nu poate să mi-o dea pentru că numele meu din Certificatul de Naștere nu era la fel cu cel de pe Diploma de Maturitate. Mare mi-a fost mirarea văzând scris **Ghiorghe** pe Certificatul de Naștere iar pe Diploma de Maturitate scria **Gheorghe**. A trebuit să merg la Liceu, să-mi modifice, cu tuș roșu, litera **e** cu litera **i**, să semneze de modificare și să stampileze. Am încercat să-mi dau seama cum de s-a produs incidentul. Toată lumea scrie **Gheorghe** cu **e**. Domnul Bâldan, Secretarul Primăriei, își făcea veacul în cârciuma de peste drum. Înainte, el fusese muzicant în fanfara regimentului. Când a venit Nașa să mă declare că m-am născut, l-a scos din cârciumă, a scris în registru Declararea Nașterii și a întrebat cum îl cheamă pe copil? Nașa a spus: **Gheorghe**. El, având ureche muzicală și fiind și puțin achiuiat, a auzit acel **i** și l-a scris ca atare: **Ghiorghe**. Și Dvs., dacă sunteți atenți la pronunție, puteți sesiza că acel **i** există, dar îl ignorăm. M-am întors la Facultate și mi-am primit Diploma, dar la toate documentele sunt atent cum mi se scrie prenumele. Istoriceste vorbind, un fenomen similar s-a produs cu prenumele personal (persoana I-a, singular). Se știe că: **Io Mircea, Voevod și Domn...** a devenit **Eu**, nu mai este „io”. Să mai precizăm că și numele **Gheorghe** este un cuvânt compus din două cuvinte din greaca veche: **Geo** – care înseamnă „pământ” și **erg** – care înseamnă muncă. Și în prezent, în Fizică, unitatea de lucru mecanic este numită **erg**. Deci **Gheorghe** este lucrător de pământ.

Prenumele înseamnă numele dinaintea numelui. Adică numele de botez. De la Unguri am luat sistemul de a rosti și scrie - întâi numele familiei. Abia de la un anumit rang social sau grad militar rostim și scriem întâi numele persoanei (prenumele) și apoi numele familiei. Poate că Academia Română va lua în considerație românizarea acestei anomalii.

Cronici impresioniste

Nu ești Teatru, dacă n-ai „pus” cu excelență un Cehov!

Victor Cilincă
scriitor

La Dramatic: actori
de nota zece, într-un
spectacol de nota zece!

Spectacolul „Cerere în căsătorie”, montat agresiv, la Teatrul Dramatic „Fani Tardini” de regizorul Felix Alexa după foarte jucata (mii de puneri în scenă în cei aproape 126 de ani de la premieră), foarte populara piesă a lui Anton Pavlovici Cehov, cel mai ritmat text al scriitorului rus, a fost un succes chiar de la premieră! Au jucat excelent Petronela Buda, o adevărată mașină de luptă, periculoasă, dar și atractivă, care nu ține cont de diferența între sexe, Cristian Gheorghe, cu o gamă întreagă de chipuri masculine pe care uzanțele epocii și ipohondria personajului cer să fie îmbrăcate de tânărul moșier, și Lucian Pânzaru, firesc, bonom, nepăsător, viclean, parșiv, cu înțelepciune... de moșier scăpătat!

Un spectacol unic și (doar) trei premii naționale!

Spectacolul merita însă cel puțin o nominalizare pentru regie sau pentru „cel mai bun spectacol” la ediția Festivalului Național de Comedie Galați 2014! Trebuie să fi contat în ochii juriului și faptul că Galațiul nu putuse să lase mai jos ștacheta premiilor, câștigând și acum nu mai puțin de trei recompense importante! Astfel, juriul condus de actrița Cezara Dafinescu, compus din actorul Dan Condurache, regizorul Ion Sapdaru, scenografa Sanda Mitache și criticul de teatru Doru Mareș – deci fără nici un

gălățean, nici măcar prin naștere, în componență, a trebuit să selecteze dintre 14 spectacole bune, cremă teatrală în care, alături de Teatrul de Comedie și alte reductabile teatre bucureștene, au evoluat actori de pe mari scene din țară! Și iată că actrița gălățeană Petronela Buda (absolventă a Facultății de Teatru aici, la Galați – o notă bună și pentru învățământul nostru de artă!) smulgea iarăși potul cel mare al Festivalului: Premiul pentru cea mai bună interpretare feminină, în rolul Nataliei Stepanovna, apriga, bărbătoasă moșierită. Actrița juca cu bucurie, dar și cu... durere, după ce un accident la picior în timpul solicitantelor repetiții amânase premiera a doua oară, după alt eveniment nefericit de același gen... Cu un an în urmă, la același Festival, ea primea exact același „premiu principal”, într-un spectacol de asemenea multipremiat, unde tot boala o adusese – îmbolnăvirea unei colege actrițe. Astfel, în 2013, Petronela primea recunoașterea juriului pentru prestația sa excelentă în rolul Smeraldina, din piesa „Pețitoarele” de Avksentii Tzagarelli, în regia lui Ion Sapdaru. Ea primea premiul de interpretare, în 2012, și pentru rolul „Pușlamaua” din spectacolul „Pușlamaua de la etajul 13” de Mircea M. Ionescu, în regia lui Villi Pervelli Nikolov,

în cadrul „Festivalului Teatrelor Dunărene” din Giurgiu. Distribuită rău și remarcată prea puțin la debutul, destul de recent, pe scena Dramaticului, îi remarcam talentul în câteva roluri secundare și am avut bucuria să o văd „crescând” pe fosta elevă care, în 2005, primea aceeași categorie de premiu, însă ca elevă, la Festivalul de Teatru pentru Elevi „I.L. Caragiale” – Galați, pentru rolul „Lucietta”, din piesa „Bădăranii”, de Carlo Goldoni...

„Cerere în căsătorie” a mai adus și „Premiul Mihai Mihail”, care a fost cucerit de actorul Cristian Gheorghe, pentru rolul moșierului nevrinos Ivan Vasilievici Lomov. Premiul, înființat la ediția precedentă, când a fost acordat prețuitului actor bucureștean Dan Puric, este un premiu de excelență! De altfel, și actorul Cristian Gheorghe, de doi ani și energicul director general al Teatrului Dramatic gălățean, „recidivă”, după ce la ediția precedentă smulsese juriului un incontestabil Premiu pentru cel mai bun actor în rol principal, pentru rolul „Giovannotto Balanzone”, din „Pețitoarele”.

La nominalizări, Festivalul din 2014 aducea lui Cristian Gheorghe, dar de această dată în calitate de regizor, nominalizarea pentru „Cel mai bun spectacol” și o a doua pentru „Cea mai bună regie” (spectacolul aducea și premii de interpretare masculină, pentru cel mai bun actor în rol principal, respectiv, secundar), pentru spectacolul „Avarul”, montat pe scena Teatrului „Mihai Eminescu” Botoșani de gălățeanul care a mai regizat și la alte teatre – la Tulcea, Constanța și Galați.

Scenografie uluitoare!

Și, nu în cele din urmă, pe scena Dramaticului, în „Cerere în căsătorie” a „jucat” și... scenografia! De altfel, ultimul festival de comedie gălățean recompensa tocmai pentru acest spectacol, cu Premiul pentru

cea mai bună scenografie, pe Andrada Chiriac! Simplă, însă uluitoare! Închipuți-vă o piramidă din baloți (reali!) de paie, o sobă (reală) din tuci, care scotea atât fum cât să-l simți în sală, iepuri vii mișunând pe scenă, piese de mobilier vechi, funcțional, distribuite echilibrat și neostentativ, costume fără stridente, dar și fără o localizare exactă... Sau damful țuicii, fierte special în spatele scenei, ca să... intrăm în atmosferă. Dar aceasta se datorează imaginației speciale a formidabilului regizor Felix Alexa, considerat un angajat fără contract al Naționalului bucureștean, pe scena căruia deja a mai montat Cehov – „Livada de vișini”...

Elevul prolific al lui Peter Brook

Ilustrația muzicală și lighting design-ul (eclerajul, „luminile”) spectacolului sunt semnate tot de Felix Alexa, cel care a montat la Galați această „bijuterie cehoviană”. Tânărul regizor, fiul actorului și regizorului Alexa Visarion, a „marcat” încă din facultate, fiind remarcat în '91, după ce montase o piesă la Studioul de teatru studentesc „Casandra”, felicitat și cooptat asistent de regie, la Teatrul Bouffes du Nord - Paris, al celebrului regizor englez Peter Brook, marele inovator al teatrului modern! După un turneu european de succes cu acea piesă, la Zürich, Glasgow, Barcelona ori Hamburg,

tânărul regizor se întorcea în țară pentru a monta spectacole, cu mare succes, pe scena multor teatre mari din țară, participând și la festivaluri de teatru redutabile: la Avignon - Franța, la Lift, Londra - Anglia, Wiener Festwochen - Austria, UTE, Budapesta - Ungaria, Sankt Petersburg - Rusia, ori Montreal - Canada. „Felix Alexa este o persoană pe care o cunosc de multă vreme și i-am apreciat enorm talentul, inteligența, sensibilitatea și voința de a reuși”, declara regizorul Peter Brook, o personalitate mondială a teatrului, într-un interviu. „A fost foarte important pentru mine să stau mai mult de șase luni lângă un om, un geniu, până la urmă. Am și o recomandare, și niște dedicații pe niște cărți ale lui, pe care mi le-a dat. Da, în CV-ul meu contează foarte mult”, mi-a declarat multipremiatul regizor Felix Alexa la Galați. Cât despre actorii gălățeni, dintr-un teatru care, observa el, cu nimic mai prejos decât multe teatre mari din capitală, sunt „exelenți”, decorul, „impresionant” - „și nu sunt deloc politicos sau amabil când o spun: mi-a făcut reală plăcere să fac spectacolul acesta la Galați și mă bucur că a insistat Cristi [Gheorghe] să-l fac! E foarte frumos decorul, da! Eu țin foarte mult la spectacolul acesta, am lucrat cu mare-mare plăcere aici la Galați și cu echipa aceasta de trei actori foarte talentați!” Elevul Cătălinei Buzoianu a lucrat intens cu echipa, reușind performanța în doar cinci săptămâni! Vorbim despre un regizor „umblat prin lume”, care a condus

work-shop-uri la facultăți de regie din Sydney, New Delhi, Beijing, Shanghai și Seul.

Regizorul român a montat enorm în țară, pe scena Teatrului Național „I.L. Caragiale” București, la „Bulandra”, „Nottara”, Teatrul Mic, „Metropolis”, Teatrul de Comedie, Teatrul Evreiesc de Stat, „Țândărică”, Teatrul Național „Vasile Alecsandri” Iași, Teatrul „Toma Caragiu” Ploiești sau Teatrul de Stat Constanța etc. Lector universitar dr. la Universitatea Națională de Artă Teatrală și Cinematografică „I.L. Caragiale”, Facultatea de teatru, Clasa de regie, a desfășurat workshop-uri și la facultăți de regie din Sydney, New Delhi, Beijing, Shanghai și Seul. Cavaler al Ordinului „Meritul Cultural” deține, printre premiile câștigate: Premiul Criticii la UNITER, Premiul Criticii „Opera Prima”, Premiul Ministerului Culturii pentru cel mai bun regizor, apoi Premiul ministerului pentru cel mai bun spectacol, Premiul pentru cel mai bun spectacol și Premiul pentru cel mai bun regizor, la două ediții ale Festivalului de Teatru Contemporan Brașov, Premiul Criticii AICT, pentru cel mai bun spectacol din „Anul Caragiale” și, de două ori, Premiul pentru cel mai bun spectacol de comedie, la Galați etc. Pentru actorii gălățeni, puși în valoare, atragerea acestui regizor a fost un mare câștig! De altfel, programul managerial al directorului teatrului gălățean are în „rețetă” tocmai atragerea unor regizori români de marcă: Q.E.D..

„Cafe Journal”: bun chiar și de export!

Primul lungmetraj în întregime gălățean nu-și poate reproșa nimic

Biblioteca „V. A. Urechia” – într-un film artistic de lung metraj! Film gălățean! Primul film gălățean! O nebunie (frumoasă), din toate punctele de vedere. Una dintre „actrițele” de rol secunar, care a jucat fără reproș, a fost de altfel bibliotecara Violeta Opaț. În rolul unei... bibliotecare...

Bazată pe voluntariat și sacrificii, cu un buget minim, aproape inexistent (1.500 euro împrumutați de tânărul regizor Ciprian Brașoveanu de la părinții săi, plus 500 euro contribuția personală regizorală; într-un moment în care un film cu mai puține ambiții costă, din surse încucișate, sute de mii de euro!), lungmetrajul „Cafe Journal” nu era posibil – și totuși s-a întâmplat! Aici! Filmul nici nu pare a fi produs „în provincie”, ci în studiouri foarte bine dotate! Regizorul Ciprian Brașoveanu, apreciat actor al Teatrului Dramatic „Fani Tardini”, a apelat însă la ingeniozitate pentru a suplini lipsa tehnologiei performante; restul l-au făcut indicațiile regizorale, jocul actorilor experimentați (unii, și în film – actorul Cristian Gheorghe, care semnează și imaginea filmului, au mai fost în pelicule ecrane; Cristian, în „Filantropica” lui Nae Caranfil, alături de mari nume ale ecranului). Operatorul Cristi Gheorghe a reinventat trucuri care au făcut imposibilul posibil: dacă în anii '20 Sergei Eiseinstein inventa travelingul, montând camera pe o... bicicletă, pentru o mișcare cât mai lină, gălățeanul a pus aparatul pe... trotineta, mult mai stabilă, a micuțului David, fiului său.

Proiectat în martie anul trecut și reluat doar de câteva ori (o dată la Biblioteca „V.A. Urechia”), filmul are un scenariu fantastic și suprarrealist, scris de Ciprian Brașoveanu, într-un film excelent jucat de iubiți actori ai Dramaticului, unii cu premii naționale pentru interpretare teatrală: Ciprian Brașoveanu, Ioana Citta Baci, Petronela Buda, Cristian Gheorghe, Gheorghe V. Gheorghe, Ana

Maria Ciucanu, regretatul Grig Dristaru, într-un prim și ultim rol de film, Florin Toma, Oana Preda Gheorghe, Cristina Uja, eleva Iulia Grigoriu, care regizase piese de teatru și a scris dramaturgie apreciată pe plan național, fiind premiată pentru ambele performanțe. În total, 21 de interpreți și cam tot pe atâția figuranți. Regizor, scenarist, editor de imagine și actor, inițiatorul proiectului, Ciprian Brașoveanu, mărturisea: „Mi-am dorit să nu se vadă diferența între profesioniști și amatori și cred că am reușit. Un rol cheie a fost interpretat de Iulia Grigoriu, încă elevă la Liceul de Artă, sau George Ciurescu, un prieten care lucrează în calculatoare, și doamna de la Bibliotecă, Violeta Opaț, a jucat foarte natural rolul... bibliotecarei.”

Actorul Ciprian Brașoveanu s-a implicat și în construcția coloanei sonore, alături de compozitorul german Tomas Weiss. „Eu am contribuit mai puțin, dar prin compozitorul german Tomas Weiss am câștigat o muzică foarte-f foarte sensibilă! Un moment important pentru mine a fost atunci când am compus muzica pentru spectacolul montat de Cristi Gheorghe la Viena, adaptare după „O făclie de Paști”, prin 2012. A fost debutul meu oficial în muzică” – am aflat de la regizor.

Scenariul are multă poezie, ca și imaginea. Spre bucuria mea, am văzut puse în valoare peisaje gălățene, folosindu-se planuri-detaliu din zone diferite pentru construcția unei secvențe, lucru minuțios, care îmi amintește de regizorul Dan Pița, care filma ușa unei clădiri din filmul său la Arad, și o fereastră, la Constanța. Intrigă polițistă la un moment dat, ritm, subliniat și de coloana sonoră, totul pe fondul unei parabole a luptei Luminii cu Întunericul, într-o demonstrație difuză, cu multiple interpretări. Un fel de „Solaris”, dar cu un Tarkovski debutant pe malul Dunării care apare și dumneaei, draga de ea, în filmul gălățenilor...

15 IANUARIE – ZIUA CULTURII NAȚIONALE

ediția a IV-a

Ce-ți dorim noi ție, dragă Eminescu...

EMINESCU – ETERNITATEA UNEI ROSTIRI

Și anul acesta, gălățenii care știu că un popor nu poate supraviețui în istorie decât prin cultură, s-au adunat cu mic și mare pentru a sărbători Ziua Culturii Naționale, ajunsă la cea de-a patra ediție, zi care a marcat și o frumoasă aniversare, 165 de ani de la nașterea lui Mihai Eminescu. Ca întotdeauna, Biblioteca „V.A. Urechia” a organizat o serie de manifestări pentru a-l onora pe **poetul național**, după cum îl considera fără drept de apel în a sa *Istorie a literaturii române de la origini până în prezent* criticul și scriitorul George Călinescu.

De fapt, manifestările au început încă din ziua de 14 ianuarie, când, la sediul central al bibliotecii au avut loc, de la ora 10:30, momentul artistic „Să nu-l uităm pe Eminescu”, al preșcolarilor de la Grădinița nr. 45 „Parfumul Teilor”, și, de la ora 12:00, minispectacolul omagial „Porni Luceafărul...”, al elevilor de la Școala nr. 2 și Liceul Teoretic „Dunărea”. Tot de la ora 12:00, dar la Filiala „Costache Negri”, de la Casa de Cultură a Sindicatelor, au fost programate o prezentare power-point și un recital eminescian cu titlul „Vreme trece, vreme vine...”, realizate de elevii Liceului „Anghel Saligny”. La Filiala „Paul Păltânea”, din Micro 40, de la ora 13:00, a avut loc prezentarea power-point „Incursiune în opera lui Mihai Eminescu”, făcută de elevii Colegiului Tehnic „Aurel Vlaicu”.

În ziua de naștere a Luceafărului Poeziei românești, joi, 15 ianuarie, la orele 10:00, la statuia poetului din Parcul Eminescu a avut loc un moment festiv, cu depuneri de flori și prezentarea de alocuțiuni ale autorităților și personalităților culturale gălățene, remarcându-se intervențiile domnilor Zanfir Ilie, managerul Bibliotecii „V.A. Urechia”, și ale lui Cătălin Negoită, directorul Direcției Județene pentru Cultură.

Apoi, în sala Teatrului Muzical „Nae Leonard”, începând cu ora 11:00, s-a desfășurat, cu o sală arhiplină care dovedește dragostea gălățeanului pentru Eminescu, un spectacol omagial dedicat Zilei Culturii Naționale - 15 ianuarie, sub genericul „Eminescu - eternitatea unei rostiri”, cu participarea unor artiști de la Teatrul Muzical și Teatrul Dramatic.

Domnul Zanfir Ilie a subliniat câteva aspecte în discursul domniei sale, apropo și de dragostea fără sfârșit a gălățenilor pentru Eminescu:

„Noi, gălățenii, îl avem pe Eminescu, printr-un minunat dar al destinului, înveșnicit în statuia din parcul central al orașului, prima din întreaga țară înălțată lui, dar îl avem și fiecare în parte, ar trebui să-l avem în suflet și în adâncul ființării noastre. Printr-o altă fericită hărăzire a sortii, Eminescu ne-a vizitat orașul în prima lui tinerețe; era aproape copil când a sosit aici prima dată, dar, când a venit a doua oară la Galați, odată cu trupa de teatru care-l adoptase, scrisese deja „Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie”. Este acum, după cei 165 de ani de la ziua în care Dumnezeu ni l-a dăruit, cel mai potrivit moment să ne întrebăm, la rându-ne: Ce-ți dorim noi ție, dragă Eminescu? (...) Trebuie să învățăm să ne apropiem de Mihai Eminescu cu smerenie, dar și cu spiritul adevărului, cu evlavie, dar și cu mai

profundă cunoaștere a lui, ca să evităm cealaltă greșeală care s-a făcut, aceea a căderii în adulație deșartă și în sterile manifestări formale ale unei iubiri artificiale sau chiar inexistente. Eminescu însuși ne-ar încuraja în acest nobil demers, ne-ar îndemna să ne aplecăm cu mai multă osteneală asupra poeziei sale minunate și unice, asupra publicisticii atât de profunde și de verosimile chiar în aceste vremuri, dar și atât de istovitoare, asupra întregii sale opere, și mai ales asupra mesajului pe care aceasta l-a lăsat să parcurgă veacurile.

Din bătrâna grădină a cronicarilor, Eminescu a ridicat spre lumină tulpina fragedă, dar vâjnoasă a limbii române moderne, a acelui grai pe care îl rostim astăzi „de la Nistru până la Tisa”, de la Marea cea Mare și până în Cernăuții uceniciei sale și, de aceea, nu poate fi mai potrivit și ales omagiu adus astăzi poetului, decât promisiunea pe care o facem lui și nouă înșine de a păstra cu sfințenie comoara lăsată și de a o transmite, mai vie și mai frumoasă, generațiilor care vor veni și vor fi, ca și noi acum, pe 15 ianuarie, în adevărata sărbătoare.

Iată de ce trebuie să-l prețuim mai mult pe Eminescu, să-l înțelegem și să-l respectăm ca pe un pisc divin al devenirii noastre căci, după cum atât de frumos și de adevărat prorocea marele critic George Călinescu, „Ape vor seca în albi și peste locul îngropării lui va răsări pădure sau cetate, și câte o stea se va veșteji pe cer în depărtări, până când acest pământ să-și strângă toate sevele și să le ridice în țeava subțire a altui crin de tăria parfumurilor sale”...

În aceeași azi au mai avut loc la sediul filialei „Paul Păltănea” a bibliotecii județene, din Micro 40, începând cu ora 9:00, un moment literar artistic al elevilor Școlii Gimnaziale nr. 1 din Rădăuți, urmat, de la ora 12:00, de un moment asemănător susținut de elevii Școlii Gimnaziale nr. 33. La Filiala nr. 1 „Costache Negri” a bibliotecii, de la Casa de Cultură a Sindicatelor, de la ora 13:00, elevi ai Școlii Gimnaziale „I.C. Brătianu”, din I.C. Brătianu, județul Tulcea, au susținut și ei un moment poetic.

La sediul central al bibliotecii, de pe strada Mihai Bravu, au fost organizate mai multe expoziții: două expoziții: una de documente și imagini și o alta cu imagini ale poetului create de artiști plastici precum Camil Ressu, Ligia Macovei și Nicolae Spirescu, precum și reproduceri ale fotografiilor poetului, realizate în atelierul lui Franz Duschek (1869), Jan Tomas (1878), Nestor Heck (1884) și Jean Bieling (1887). Alte expoziții au avut loc la filiale, manifestările continuând până la sfârșitul lunii.

Tot în ziua de 15 ianuarie, la sediul central al bibliotecii, a avut loc un moment special dedicat lui Eminescu, la care și-au dat concursul atât bibliotecari, profesori, oameni de afaceri cât și scriitori precum Theodor Parapiru, Corneliu Antoniu, Zanfir Ilie, Ioan Gh. Tofan, A.G. Secară, doctorul Gheorghe Bugeac având un discurs deosebit de impresionant, dovedind încă o dată dragostea sa cu totul și cu totul specială pentru cultură.

Într-un rezumat pornind din inimă, nu se poate decât să ne unim glasurile spunând:

La mulți ani, Cultură Română! La mulți ani, Eminescu!

Ședința Consiliului științific al Bibliotecii Județene „V.A. Urechia” Galați decembrie, 2014

În data de 15 decembrie 2014, la Biblioteca Județeană „V.A. Urechia” a avut loc o nouă întrunire a *Consiliului științific*, care a fost constituit și își desfășoară activitatea în conformitate cu art. 55 al Legii nr. 334/2002, Legea bibliotecilor. Acesta este alcătuit din personalități gălățene din diverse instituții de cultură, învățământ și administrație și are rol consultativ în domeniul cercetării științifice, al activităților culturale și în dezvoltarea colecțiilor. Ordinea de zi anunțată a inclus: prezentarea Raportului Consiliului științific pe anul 2014, înaintarea propunerilor de activități pentru anul 2015 și aprobarea acestora cu completările rezultate în urma dezbaterilor.

Ședința a debutat cu urările de *bun venit!* adresate participanților de către prof. dr. Zanfir Ilie, directorul Bibliotecii „V.A. Urechia”. A fost prezentată ordinea de zi, apoi s-a trecut la discuții și propuneri.

Prof. dr. Zanfir Ilie a prezentat Raportul Consiliului științific pe anul 2014, după care a menționat principalele realizări ale Bibliotecii „V.A. Urechia” din perioada precedentă: întrunirea trimestrială a membrilor Consiliului științific; editarea revistelor proprii (*Axis Libri*, *Buletinul Fundației Urechia*, *Antares-Axis Libri*, *Anuarul științific al Bibliotecii „V.A. Urechia”, Asociația*); editarea lucrărilor: *Catalogul Cantacuzino* – Vol. 2: *Bălașa Cantacuzino, Elena Donici Cantacuzino, Ina Donici*, autor Gabriela Debita și *Valori patrimoniale în colecțiile Bibliotecii „V.A. Urechia”: Cărți poștale ilustrate* (în limba română și în limba engleză); desfășurarea Târgului/Festivalului de carte Axis Libri; desfășurarea săptămânală, cu excepția perioadei de vară, a Salonului literar Axis Libri; desfășurarea cluburilor de vacanță – Clubul curioșilor și Cafeneaua culturală, a Taberei de creație, a Clubului de șah și a Clubului de Go.

În legătură cu lucrările editate de Biblioteca „V.A. Urechia”, managerul a subliniat importanța majoră a ajutorului financiar acordat de Primăria și Consiliul Local Galați.

O realizare deosebită o reprezintă achiziționarea noului soft de bibliotecă bazat pe UNIMARC – TINREAD, a menționat directorul bibliotecii, semnalând posibilitatea realizării unui consorțiu împreună cu alte instituții care dețin deja acest soft sau le-ar fi util: Biblioteca Universității Danubius, Biblioteca Județeană „Panait Istrati” Brăila, Primăria Galați, Inspectoratul Școlar Județean, Casa Corpului Didactic.

Ca nerealizări, prof. dr. Zanfir Ilie a subliniat imposibilitatea instituției de a înființa un post de televiziune, propunere din cadrul unei întruniri anterioare a Consiliului științific, dar și faptul că instituțiile de cultură nu sunt coordonate unitar de către cei care au această responsabilitate.

În ceea ce privește perspectivele, pe primul plan se plasează editarea albumului *Rembrandt în colecțiile Bibliotecii „V.A. Urechia”*. Directorul instituției a menționat principalele manifestări de anvergură care vor fi organizate la Galați în 2015: Ziua Dunării, Ziua Marinei, Sărbătorile Galațiului. Având în vedere că în anul următor

Biblioteca „V.A. Urechia” va împlini 125 de ani de existență, directorul instituției a lansat invitația celor prezenți de a veni cu propuneri pentru sărbătorirea cum se cuvine a evenimentului. În aceeași ordine de idei, managerul prof. Zanfîr Ilie a amintit auditoriului că în data 15 ianuarie 2015 se vor împlini 165 de ani de la nașterea poetului Mihai Eminescu, eveniment care va fi marcat prin manifestări adecvate, organizate în colaborare cu instituțiile de cultură gălățene.

Scriitorul Theodor Parapîru a apreciat că Biblioteca „V.A. Urechia” s-a remarcat prin lucrări de excepție în perioada anterioară și a propus organizarea în anul 2015 a unei dezbateri pe tema Eminescu. În calitate de conducător al Salonului literar „Axis Libri”, a subliniat calitatea documentelor lansate și prezentate aici.

Jurnalistul Victor Cilincă a propus ca aniversarea Bibliotecii „V.A. Urechia” să țină seama de faptul că a fost o întreagă odisee adunarea atâtor comori începând cu momentul în care fondul a fost găzduit de Liceul „Vasile Alecsandri” și până când a fost mutat în actualul sediu – cel care a aparținut Comisiei Europene a Dunării. Evenimentul poate fi marcat printr-o manifestare itinerantă prin toate sediile pe care le-a avut biblioteca de-a lungul timpului și prin activități de lectură publică din opera lui V.A. Urechia.

În altă ordine de idei, Victor Cilincă a semnalat existența unui bust al lui Melchisedec Ștefănescu,

care ar trebui amplasat corespunzător, așa cum ar trebui valorificate și alte statui existente pe teritoriul județului Galați.

Prof. dr. Zanfîr Ilie a considerat salutară ideea domnului Cilincă, fiind de părere că o alee a personalităților gălățene, eventual în Grădina publică, ar fi apreciată corespunzător în cadrul comunității dunărene.

Domnul Florențiu Tanascov de la Anticariatul Cronos a avut câteva sugestii referitoare la cercetarea clădirilor de patrimoniu din Galați, pe primul plan aflându-se încheierea unui parteneriat cu Arhivele Statului și cu Direcția de cultură. Referitor la reeditarea catalogului *Cartea străină veche* de Ion Mărunțelu, a propus cooptarea în echipă a istoricului Dan Râpă. De asemenea, a apreciat pozitiv apariția setului de cărți poștale *Valori patrimoniale în colecțiile Bibliotecii „V.A. Urechia”* și a propus, pentru anul următor, elaborarea unui alt set de cărți poștale, cu imagini ale mentorului spiritual al Bibliotecii „V.A. Urechia”, ale sediilor în care a funcționat instituția de-a lungul timpului, ale colectivului etc.

În final, prof. dr. Zanfîr Ilie a mulțumit celor prezenți pentru implicarea activă în discuții și a transmis tuturor sincere urări de sănătate și un An nou fericit, alături de cei dragi!

Consiliul științific
al Bibliotecii „V.A. Urechia”

David Murphy, *Lawrence al Arabiei* (I)

traducere de Petru Iamandi

Petru Iamandi

traducător, conf. univ. dr.
Universitatea „Dunărea
de Jos” Galați

Thomas Edward Lawrence (1888-1935) sau „Lawrence al Arabiei”, cum e mai bine cunoscut, rămâne una dintre personalitățile cele mai emblematice ale secolului al XX-lea. Deși nu a fost militar de carieră, faptele lui de vitejie din timpul Primului Război Mondial au avut un impact major asupra deznodământului războiului. Într-adevăr, acest militar amator va juca un rol crucial în crearea Orientului Mijlociu modern. Nimic din ceea ce i s-a întâmplat în primii ani de viață nu anunța că va excela într-o carieră militară. În momentul declanșării războiului, Lawrence (sau „Ned”, cum îi spuneau familia și prietenii) părea că se îndreaptă spre o carieră de arheolog. Celor apropiați li se confesa că ar vrea să devină scriitor sau editor de carte. Din 1914, când a plecat pe front ca voluntar, și până în 1916, Lawrence nu s-a remarcat prin nimic deosebit. Revolta Arabă care a izbucnit în anul acela l-a catapultat într-o fază mai dramatică a activității lui militare. În cele din urmă, faptele lui de arme îl vor aduce în centrul atenției. Sfârșitul războiului îl va găsi cu gradul de colonel și cu pieptul plin de decorații. Majoritatea contemporanilor erau siguri că îl aștepta o carieră militară sau politică de

mare anvergură. Lawrence a ales însă discreția, accentuând fascinația publicului față de el, înconjurându-se de mister, și astfel devenind una dintre cele mai enigmatice figuri ale vremii.

Viața militară

Lawrence ar fi fost primul care a recunoscut că, în materie de chestiuni militare, era un amator desăvârșit. Deși în studenție urmasse cursurile de pregătire premilitară, niciodată nu se gândise să îmbrățișeze o carieră în armată. Ca proaspăt ofițer, a plecat la Cairo în decembrie 1914, unde s-a alăturat Serviciului de Informații din cadrul Cartierului General. Următorii doi ani au fost un amestec de evenimente excepționale și rutină dar și un prilej de a descifra tainele spionajului, Lawrence dovedindu-se un practician înăscut în acest domeniu.

Când a ajuns la Cairo, Serviciul de Informații de pe lângă Cartierul General tocmai se extindea. La Hotelul Savoy se rezervau camere pentru numărul din ce în ce mai mare de angajați. Înainte de război serviciul fusese mic prin comparație, pentru ca, până în 1918, să aibă mai bine de 700 de persoane. Lawrence a lucrat în subordinea colonelului Gilbert „Bertie” Clayton, al cărui adjunct era maiorul (mai târziu colonel) Stewart Newcombe, cu care Lawrence explorase Peninsula Sinai în 1914. În decursul războiului, serviciul a avut mai mulți

comandanți, printre care generalul Sir John Maxwell (1914-1915), generalul Sir Archibald Murray (1915-1917), și, în sfârșit, generalul Sir Edmund Allenby (1917-1918), cu care Lawrence va colabora îndeaproape. Serviciul de Informații era subordonat și lui Sir Reginald Wingate, guvernatorul general al Sudanului. Rapoarte ale serviciului din Cairo erau trimise și la Londra, generalului-locotenent Sir George MacDonagh, directorul Serviciului de Informații Militare din cadrul Ministerului de Război. Existau și alte agenții de informații. Flota Britanică avea propria ei agenție, ca și ambasadere britanice. În plus, în 1915 francezii au înființat un cartier general al informațiilor pe Insula Arwad din largul coastei libiene.

Serviciul de Informații din Cairo era plin de personalități neobișnuite, multe dintre ele sosite de curând, ca și Lawrence. În această lume nouă, a militarilor, Lawrence dădea adesea impresia de neglijență. Nu se prezenta conform regulamentului iar ofițerii de carieră făceau observații caustice pe seama uniformei boțite și, în general, a aspectului

său neîngrijit. În acest mediu agitat și suprapopulat, Lawrence s-a remarcat prin excentricitate dar și prin utilitate. Serviciul de Informații era împărțit în două secții. Secția 1a, condusă de Newcombe, avea drept scop strângerea informațiilor despre inamic – formațiunile, planurile, intențiile și starea Armatei Otomane. Secția 1b era ramura de contra-informații a Cartierului General. În următorii doi ani, Lawrence va avea mai multe responsabilități. În iunie 1915 descria o zi de lucru obișnuită: „Întocmesc sau supraveghez întocmirea hărților: supraveghez tipărirea și împachetarea hărților; codific și decodific telegrame în birou, interoghez prizonieri, scriu rapoarte și transmit informații, totul de la 9:00 a.m. la 7:00 p.m.”

Această descriere e în aceeași notă cu comentariile lui ulterioare despre viața în Secția 1a și, chiar dacă pare o activitate plictisitoare, de rutină, Lawrence mai mult ca sigur minimizează importanța responsabilităților avute acolo. Una dintre îndatoririle de bază era întocmirea profilului liderilor politici și militari ai Imperiului Otoman și a rapoartelor despre teritoriile otomane. Acestea erau concepute în stilul lui caracteristic – un stil pe care unii îl considerau extrem de enervant. Într-adevăr, profilurile lui sunau de multe ori ca *Vieți pe scurt* de John Aubrey, o carte pe care probabil o citise în anii de studenție. Dar profilurile făcute unor figuri otomane marcante erau bogate în informații și dovedeau o profundă înțelegere a naturii umane. Profilurile erau citite cu interes atât în Cairo, cât și în Londra.

Cunoștințele lui de limbă arabă și de cultură tribală făceau din el ofițerul ideal pentru interogarea prizonierilor. Aceștia soseau mereu în Cairo: soldați care dezertaseră sau fuseseră prinși în ambuscadele organizate în deșert. În urma ofensivei otomane eșuate asupra Canalului de Suez, numărul prizonierilor turci a crescut simțitor, motiv pentru care Lawrence era foarte solicitat. Abordarea lui era agreabilă, prietenoasă, Lawrence descoperind că, în clipa în care își dădeau seama cât de bine cunoștea el teritoriile otomane din Palestina și Siria, prizonierii renunțau la inhibiții, vorbind dezinvolt, mai ales cei care fuseseră recrutați din triburile arabe. Aceste

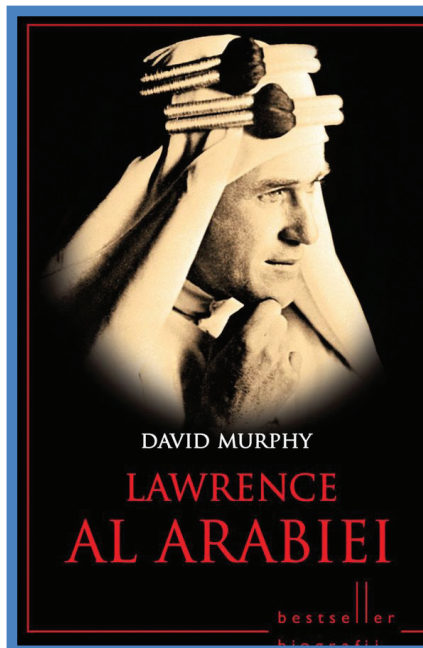
interogatorii îl ajutau să-și facă o imagine despre starea și moralul Armatei Otomane. Prizonierii vorbeau despre soldele și rațiile mici, precaritatea asistenței medicale, și se plâneau de incompetența liderilor și de influența crescândă a Germaniei. Deși multe dintre aceste informații erau exacte, trebuie spus și că Lawrence era mult prea optimist în privința unei posibile revolte de mare amploare a trupelor arabe din cadrul Armatei Otomane.

Chiar dacă nu erau direct angajați în activitatea de contra-informații, Lawrence și colegii lui deveneau din ce în ce mai conștienți de eforturile turco-germane de a provoca o revoltă în Egipt, țară care, la urma urmei, era un „protectorat” britanic fără voia ei. În anii 1915 și 1916, Lawrence a monitorizat starea de spirit din Cairo și armata egipteană, pe măsură ce inamicul își întea campania de instigare la revoltă.

La începutul anului 1915, Lawrence a fost martorul pregătirilor (sumare) pentru expediția asupra Peninsulei Gallipoli. A și scris că expediția era „extrem de prost concepută, fără a se ști unde vrea să ajungă, ce va avea de înfruntat, sau ce va avea de făcut”. Lawrence era unul dintre numeroșii ofițeri care colindau librăriile din Cairo în căutarea unor hărți în folosul expediției, în același timp încercând să pună cap la cap informațiile despre trupele turcești din Peninsula Gallipoli.

Unii dintre ei chiar s-au oferit să facă parte din grupul de ofițeri de informații din cadrul expediției. Lui Lawrence nu i s-a permis să plece din cauza lipsei de experiență în domeniu. În același timp, a fost implicat în pregătirea expediției asupra orașului Alexandretta (Iskenderunul de astăzi) de pe coasta siriană. Această expediție, a cărei planificare lăsa mult de dorit, ar fi trebuit să înconjoare trupele turcești din Siria și să le atace din spate. Spre regretul lui Lawrence, planul a fost în cele din urmă abandonat, resursele fiind alocate operațiunii dezastruoase din Peninsula Gallipoli.

Cea mai importantă misiune a lui Lawrence în această perioadă a fost cea din martie 1916. Atunci a fost trimis în Mesopotamia cu mai multe însărcinări atât pentru Cartierul General cât și

pentru Biroul Arab recent înființat. În primul rând trebuia să întâlnească doi transfugi din Armata Otomană (maiorul Aziz Ali al-Mazri și căpitanul Muhammad al-Faruqi), să le evalueze declarațiile privind nemulțumirea din ce în ce mai evidentă a trupelor arabe și să stabilească dacă era oportun ca aceștia să conducă revolta. În al doilea rând, Lawrence trebuia să-l întâlnească pe colonelul Percy Cox, comandantul politic al trupelor indiene din Mesopotamia, ca să-i explice politica și rolul Biroului Arab. În al treilea rând, trebuia să întâlnească ofițerii de informații ai trupelor indiene pentru a stabili zonele unei posibile cooperări în eventualitatea unei revolte arabe.

Această misiune s-a concretizat într-o serie de întrevederi destul de tensionate cu ofițeri ai armatei indiene, iritați de prezența lui, ca și de existența și aspirațiile Biroului Arab. Discuțiile lui Lawrence cu al-Mazri și al-Faruqi au fost și ele dificile. Amândoi l-au informat pe Lawrence despre o mișcare de rezistență numită al Ahd (Legământul), susținând că trupele arabe erau gata de revoltă dar și că aveau nevoie de sprijinul britanicilor. De asemenea, dacă revolta reușea, arabii doreau independența. Lui Lawrence pretențiile lor i s-au părut puțin exagerate și dezamăgitoare, mai ales că aceștia erau la fel de dispuși să solicite sprijinul Germaniei!

Aspectele politice neconcludente ale misiunii lui Lawrence au fost umbrite de evenimentele petrecute în Kut. Comandantul otoman al localității, Khalil Pașa, i-a propus generalului Townshend să capituleze. Townshend îi oferea o anumită sumă de bani dacă armatei lui i se permitea să părăsească orașul. Situația a dus la creșterea presiunii politice, englezii așteptând să vadă dacă al-Mazri și al-Faruqi puteau declanșa mult promisa revoltă, o soluție respinsă de generalul Lake, comandantul trupelor locale, care probabil că intuise și el, corect, că planul era mult prea ambițios.

În săptămânile care au urmat, situația a devenit din ce în ce mai bizară. Otomanilor li s-a oferit un milion de lire sterline în aur pentru ca armata lui Townshend să poată părăsi orașul Kut. Printr-un mesaj secret, Cemal Pasha, guvernatorul otoman al Siriei și comandant al Armatei a 4-a de Arme Întrunite, a întrebat dacă va fi recunoscut în condițiile în care se declara conducătorul independent al Siriei. După ce s-a întâlnit cu Cox și Gertrude Bell, celebra expertă în probleme irakiene, Lawrence a părăsit Basra pe 9 aprilie 1916 pentru a ajunge pe

front. Acolo s-a trezit implicat într-unul dintre cele mai supraréaliste evenimente ale războiului.

Lawrence a sosit la Cartierul General pe 19 aprilie, după o călătorie pe apă la bordul unei canoniere. Generalul Lake l-a primit cu răceală, în opinia lui încercarea de a incita la revoltă fiind complet dezonorantă. Lawrence și-a ocupat timpul interogând prizonieri arabi dar, când alte trupe de înlocuire au fost înfrânte iar încercarea de a părăsi orașul pe apă a eșuat, planul de a cumpăra libertatea armatei asediate a revenit în actualitate. În dimineața zilei de 27 aprilie, Townshend și-a reînnoit oferta de un milion de lire sterline dacă Khalil Pașa permitea oamenilor și artileriei sale să părăsească orașul. După mai multe deliberări, Khalil a refuzat oferta.

Pe 28 aprilie Lawrence, împreună cu alți doi ofițeri (Herbert și Beach), a primit ordin să traverseze liniile turcești și să reia negocierile cu otomanii. Cei trei erau împuterniciți să ofere un număr de prizonieri arabi în schimbul evacuării soldaților bolnavi și răniți din Kut. Pătrunzând în țara nimănu cu un steag alb, Lawrence și însoțitorii lui au fost aduși în fața lui Khalil Pașa, cu care au discutat din nou fără folos. Lawrence s-a folosit de ocazie ca să-l evalueze pe Khalil, observând că acesta era atât de puțin convins de valoarea trupelor arabe încât schimbul nu-i surâdea deloc. Lawrence i-a interpretat răspunsul ca pe o reacție la nemulțumirea crescândă a regimentelor arabe. Grupul a revenit în liniile britanice în dimineața zilei de 30 aprilie. Cei trei au fost tratați bine de gazdele turcești, care i-au onorat cu o cină consistentă, dar misiunea s-a încheiat cu un eșec.

Lawrence s-a întors la Cairo total demoralizat. Era nemulțumit de rezultatul expediției. Ofițerii armatei indiene îl dezamăgisera profund; era pur și simplu șocat de amatorismul campaniei lor. În același timp era derutat de imprevizibilitatea potențialilor aliați arabi. Tonul raportului întocmit în urma misiunii a trebuit să fie moderat înainte de prezentare din cauza observațiilor extrem de critice. Curând evenimentele aveau să ia o turnură radicală, care va anunța o nouă etapă, aproape decisivă, pe teatrul de operațiuni din Orientul Mijlociu, oferindu-i lui Lawrence șansa de a juca rolul pe care și-l dorea de atâta vreme.

N.R.: volum în curs de apariție la Editura Litera Internațional, București.

(Va urma)

La aniversarea poetului conștiinței românești a Basarabiei Grigore Vieru

14 februarie 1935- 16 ianuarie 2009

Celozena Diaconu
șef birou, Biblioteca
„V.A. Urechia”

A fi simplu nu este o treabă ușoară. A fi simplu înseamnă să mori câte puțin în fiecare zi în numele celor mulți, până când te preschimbi în iarbă. Iar mai simplu ca iarba ce poate fi?

Grigore Vieru

Anul acesta se împlinesc 80 de ani de la nașterea poetului, publicistului, militantului și omului de cultură Grigore

Vieru al cărui nume este legat de lupta pentru întregirea și renașterea neamului românesc, de dorința arzătoare a fraților noștri de peste Prut de unire cu patria mamă, România. Serafim al limbii române, a militat prin toate forțele sale pentru introducerea limbii române și a grafiei latine în provincia strămoșească Basarabia, înstrăinată de sârma ghimpată ce a înlănțuit Prutul despărțind frate de frate, „sârma ghimpată din fundul grădinii noastre mi-a zgâriat și-mi zgârie inima.”

Fiu de plugari români din stânga Prutului, a crescut și învățat sub ocupație sovietică, „ani desculți și flămânzi”, descoperind bogăția și frumusețea culturii române în anii studenției citind prin crăpătura băncii din opera „poetului nepereche”, Mihai Eminescu, căruia i-a dedicat poemul *Legământ*, publicat în revista *Nistru*.

A debutat editorial în anii studenției cu placheta de versuri pentru copii *Alarma*, au urmat numeroase culegeri de poezii și versuri cântabile pentru copii, a lucrat și realizat, împreună cu Spiridon Vangheli, *Abecedarul* după care au învățat generații de elevi. A scris cele mai frumoase poezii închinare iubirii de mama, mamei-țară, mamei-neam. „Ușoară, maică/ Ușoară/ c-ai putea să mergi călcând/ Pe semințele ce zboară/ Între ceruri și pământ/ În priviri c-un fel de teamă/ Fericită totuși ești -/ Iarba știe cum te cheamă,/ Steaua știe ce gândești.” (Făptura mamei).

Volumul de versuri lirice *Numele tău*, cu o prefață de Ion Druță, apreciat de critica literară pentru maturitate și originalitate, cuprinde poemele dedicate, pentru prima oară în lirica basarabeană postbelică, lui Tudor Arghezi, Lucian Blaga, Brâncuși, Nicolae Labiș și Marin Sorescu.

A trăit bucuria apariției de sub condeii lui, în săptămânalul *Literatură și artă*, a primului text poetic tipărit cu caractere latine, după război, în Basarabia.

Podul de flori peste Prut, unic în lume, l-a readus pe poetul deputat al poporului, Grigore Vieru, pe plaiurile natale unde, împreună cu sătenii din Pererîta copilăriei sale, a trecut prin apele scăzute ale râului într-o îmbrățișare emoționantă a reîntâlnirii românilor de pe ambele maluri, vorbind aceeași limbă, horind și cântând în tradiția neamului românesc. „...Faptul că și-a luat riscul (chiar pentru libertatea și viața sa) de a nu pactiza cu dușmanii limbii lui materne, ai neamului său trăitor în toate provinciile istorice românești, improșcându-i pe toți aceștia cu blesteme de-o virulență argheziană... faptul că și-a supus ființa sa fizică plăpândă la probele cele mai grele, dovedindu-ne nouă tuturor că spiritul poate domina materia - toate aceste fapte și încă multe altele au făcut și fac din Grigore Vieru o personalitate puternică, un poet-simbol... un arc de boltă la templul culturii naționale.” (Ion Brad)

Muzicalitatea și mesajul românismului din versurile sale, colaborarea cu compozitorii și cântăreții talentați au contribuit la îmbogățirea culturii române cu adevărate imnuri naționale cântate în colțuri îndepărtate ale lumii, la zile mari de sărbătoare din calendarul poporului român:

...Suntem în cuvânt și-n toate

Floare de latinitate

Sub un cer de stele sudice!

De avem, sau nu dreptate,

De avem, sau nu dreptate,

Eminescu să ne judece!...

Eminescu, Doina și Ion Aldea Teodorovici,
versuri Grigore Vieru

Vasile Savin la 70 de ani

Unul dintre cei mai cunoscuți traducători români de după anul 1989, Vasile Savin (născut în ziua de 24 decembrie 1944 la Săucești, Bacău), - este suficient aici să amintim numai de „Binevoitoarele”, un roman care are premiul Goncourt, de aproape 1000 de pagini, apărut de ceva vreme în limba română, dar care nu a primit încă atenția specialiștilor! - este și un deosebit poet, versurile sale fiind reunite parțial, dar consistent, în volumul „Prizonier în țara iluziei”, apărut la Editura Dacia din Cluj Napoca, în colecția „Poeți de azi”. Alte poeme, scrise direct în limba franceză, sunt de găsit în cartea „Une clepsydre dans la Bibliothèque”, apărută în anul 2001, la Ed. Geneze din Galați.

Majoritatea paginilor (sunt 142 în total) ni-l relevă ca pe un neo-clasic, un pățimaș (privind omul pe care mereu îl asociez, printr-o oarecare cumsecade asemănare fizică cu un Mitterand ori Jean-Louis Trintignant, nu ai zice, dar versul este indiscret!), oscilând între absurd și credință, textele evident religioase purtând și stigmatul unui nou Toma necredinciosul sau a unui observator care ar vrea, poate, câteodată, să fie neutru, un observator care vede cum „E cineva pe dincolo de uși/ Ce-așteaptă, iată, pocăirea noastră,/ Precum cei duși./ Din când în când/ Mai bate să ne-ncerce,/ dar nu-i răspunde nimeni,/ Iar când dus,/ Rămâne-n urma lui, ca o pecete,/ O șoaptă-abia rostită:/ „Sunt Iisus”,/ Ne-ntoarcem triști/ Cu fața la perete.” (p. 109)

În egală măsură om al principiilor, dar și un nostalgic, Poetul readucând la viață un copil de neuitat, în poemul de la pagina 128 (poemele, fără patru-cinci dintre ele, nu au titluri, fiind doar patru grupaje intitulate „Printre sonete”, „Umbra copilăriei”, „Ușa zăvorâtă” și „Posibila întoarcere”), copilul așteptând

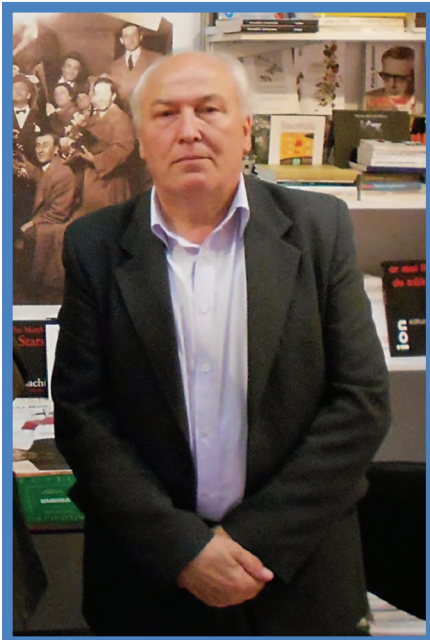
„stelele/ Să le scoată din apă,/ Să nu le fie frig/ Și să răcească”...

Dacă vreți, Vasile Savin este și un tradiționalist, oarecum în maniera samurailor care nu au vrut să accepte pe vremuri modernitatea pe care o putem numi, în acest caz, literar, post-modernitate, unul dintre puținele poeme cu titlu, „Câmpii obosite” surprinzând ironic cum „bâta ciobanului/ E un bici electronic/ Și antenă/ Blana oilor / e deja alain delon,/ P e câmpie se plimbă/ General Motors/ Ford, Fiat și Toyota...// Și miroase-a pustiu...”

Câteodată, poemul pare a fi fragment de jurnal („Mai încerc uneori/ Tot mai rar, mai rar,/ Să-nalț ochii spre tine, / Poezie...”- p. 134), dar farmecul inefabil al liricii lui V. Savin aduce aminte de „eterna strălucire a minții neprihănite” (sau de un poem citit de curând la cenaclul „Noduri și Semne” de către Viorel Ilișoi): „Vorba de azi îmi e curată/ Și strălucește, pură, acolo-n infinit/ Mai clară ca izvorul din care n-a-ndrăznit/ Să bea vreo vietate când era însetată” (p. 23)...

Poema este câteodată mărturisire psalmică, scriitorul alimentându-și pana în cerneala unei iubiri „prelung răstignitoare”: „Renunță ziua la lumina lunii/ Iar noaptea soarele nu are rost/ Eu nu mai știu nimic, iar tot ce a fost/ Îmi pare-a fi o farsă a minciunii./ Ochi triști și mâini adesea tremurătoare,/ În farmecul iubirii n-au intrat./ Eu mă ascund adesea în păcat/ Cu șoapta gurii tale care moare./ M-arunc în zi, drept-credincios luminii,/ Mistuitor un foc să mă doboare,/ Dar ziua-i neagră, rece, fără soare,/ Doar luna în coroană-mi lasă spinii./ Christos al unei tainice iubiri/ Făcută doar din nemărturisiri.” (p. 25).

Când patima de care aminteam, ca o erinie străveche, își coboară aripile logოსului, confesiunea

trebuie întregită: „Mă trag în sus și-n jos, mă hărțuiesc/ Cuvintele, să-ți spun cât te iubesc...”

Dar discreția care-l caracterizează și pe om strigă și că „Nu-i timp oricând pentru mărturisire” (p. 50), lumea visului și a visării recomandându-l și ca pe un neo-romantic oarecum pesimist și sceptic, dacă nu cumva și stoic pe ici, pe acolo, dacă ne putem exprima astfel: „Nespus de singur, eu trăiesc în vis/ Mă-ntorc spre Tine, vagă nălucire,/ Și răsucit, cum mi-e întreaga fire/ Îmi fac din viață-un aspru Paradis.// Te caut ca pe-o îndumnezeire,/ Nu te regăsesc, în mine stau închis,/ Ești cheie pentru suflet, știu precis,/ dar mai rămâne ca s-o știi, ca știre.// Din spaime de-a te pierde, m-am dezis/ De tot ce-am adunat din cărți, altar/ Al necredinței mele credincioase/ Adânc înfaptă-n mine, trup hoinar.// Nu-i timp oricând pentru mărturisire/ Și-ascuns în mine curg spre nemurire.” (p. 50)

Nu degeaba motto-ul întregii cărți este „Nu în singurătate, ci singur!”, un poem într-un singur vers care poate deschide o discuție teologico-filosofică despre Singurătatea Absolută a Zeului, dacă nu cumva Zeul este însăși Singurătatea și despre cum se oglindește acest sentiment care poate fi tot una cu ființa în creația pe care o re-cunoaștem ca fiind Omul.

Între singurătate și conștientizarea ei absolută, „dramă” și „tragedie”, între „azi” și „veșnicie”, sedus câteodată de crudele himere (p. 78), poetul și omul Vasile Savin nu pare să creadă decât într-o

sacră, divină comedie, fiindcă tot se împlinesc anul acesta 750 de ani de la nașterea lui Dante Alighieri, comedie în care „totul este numai lege-a firii/ În care doar puternicii înving”, pentru gloria dintotdeauna a iluziilor, că doar suntem în „țara tuturor iluziilor”! Dar dincolo de această credință („Mă zbat s-ating un Înger în neștire/ Dar parte n-am decât de nălucire”, p. 72), o lume (de versuri, de cuvinte) rămâne moștenire, unindu-se în frumusețea celui „absurdum” din „cred fiindcă este absurd”: „Mai dulce speranță nici că se poate/ Iar albul de înger le are pe toate.” (p. 73)

Și mai rămâne și o Sobrietate soră bună cu acea Strălucire a lui Alexander Pope, care înfrânge mai mereu sau într-un final al fiecărei zile „sufletul încrâncenat” (de la p. 56, de pildă) sau clipa ce duce-n veșnicie, dar și arde în același timp. O sobrietate care veghează „îndumnezeirea” care nu poate să aștepte, dorul după sacru stând la câte o agapă cu sufletul și iubirea poetului: „E plină de iubire-ntreaga-mi fire,/ Ca o fântână apa-și primenește/ Și-mpătimit de Tine stau regește/ Pe-un tron de vis și vagă nălucire.// Întorc un ochi spre „Ce-ar fi fost să fie?”/ Mă mustru și mă las nemângâiat,/ O mână care-aproape m-a uitat/ Îngroapă-n taste-un „Ce-ar fi să fie?”//

Plecat cu gândul aiurind spre Tine,/ Te fac părtașă chinului din mine.” (p. 49)

Redacția Axis Libri

7 ani de la trecerea în eternitate

Paul Păltănea și „biblioteca” sa

Letiția Buruiiană
publicistă, eseistă

Pasionatul cercetător și „părinte” al Istoriei Galațiului, Paul Păltănea, a rămas în amintirea colegilor, dar și a altora drept un împătimit căutător de mărturii prin biblioteci, arhive, fonduri documentare ale unor instituții locale, colecții particulare etc. Spre exemplu, Constantin Ardeleanu afirma: „Mi se părea că autorul, acel bătrân înalt, cu barbă albă, pălărie

și baston, parcă având domiciliul stabil în sala de lectură a Bibliotecii „V.A. Urechia”, se străduise să elucideze întreaga istorie a acestui oraș și făcuse atâtea sute și mii de referințe bibliografice cât să epuizeze subiectul”¹. Numărul mare al notelor de subsol, care l-a impresionat pe C-tin Ardeleanu, ajungând la 5390 de trimiteri bibliografice, compensează absența bibliografiei care se poate compara, cel puțin cantitativ, cu o bibliotecă specializată. Ardeleanu a selectat 300 de titluri, din miile care acoperă peste 100 de pagini din cea de-a doua ediție a lucrării², pe care le consideră „cele mai importante contribuții științifice la istoria orașului Galați” și pe care le putem considera, din punct de vedere bibliografic, drept un bogat fond de referință. La acestea se pot adăuga multe alte lucrări referitoare la cultura, personalitățile și evenimentele întregului județ despre care Păltănea a scris și publicat de-a lungul deceniilor de trudă în domeniul cercetării științifice.

A studia referințele bibliografice ale unui autor reprezintă, dintr-un anumit punct de vedere, un demers comparabil cu studierea bibliotecii unei personalități. Păltănea însuși a realizat lucrări despre bibliotecile personale ale lui V.A. Urechia, Costache Conachi, C.Z. Buzdugan, stolnicul Constantin Cantacuzino și domnitorul Nicolae Mavrocordat. În sprijinul susținerii validității acestei inedite metode, Păltănea face apel la un aforism al Margueritei Yourcenar care afirma că „mijlocul cel mai bun pentru a recrea gândirea cuiva este să-i reconstitui biblioteca”³, demonstrând enciclopedismul, erudiția, patriotismul și caracterul bibliofil care au stat la baza constituirii bibliotecii lui V.A. Urechia - „strânsura de lumină adusă la Dunărea de Jos” în beneficiul generațiilor de gălățeni care au frecventat-o de-a lungul timpului.

*La o lansare de carte în cadrul BVAU.
Autor: Doru Florea, 2003.*

Analizând lista de lucrări din colecțiile Bibliotecii Județene „V.A. Urechia” al căror autor este Paul Păltănea se poate reconstitui o hartă a domeniilor sale de interes constituită din lanțuri tematice de lucrări, care au fost publicate preponderent în periodice de specialitate, înainte de 1989, deoarece a fost împiedecat din rațiuni politice să le publice în volum. După 1989 a reușit să adauge lucrări ample, editate în volum, dar și articole în presa cotidiană, popularizând și clarificând pentru un public mai larg, sub formă de „pilule” sau seriale, diverse aspecte legate

de personalități care au marcat istoria locului (Al. I. Cuza, Costache Negri, Mihail Kogălnicenu, Vasile Alecsandri, Aristide Serfioti, Alexandru Carnabel, Ivan Mazepa, V.A. Urechia, Mihai Sturza, Dimitrie Cantemir, Cantacuzinii din Băleni, Melchisedec Ștefănescu, Igor Jechiu, Corneliu Botez),

genealogii (familia logofătului Costache Conachi, a cronicarului Miron Costin, a domnitorului Antioh Cantemir, a negustorilor Vasile Stoicovici, a Doamnei Ana, soția domnitorului Mihai Vodă Racoviță, familiile Macri, Aburel), toponimie gălățeană (denumirile comunelor și satelor din județ), religie și spiritualitate (începuturile creștinismului la Dunărea de Jos, lăcașuri de cult), patrimoniu și cultură urbană (monumente, străzi, istoricul muzeelor, instituțiilor, bisericii, casele lui Cuza și Alexandru Cernat, mahalaua de altădată, evenimente publice, diverse rectificări la emisiunile unor posturi de televiziune și drepturi la replică în presa scrisă), memorie culturală locală (serialele „Sate dispărute din Județul Galați: 1430-1700”, „Repertoriul documentelor istorice referitoare la Județul Galați”, „Călători străini prin orașul Galați”, „Toponimia județului Galați în memoria documentelor”, regimul porto-franco, Comisia Europeană a Dunării, istoria învățământului laic și a celui bisericesc, diverse mărturii arheologice și documentare, manifestări artistice în sprijinul războiului de independență etc.).

Remarcăm faptul că dintre lucrările publicate în volum cea mai apreciată și citată este *Istoria orașului Galați de la origini până*

la 1918, începută ca teză de doctorat sub girul lui Constantin C. Giurescu, care a fost publicată în două ediții și distinsă cu premiul „A.D. Xenopol” de către Academia Română. O altă monografie este cea considerată de academicianul Dan Berindei drept „cea mai de seamă biografie consacrată lui Costache Negri”⁴, editată în două ediții, prima la Junimea, în 1985, și a doua la Editura Centrului Cultural Dunărea de Jos, în 2006.

Nu în ultimul rând, menționăm că o mare parte a rezultatelor muncii sale riguroase a fost prezentată la manifestările profesionale, întrucât fiind bibliotecar o bună parte a vieții, Paul Păltănea a realizat un număr însemnat de lucrări de specialitate nu numai în domeniul istoric, publicate în reviste de specialitate și existente în extras în colecțiile Bibliotecii „V.A. Urechia”, dar și în domeniul științei

informării, bibliofiliei, istoriei cărții și presei, printre care amintim un catalog al manuscriselor și scrisorilor⁵, din păcate nereeditat, precum și cataloage de expoziții cum ar fi „Orașe europene în gravura secolelor XVI-XIX” sau „Călători străini despre orașul Galați”.

Evaluând bogata moștenire lăsată de Paul Păltănea prin „bibliotecasa”, remarcabilă prin muncă de cercetare perseverentă, acribia, înalta ținută academică, precum și prin generozitatea cu care a redat posterității rodul investigațiilor sale și a împărtășit informații, idei, emoții cu cei care-i solicitau sprijinul, prin responsabilitatea și tăria argumentelor sale, prin discursurile și luările de poziție în comunitatea culturală a urbei, marcate de o explicabilă nostalgie a trecutului⁶, putem să-l considerăm o personalitate proeminentă în peisajul culturii gălățene, îndeosebi în ultimii douăzeci și

cinci de ani. Reprezintă, totodată, o autoritate morală și intelectuală pentru cultura română, fapt confirmat de aprecierea comunității (a fost președintele filialei din Galați a Asociației Foștilor Deținuți Politici și Cetățean de Onoare al municipiului Galați) și de recunoașterea unor înalte foruri științifice precum Academia Internațională de Genealogie de la Paris, al cărei membru a fost, și Academia Română.

La Biblioteca Județeană „G.T. Kirileanu” din Piatra Neamț, 1980

Note:

1. Constantin Ardeleanu, *Bibliografia „Istoriei orașului Galați de la origini până la 1918”*. În: *Studii danubiene: Documente, studii de istorie, monografii*, an 2, nr. 2, Galați, Editura Partener, pp. 61-74.

2. Paul Păltănea, *Istoria orașului Galați de la origini până la 1918*. Galați, ed a 2-a rev, Editura Partener, 2008.

3. Paul Păltănea, *Biblioteca lui V.A. Urechia: O contribuție la perenitatea culturii românești*. Extras din: *Biblioteca și perenitatea culturii românești*, Iași, 1990, editat de Biblioteca Centrală Universitară „Mihai Eminescu”, S.I. : [S.n]., [1998].

4. Paul Păltănea, *Viața lui Costache Negri*, ed. A 2-a, Galați, editura Centrului Cultural Dunărea de Jos, 2006, p. 325.

5. Paul Păltănea, *Catalogul manuscriselor și scrisorilor din Biblioteca „V.A. Urechia*, Galați, (Biblioteca „V.A. Urechia”), 1979, 324 p.

6. Paul Păltănea, *Lumea românească nu mai are tribunii de altădată!*: Interviu de Marian Ganea. În: *Viața liberă*, an. 8, nr. 2171, 24 ian. 1997, p. 7

Cuprins

2015 - Anul Bibliotecii „V.A. Urechia”	Coperta 2
ZANFIR ILIE - La umbra florii de stejar	1

BIBLIO-BREVIAR

VIOLETA IONESCU - Donația Schwartz (scrisori, fotografii, autografe)	
O comoară dăruită Bibliotecii „V.A. Urechia” (V)	3
CAMELIA BEJENARU - Atlas universel par Robert géographe et par Robert de Vaugondy	
son fils anssi géographe, corrigé et augmenté de la Carte de la République Française par C.F. Delamarche, Geogr., leur successeur,	
Paris, chez Delamarche	7
DOINA BAȘTIUREA - Dezvoltarea și consultarea colecțiilor la Biblioteca	
Facultății de Medicină și Farmacie din Galați (I)	9
ANCA STAN - RDA – Descrierea și accesul la resurse. Scurtă prezentare	11
MARICICA TÂRÂLĂ-SAVA - Clubul de Șah „Axis Libri”. Proiect educațional pentru copii	13
IOANA CHICU - Un nou club la Biblioteca „V.A. Urechia”, cel al jucătorilor de GO	14

SALONUL LITERAR AXIS LIBRI

SILVIA MATEI - Stagiune nouă pentru Salonul literar <i>Axis Libri</i>	
în cel de-al șaselea an de activitate	15

SALONUL LITERAR AXIS LIBRI: RECENZII

DORINA BĂLAN - Rachieru, Adrian Dinu. <i>Generația orfelină: mitografii lirice.</i>	
București: Ideea Europeană, 2014	19
VIOLETA MORARU - Regneală, Mircea (coord.). <i>Tratat de biblioteconomie. Vol. 2. Partea 1.</i>	
București: Asociația Bibliotecarilor din România, 2014	20
CATRINA CĂLUIAN - Bahna, Mioara. <i>Aventura lecturii: Scriitori străini. Râmnicu Sărat:</i>	
Valman, 2012; <i>Aventura lecturii: Proza română contemporană.</i>	
Iași: Junimea, 2013; <i>Sensuri. Iași: Junimea, 2014;</i>	
<i>Construcția apozitivă în limba română contemporană. Iași: PIM, 2014</i>	21
LEONICA ROMAN - Grosu, Aurelia. <i>Picături de suflet în contul înțelepciunii tale.</i>	
București: Self Publishing, 2014	22
TENA BEZMAN - Ștefan Petică. <i>La 110 ani după...: volum omagial.</i> Craiova: Aius, 2014	23
SIMONA FELEA; ELENA CIOBANU - Marcu, Emilian. <i>Tobe mute.</i> Iași: Editura Pim, 2014	25
LUCICA VELICHE - Costache, Constantin. <i>Urme pe oglinda apei. Vol. 2: Banii securității.</i>	
Constanța: Ex Ponto, 2014	27
ELENA MAGADAN - Vârgolici, Simion. <i>Icoane șterse.</i> București: Arcultro Media, 2014	28
a.g. secară - Codreanu, Lina. <i>Poștalionul.</i> Iași: Ed. Junimea, 2014	29

SALONUL LITERAR AXIS LIBRI: EPIGRAME

VASILE MANOLE	31
TOADER BUHĂESCU	32
IOAN FĂRCĂȘANU	33

GALERIA DE ARTĂ

MARIA DUNAVĂȚU - Melancolie	34
TEODOR VIȘAN - Obiceiuri orientale	35
FRANCISC ALVORONEI - Alternative/underground. Alt fel de cronică de vernisaj	36

LOCALIA

EUGEN DRĂGOI - Piscu, Județul Galați. Dovezi de viață monahală în evul mediu	38
MARIA STANCIU - Pelerinii în Țara Sfântă Betleem - „Casa Pâinii”	40

PERSONALIA

RADU MOȚOC - <i>Dicționarul limbii românești</i> de August Scriban. (Etimologii, înțelesuri, exemple, citațiuni, arhaisme, neologisme, provincialisme) (I)	43
--	----

REFLECȚII DIALOGICE

GHITĂ NAZARE - Galațiul poate fi o capitală culturală a României. Interviu realizat cu scriitorul Vasile Ghica	46
DANA VLAD - Leontina Văduva – Un Dar. Interviu (II)	49

CUTIA DE REZONANȚĂ

APOSTOL GURĂU - Golâma	52
NĂSTASE MARIN - Călin Țiganu	54
VASILE GHICA - Cristale de fum	56
ANDREI M. STAN - Dragoste de Eminescu. Dialog	58
DIMITRIE LUPU - Între bărbați	60
ILIE MATEI - Poeme	61
CORIOAN PĂUNESCU - Poeme	62

CONFLUENȚE CULTURALE

THEODOR PARAPIRU - „Minciunile baronului Münchhausen“/„Les fanfaronades du baron de Münchhausen“/„Baron von Münchhausen's Lies“	63
ADRIAN DINU RACHIERU - „Anii de ucenicie” (II): Amprenta bucovineană	64
THEODOR CODREANU - „Schimbarea la față”	67
MIOARA BAHNA - Liviu Ioan Stoiciu: Vrajmaș	70
BOGDAN GEORGE SILION - Coincidentia oppositorum - un nou eon logic?	73
IOAN GH. TOFAN - Un roman de pomină	77
ADRIAN LESENCIUC - Târgul care înghite timpul	79
GHIORGHE MORARU - Preocupări etimologice	80

SCENA ȘI ECRANUL

VICTOR CILINCĂ - Nu ești Teatru, dacă n-ai „pus” cu excelență un Cehov!	82
„Cafe Journal”: bun chiar și de export!	85

EVENIMENT

15 Ianuarie – Ziua Culturii Naționale, ediția a IV-a	86
Ședința Consiliului științific al Bibliotecii Județene „V.A. Urechia” Galați, decembrie, 2014	88

SEMNAL EDITORIAL

DAVID MURPHY - <i>Lawrence al Arabiei</i> (I), traducere de Petru Iamandi	90
---	----

MEMENTO

CELOZENA DIACONU - La aniversarea poetului conștiinței românești a Basarabiei Grigore Vieru	93
Vasile Savin la 70 de ani	94
LETIȚIA BURUIANĂ - Paul Păltănea și „biblioteca” sa	96

Editura „AXIS LIBRI”
a Bibliotecii Județene „V.A. Urechia” Galați
semnalează următoarele apariții:

2013

Incompatibila noapte / Coriolan Păunescu
Regele ghiocelor / Ion Manea
Sărutul lui Simun / Rareș Strat
Viața ca o poveste, lagărul - un coșmar / Lina Codreanu
The cork from Badalan to New York / Grid Modorcea
Caietele Colocviilor Constructorilor de Nave 2011 nr. 2
Oameni în memoria Galațiului: Aniversări 2011
Umbra sunetului / Valentina Leonte
Vâltoarea clipelor eșarfe / Ioan Toderiță
Fațete ale publicistului și memorialistului V.A. Urechia / Zafir Ilie
Non moriro' a causa della mia morte / Mihail Gălățanu
Ochiul de sticlă / Katia Nanu
Fie ca morții să rămână morți / Rareș Strat
La triste France / Rareș Strat
Aventurile lui Spider Vlăduț: Banda Șobolanilor / Iulian Voicu
Sărutul Zeilor / Alina Beatrice Cheșcă
Dicționarul artiștilor plastici gălățeni / Corneliu Stoica
Perpetuum nobile / Violeta Ionescu

2014

România la Odesa: Pagini de istorie (1764-2012) /
Vadim Bacinski
Galații în timpul Marelui Războiu: 1916-1918 /
George Munteanu
Poezii, epigrame, proză scurtă / Petre Grigore
Mângâiați de ploi sunt macii / Gheorghe Gurău
Galați and the Danube: Danubian essays / Zafir Ilie
Wuhan: Viteza clipei / Zafir Ilie
Oameni în memoria Galațiului: Aniversări 2012-2013
Femei tinere pe calea regală / Grigore Postelnicu
Marafeturi marginale / Toader Buhăescu
Quermessa ori Mirodeniile minții / Victor Cilincă
Ocolul Pământului în 80 de schițe umoristice / Petru Iamandi
Viața începe mereu / Angela Ribinciuc
Cavadinești '89: Lacrimi și durere / Gheorghe Marcu
Semne ale clipei / Sergiu Dumitrescu
Bilet spre inima de acasă / Mariana Eftimie-Kabbout
Anuarul evenimentelor culturale 2015 / Biblioteca
„V.A. Urechia”
Din cauza poezilor din preajmă / Gelu Ciorici-Șipote

N.R.: În numărul următor al revistei vom prezenta cronici de la Salonul Literar „Axis Libri”, creații literare ale scriitorilor gălățeni, precum și detalii privind programul ediției a VII-a a Festivalului/Târgului Național al Cărții „Axis Libri”.

Publicație editată și
realizată cu sprijinul
financiar al Consiliului
Județului Galați.

Director: ZANFIR ILIE
Redactor-șef: Letiția Buruiană
Secretar general de redacție: Dorina Bălan
 Redactori: Silvia Matei, Camelia Toporaș, Violeta Moraru
 Tehnoredactare: Cătălina Ciomaga, Adina Vasiliică, Sorina Radu
 Ilustrația revistei a fost realizată după colecțiile
 Bibliotecii Județene „V.A. Urechia” Galați.
 Adresa: Galați, str. Mihai Bravu, nr. 16.
 Tel: 0236/411037, Fax: 0236/311060
 E-mail: axislibri@gmail.com; axislibri@bvau.ro
 Web: <http://www.bvau.ro/axislibri>
 ISSN: 1844-9603

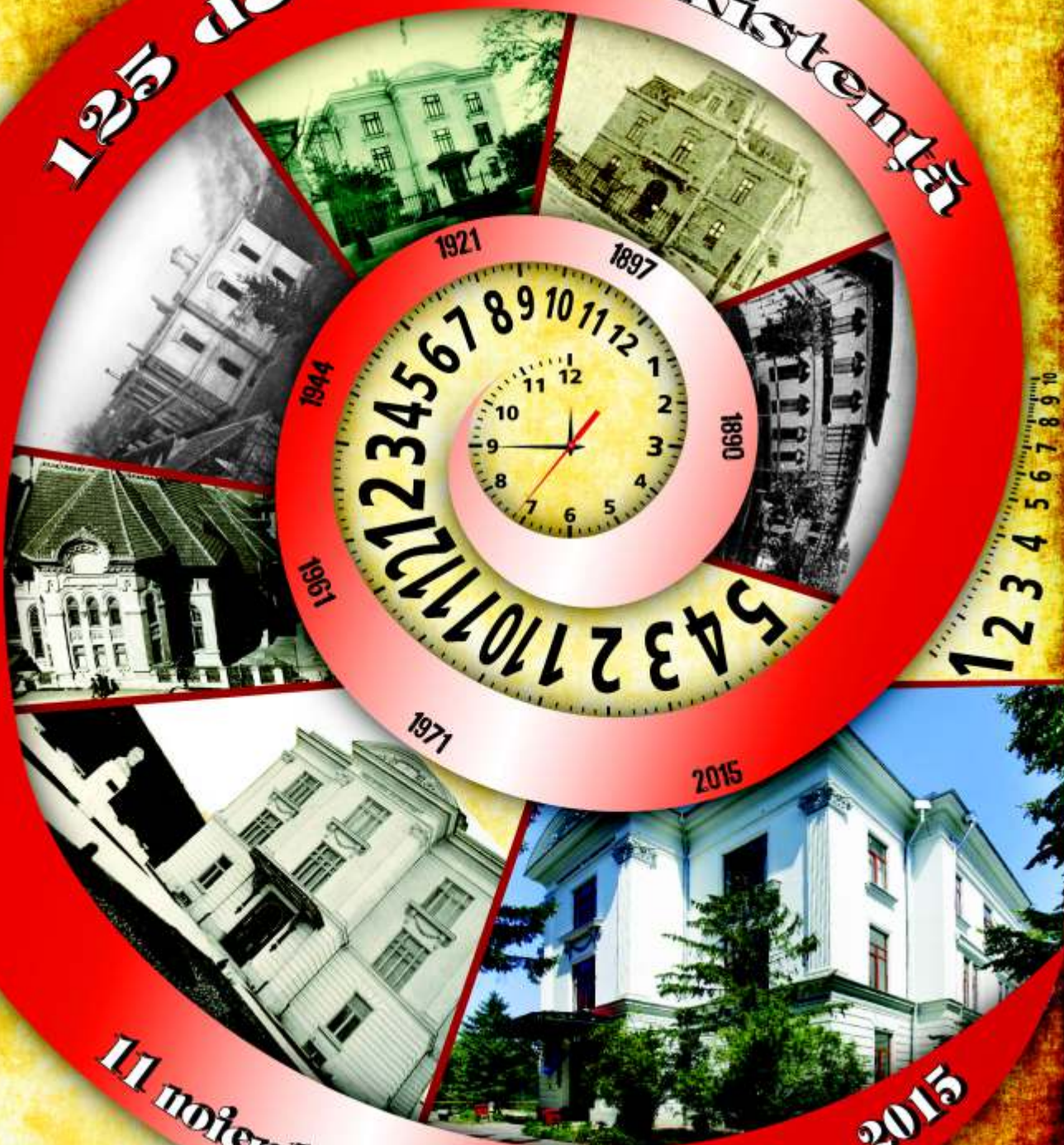

Revista **Axis Libri** este membră **ARPE**
(Asociația Revistelor, Publicațiilor și
Editurilor).

Responsabilitatea asupra conținutului intelectual al articolelor aparține în exclusivitate autorilor.

125 de ani de existență

BIBLIOTECA V.A. URECHIA

*„...cărțile nu sunt făcute pentru anume om,
ci pentru toți delaolaltă, că, precum văzduhul nu-l închide omul numai pentru sineși,
ci din el trăiesc cu toții, așa și de carte, cade-se a se împărtăși tot neamul românesc.”*

V.A. Urechia

***Familie de țărani la drum*, 1652**
Acvaforte, nedată și nesemnată (11,3 X 9,2).

Gravură existentă în albumul *Recueil de Quatre-Vingt-Cinq Estampes originales dessinées et gravées par Rembrandt*, Paris: Ches H.-L. Basan, [sec. XVIII], aflată în Colecțiile Speciale ale Bibliotecii Județene „V.A. Urechia” Galați

